

DƏLLALLAR FÜRSƏT GÖZLƏR

Son iki ayın ən yaddaqalan hadisəsi Azərbaycan dili və ədəbiyyatı Forumu oldu. “Ədəbiyyat Forumu” kimi yaddaqalan bu möhtəşəm tədbir Heydər Əliyev Fondunun, Mədəniyyət nazirliyi ilə birgə təşəbbüsü və təşkilatçılığı, AMEA, Elm və Təhsil nazirliyinin dəstəyi ilə ulu öndər Heydər Əliyevin yüz illiyinə həsr olunmuş tədbirlər sırasında yer aldı. Tədbirdə Mədəniyyət, Elm və Təhsil nazirlikləri işçiləri, şair və yazıçılar iştirak etdilər.

Tədbirin gedişində Mədəniyyət nazirinin və Elm və Təhsil nazirinin çıxışlarından aydın göründü ki, onlar Forumun mahiyyətini kifayət qədər anlamır, strateji istiqamətləri müəyyənləşdirməkdə çətinlik çəkirlər. Bir sözlə, tədbiri tədbir xatirinə yola vermək üçün vaxt öldürürlər.

Adətən, belə tədbirlərdə dəllallar daha çox bəhrələnməyə çalışırlar. Başqa cür ola da bilməz. Forum yeganə yerdir ki, nazirlə birbaşa təmasda olmaq, istədiyini məsələni qabartmaq, auditoriya qarşısında onu qızartmaq, hətta abırdan salıb istədiyini qopartmaq mümkündür. Hazırda ölkədə kitab biznesini monopoliyaya çevirmiş “Qanun” nəşriyyatının direktoru Şahbaz Xuduoğlu dərhal yaranmış şəraitdən bəhrələnməyə çalışdı. Xatırladaq ki, bu adam uzun illərdir xaricilərlə işbirliyinə girib, ölkədə əcnəbi kitabların satışı ilə oxucuların zövqünü korlamaqla məşğuldur. Adam bununla da milli kitabların sıxışdırılıb dalana dirənməsinə xidmət edir. Onun təxribatçı sualı qarşısında Mədəniyyət naziri aciz duruma düşməyib. Belə ki, o, Foruma hazırlıqlı gəlibmiş, dəllallarla üzləşəcəyini gözləyirmiş. Sən demə, Şahbaz Xuduoğlu Mədəniyyət nazirliyinə 2021-ci ildə 120, 2022-ci ildə isə 200 min manatlıq kitab satıbmiş. Heç şübhəsiz ki, bu dəfə daha çox qazanmaq arzusundaymış.

Dərslilər barədə qaldırılan məsələ digər paxırların üstünü açıb. Elm və Təhsil nazirinin bu sahədən xəbəri olmadığı üzə çıxıb. Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimlərinin dəvəti unudulub. Əcəba, onlarsız onlara aid olan bir tədbiri necə keçirirsiniz və bunun nəticəsi necə olacaq?

Forum təsadüfi adamların, savadsızların, cahil kütlədən çıxmış birilərinin vəzifədə təmsil olunduğundan ölkədə aparılan islahatların səmərəsiz qaldığını bir daha sübuta yetirib. Onlar nəyin fərqində olduqlarını dərk etmədikləri halda dilimizi necə qoruyacaq, ədəbiyyatımızı inkişaf etdirəcəklər?

Göründüyü kimi... hər kəs marıqda durub şikarını gözləyən ovçuya bənzəyir.

Allah özü kömək olsun, daha iş keçib, bəndədən kar aşmaz!

Əli BƏY AZƏRİ

XƏZAN

Ədəbi-bədii jurnal

C8, N7, 2023

Avqust-sentyabr, 2023

Baş REDAKTOR:
Əli BƏY AZƏRİ

Redaksiya heyəti:

Şahməmməd Dağlaroğlu, Xaliq Azadi, Məhəmməd Əli, Rəşid Bərgüşadlı, Dəmət Salmanoğlu, Budaq Təhməz, Hafiz Əlimərdanlı, Minarə Sığnaq, Ələsgər Talıboğlu, Zaur Ustac, Öyyub Türkey, Elvin İntiqamoğlu, Gülnarə İsrəfil

Baş redaktorun MÜAVİNİ:
Ramiz İSMAYIL
Dizayner: Veys ƏLİYEV

Redaksiyanın ünvanı:

Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, “Azərbaycan” nəşriyyatı

Əlaqə telefonları: (070) 575 03 99

Email ünvanı: xezan23@mail.ru,
5750399a@mail.ru

Çapa imzalanıb: 11 sentyabr 2023-cü il
Ədliyyə Nazirliyində 15 yanvar 2016-cı ildə
qeydə alınmışdır: 5331

Jurnal aylıqdır.

Materiallar elektron variantında,
yaxud diskdə və on dörd şriflə printerdən
çıxmış çap variantında (bir nömrə üçün) poeziya
və publisistika beş, nəsr on səhifədən çox
olmamaq şərtilə qəbul olunur.

JURNALI Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin
“Bayatı” və KİTABEVİM.AZ kitab
mağazalarından əldə edə bilərsiniz.

ƏDƏBİYYATIN DİL PROBLEMİ

2023-cü il sentyabrın ilk üç günündə Şamaxıda başlayıb Bakıda işini davam etdirən “Azərbaycan dili və ədəbiyyatı” Forumu keçirilib. Bunu dilimizin saflığının qorunması və zənginləşdirilməsi istiqamətində atılan bir addım da hesab etmək olardı. Belə ki, tədbir həm də Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə ulu öndər Heydər Əliyevin 100 illiyi şərəfinə belə təşkil olunub. Bu möhtəşəm işə start verdiklərini bəyanlasalar da təşkilatçı və dəstəkcil nazirlərin heç biri öz çıxışlarında Forumun əsl mahiyyətini açıqlaya bilməyiblər. Mədəniyyət naziri Adil Kərimli, eləcə də Elm və Təhsil naziri Emin Əmrullayev söz yığnağı hesab oluna biləcək çıxışlarında millilikdən çox-çox uzaqda olduqlarını bəyənərək şəkildə ortaya qoyublar. Bir vaxtlar Heydər Əliyevin ciddi-cəhdlə göz bəbəyi kimi qoruduğu, uzaq gələcəyə dilin saflığının haradan qorumaq lazım gəldiyini strateji hədəflərsə də guya ona sədaqətli olan nazirlər öz çıxışlarında nalamıxa vuraraq istiqaməti tamam özgə səmtə yönəldiblər. Bununla da ədəbi hədəfləri demirəm, dilin saflığının qorunması istiqamətindəki milli strategiyani sübhə altına almış olublar.

Təxminən bir neçə ildir ki, Azərbaycan dilinin ciddi təhlükə ilə üz-üzə qaldığı barədə bəzi mütəxəssislər həyəcan təbili döyəcəlməkdədirlər. Onların arasında öz varlığının mühafizəsinə qalxan həvəskardan tutmuş yüksək elmi titullu alimə qədər hər kəsə rast gəlmək mümkündür. Küyə düşüb cəmiyyəti əsas hədəfdən yayındırmaq məqsədilə yuyulmamış qaşığı kimi ortaya atılan yüksək titullu elm adamları da burada öz işlərini görməkdədirlər. Bir sözlə, həmişəki kimi eyni amal uğrunda görüntüdə xeyirlə şərin çarpışması davam edir. Lakin bu, dövlət müstəqilliyi qədər yüksəkdə dayanan bir məsələ kütləvi hal almayıb və hələ də geniş auditoriyalar tərəfindən ciddi qəbul olunmur. İndiki vəziyyət təxminən otuz - otuz beş il əvvəl, müstəqilliyə qədəm qoyduğumuz ilk dövrdə də yaranmışdı. Amma həmin vaxt dilimizi sıxışdıran tərəf də genişmiqyaslı təsir gücünə hazır deyildi və uzun çəkçevirdən sonra o vaxtkı siyasi lider Heydər Əliyev güclü iradə nümayiş etdirərək anarxiyaya son qoydu, dilimizin müdafiəsinə əsalı izahat gətirərək uzunmüddətli təminat verdi. Ondan sonrakı dövrdə

rəqiblər dilimizi sıradan çıxartmaq üçün başqa variantlara əl atdılar. Təsadüfən efir məkanının aparıcılarına çevrilmiş şəxsərə nüfuz etdilər, onların vasitəsilə efirdən öz sözlərini, danışq təzlərini əhaliyə yeritməyə başladılar. Cahil kütlə bunun fərqi varmadan ekranda gördükləri kimi davranmağa, efirdən eşitdikləri kimi danışmağa rəvac verdilər. Bununla da hər gün olmasa belə, həftədə bir sözümlər deformasiyaya uğradı, dəyişdirildi, sıradan çıxarıldı. Hətta Azərbaycanda çox da yaxşı qarşılanmayan, oxunmayan şair və yazıçılar dolayısı yolla ələ alındı, onların Türkiyədə çap olunacağı, tanıtılacağı kimi şirin vədlərlə aldadırlar əsərlərində çoxlu türk sözləri işlətmələrinə bir növ həvəsləndirildilər. Beləliklə, qardaş deyib bağrımıza basdığımız insanlar üzümüzlə gül-gülə başqa sahələrdə nüfuz etdikləri kimi dil və ədəbiyyatda da öz işlərini həyata keçirməyi genişləndirdilər.

Heç kimə sirt deyil ki, qloballaşan dünyada dillərin bir-birini sıxışdırması təbii haldır. Son nəticələrə görə dünyada birincilik qazanmış ingilis dili liderliyi qoruyub saxlamaq üçün bütün dillərə nüfuz edə, onları sıxışdırı bilər. İkinci yeri ərəb dili tutur. Dünyanın şərq mədəniyyətinə olan marağı hələ də bu dil üzərində öz mövcudluğunu qoruyub saxlayır. İslam-din faktoru da ərəb dilinin sıxışdırılıb gündəmdən çıxarılmasına yol vermir. Üçüncü yerdə hegemonluq böyük bir coğrafiyaya məxsus rus dilinə məxsusdur. Bəzi şərq Avropa ölkələrində və Pribaltikadan başqa demək olar ki, bütün postsovet məkanında aparıcılığını qoruyub saxlamaqla özünü bürüzə verir.

Mütəxəssislərin fikrincə xeyli vaxtdır ki, daha bir dil dünya miqyasına çıxmağa can atır, bu, Çin dilidir. Hətta sürətlə inkişaf edəcəyi, 2030-cu ilədək dünya birinciliyi qazanacağı barədə mülahizə yürüdənlər də az deyil. Onların qənaətinə görə Çin dili tezliklə sürətli inkişaf götürəcək və bütün dünyanı bürüyəcək. İnandırıcı görünməsə də ucuz təbliğat təsirinə düşüb Çin dilini öyrənməyə meyl edənlərin sayı günbəgün artmaqdadır.

Dilimizin sıxışdırılması barədə mövzu günbəgün müzakirə olunduqca hələ də bu dörd dilin təsirinə məruz qalacağımızı düşünən kütlə (onları xalq adlandırmaq belə mənasızdır) illuziyadan

kənara çıxma bilmir, öz xəyallarında məsti-xumar halında xumarlanmaqdadır.

Azərbaycan dili beşinci, yaxud, altıncı, yedinci, səkkizinci yerlərdə bərqərar olmasa da köklüünə, qədimliyinə, dil qanunlarına uyğunluğuna və digər vacib parametrlərinə görə ilk onluqda yer alan bir dildir. Azərbaycan dilinə ən böyük sıxışdırıcı təsir qardaş türk dilindəndir. Baxmayaraq ki, türk dilləri arasında Azərbaycan dili ortaqlıq kimi ən uyğundur, istifadə sayına görə türk dili istifadəçilərdən səkkiz dəfə geridə qaldığından sıxışdırılması asandır. Azyaşlı uşaqlar məktəbə qədəm qoyarkən daha çox cizgi filmlərinin təsirinə düşüb türk sözləri işlətməyə meyilli olduqlarını bürüzə verirlər, hətta türk danışığı tərzinə uyğun danışıqlar. Ailələrdə müxtəlif subyektiv səbəblərdən bunun qarşısı alınmadığı kimi məktəblərdə də bir növ əhəmiyyətsiz bir şey hesab olunur. Beləliklə, gələcəyimiz hesab etdiyimiz bu gün yetişməkdə olan nəsillərimizin sıxışdırılmasında potensial qüvvə kimi görünür və heç də efir qarşısında vaxtını öldürən cahil kütlədən az təhlükəli deyildir.

Ailələrə efir müdaxiləsi durmadan bəzi yaramaz türk sözlərini yeritməkdə davam edir. Savadsız, söz ehtiyatı zəif olan aparıcılar daha çox türk danışığı tərzindən istifadə etdiklərindən kütlə tez təsir altına düşüb asanlıqla onları təkrarlamağa, onlara oxşamağa çalışır.

Bu sahədə ən vacibi ədəbiyyatdır. Bu gün bilərəkdən, yaxud bilmədən dilimizdə qarşılığı olmayan türk sözlərinin istifadəsi artıq dəb halını alıb. Həmsöhbətim olan bir neçə müəllif onları Türkiyədə çap edib yayımlasınlar deyərək hər romanda əliyədək söz işlədəcəkləri barədə öhdəçilik götürdüklerini dolayısı yolla etiraf ediblər. Efir məkanı mənbə hesab edilməyə bilər, yazılı ədəbiyyatı isə dəyişə bilməzsən. Ruslar demişkən: “Pəro ilə yazılanı balta ilə də silmək olmaz!”

Nəticə etibarlı ilə türkdilli ölkələr arasında ən asan anlaşılacaq dil rolunu oynayan Azərbaycan dili (özbəklər, türkmənlər, türklər, qazaxlar, qırğızlar, kumıqlar, tatarlar və başqaları daha yaxşı anlayır və bunu etiraf etməkdən çəkinmirlər) qardaş türk dili tərəfindən sıxışdırılır və sıradan çıxarılmaya doğru gedir. Əgər ötən əsrin doxsanlarında Xalq yazıçısı Anar və başqaları fundamental arqumentlər gətirərək bunun qarşısını almaq uğrunda mübarizəyə qoşulduqlarsa, bu gün onlar da yaxalarını qaraguruhun əlinə verməmək üçün sus-

mağa üstünlük verirlər. Dilimizin müdafiəsinə qalxan Seyran Səxavət və ona qoşulan digərləri isə nədənsə hədəfi göstərməkdə acizlik göstərirlər, quyunun ətrafında fırlanmaqla iş görmək əvəzinə daha çox görüntü yaratmağa üstünlük verirlər. Azərbaycan xalqının böyük əksəriyyəti isə hələ də qəflət yuxusundadır və baş verənlərin fərqi deyil, təhlükəni rus, ingilis və ərəb dillərindən gözləyir.

Türk xalqı Azərbaycana qardaş xalq sayılır, hətta beynəlxalq müstəvidə türkdilli xalqlar arasında baş hesab olunur. Əslində isə Azər yurdunun törəmələrindən biri, bəlkə də ən çox inkişaf yolu keçmiş birincisidir, baş deyil. Qürurvericidir ki, özbəklər, qazaxlar, qırğızlar kimi təkamül yolu keçib millət kimi formalaşmış, özlərinə dövlət qurmuşlar. Dünyanın yeganə milləti kimi dinlərini də özləri seçmişlər.

Azərbaycanda belə bir atalar sözü var: “İlanə öz balası qənim olar!” (Başqa cür müqaisə edəcək bir şey tapmadım). Türk Azərin şahveçə övlətidir ki, dünyanı idarə edən böyük güclər onu bu gün qənimə çeviriblər. Bunu hamı açıq-aydın görür, dərk edir, amma kütlənin qəzəbindən ehtiyatlanaraq heç kim dilə gətirə bilmir. Bu bir Azərbaycan reallığıdır. Dilimizi qorumaq isə vətənimizi, namusumuzu, gözümüzü qorumaq qədər baş vəzifəmizdir, yaxamızı kənara çəkməməliyik. Dilimizin saflığını qoruya bilməsək, dilimizlə bərabər min illər boyu qoruduğumuz milli sərəvətlərimizi də itirəcəyik. Buna zərrə qədər də şübhənil olmasın!

Azərbaycan üç böyük, özü də imperiya maraqları olan dövlətlərin əhatəsindədir. Hələ də Azərbaycana düşmənlər gözü ilə baxan rus və fars şovinistlərini lənətləyirlər, türk harınlarının isə heç adını da tutan olmur. Halbuki, türk harınları Azərbaycana qarşı öz imperiya maraqlarında rus və fars şovinistlərindən heç də geridə qalmırlar. Baxmayaraq ki, Türkiyə Rusiya və İran kimi müstəqil ölkə deyil, bir növ Amerikanın boyunduruğundadır, bölgədə ABŞ-ın canişini qismində çıxış edir, bununla belə əlaldan öz məkrli imperiya siyasətini də yeritməkdən əl çəkmir. Son otuz ildə baş verənlər buna əyani sübutdur.

Müstəqillik qazanıldıqdan sonra Azərbaycan xalqının sadələşməliyindən yararlanaraq bura ayaq açmış türk tacirləri (dəllalları) şirin dillərini işə salaraq Sovet İttifaqı dövründən qalmış dəmir arsenalını su qiymətinə alıb ölkədən çıxartdılar.

Aqrar sənayeni iflic vəziyyətinə saldırb sonnda bu sahəni tamamilə çökdürdülər. Yeganə ümid yeri olan neftayırma sənayesini bağlatdırdılar. Azərbaycanın hesabına Türkiyədə Neft emalı zavodu tikdirdilər, guya ki, əvəzində ölkəyə benzin və digər neft məhsulları ixrac edəcəkdilər. Bu gün mövzunu gündəmə gətirmirlər, sanki unudulub. Baş tərpədən mütəxəssisləri Türkiyəyə transfer edib aldatdılar, işlərindən avara qoydular. Ölkədə yaranmış işsizlik böhranından məharətlə bəhrələnərək qız-gəlinləri iş adı ilə aldadıb Türkiyəyə, ordan Kiprə, Dubaya və digər ərəb ölkələrinə daşımaqla fahişəliyə cəlb etdilər. Pərdə arxasında dayanan FETO ideyasını həyata keçirərək Qafqaz universitetini (binaların tikilişi FG şəklindədir, yəni, Fətullah Gülen, göydən oxunur) və Araz hazırlıq kursları yaratdılar. Türkiyədən Azərbaycana gətirilmiş müəllim və abla heyəti vasitəsilə çirkli niyyətlərini həyata keçirdilər, gül üzlü sadələvh uşaqları təsir altına saldılar. Bu gün də onların FETO niyyətlərinin məkrli şəkildə həyata keçirdikləri barədə söz-söhbət dolaşır. FETOçular ən çox da şübhəli yaşadıqları bölgələrdən olanlara nüfuz edir, boşanmış, dul qalmış qadınlarla evlənir, onları öz inanc tərəflərinə çəkməyə çalışırlar. Bununla da uzun illərdir ki, Azərbaycanda aradan qaldırılmış sünni-şiə məzhəb məsələsi yenidən alovlandırılı bilər. Çox təhlükəli bir vəziyyət yarana bilər.

Heç şübhəsiz ki, Türkiyənin məqsədi təkə Azərbaycanca deyil, ümumilikdə Cənubi Qafqazda ABŞ-ın çirkin niyyətlərini həyata keçirməkdir. ABŞ Cənubi Qafqazda Rusiyanı sıxışdırmaq, bölgədən çıxartmaq, mütləq hakim olaraq Azərbaycan üzərindən Orta Asiyaya körpü salaraq genişləndirməkdir. Heç kimə sirr deyil ki, Orta Asiya müsəlmanlarının böyük əksəriyyəti sünni məzhəblidir və türkiyəlilərin onlarla ortaq dil tapması daha asandır. Elə buna görə də min bir vasitə ilə Azərbaycanda şiə məzhəbli insanların mümkün qədər sayını azaltmaq, nüfuzluların sıradan çıxartmaq istəyirlər, imperiya siyasətlərini həyata keçirməyə çalışırlar.

Ölkənin milli-mənəvi dəyərlərini, ən başlıcası dilin saflığını qorumaq göründüyü kimi təkə siyasi liderlərin vəzifə borcu deyil, həm də ziyalı təbəqənin, xüsusən də ədəbiyyatda qələm işlədənlərin başlıca missiyasıdır. Bunu heç vaxt unutmaq olmaz!

Əli BƏY AZƏRİ

**Anar
ƏHMƏDOV,**

**mayor,
DİN-in Daxili
Qoşunlarının
orqanı Əsgər”
qəzetinin
redaktoru**

AZƏRBAYCAN-ÖZBƏKİSTAN

*Bu şeir Azərbaycan və Özbəkistan xalqlarının
əbədi dostluq və qardaşlığına həsr olunur*

Xalqlarının kökü birdir,
Canı birdir, qanı birdir,
Dini birdir, dili birdir,
Türkün qədim diyarısan,
Azərbaycan-Özbəkistan.

İgidlərin, ərənlərin
Qan tökərək qoruduğu
Doğma eli, obasısan,
Qəhrəmanlıq dastanısan,
Azərbaycan-Özbəkistan.

Qardaşlaşıb şəhərləri,
Çox qədimdir tarixləri,
Heyran edər hər bir kəsi.
Elm, sənət dühasısan,
Azərbaycan-Özbəkistan.

Nizaminin, Nəvainin
İnsanlığa işıq saçan
Oxumuşam “Xəmsə”sini.
Mədəniyyətlər tacısan,
Azərbaycan-Özbəkistan.

Bərəkətli torpaqları
Ürək açar hər bir anı,
Mehribandır insanları,
Hər birinə canım qurban,
Azərbaycan-Özbəkistan.

SƏNƏTİN SEÇDİYİ ADAM - ŞƏHİD HƏMDƏM AĞAYEV

(Polkovnik-leytenant Həmdəm Ağayevin doğum gününə)

Zəfər ab-havası yaşadığımız bu günlər eyni zamanda ibrətamizdir. Bir yanda qələbə sevinci yaşadığımız halda, digər tərəfdə şəhidlərimiz dağ kimi dayanır. Necə deyərlər, bir gözümüzün gülüb, birinin ağladığı bu günlərdə çox diqqətli olmalı, bu zəfəri hansı itkilərin, necə oğulların qanı, canı hesabına əldə etdiyimizi unutmamalıyıq.

Qeyd edim ki, şəxsən tanıdığım, ya illərlə bir yerdə xidmət etdiyim, ya da ən azından bir neçə saatlıq da olsa, yol yoldaşı, söhbətdaş olduğum neçə belə igidlər var. Elələri var ki, həyatlarını dəfələrlə riskə atsalar da, sağ-salamat yeni döyüşlərə canla-başla hazırdılar. Çoxu isə ya qazidir, ya da şəhidlik zirvəsinə ucalıblar. Onları sayıb qurtara və ya bir-birindən fərqləndirə bilmərəm. Bu yazını yazmaqda məqsədim şəxsən tanıdığım belə qəhrəmanlardan biri şəhid polkovnik-leytenant Həmdəm Ağayevin timsalında bütün şəhidlərimizin ruhunu şad etmək, onları xatırlamaq, eyni zamanda müəyyən məqamlar barədə öz subyektiv fikirlərimi sizlərlə bölüşməkdir.

Həmdəmlə tanışlığım 1995-ci ilin may ayının ortalarına, səhv etmirəmsə, 16-sına təsadüf edir. Həmin gün Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində olan hərbi hissələrdən komandirlərin təqdimatları ilə döyüşlərdə və xidmətdə fərqlənmiş hərbi qulluqçular Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq Məktəbinə qəbulda iştirak etmək üçün seçim mərhələsinə göndərilmişdi. Bütün gələcək namizədlər məktəbin həyətində toplanmışdı. Boş vaxtdan istifadə edərək hər kəs bir-biri ilə maraqlanır, kimin hansı hərbi hissədən gəldiyini soruşur, yerlilər toplaşib dərdləşirdilər. Mən Tərtər cəbhəsindən gəlmişdim. Həmin günəşli gün indi də ən xırda detalına kimi yadımdadır. Ağdam cəbhəsindən gələn Dadaşov Haqverdi (Qubadlı) və Rəfiyev İlqarı (Şəki) çıxmaq şərti ilə Ağdamdan olan namizədlər; Əsgərov Əhliqar, soyadını unutduğum Sahib və rəhmətlik Həmdəm Ağayev bir ağacın kölgəsində dayanıb söhbət edirdik. İsgəndərov Namiqlə mən Tərtərdən gəlmişdik.

Ordan-burdan, hərə öz hərbi hissəsindəki vəziyyətdən danışdı. Sahibdən (Sahib hamıdan hündür və canlı olsa da, sən demə, neçə illər cəbhədə döyüşən, hələ atəşkəsdən sonra da bir il qalıb xidmət edən bu dağ boyda igidin ürəyi xəstə imiş. O, bu səbəblə tibbi müayinədən keçə bilmədi) başqa hamı qəbul olundu və zabit kimi ordu sıralarına qayıtdı. İndi bu yeddi nəfərin hərəsi bir mövqə sahibidir. Ən uca məqamı isə şübhəsiz ki, Həmdəm qazanıb. Sonralar uzun illər ərzində arada-sırada görüşdüyümüz vaxtlarda da Həmdəm, ümumiyyətlə, azdanışan, ciddi, qaraqabaq adam təsiri bağışlasa da, əksinə, o tam fərqli; sakit, yuxaürəkli, mərhəmətli, olduqca səmimi, bir yerindən nöqtə tapıb söhbətə başlaya bilsən çox məlumatlı, hərtərəfli ensiklopedik biliyə sahib, maraqlı həmsöhbət idi. Həmin gün də bəlkə o heç ağzını açıb bir söz deməmiş sanki bir ağsaqqal kimi hamını dinləmiş, kimin nə qədər şişirtmələrə yol verdiyini özü üçün saf-çürük etmişdi. Bizim onunla tanışlığımız bax belə başladı. Fakültələrimizin fərqli olması səbəbindən sonralar da ara-sıra görüşərdik. Adətən, ya o, bizim kazarmaya gələndə (bizim "starşına" Məmmədov Fərmanla lap yaxın dost idi, tez-tez onun yanına gəlib, gedirdi), ya gündəlik məktəb həyatında təsadüfən idmanda, ya da dərslər vaxtlarda belə görüşlər mümkün olurdu.

QISA ARAYIŞ

Həmdəm Mayıl oğlu Ağayev 9 sentyabr 1975-ci ildə Ağdam rayonunda anadan olmuşdur. Yeniyetmə və gənclik illəri məlum münaqişənin ən qızgın dövrlərinə təsadüf etdiyindən, demək olar ki, o dövrün əksər gəncləri kimi güllə səsi, mərmi partlayışları əhatəsində olğunlaşmışdır. Onun məktəbli olduğu illəri tanınmış söz adamı, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru Mayıl Dostu belə xatırlayır: “Həmdəmin ölümü həqiqətən məni çox ağrıtdı. Səhv etmərsən, Həmdəmgilin sinfinə 5-6 il dərs demişəm. Həmdəm çox çalışqan, məsuliyyətli, ciddi və ən əsası isə qorxmaz idi. Mən hələ o vaxtlar belə qənaətə gəlmişdim ki, bu ötkəm, sözübütöv gənci heç bir vasitə ilə qərarından döndərmək mümkün deyil. Onun gözlərində qorxu deyilən hissə yox idi... Biz müəllimlərin belə gənclərə ümidləri böyük idi. Bizim nəzərimizdə onların hər biri həkim, müəllim, mühəndis kimi gələcək müstəqil Azərbaycanın qurucuları idi... Təəssüf... Belə... Allah rəhmət eləsin... Ruhunu şad olsun...”

Müəllimlərin və böyükələrin müxtəlif arzularının olmasına baxmayaraq, Həmdəm də digər həmyaşıdları kimi orta təhsilini başa vurur-vurmaz könüllü ordu sıralarına qoşularaq vətənin, doğma yurdun müdafiəsinə qalxdı. Oxumaqdan söz salanlara onun bir cavabı var idi: - “Oxumaq qaçmır ki, - söz, bunların işini bitirən kimi gedib oxuyacam!” Bu minvalla 1994-cü ilin may ayı gəldi, atəşkəs oldu. Atəşkəsdən sonra da bir il xidmət edən Həmdəm komandirlərinin tövsiyəsi və təqdimatı ilə 1995-ci ildə Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq Məktəbinə daxil oldu. 1999-cü ilin iyul ayında təhsilini müvəffəqiyyətlə başa vuraq leytenant rütbəsində yenidən zabit olaraq ordu sıralarında xidmətinə davam etməyə başladı. 9 oktyabr 2020-ci ilə qədər Naxçıvan da daxil olmaqla Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yerləşən hərbi hissələrində fərqli vəzifələrdə xidmət etdi. Ən böyük arzusu olan Qarabağın azadlığı uğrunda Vətən Müharibəsinin bu günündə amalı yolunda qəhrəmancasına şəhid oldu. Bakıda, II Fəxri Xiyabanda dəfn olunub. Onun saysız-hesabsız mükafatları, təltifləri içərisində ölümündən sonra qazandığı “Vətən uğrunda” medalı və “Azərbaycan Bayrağı” ordeninin öz yeri var. Çünki bu

təltifləri canından çox sevdiyi Qarabağı düşmənlə tapdığından azad etdiyinə görə alıb.

Bu əvəzsiz təhsil müəssisəsinin (BABKM) bir özəlliyi var ki, dörd il təhsil müddətində yeddi kursun kursantları ən azından hamısı bir-birini üzdən tanıyır. Bir az diqqətli olanlar kimin kim olduğunu yaxşı bilir. Yaxınlar isə qardaş olurlar. Bu yeddi kursun kursantları isə nə az, nə çox - ortalama 5-6 min insan, dəliqanlı gənc, hər şeyi gözə almış vətənə sevdalı ər deməkdir. Təhsilin ilk illərində Həmdəmlə, adətən, axşamlar boş vaxtda idman şəhərciyində tez-tez görüşürdük. (Yuxarı kurslarda isə o şərq əlbəyaxa döyüş növlərinin biri ilə şəhərdə - məktəbdən kənarında məşq edirdi). Bir də Ağdamın Qiyaslı kəndindən orta məktəbi bitirib gəlmiş, bizdən yaşca bir neçə yaş kiçik Mehdiyev Ramiz var idi. Bu üçlük idman edə-edə söhbətləşərdik. Söhbətin mövzusu hər dəfə eyni idi. Qarabağ, Ağdam... Hər söhbətin sonu, adətən, belə bitirdi: “...bu biabırçılıq nə vaxta qədər belə davam edəcək?” Həmdəm isə deyirdi: - “İnşallah, bir gün sonu gələr. Zalımın zülmü yerdə qalmaz. Biz öz işimizlə məşğul olaq. Bizim vəzifəmiz o günə hazırlaşmaqdan ibarətdir”.

Həmdəm xidmətdən çavuş kimi gəlmişdi və təhsil müddətində də komandir müavini olaraq fəaliyyət göstərirdi. Dəfələrlə gələcəkdə onunla çiyin-çiyinə eyni sırada zabit kimi duracaq yaşca kiçik, hələ dünyanın bərk-boşundan çıxmamış öz kursantlarına sakit, aramla, yavaş səsle necə öyüd-nəsihət verdiyinin şahidi olmuşam. Məsələn, onun ən çox işlətdiyi bir cümlə var idi: - “Dövlət bu ağır günündə sənə cibindən bu qədər pul xərcləyir, yedirdir, içirdir, geydirir, oxudur, sağlamlığını qoruyur, sən isə yatırsan, oxumursan, 2 alırsan. Bu, kişilikdən deyil. Hər işdə gərək halallıq olsun”. Bir məqamı da nəzərinizə çatdırım, artıq söz deməyə heç bir ehtiyac qalmayacaq. Buraxılışa sayılı günlər qaldıqda belə Həmdəmin tağımı məktəbdə öz nizam-intizamı ilə seçilirdi. Hərb həyatdan az-çox xəbəri olanlar bilir ki, çox haylı-küylü həyatdır. Həmdəm burada da özünə-məxsusluğu ilə seçilirdi. Tutaq ki, dərsarası vaxtda və ya yeməxanaya gedəndə nə qədər qarışıqlıq olsa da, görürdün ki, bir tağım (25-30 nəfər) qutu kimi nizam-intizamla öz yolu ilə bütün intizam qaydalarına ciddi riayət etmək şərti ilə gedir. Yaxınlıqda komanda verən heç kim ol-

masa da bilinirdi ki, bu, Həmdəmin tağımidır. Diqqətlə ətrafa baxdıqda görərdin “planşet”i çiyində, başısağı, fikirli-fikirli gəlir. Gəlib çatanda qayğılı baxışlarla süzüb, başı ilə yüngül salam verib keçərdi...

Beləliklə, 1999-cu ilin yayı gəldi. Buraxılışa az qalmış şanlı qələbəmizin memarlarından olan Hikmət Mirzəyev məktəbdə göründü. Bu barədə mənə ilk olaraq Namiq xəbər vermişdi. Hikmət Mirzəyev onun komandiri olmuşdu. Mən də onu hələ Tərtərdən ciddi, səliqəli, hörmətli (Yəqin ki, general-mayor Lənkəran Əliyevi mütləq tanıyaçaqsınız, o da ordu quruculuğunda böyük əməyi olan zabitlərdən biridir. Doğma yaşlı atası belə qəbuluna gələndə elə olurdu ki, saatlarla NBM-də gözləməli olurdu. Hikmət Mirzəyev gənc olmasına rəğmən yeganə zabiti idi ki, sutkanın hansı vaxtı gəlsə gözlətmədən Lənkəran Əliyev onu qəbul edirdi) komandir kimi tanıyırdım. Tezliklə məlum oldu ki, xüsusi təyinatlılardan ibarət yeni hərbi hissə yaradılacaq, kim istəyir, könüllü yazıla bilər. Həmin vaxt da Həmdəm, Namiq və mən təxminən 100-ə yaxın gələcək leytenantlar könüllü yazıldıq. Siyahılar hazır olandan sonra bir dəfə də məktəbin qərargahındakı akt zalında yeni yaranacaq hərbi hissənin kadrlar bölməsinin zabitləri ilə görüşümüz oldu. Bizə xidmətin özəllikləri və bəzi məhdudiyətlər barədə məlumat verdilər. Bütün bunlarla tanış olduqdan sonra yenidən ərizə yazdıq. Həmdəmi sonuncu dəfə bax həmin toplantıda görmüşdüm. Xeyli söhbət etdik. Demişdi ki, sizi buraxmayacaqlar. Bizim qrupdan 11 nəfər yazılmışdı, onlardan, sadəcə, 1 nəfərin əmri gəldi (Məmmədov Rəşad - Bərdəli). Mən də daxil olmaqla qalanları üçün izahat belə oldu komandan buraxmayıb (O vaxt bizim komandan - Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı rəhmətlik Rail Rzayev idi). Komandan deyibmiş ki, dörd ilə güc-bəla 40 nəfər mütəxəssis hazırlamışıq, onu da sizə verə bilmərik. Çox da ki, leytenantlar bunu istəyir, onlar hələ çox cavandırlar.

Bizim son görüşümüz həmin toplantıda oldu. Sonra hərə bir tərəfə - öz xidmət yerlərinə yollandı. Eşitmişdim ki, Həmdəm istədiyi kimi həmin hərbi hissəyə düşüb. Sonra bir dəfə eşitdim ki, artıq Naxçıvandır. Həmin vaxt mən də Naxçıvanda xidmət edirdim. Mənim vaxtım çox olsa da, onun heç vaxtı yox idi. Kəşfiyətə komandir idi. Həmişə ya təlimdə, ya tapşırıqda

olurdu. Həmdəm bax beləcə bir ömrü hərbi geyimdə, əlində silah başa vurdu. Şərəflə, özü demişkən, hər kişiyyə qismət olmayan şəkildə başa vurdu. Halbuki tamam başqa cür də ola bilərdi. Sizi inandırım ki, o necə peşəkar zabitudisə, ondan on qat daha tanınmış müəllim, pədaqoq, alim, mühəndis ola bilərdi. Təəssüf ki, əksər həmyaşıdları kimi o da özünə sənət seçə bilmədi. Onu seçən sənətin ardınca getməli oldu. Necə ki, digər şəhidimiz Polad Həşimovun anası demişdir: - "...o hüquqşünas olmaq istəyirdi, yaxşı da oxuyurdu, tarixi, xarici dilləri əla bilirdi, ancaq lap son anda bir gün gəlib dedi ki, mən hərbi olacağam, indi vətənimiz üçün bu daha vacib peşədir..."

HAŞIYƏ

İndi yazacağlarım bəlkə də kiməsə qəribə görünə bilər. Ancaq inanın, istəsək də, istəməsək də, inasaq da, inanmasaq da bu belədir. Bu fikrin dərinliyinə getmədən, sadəcə, (hamımızın yaxşı tanıdığı, hörmət etdiyi) son şəhidlərimizin adlarını xatırlatmaq kifayətdir. Məsələn, Polad Həşimov, Şükür Həmidov (bir ildən artıq eyni hərbi hissədə xidmət etmişik), Həmdəm və hələ 1993-94-də xüsusilə, atəşkəsə lap az qalmış mart-aprel döyüşlərində Tərtər-Ağdam cəbhəsində nə qədər gənc yaşda şəhid olmuş, döyüşlərdə fədakarlıq göstərmiş nə qədər tanıdığımız-tanımadığımız qəhrəman 75-lər. Allah önlərə rəhm etsin, qalanlara can sağlığı versin. Hərbi olmayan Ceyhun Məmmədov, Kənan Hacı, İlqar Fəhmi və digər xüsusi istedad sahibi 75-lər. Bu adını çəkdiyim şəxslərin hamısını yaxından tanıyıram. Onların seçilmişlər olduğuna inanıram. Bu keyfiyyətlər təkcə 75-lərə deyil, məsələn, tanıya biləcəklərimiz... 1951, 1963, 1987, 1999... - cu illərdə anadan olmuş insanlara da aiddir. Kimə maraqlı gəlsə, diqqət edib fərqi varə bilər. Həmdəm bu seçilmişlərin öndə gələnlərindən biri idi. Onu yaxından tanıyan, hörmət edən əsgərlərinin, döyüş yoldaşlarının dediyi kimi, “o, şəhidlərin sultanıdır”. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Hamısı bizim üçün əzizdir. Söhbətimin əvvəlində qeyd etdiyim kimi, bu yazı Həmdəmin təmsalında bütün şəhidlərimizə həsr olunur. Yazının məqsədi, sadəcə, necə igid oğullar, seçilmiş ərlər itirdiyimizə diqqət çəkməkdən ibarətdir. Məsələn, Həmdəmlə eyni gündə, sa-

dəcə, bir dövr (bir dövr 12 ilə bərabərdir) əvvəl, yəni, 9 sentyabr 1963-cü ildə anadan olmuş hamımızın fəxri İqor Aşurbəyli.

Bizim bu gün zamanın, sənətin onu seçib bizə məğrur, qayğıkeş, qorxmaz, səmimi, mərd, şəhid komandir kimi təqdim etdiyi, tanıtdığı Ağayev Həmdəm həməh-həməh, hardasa aşağı-yuxarı eyni potensiala sahib bir şəxs olub... Eləcə də Polad Həşimov, Şükür Həmidov və digərləri... Bunları xatırlatmaqda məqsədim odur ki, bu insanları unutmağa haqqımız yoxdur, nə qədər ki, həyatdayıq. Çünki adları bu yazıda anılan və digər yüzlərlə qəhrəman oğullar bir an düşünmədən, gözlərini qırpmadan öz həyatlarından, arzularından, üstəgəl, yaxınlarının, doğmalarının, övladlarının istəklərindən vaz keçiblər... Bu gün, bu an üçün on illiklərlə (on, iyirmi, otuz) hazırlaşılar... Tam səmimi olaraq qeyd edim ki, döyüş toy-bayram kimi bir şeydir (Bir neçə saatlıq keçid, adaptasiya dövrü xaric) Ancaq illərlə buna hazırlaşmaq, saysız-hesabsız məşəqqətli təlimlərə, müxtəlif mənəvi, maddi, fiziki məhrumiyyətlərlə dolu ağır xidmət illərinə qatlaşmaq, əsl şücaət budur. Bilirsiniz bu nəyə bənzəyir? İllərlə bəzənib, süslənib şərəfli anın nə vaxt gələcəyini gözləyirsən... Cidd-cəhdlə onu qarşılamağa can atırsan... Bax, bu məqamları unutmaq. Bir an fikirləşək ki, Polad Həşimov ən azından hansısa rayonun hakimi kimi indi isti kabinetində oturub. Necə ədalətli bir hakim ola biləcəyini onun əsgərlərindən soruşun. Və ya Şükür Həmidovu ən azı bir rayonun icra başçısı kimi təsəvvür edin. O rayonun necə ola biləcəyini onu tanıyanlardan soruşun. Yaxud da bizim qəhəmanımız Həmdəm Ağayevi ali məktəblərin birində müəllim kimi təsəvvür edin. Onu tanıyanlar bilir ki, o, bu peşəyə necə yaraşardı və onun öhdəsindən layiqincə gələr, ölkəmizə, millətimizə, xalqımıza, gələcəyimizə nə qədər faydalı ola bilərdi. Ancaq onlar bütün bunların hamısından bizə görə imtina etdilər. Ali xüsusiyyətlərinə görə Uca Yaradan onları seçdi, onlar da canla-başla buyolu...

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Şəhidlərimizi daim xatırlayaq, bizə əmanət etdikləri gələcəyə xəyanət etməyək! Ruhunuz şad olsun, seçilmişlər...

Zaur USTAC

*“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru,
şair-publisist*

**LEYLAM
LEYLAM**

MÜZARE

Ə. Vahidin qəzəlinə təxmis

Kaş, sevməyəydi qəlbim onu biqərar imiş,
Sandım nihan öz eşqimi, amma o, car imiş.
Fikrin bəyan edib hamıya aşikar imiş.
"Mən bilməmişdim istədiyim qeyrə yar imiş,
Əvvəl vəfalı, axırı bətibar imiş".

Bir quş kimi pərvaz eləyib uçdu günlərim,
Yandırdı bağrımı kül olub, heçdi günlərim.
Artıq xəyalı ilə olan suçdu günlərim.
"Canan yolunda nalə ilə keçdi günlərim,
Eşq əhlinin nəsibi bütün ahü-zar imiş".

Qış könlümü, inan, sən idin laləzar edən,
Mənsə o şux baxışlar ilə iftixar edən.
Bilməm nədir ki, canımı candan bezar edən.
"Zülfünmü könlümü, gözəlim, tarimar edən,
Ya ki, könül əzəldən elə tarimar imiş!"

Öz dövrümün vəfalısı, aşiq balasiyəm,
Yusif bənizli Ay üzünün ibtilasiyəm.
Leyli əsilli sevgimə sadıq qalasiyəm.
"Ahü baxışlı gözlərinin mübtəlasiyəm,
Könlüm kəməndi-zülf ilə çoxdan şikar imiş!"

Sənsiz saraldı, soldu bu can, sanki gülmişəm,
Neynim ki, oldu sərsəri halım, səfilmişəm.
Aşıqlər oldu bir yalan, aşiq-əsilmişəm.
"Oldum əsiri bir gözəlin indi bilmişəm,
Məcnun nə vəhdən vətəninədən kənar imiş!"

Fərhad dağıtdı Bisütunu iftixar edin,
Eşqin yolunda eşqinizi pürvüqar edin.
Öz sevginizi qəlbinizə bərqərar edin.

"Fərhadə tənə eyləyəni səngisar edin,
Bax, Bisütuna, eşqə o da yadigar imiş!"

Eşq, aşiqə bəyandı necə dərdi öyrədir,
Düşsə əgər o, qəlbə həməən qəlbi titrədir.
Leylam, o, gah şad eləyir, gah büdrədir.
"Vahid, olur ki, sevgi fəlakət də törədir,
Zənnimcə eşqə mail olan bəxtiyar imiş!"

Pürvüqar - vüqarla dolu

Ibtıla - düşgünlük

səngsar - daşqalaq

21.6.2023

DÜRDANƏ

(Dayımqızına)

Gözüm nuru dayım qızı Dürdanə,
Bu şerinhə yaman bağrımı sökdün.
Ocaqdan süzülən xatirələri,
Önümdə sərilen xalıya tökdün...

Yenə nə olardı əziz "Daydayı",
Sədəfli tarında muğam çalaydı,
Yenə dirsəklənib bir mütəkkəyə,
Könlüm muğamından ləzzət alaydı...

Altı nəfərdiniz siz bacı-qardaş,
Necə sığardınız balaca evə?
Biz də yeddi uşaq gələrdik hərdən,
Sizə qarışardıq, eeh, sevə-sevə...

Heyif, çox heyif o günlərimizə,
Böyüdük, ayrıldıq gözəl məkandan.
O çağlar bir daha geri qayıtmaz,
Nə deyək, nə umaq zalım zamandan?!

Xatirələr bağrım başın sökər hey,
Az qalıb özümüz tarixə dönək.
Deyirəm, dünyaya yenidən gəlsək,
Yenə o məkanda can verib ölək...

11.7.2023

Qeyd: Bu şeiri Leylam Leylamın "Ata evim-dəyəm" şeirindən təsirlənərək yazdım.

Hörmətlə: Doktor Şahin TAĞIYEV

GEDİR

Şah İsmayıl Xətəinin qəzəlinə təxmis

Hər kəsə olmuş bəyan, öz aşikarımdır gedir,
Qəlbimin çırpıntısı, şahü-damarımdır gedir.
Ətri dolmuş ömrümə, bağü-baharımdır gedir.
"Ol gedən yarımımıdır, ya ixtiyarımdır gedir,
Bilməzəm canımmıdır, ya suvlu yarımındır gedir".

Bir məkənə sığmazam, eylər ürək ahü-fəğan,
Gör necə saldı məni hər möhnətə, dərdə zaman.
Kor olar giryan olan gözlər bu qəmdən ta güman.
"Təndə canım qalmaq, anunla olmuşdur rəvan,
Ol mənim ruhi-rəvanım, ya nigarımdır gedir".

Sızlaram, gər olmasa yanımda öz yarım, tənim,
Bülbülüm qəmdən susar, bir də göyerməz gülşənim.
Qərq olar dəryadə, yüksəlməz daha ağ yelkənim.
"Canım andan ayrı təndə, bir dəm əylənəməz mənim,
Qəm məni eylər həlak, ol qəmküsarımdır gedir".

Ey səba! Çatdır o yarə sözlərin dilxəstənin,
Yoxdu canında o can, Leylam kimi dilbəstənin.
Qırmağı kimsə bacarmaz şifrəsin dərbəstənin.
"Qalmaq heç karü bari bu Xətai xəstənin,
Anın ilə karü barım hərçi varımdır gedir".

dilxəstə - qəlbıqırıq, qəmli, kədərli

dilbəstə - aşiq, vurğun

dərbəstə - qapısı bağlı

12.6.2023

ANTALYA

Yox belə görkəm, gözəl Antal(i)ya,
Valehinəm həm, gözəl Antalya!

Cəlb eləyir hər kəsi öz cənnətin,
Xöş, güləruzdür sevilən millətin.
Bitməz olar bəhs eləsəm söhbətin
Yox belə görkəm, gözəl Antalya,
Valehinəm həm, gözəl Antalya!

Yivli Minarə, qədimi Hadrian,
Ka'leici, Köprülü Kanyon hər an,
Tarixi aləmdi yetirmiş zaman.
Yox belə irəm, gözəl Antalya,
Valehinəm həm, gözəl Antalya!

Yadə salır keçmiş hər bir daşın,
Üçkapı, Kalkan, Side, Fırnaz, Kaşın.
Göstərir hüsnün çox özəldir yaşın,
Yox belə aləm, gözəl Antalya,
Valehinəm həm, gözəl Antalya!

irəm - behişt, cənnət

25.12.2022

ANLAYA BİLMİRƏM

Yoruldu, ey dünya, dərdi-sərindən,
Səndən doymaq olmur, vay zərərindən!
Hərdən içirirsən öz zəhərindən.
Anlaya bilmirəm xeyir-şərindən,
Niyə doymaq olmur xoş səhərindən?!

Əzəldən beləsən, əzəldən belə,
Titrəyirsən, hərdən dönürsən selə.
Nələrin var daha, görmədim hələ.
Allahım qorusun qoy betərindən,
Niyə doymaq olmur xoş səhərindən?!

Yaşadım sabaha bir ümid ilə,
Azalır döyüntü hey gilə-gilə...
Rəvamı yarımçıq əsərlər ölə?..
Bir nur ələ bizə öz təhərindən,
Niyə doymaq olmur xoş səhərindən?!

Gah verdin ilhamı ruhum çağladı,
Gah aldın əlimdən, könlüm ağladı.
Qəlbim sevinmə də, qübar bağladı.
Uzaq eylə bizi şər, xətərindən,
Niyə doymaq olmur xoş səhərindən?!

Tələsib heyrətə salırsan məni,
Çata bilməyirəm haqlayım səni.
İncitmə Leylamı, nə də kimsəni.
Qürurlanaq daim hər bəhərindən,
Niyə doymaq olmur xoş səhərindən?!

18.2.2023

QƏZƏL

Pərvin*təki çeşməmdə işıqdan yox əlamət!
Bu qəlbimə düşmüş yanan atəşdi əziyyət!

Var ki, elə göz yaşları gözdən axa bilmir,
Qəlb ağrıları ərşə çıxıb eylər işarət!

Yandıqca alov, toplanacaq qarə çöküntü,
Lampanı qaraldan hisi, onda nə qəbahət?!

Hər bir kəsin olmuş sonu bəlli, nə edərsə,
Qaldıqca vərəq də saralar, sonda nəhayət!

Dərya deyiləm fikrimi o, sahilə vursun,
Köksümdə qalan gizli qalar, çün ora xəlvət!

Saflar da çürüklərlə qalarsa, çürüyər tez,
Saf qalmaq üçün çevrənə hərdən elə diqqət!

Leylam, bu qədər təşnə ki, var əzminə əhsən!
Zülmətdən içərsən belə nur, olsa bəsirət!..

pərvin-ulduz

VARAMSA ƏGƏR

Varamsa əgər, bil, ürəyim tək sənə bağlı,
Yarım, mənə hərdən elə diqqət, necə xoşdur?!
Gər söyləsələr məndə vəfa yoxdu, inanma!
Sən bir mənə bax, gör sənə rəğbət necə xoşdur?!

Bülbül oxuyar nəğməsini öz gülü üçün,
Heyran eləyər sevdiyini böyləcə tahir*.
Daş-qaşı, əgər sındıra daş fərq eləməz ki,
Düşməz dəyərindən yenə də sınsa cəvahir.

Hər doğrunu sən söyləməsən, söyləmə, Leylam!
Sən doğrunu de, söylədiyini doğru olarsa.
Küsməz, nə də yarın qınamaz, doğrunu bilsən,
Öz yarı onun qəlbi üçün oğru olarsa.

tahir - pak, təmiz

İLHAMI SİNƏSİNDƏ ÇAĞLAYAN ŞAİR

BUDAQ TƏHMƏZ - 85

Şair Budaq Təhməz haqqında çox yazılıb, bəlkə də daha çox. Onun şəninə yazmağa qəlbimdə həmişə coşqu var. 85 illiyinə yazı yazmaq üçün qələmi götürən kimi bu şeir süzülüb gəldi qəlbimdən.

Sən gur bulaq, mənsə...

Ustad şair Budaq Təhməzə

Sən gur bulaq, mənsə ondan su içən,
İlhamının axarında axanam.
Sənin kimi dürr içindən dür seçən,
Sənin kimi həm sözə qul, həm xanam.

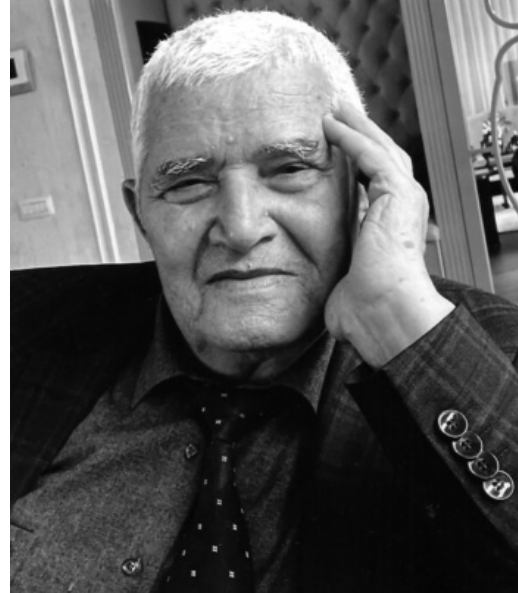
Getməkdəyəm o söz adlı gəmində,
Bil, mənimdir həm sevincin, qəmin də.
Şux könlünün hər çağlayan dəmində,
Daim sənə vurğunluqla baxanam.

Hər sözünün əvvəli də, sonu da,
Xoş məramı, fəryadı da, ünü də...
Taliboğlu, Vətəndir hər yönü də,
Mən də sən tək qəlbə məlhəm yaxanam.

27.08.2023

Məmməd Araz mükafatı laureatı, şair Budaq Təhməz haqqında düşünəndə, mənə elə gəlir ki, bir ananın ekiz övladlarıyıq. Baxmayaraq ki, aramızda iyirmi yaş fərq vardır. Çünki bizi bir-birimizə bağlayan dərin tellər ruhən yaxın, ruhən doğma olmağımızdır. Elə onun nəticəsidir ki, aramızda əlli illik bir ustad-şagird əlaqəsi var. Bu əlaqə bu gün də sıx davam etməkdədir...

Ömrünün 85 ilini bu günlərdə arxada qoyan Budaq Təhməz klassik ədəbi irsimizin layiqli davamçılarından biridir. Şifahi xalq ədəbiyyatından, xüsusən də, aşıq şeirimizdən öz mənəvi qidasını alan şair heca şeirimizin qoşma, gəraylı, bayatı, müxəmməs, deyişmə, qıfıl bənd formalarında son dərəcə dolğun şəkildə əsərlər yaratmışdır və yaratmaqda da davam edir. Xalq şairi Balaş Azəroğlunun dediyi kimi, “onda ilhamlı şair ürəyi var, hər kəlməni, hər misranı ürəyinin süzgəcindən keçirərək yazır...” Elə buna görə də, oxucunu özünə bağlaya bilir.

Onun tarixi mövzuda yazdığı “Gəmiqayaya salam”, “Gəmiqayaya açıq məktub”, “Aşıq Nabat”, “Qönçəbəyim” kimi poemaları və “Aşrı və Qara”, “Arpaçayın əfsanəsi” pyesləri, ustad aşığımız Aşıq Alının ustadı olmuş Ağ Aşıq Allahverdi haqqında yazdığı “Tənha sazın harayı” kimi mənzum dramı şairin sənət dünyasının zənginliyindən və ülfətindən soraq verir. Bu sorağın şəfəqi də onu özündən çox-çox uzaqlara səsləyir. Hələ şairin uşaqlar üçün yazdığı “Budaq babanın nağılları” şeirlər toplusunu heç demirəm...

Əgər çağlamasa ilham sinəmdə,
Alışar sinəm də, yanar sinəm də.
Məhəbbət olmasa elə sinəmdə,
Mən eldən, obadan yaza bilmərəm. - deyən ustad nə qədər də haqlıdır.

Ustad, qoy doxsanında, yüzündə də ilhamın gur bulaq kimi, beləcə, xoş çağlasın və biz də o bulağın şəhdi-şirəsindən şirin-şirin dadaq.

Ayrı-ayrı görkəmli sənət adamlarının müxtəlif vaxtlarda Budaq Təhməzlə bağlı söylədiyi fikirləri də burda xatırlatmaq istəyirəm:

“Budaq Təhməz yaradıcılığında Cənubi Azərbaycan, Araz mövzusu qırmızı xətlə keçir. Şair zərif bir sənətkar həssaslığı ilə yazır:

**O tayın qeyrətini çəkməliyəm mən,
Ayrılıq odundan gözüm dolubdur.**

**Bakı da Vətəndir, Təbriz də Vətən,
Kim deyir günahkar Araz olubdur.**

**Bu misraları yalnız Vətəni, torpağını
bütöv görmək istəyən bir şair, bir vətəndaş
yaza bilər”.**

Tofiq Mahmud, şair, geologiya-minereologiya elmləri doktoru

**“Böyük Mövlananın bir kəlamı var: “Ya
göründüyün kimi ol, ya da olduğun kimi
görün”... Mən tam səmimiyyətlə deyərdim ki,
Budaq olduğu kimi görünən və görüldüyü
kimi olan şairdir... O yarım əsrdən çoxdur ki,
şeyrimizin əli qabarlı fəhləsi kimi bu yolda
külüng vurur”.**

İbrahim Yusifoğlu, şair, AMEA N.Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşı, prezident təqaüdüçüsü

**“Bütöv bir Vətən var şeyirlərdə,
Gəzdim Vətən-Vətən hər bəndi, şair.
Bu ilahi eşqin kökü dərinə,
Yaşadır Təbrizi, Dərbəndi, şair”.**

Ramiz Qusarçaylı, şair, AYB-nin Quba bölməsinin sədri

**“Budaq Təhməz canlı folklordur. Yazdığı
poemalardan, şeyirlərdən başqa həmsöhbət
olduğu adamlara danışdığı dəyərli əhvalatlar
xalq folklorunun incilərindəndir. Heydər Əli-
yev qarşısında bədahətən şeyir səsləndirib. Də-
fələrlə böyük auditoriyalarda bir bəndlik
şeyirləri ilə diqqəti çəkə bilib. Çox təəssüf ki, za-
manında ədəbi meydanda ona yer verilməyib.
Vəzifə kürsülərini qamarlamış harınlar onun
istedadına həsəd aparıblar deyə ona heç bir şə-
rait yaratmayıblar, əksinə, yaxından tanıya-ta-
nıya adını, şeyirlərini toplulara saldırmaqdan
belə yan keçiblər. Ömrün səksən beş yaşında
yazıb-yaradırsa, deməli, ilham pərisi onu
daima pərvazlandıracaq. Allah ömür versin!”**

Əli bəy Azəri, “Xəzan” jurnalının baş redaktoru

Yazıçı Aləm Kəngərli isə ürək sözlərini belə ifadə edir:

**“Şair Budaq Təhməzlə ilk tanışlığımız
“Şərur qönçələri” ədəbi birliyindən başlayıb.
Aramızdakı yaş fərqlinin olmasına baxmaya-
raq, çox keçmədən münasibətlərimiz yaxın do-
stluğa çevrildi. Buna səbəb Budaq Təhməzin**

**ədəbi birliyə gələn gənc şairlərə qucaq açması,
onlara qayğı və mehriban münasibət göstər-
məsi idi. Heç vaxt yadımdan çıxmaz. Yeni-
yetmə vaxtlarım idi. Bir dəfə evdə oturub
televizorda məktəblilər üçün hazırlanmış
ədəbi-bədii verilişə baxırdım. Birdən uşaqlar-
dan biri mənim şeyrimi deməyə başladı. Həyə-
candanmı, sevincdənmi nə edəcəyimi
bilmirdim. Qanadım olsaydı uçardım. Sonra-
lar öyrəndim ki, şeyrimi ssenariyə saldıran
gənclərin yaxın dostu və ağsaqqalı Budaq Təh-
məz olub. Budaq müəllim ömrünü şeyirə, ədə-
biyyata həsr etmiş bir ziyalıdır. O, bu gün də
qələm dostları ilə maraqlanır, onları ətrafına
yığaraq, maraqlı görüşlər keçirir, dəyərli məs-
ləhətlər verir. Allahdan Budaq Müəllimə
möhkəm can sağlığı, uzun ömür, yaradıcılıq iş-
lərində uğurlar arzulayıram”.**

**“Bir şair tanıyıram, bu şairlər içində,
Əsl şair görkəmdə, əsl şair biçimdə.
Bir şair tanıyıram, sözü nür, səsi işıq,
Bir şair tanıyıram, şeyirliyə yaraşır”...**

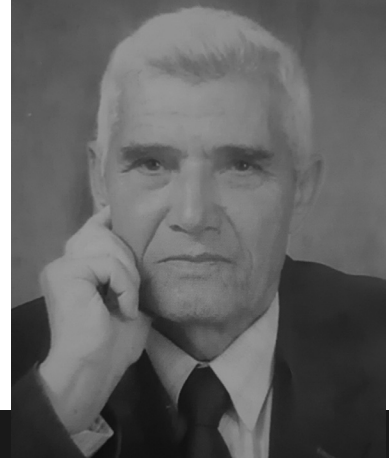
Hələ neçə il əvvəl mənə onun şeyir qovluğunu verdilər, baxıb fikrimi bildirməyi istədilər. Oxudum Budaq Təhməzin şeyirlərini. Qovluqdakı şeyirlərdən əsl söz, poeziya ətri duydum. Bu şeyirlər mənə sözün əsl mənasında ləzzət etdi! Şair qardaşım bu gün də eyni ilhamla yazıb-yaratmaqdadır. Ömrünün 85-ci baharını artıq arxada qoysa da...

Bu cür könül duyğularını daha da artırmaq olar. Ancaq nə görə. Bu yetər, mənə...

Qardaş "Budaq Təhməz ömrünü şeyirə, ədəbiyyata həsr etmiş bir şairdir. Onunla tanışlığım "Şərur qönçələri" ədəbi birliyindən başlayıb. Aramızdakı yaş fərqlinin çox olmasına baxmayaraq, az bir zaman çərçivəsində münasibətimiz yaxın dostluğa çevrildi. Buna səbəb ustadın ədəbi birliyə gələn gənc şairlərə diqqətlə qucaq açması, onlara qayğı ilə yanaşması və mehriban münasibət göstərməsi idi".

Ustad şair qardaşımız Budaq Təhməzi 85 illiyi münasibətilə ürəkdən təbrik edir və yaradıcılıq uğurları diləyirəm.

*Ələsgər TALİBOĞLU
Şair-publisist, AYB-nin üzvü,
Məmməd Araz mükafatı laureatı*

BUDAQ TƏHMƏZ

QIZLARA AÇIQ MƏKTUB

Vallah, bir yaşibaş sonadı qızlar,
Gələcək nəsilə anadı qızlar.

Müəllif

Qəlbimdə arzular çiçək açıbdı,
Əlimdə qələmim dərməliyəm mən.
Gecə yatammıram, yuxum qaçıbdı,
Dərüb sinəm üstə sərməliyəm mən.

Deyəsən, ilhamım gəlibdi dinə,
Yenə mələklərdən söz yığıb gəlir.
İncilər gətirir şair qəlbinə,
Alov yığıb gəlir, köz yığıb gəlir.

Deyirəm qızlara bir məktub yazım,
Mələk qiyafəli incədi qızlar.
Yazım, ürəyimdə qalmasın sözüüm,
Təzəcə açılan qönçədi qızlar.

Demirəm sevməyin, sevin, sevilin,
Həyatın mənası yalnız ondadı.
Sevgi dünyasının qədrini bilin,
Baldan da şirindi sevginin dadı.

Ağılla sevməyin mənası böyük,
Sevərkən tələsmək günahdı, qızlar.
Bir tanrı borcudu, çiyinizdə yük,
Bu gün də yaşayır Leyli-Məcnunlar.

Dünyaya gətirin şirin balalar,
Sevin, əzizləyin, onu doyunca.
Belə bir xoşbəxtlik deyən harda var?
Siz xoşbəxt yaşayın ömür boyunca.

Körpə qığıltısı haqqın səsi,
Yoxdan yaranıbdı, birdən var olur.
Tanrının bəşərə hədiyyəsi,
Ata da, ana da bəxtiyar olur.

Bu körpə balalar sevgi barıdı,
Ailə bünövrəsi qoyular onda.
Hər iki ürəyin ilk nübarıdı,
Ürək də sevinər, damarda qan da.

Ey sevən ürəklər, ayrılmayın siz,
Xoşbəxt böyüsünlər körpə balalar.
Birlikdə qocalsın məhəbbətiniz,
Xoşbəxt yaşamağın özgə dadı var.

**28.10.2022,
Bilgəh qəsəbəsi**

ŞƏHİD MƏZARLARI AND YERİMİZDİ

Deməyin şəhidlər bizdən uzaxdı,
O qızıl qanları torpağa axdı.
Pirdi, müqəddədi, sönməz ocaxdı,
Şəhid məzarları and yerimizdi.

Hər məzar önündə baş əyirik biz,
Onlarla döyünür ürəklərimiz.
Bir an yaşayammas insan vətənsiz,
Şəhid məzarları and yerimizdi.

Şəhid balaları əzizdir bizə,
Onlar əmanətdir hər birimizə.

Qoruyaq onları, gəlməsin gözə,
Şəhid məzarları and yerimizdi.

Çevirin o yeri ziyarətgaha,
Son qoyun kədərə, son qoyun aha.
Vətən azad olub, şükür Allaha,
Şəhid məzarları and yerimizdi.

Daha ağlamayın, öpün torpağı,
Çökdü qaeşımızda müxənnəs yağı.
Şuşada ucalır vətən bayrağı,
Şəhid məzarları and yerimizdi.

06.04.2023,
Bakı şəhəri

KÜSMƏ MƏNDƏN, AY İLHAMIN

(85 yaşına)

İllərdir ki, yol gəlirik,
Sözün qədrin bir bilirik.
Bir deyirik, bir gülürük,
Küsmə məndən, ay ilhamın.

Sən çağlasan ürək gülür,
Qəlbindən kədəri silir.
Gözlərimdə dan sökülür,
Küsmə məndən, ay ilhamın.

Şeir yazdım dosta, yada,
Nələr gördüm bu dünyada.
Çoxdan ömür gedib bada,
Küsmə məndən, ay ilhamın.

Qocalmışam, saçımda dən,
Ayrılmaram bir an səndən.
Nələr keçdi ürəyimdən,
Küsmə məndən, ay ilhamın.

Yaşım çatıb səksən beşə,
Qoyma qələm əldən düşə.
Gözləyirəm, gəl görüşə,
Küsmə məndən, ay ilhamın.

20.05.2023,
Bakı şəhəri

Şəkildə: (soldan sağa) Budaq Təhməz,
Aftandil İsrəfilov, Kamal Qocamanlı

SƏNİ KİM UNUDAR?

*Ustad sənətkar, Azərbaycanın Xalq Artisti
Aftandil İsrəfilovun əziz xatirəsinə*

Kim deyir dünyadan köçüb gedibsən?
Sənin ölümünə inanmırıq biz.
Hamı söhbət açır hər səhər səndən
Səninlə bir vurur ürəklərimiz.

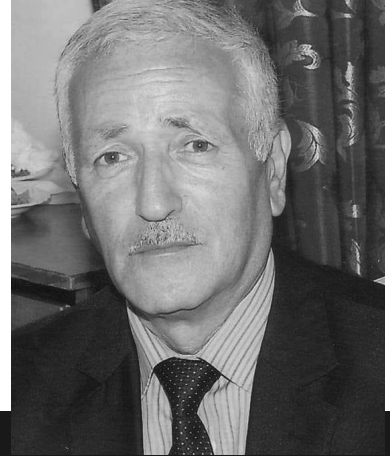
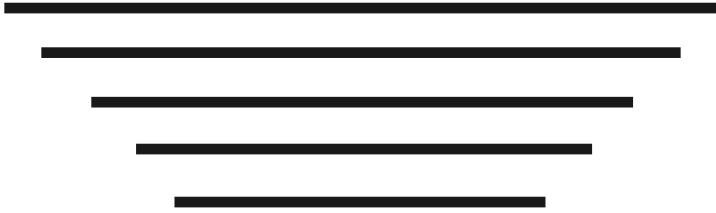
Şirmayi dillərə əlin dəyəndə,
Qarmon dilə gəlib haray salardı.
Ustad, bir möcüzə var idi səndə,
Hərdən də kövrəlib gözün dolardı.

Möcüzə yaratdın barmaqlarınla,
Gəzdin diyar-diyar qitələri sən.
Dünyaya səs saldın könül varınla,
Səninlə fəxr edir anamız vətən.

“Aftandil məktəbi” tarixdə qalır,
Bu gün yaşayırsan xatirələrdə.
Ekrandan yenə də səsin ucalır,
Səni yad edirik bu gün hər yerdə.

Necə şirin idi sözün, söhbətin,
Həyətdə oturub deyib-gülərdin.
Səni unutmağım çətindir, çətin,
Sevinci, kədəri birgə bölərdik.

25.06. 2023,
Bakı şəhəri

HACIMƏMMƏD MƏMMƏDOV

ONUN SƏNƏT DÜNYASI

Murad Məhərrəmin 70 yaşına

Enişli-yoxuşlu yollardan uğurla keçərək ömrünün mənalı illərini yaşayıb-yaradan **Murad Allahverən oğlu Məhərrəmov - Murad Məhərrəm** bu gün el-obada böyük nüfuz sahibidir.

Dayaq durduğu insanların xeyir-duaları onu həyata bağlayır, fərəhləndirir, sevindirir. Allah tərəfindən müstəcəb olan bu dualar onu həm də ömrünün bu çağında gəncələşdirir.

Kamil qələm sahibi kimi tanınan Murad Məhərrəmin “Mənim payız kədərim” və “Durnalar qayıtmadı” kitabları yetərincə oxucu kütləsi qazanmış kitablar sırasındadır. Bu kitablar barədə fərqli ünvanlarda təqdimatlar keçirilmiş, müəllifin özü və kitabları haqqında müsbət fikirlər söylənilmişdir.

Gözəl qələm sahibi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, “İsmayılı Yazaları” ədəbi-ictimai birliyinin sevimlisi Murad müəllimin 70 yaşı tamam olur.

Dərin məna çalarları ilə zövq oxşayan, insan ürəyini rıqqətə gətirən sətirləri, ölməz poetik inciləri ilə Murad Məhərrəm çağdaş ədəbiyyatımızda müasir şeirin böyük dünyasını yaratmışdır. Onun sənət dünyasına baş vuranda bənzərsizliyinin, böyüklüyünün şahidi olursan.

Murad Məhərrəm mənimçün, ilk növbədə, bütöv şəxsiyyət, şair, müəllim və dövlət adamı-

dır. 70 illik mənalı, şərəfli bir ömür yolu keçmiş bu qəlbi işıqlı insanla düz 70 ildir yol gəlirik. Murad müəllim olduqca sadə, yerini bilən, çox bilib az danışan, düz, riyakarlıqdan uzaq, xeyirxah, mehriban, vətəninə, elin-obasını sevən, dövlətçiliyə daim sədaqətli, yüksək və dərin biliyə malik, istedadlı, zəkalı - olduğu kimi görünən, sözü mərdi-mərdanə, çəkinmədən üzə deyən bir insandır, dəyərli söz sərrafıdır. Bütün bunlar onun “Durnalar qayıtmadı” kitabında öz əksini tapıb.

Ömrünün müdrik çağlarını yaşayan Murad Məhərrəm öz yaşlıları arasında da məhsuldar yaradıcılığı ilə seçilir. Şair əvvəlki kitabında olduğu kimi, bu kitabda da öz ədəbi ənənəsinə, dəst-xəttinə sadıq qalır. Xalq ədəbiyyatının ruhu ilə köklənmiş M.Məhərrəmov şeirlərində dünənimizin, bu günümüzün ağrı-acılarından doğan yangının hərarəti oxucunu da düşündürür. Oxucu şairi rahat edən, onu düşündürən sualların axınına düşüb, şairlə birgə bu sonu görünməyən suallara cavab axtarır:

Bir az bəxt istədim, bir qədər ömür,
Qələm tutanımdan, tale yazandan.
Hicrandan savayı nəyi verdi ki,
İndi nəyi umum, mən indi ondan?!
 (“Doğum günümdə”)

Murad müəllim dünyanı dərk etməyə, bu dünyadan nə qalıb deyərək, qəlbində doğan etiraflarını poetik şəkildə əks etdirir. “Söylə, Tanrım, söylə görüm nə qalıb?!”

Daha mənə kar eləməz bu ahlar,
Çiyim üstə savab ilə günahlar.
Çinarlarım yarpaq-yarpaq qəm ağlar,
Gəlib payız, göy çəmənim saralıb,
Söylə, Tanrım, söylə görüm nə qalıb?!
 (“Nə qalıb?!”)

“Nə söyləyim” şeirindən:

Bu dünya ki, oyunbazdır, oyunbaz,
Dar köynəyi heç əynindən soyunmaz.
Çalıb-çapar, amma heç vaxt yorulmaz,
Divan tutar ötən aya, illərə,
Nə söyləyim bu açılan güllərə?!

Poetik ürək sahibi olan Murad müəllim ilk növbədə lirik şairdir. Onun şeirləri öz axıcılığı, lirizmi ilə seçilir:

Əllərim yetməyən, gözüme dolan,
Bir qaya döşündə tər bənövşəsən.
Üz tutub getdiyim yollar boyunca,
Həzin nəgmə kimi ürəyimdəsən.

Və yaxud:

Gələn gün, gedən gün nə verəcək, nə?
Yazılan pozulmaz milyonlar olsa.
Mənim ruhum ölər, qanadım sınar,
Qaya döşündəki bənövşəm solsa!
 (“Bənövşəm solsa”)

Şeiri özünə bir kainat bilən şair əsərlərdə Ulu öndərə və onun yolunu uğurla davam etdirən Prezident cənab İlham Əliyevə də şeirlər həsr etmişdir:

Bu ölümə ağı deyir,
Bütün dünya, bütün cahan!
Rəhmət sənə, Ulu öndər,
Rəhmət sənə, böyük insan!

Dünya özü heyran qalıb,
Sənin dərin düşüncənə.
Yaraşmayır, xilaskarım,
Ayrılıqlar, ölüm sənə!
 (“Rəhmət sənə”)

Bu şeir Prezident İlham Əliyevin İsmayılıya səfərləri ilə əlaqədar yazılıb.

Qədəmlərin mübarəkdir.
Xoş gəlmisən, Prezidentim!
Gözün aydın, İsmayılım,
Addımların dönməz, mətin!

Bu sıçrayış, bu tərəqqi,
Xalqa inam yoludur bu!
Dünənimiz, sabahımız,
Heydər, İlham yoludur bu!

Yazılarının çoxunda dövlətçiliyə sədaqət, xalqa sevgi ilə yanaşmaq çağırışı özünü göstərir. Vətənə, xalqa, torpağa bağlılıq onun şeirlərinin qayəsini təşkil edir.

Torpağı qızılıdır, düzləri lalə,
Vüqarı dağlardır, saçı şələlə.
Gedirik sabaha biz varlı əllə,
Düşüncəm, əqidəm, məsləkim canım,
Azərbaycanım!

Şeiri, nəğməsi, sözü tükənməz,
İşıqlı sabahı, izi tükənməz.
Azad, müstəqildir, özü tükənməz,
Əbədi bahardır, çiçək hər yanım,
Azərbaycanım!
("Azərbaycanım")

Murad müəllimin şeirlərində əks olunan ictimai zərurətlər anı ayrı-ayrılıqda bir həyat hadisəsinin obrazlı ifadəsidir, ən diqqətçəkən də odur ki, müəllif özü bu hadisələrin gah iştirakçısı, gah da müşahidəçisidir. O, zaman-zaman müxtəlif xarakterlərlə qarşılaşıb, onlarla fərqli formalarda münasibət qurub. Odur ki, yazdığı şeirlər orijinallığı ilə seçilir.

Murad Məhərrəmin satirik şeirlərində də talançılar, korrupsiyaya qurşananlar, yüksəliş və inkişafa qara yaxanlar, rüşvətxorlar kəskin tənqid olunur, onların iç üzləri açılır:

Gözün qalıbdır üzümdə,
Üfunətdir yol, izin də.
Yalan yoxdu ha sözümdə,
Sən "yeyirsən", mən deyirəm.

Qarətçisən, talançıasan,
Vərđişi boş yalançıasan.
Kreslolu dilənçisən,
Sən "yeyirsən", mən deyirəm.
("Rüşvətxora")

Qara yaxanlara Murad müəllimin sözü:

Ağa qara deyib, a tərsə yazan,
Xalqa canın yanır, ay sən öləsən!
Məramın, məqsədin bəllidir, bəlli,
Zatını el tanı, ay sən öləsən!

Duymursan sən axı vaxtı, zamanı,
Qatırsan palçığa köhnə samanı.
Bala, sil gözündən qatı dumanı,
Gəlir qara günün, vay, sən öləsən!
("Ay sən öləsən")

Korrupsiyaya qurşananlara isə belə deyir:

Quzu sifətində, qurd xislətində,
Guya ki, abırda, öz ismətində.
Dayanıb pusduqda ov qismətində,
Soyğunçu, qarətçi, bu yalançılar,
Milləti soyanlar bu talançılar!

Var bağı, villası, mədən, şaxtası,
Dənizdə sektoru, liman, buxtası.
Sanki miras qoyub dədə-babası,
Soyğunçu, qarətçi, bu yalançılar,
Milləti soyurlar bu talançılar!

Murad Məhərrəm poeziyası incə, zərif duyğular poeziyasıdır, insana böyük bir məhəbbətin ifadəsidir, humanist və müdrik bir şairin könül nəğmələridir. Murad müəllim bütün insani keyfiyyətləri özündə cəm edibdir. Yüksək mədəniyyət, təmkinlik, sadə danışiq tərz, sadə davranış qaydaları, sözü sakit və kəskin deməsi onun daxili aləmini, psixologiyasını əks etdirir. Çünki Murad Məhərrəm müəllim ailəsində anadan olub. Orta məktəbdə, Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunda yüksək qiymətlərlə təhsil alıb. Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fənni üzrə müəllim işləyib. İsmayilli Rayon Təhsil şöbəsində metodist, məktəb inspektoru, Yerli radio verilişləri redaksiyasında müxbir vəzifələrində çalışıb. 20 il İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyətində məsul vəzifə daşıyıb. Hazırda təqaüddədir.

Bir insan, müəllim, şair kimi bənzərsizdir. Onunla həmsöhbət olduqda qoca da özünü cavan hiss edir, gənclər problemlərinin yoxluğuna inanmaq istəyir. Onun şəxsiyyəti sənətində tamamlanır. Əsl söz sərrafıdır.

Aylar-illər ötcək, şair Murad Məhərrəmin 80-90 illik yubileyi olacaq, hələ neçə-neçə kitabları işıq üzünə görəcək, ürəklərə yol tapacaq.

Hünərlərin daha böyük olsun, Murad müəllim! 70-ni başa vurmaq arzuların qovuşduğu zirvədir. 100-ü görmək arzunu çin olsun!

MURAD MƏHƏRRƏM

Murad Allahverən oğlu Məhərrəmov 1953-cü il avqustun 10-da İsmayilli rayonunun Müdri kəndində anadan olub. 1970-ci ildə Təzəkənd orta məktəbini, 1974-cü ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirib. Buynuz kənd, İsmayilli şəhər 1 nömrəli tam orta məktəblərində müəllim, İsmayilli Rayon Təhsil Şöbəsinə metodist və məktəb inspektoru, Yerli radio verilişləri redaksiyasında təşkilatçı müxbir vəzifəsində işləyib. 2003-cü ildən İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyətində məsul vəzifəyə irəli çəkilib, İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsində çalışıb.

Gənc yaşlarından rayon və respublika mətbuatında ictimai-siyasi, publisistik və bədii yazıları ilə çıxış edir. Şerləri dövrü mətbuatda, bir sıra almanaxlarda, "Türk şairləri antologiyası"nda, "Antaliya" dərgisində çap olunmuş, respublika radiosunda səsləndirilmişdir. "Mənim payız kədərini", "Durnalar qayımadı" adlı şeir kitablarının müəllifi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

Vətən

Dilimdə nəğməsən, gözümdə çiçək,
Müqəddəs torpağım, daşımsan, Vətən!
Babəkin keçdiyi yollar and yerim,
Kəsilən qollarım, başımsan, Vətən!

Şöhrətin, adın var sən ki, hər vaxt,
Düşüb bəxtimizə, qızıldan bir taxt,

Kor edib çoxunu bu qismət, bu baxt,
Min illik tarixim, yaşımisan, Vətən!

Eşqim, amalımsan, sənsən adım da,
Ruzi-bərəkətim, suyum, odum da,
Gözümün nurusan, ağız dadım da,
Halal çörəyimsən, aşımsan, Vətən!

Böyük bir tarixsən, qüdrətli məkan,
Qılıncdan keçibdir bura göz dikən,
Bitib yan-yörəndə, indi kol-tikan,
Gözümün üstündə qaşımsan, Vətən!

Qəlbimdə eşqimsən, ruhumdasa can,
Namusum, qeyrətim, ey Azərbaycan!
Sənə gərək olsam nə vaxtsa, haçan.
Sən döyüş, vuruşum, marşımsan, Vətən!

Baş Komandanım

Yurdumun qeyrətli, namuslu oğlu,
Şücaət, qələbə, zəfərdir yolu,
Aqildir, müdrikdir, uludan ulu,
Bitib ürəyində Azərbaycanım.
Yenilməz sərkərdəm, Baş Komandanım!

Düşməni məhv edib əzib, sındıran,
İblisə, faşistə qanlar udduran,
Yağının başından zərbələr vuran,
Vətən keşiyində sayıq duranım.
Yenilməz sərkərdəm, Baş Komandanım!

Gözündə işıq var, qəlbə məhəbbət,
Sözündə bütövlük, inam, cəsarət,

Dünyanı heyratə salıb, nəhayət,
Sabahım, gündüzüm, açılan danım.
Yenilməz sərkərdəm, Baş Komandanım!

Yeni tarix yazıb igid əsgərim,
Dünyaya səs salıb haqlı zəfərim,
Vətən bölünməzdir-Ordum sipərim,
Qarabağ tarixim, yurdum, ünvanım.
Yenilməz sərkərdəm, Baş Komandanım!

El ona arxadır, güc alıb xalqdan,
Yarışıb ədalət, halaldan, haqdan,
Durub köməyində Ulu Yaradan,
Müqəddəs kitabım, sübhü-azanım,
Yenilməz sərkərdəm, Baş Komandanım!

Yumruq tək birləşib bu xalq, bu Vətən,
Düşmənin boynuna keçirib kəfən,
Heydər zəkəsindən göyərək, bitən,
Qələbəm, zəfərim, fəxarət anım.
Yenilməz sərkərdəm, Baş Komandanım!

Baxıram qaranlıq pəncərələrdən

Karvanım yol üstə, köçüm yol üstə,
Yorulub oturdum bir daşın üstə,
Tanrım, sabahıma dualar istə,
Qoy aman diləyim axşam, səhərdən,
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Yel kimi ötüşdü hər ayım, ilim,
Yaman yüyrek oldu nağıllı dilim,
Üzülüb yerlərdən ayağım, əlim,
Dolur gözlərim də qəmdən, kədərdən,
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Gəlir qulağıma göylərin səsi,
Oxunur həzin bir hicran nəğməsi,
Sınıb, çilikləndi könlüm şüşəsi,
Talandım həsrətdən, bitdim qəhərdən,
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Dərdim çəmənlərdən tər çiçəkləri,
Oxşadı qəlbimi şux ləçəkləri,
Duydum həqiqəti, çox gerçəkləri,
Varmı xilasımız tale-qədərdən?!
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Min il, milyon ildir bu həyat belə,
Yaradıb Yaradan, kainat belə,
Qurulub əqrəblər, vaxt-saat belə,
İşıq gözləyirəm sübhü-səhərdən,
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Kainat Allahın öz bətnindədir,
Bənövşə rəngində, gül ətrindədir,
Könlümün nəğməsi hər sətrindədir,
Nicat gözləyirəm o son səfərdən,
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Əvvəlüm yol alıb axıra sarı,
Doldurub qəlbimə gülşən çağları,
Götürüb gedəcəm son arzuları,
Düşünüb özümü qızıl yəhərdən,
Baxıram qaranlıq pəncərələrdən!

Hələ də gözümdən tökülür bu yaz

Nəyi itirmişəm, nəyi tapmışam,
Bahara boylanan son payız, qışam,
Göylərdən hönkürən leysan, yağışam,
Hələ də gözümdən tökülür bu yaz!

Var könlüm içində bir ocaq yeri,
Yarası üz tutan köz, qaysaq yeri,
Qalacaq nə qədər unutsaq yeri,
Hələ də gözümdən tökülür bu yaz!

Dumanı da bəlli, çəni də bəlli,
Lalə, bənövşəsi ümid, təsəlli,
Düşüb əllərimdən çöllü-çəmənli,
Hələ də gözümdən tökülür bu yaz!

Qopub, üzülmüşəm yaşıl tağımdan,
Kəsilib ayağım cənnət bağından,
Asmışam həsrəti göyqurşağından,
Hələ də gözümdən tökülür bu yaz!

Bəlkə taleyimə yaz gülər dedim,
Qəlbimi anlayıb, duz bilər dedim,
Eyləyib mərhəmət göz silər dedim,
Hələ də gözümdən tökülür bu yaz!

Dözdüm tufanına, dözdüm selinə,
Yandım ocağında, döndüm külünə,
Yetmədi əllərim çiçək, gülünə,
Hələ də gözümdən tökülür bu yaz!

Göyərtdi

Xalq şairi Musa Yaqubun xatirəsinə

Yeri harda, yurdu harda bilmirəm,
Gərək tapıb mən o daşı dindirəm,
Göydədirsə salıb yerə endirəm,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Həm ağına, qarasına daş dedi,
Çatmaz ona insan ömrü, yaş dedi,
Son məqamda “heyif” - dedi, “kaş” - dedi,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Bu təbiət min oyunda. büsatda,
O piyada, dünya isə ağ atda,
Dözmədi heç haqsızlığa həyatda,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Kiçik bir kənd yurd-yuvası, son andı,
Nə vəzifə, nə şan-şöhrət umardı,
Bəyaz qar tək zirvələrdə dayandı,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Ömür qoşdu gül-çiçəyin vəsfinə,
Yazan əli yazmadı heç tərsinə,
Ötsə tarix, keçsə zaman, min sənə,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Ozan idi Dədə Qorqud misallı,
Ömrü-günü həm həsrətli, vüsallı,
Babadağlı, Küpüçdağlı, Niyallı
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Nəğmələri həzin bulaq, dağ çayı,
Dağlar oldu ruhuna da çarpayı,
Ərimədi Şah dağında qar payı,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Bulaq üstə şux yarpızı, nanəsi,
Haqdan gəldi ilhamının nəfəsi,
Oxudu bir əbədiyyət nəğməsi,
O qara daş Musa Yaqub göyərtdi.

Yaxşılıq

Günəşə boylanan çiçəkli çəmən,
İliq təbəssümlü yazdı yaxşılıq.
Qəlblərə ümidir, yollara işıq,
Eyləsən çoxuna, azdı yaxşılıq.

Sökülən dan yeri, açılan sabah,
Dil-dil ötən bulaq - nəğmədir, vallah.
Olmaz məkanında nə aman, nə ah,
Arzuya cığırda, izdi yaxşılıq.

Onun mehri ilə göyərər daşlar,
Hicranın gözündən silinər yaşlar,
İşıqlı ürəkdə qaynayıb, daşar,
Namərtdi yandıran közdü yaxşılıq.

Məhəbbət göyərər - bitirər canda,
Qiyməti, xisləti qızıl, mərcanda,
Nurlu gecələri zülmət olanda,
Çoxuna işıqlı gözdü yaxşılıq.

Danışar bir çoxu doğru-yalandan,
Yaxşılıq etdiyi ölüb-qalandan.
And içib köynək də geysə “Quran”dan
Namərdçün quruca sözdü yaxşılıq.

Qum saatıdır

Bir ömür yaşarıq səbrimiz üstə,
Arzu,diləyimiz, dərdimiz üstə,
Bizə gəl-gəl deyən qəbrimiz üstə,
Həyat şirin nağıl,bir bayatıdır,
Ömrümüz boşalan qum saatıdır.

Tapınıb qalmışıq sirri-Xudaya,
Kərəm diləyirik gələn qadaya,
Ayları, illəri biz saya-saya,
Çapırıq, dünyanın kəhər atıdır,
Ömrümüz boşalan qum saatıdır.

Çırpır üzümüzə, çırpır sərt külək,
Çiçəkdən bal yığsaq, qalar boş pətək,
Hər gün ələdiyən, ələyir fələk,
Göylərin oyunu, bu şahmatıdır,
Ömrümüz boşalan qum saatıdır.

Budur cığırımız, budur yolumuz,
Yağır yağışımız, tökür dolumuz,
Burulur arxaya polad qolumuz,
Bu hələ mahnının nəqaratidir,
Ömrümüz boşalan qum saatıdır.

Nəyə arxayınsan zavallı insan?
Sabah torpaq altda zərrəsən, qumsan,
Yapışib dünyanı elə tutmusan,
Ruhumuz tanrının amanatıdır,
Ömrümüz boşalan qum saatıdır.

Azərbaycanım

Torpağı qızıldır, düzləri lalə,
Vüqarı dağlardır, saçığı şölalə,
Gedirik sabaha biz varlı əllə,
Düşüncəm, əqidəm, məsləkim canım,
Azərbaycanım!

Uludur tarixi, milyondur yaşı,
Çoxdur bu dünyada dostu, qardaşı,
Odur Yer üzünün yaqutdan qaşığı,
İgidlər diyarı, şərəf, ad-sanım,
Azərbaycanım!

Bu büsat, bu zəfər, bu var, bu cəlal,
Çörəyimiz halal, suyumuz halal,
Dönüb həqiqətə istək-arzular,
Sırada birinci, öndə duranım,
Azərbaycanım!

Başımız üstündə üçrəngli bayraq,
Bərəkət, ruzidir bu yurd, bu torpaq,
İşıqlı sabaha, nura çatacaq,
Yazılır tarixim, yeni dastanım,
Azərbaycanım!

Yer yoxdur qorxuya, nə də təlaşa,
İlhamlı günlərdən güc alıb yaşa,
Qalxdıq bu yurd üçün biz ki, savaşa,
Selləndi üstünə lalə tək qanım,
Azərbaycanım!

Şeiri, nəğməsi, sözü tükənməz,
İşıqlı sabahı, izi tükənməz,
Azad, müstəqildir, özü tükənməz,
Əbədi bahardır, çiçək hər yanım
Azərbaycanım!

Dağlar məni sevir...

Heç doya bilmirəm gözəlliyindən,
Dərdim baharında tər güllərindən,
Tutdum məhəbbətlə daş əllərindən,
Yalçın qayalardı qara xalları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Odu ürəyimdə, eşqi canımda,
Cöhvəri qaynayıb axır qanımda,
Durub balam tək, durub yanımda,
Şirin dilindədir min sualları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Zirvəsi buludlu, bəyaz xalatlı,
Çiçəkli yamacı elli-elatlı,
Yaylaq xatirəli, toylu-büsatlı,
Xoşbəxt zamanı var, xoşbəxt çağları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Gəldim görüşünə bu yaz çağında,
Közərib lalələr al yanağında,
Gülür bənövşələr daş ayağında,
Oxur nəğməsini saf bulaqları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Dolayıb belinə gümüş çayları,
Qoşur Kürə sarı, Araza sarı,
Ötür başı üstən durna qatarı,
Asıb səmalardan ağ buludları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Əbədi yolçudur mənzilə yetməz,
Arzusu, istəyi, hicranı bitməz,
Çıxıb ürəyimdən heç yana getməz,
Kiridər mənim tək qəlbi ağları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Bu yurddu, vətəndi çaylı-çəmənli,
Aranı atəşli, dağları çənli,

Dəlidağ, Murovdu gözləri nəmli,
Qəlbdə yarası var, köz-köz dağları,
Dağlar məni sevir, mənə dağları.

Yazdı, ay Allah

Bu novruz çiçəyi, tər bənövşələr!
Bahara salamdı, yazdı, ay Allah!
Nəğməsi dilində ötən bulaqlar,
Nə qədər oxusa azdı, ay Allah!

Bir ümid göyərir solumda, sağda,
Əllərim torpaqda, gözüm budaqda.
Yaşıl köynək geyir çəmən də, dağ da,
Çaylar da yolunu azdı, ay Allah!

Lalələr döşdədir, bənövşə kolda,
Duman zirvələrdə, çığırda, yolda,
Sonalar əylənir dumduzu göldə,
Kefləri yuxarı, sazdı, ay Allah!

Yurduma gözəllik, can verir Fələk,
Tarlalar məxmərdir, yamyaşıl ipək,
Min bir naxışlıdır xallı kəpənək,
Böcəklər torpağı qazdı, ay Allah!

Pərişan deyiləm, ruhum havalı,
Əllərim qabarlı, dilim dualı,
Köksümdə nəğmələr oynayır yallı,
Ürəyim sədəfli sazdı, ay Allah!

Gedirəm

Səni ürəyimə, ürəyi sənə,
Tapşırıb adına çıxıb gedirəm.
Özüm də bilmirəm yolum hayana,
Dünyanı başıma yıxıb gedirəm.

Ayaq saxlamağa ayağımı var?
Küskün ürəyimin dayağımı var?
Təsliməm, ağ rəngli bayrağımı var?
Al-əlvan xalılar toxub gedirəm.

Tutubdu eşqinin qarğıışı məni,
Nə mənə rəhm edib, nə duyub səni,
İşığım göylərdə, odum yer təni,
Şimşəyəm ömrünə çaxıb gedirəm.

Daha gözləməyin mənası azdı,
Qismət ayrılığı ömrümə yazdı,
Bu payız, bu qışdı, eh, bu da yazdı,
Qoşulub sellərə axıb gedirəm,

Qalsam nə olacaq, getməsəm nələr?
Sənsiz zülmət olub nurlu gecələr.
Yapışıb qolundan, nazlı bəxtəvər,
Sən dəfə üzünə baxıb gedirəm.

Daha bu hicrana qatma rəngini,
Poz öz əllərinlə xoş ahəngini,
Çıxar ürəyindən qərib sevgimi,
Həsreti könlümə taxıb gedirəm.

Ağlıma batmır

Sən mənim qəlbimə elə dolmusan,
Bahar qönçəsinin çiçəyi kimi.
Qorxuram əlimdən qopub düşsən,
Ətirli bənövşə ləçəyi kimi.

Beləcə taleyə, qismətə bir bax,
Özümü yandırır çatdığım ocaq.
Həsreti gözümə kimdi daşıyan?!
Mən sənənin yanında, sən məndən uzaq.

Dönəsi yerim yox, qalası ərkim,
Səhərdən axşama gün daşıyıram.
Sən mənə ümid ver , əzizim, bir az,
Mən elə ümidlə tən yaşayıram.

Suallar, cavablar qurtaran deyil,
Pünhan baxışlarım bitib üzündə.
Sən mənə ən doğma, ən əziz olan,
Göylər adamısan bu yer üzündə.

Basıram bağrıma son ümidləri,
Nağla inanan bir uşaq kimi.
Qaldırdım hicranı başımın üstə,
Təslim aktı olan ağ bayraq kimi.

Bir mənə üz çevir, mənə bax, Tanrım!
Gör nəyi vermişən, nələrim çatmır?
Qəlbimə saldığın bu dəli sevdə,
Yolundan dönməyim ağlıma batmır!

**Oxuyur ustad Alim
Xalq artisti, muğam ustası Alim Qasımov**

Oxuyur ustad Alim,
Bulaq zümzüməsində,
Muğam od tutub yanır,
Onun zəngüləsində.

Bu səs qeybdən gəlir,
Mələklərin gözəli!
Gül açıb, lalələnir,
Füzulinin qəzəli.

Bir hicran gecəsində,
Yanır Fələklər ahdan!
Sanki Günəş boylanır,
Ala gözlü sabahdan!

Oxuyur ustad Alim,
Bənzəri yox heç kəsə.
Quşlar budaq üstündə,
Qoşulurlar bu səsə.

O qaval qalxanıdır,
Döyüş, vuruş, həm savaşı!
İgidlər daş qaladan,
Enirlər yavaş-yavaş!

Toxuyur ustad Alim,
Əlvən xalı - rast, segah!
Yerdə insan dinləyir,
Göylərdə isə Allah!

Üstünə

Sıxıb həsrət sinəsinə,
Düşüb sevgim qar üstünə.
Göndərmişəm ayrılığı,
Öz əlimlə yar üstünə,

Ömür yolum eniş-yoxuş,
Tökür bulud, yağır yağış,
Sən məni hicrandan soruş,
Kəs yolunu, var üstünə.

Qəlbim kösöv, ürəyim dağ,
Saralmışam yarpaq-yarpaq,
Bu tufanda qalarmı sağ?
Düşüb şaxta bar üstünə.

Allah verir qədər, hökm,
Qarışqa da çəkir yükün,
Yarın, bu qəlbimi sökün,
Atın dərd-qubar üstünə.

Xəyal küskün, çatılıb qaş,
Əzib məni, keçib o daş,
Nə dost qalıb, nə də sirdaş,
Qonur bülbül xar üstünə.

Sönüb deyən bəxt ulduzum,
Gizlin-gizlin mələr quzum,
Dərdlərimi düzüm-düzüm,
Hörmüşəm divar üstünə.

Azım azdı, çoxum çoxdu,
Olanıma gözüm toxdu,
Məni bu ayrılıq yıxdı,
Çiləndim köz, qor üstünə.

Ağlama, şəhid anası!

Hamı bilir nə çəkirsən,
Dərd göyərdib, qəm əkirsən,
İgid doğan mələyimsən,
Ağlama, şəhid anası!

Gözlərindən sellənir yaş,
İtirmisən oğlu, sirdaş,
Sənə övlad, bizə qardaş,
Ağlama, şəhid anası!

Doğma yurddu, Vətəndi bu,
Dilimizdə bitəndi bu,
Qanımızdan ötəndi bu,
Ağlama, şəhid anası!

Qeyrətindən doğdu zəfər,
Oğul igid, yurd müzəffər,
Kədərin var dünya qədər,
Ağlama, şəhid anası!

Qaysaqqlanmaz açıq yaran,
Yatır burda ciyərpəran,
Allah verib, Haqq aparan,
Ağlama, şəhid anası!

Qanad açdı Vətən sözü,
Oyuldu düşmənin gözü,
Qazandıq nurlu gündüzü,
Ağlama, şəhid anası!

Qalan vətən, gedən candır,
Səhəri sübhü-azandır,
Azərbaycan çıraqbandır,
Ağlama, şəhid anası!
Ağlama, şəhid anası!

Qayıdaram

Üzümə gülən gözəl,
Sevdası yalan gözəl,
Qəlbimdə qalan gözəl,
Ağlasan qayıdaram.

İzini izlərimə,
Sözünü sözlərimə,
Gözünü gözlərimə,
Bağlasan qayıdaram.

Eşqimi ürəyində,
Gücümü biləyində,
Gözünü kürəyində,
Saxlasan qayıdaram.

Ay keçib, illər ötsə,
Yolunda hicran bitsə,
Əlin gümana yetmə,
Yoxlasan qayıdaram.

Yerdən göyə yetmişəm,
Günahından keçmişəm,
Bənövşəyəm, bitmişəm,
Qoxlasan qayıdaram.

Sağalmaz eşq yarası,
Varmı onun çarası?

Ürəyimin harasın,
Oxlasan qayıdaram.

Bu payız mənə oxşayır

Bu payız mənə oxşayır,
Meşələri əlvən, sarı.
Budaq üstə qəm oxuyur,
Ürəyim tək yarpaqları.

Bu payız mənə oxşayır,
Buludunun gözləri nəm.
Çəmənləri, talaları,
Çölləridir kösöv sinəm.

Bu payız mənə oxşayır.
Dağlarının çəni ilə.
Zirvəsində qərar tutan,
Bulud-buluq qəmi ilə.

Bu payız mənə oxşayır,
Durnaları qatar-qatar.
Səmələri alıb gözə,
Son mənzilə gedib çatar.

Bu payız mənə oxşayır,
Narın-narın yağışıyla.
Durub bahara boylanın,
Çinarının baxışıyla.

Bu payız mənə oxşayır,
Əvvəli yaz, sonunda qış.
Toxunubdur xalıları,
Əlvən-əlvən, naxış-naxış.

Bu payızda əksim qalıb,
Bulaqların aynasında.
İstəyirəm köçüb qalam,
Elə payız dünyasında!

İki daşın arasında

Bu da gəldi, o da getdi,
Bahar ötdü, payız bitdi,
Xəzanlaşıb gülüm itdi,
İki daşın arasında.

Yeri-göyü tutub ahım,
Görən bəs nədir günahım?
Niyə bəxt yazdı Allahım?
İki daşın arasında.

Haradan başlayır həyat,
Qırılıbdır pərvaz qanad,
Günüm gah təzə, gah boyat,
İki daşın arasında.

Hələ sevmək deyil hünər,
Könlüm gülər, ümid sönər,
Qərrib bir sevdam mürgülər,
İki daşın arasında.

Dərdlərimi yazım-pozum,
Ömrü-günü hara yozum?
Ağlar qalıb mələr quzum,
İki daşın arasında.

Dünya fani, ömür gödək,
Qoy, Allahım, ölüb, itək,
Bəlkə bitdik çiçək-çiçək,
İki daşın arasında.

Bunu hardan biləcəksən?!

Ürəyimi doğrayan qəm,
Suya həsrət səhraya tən,
Doğulandan tənhayam mən,
Bunu hardan biləcəksən?!

Əllərimdə qızıldan təşt,
Qan qusuram mən cəfakeş,
Yaşayıram cavabsız eşq,
Bunu hardan biləcəksən?!

Mən yaxında, sən uzaqda,
Xəzanam yaşıl budaqda,
Əllərim donur sazaqda,
Bunu hardan biləcəksən?!

Doğrunu qatdım yalana,
Ruhum talana-talana,
Atəşinlə kül olana,
Bunu hardan biləcəksən?!

İllərlə gözlədim səni,
Sevib, əzizlədim səni,
Qəlbimdə gizlədim səni,
Bunu hardan biləcəksən?!

Tanıdım

Qohum-qardaş, dostlarımı,
Ömür bitəndə tanıdım.
Baharımın sevgisini,
Payız yetəndə tanıdım.

Əlim ətəyimdən uzun,
Axdı göylərdə ulduzum,
İçimdəki mələr quzum,
Ölüb-itəndə tanıdım.

Tutdum Haqqın ətəyindən,
Yıxılanın biləyindən,
Bu dünyanı kötəyindən,
Daşı atanda tanıdım,

Topuqda daş, gözümdə yaş,
Bitir ömür yavaş-yavaş,
Öz kefində qohum-qardaş,
Mələl, sitəmdə tanıdım.

Dişim kəsir dodağımı,
Tökdüm yaşıl yarpağımı,
Vaxtsız gələn qonağımı,
Dil-dil ötəndə tanıdım.

Qurdu ulayan kəsləri,
Döğru, yalan nəfəsləri,
Tamahları, hərisləri,
Xalqı satanda tanıdım.

Fani imiş dünya demə,
Mizrab vurdum sarı simə,
Doldurub eşqin köksümə,
Eli Vətəndə tanıdım.

AYAZ İMRANOĞLU

SEVGİLİMİN OĞLU QARDAŞIMDIR

romandan bir parça

(əvvəli jurnalın əllinci sayında)

Vidadi ilə bir yerdə olduğu saata yaxın söhbətdən sonra qəribə hisslər keçirməyə başladı. Hətta o gedəndən sonra ondan ötrü darıxmağa başladı. Necə də darıxmasın? Gör neçə illərdi ana dilində danışmırdı. İndi-indi başa düşürdü ki, ana südü kimi ana dili də müqəddəsdə. Ana dili adamın ruhuna, qanına elə hopur ki, ondan ayrıldım desən də, ayrılı bilmirsən. İkinci dünya müharibəsində nemeslərə “plen” düşən Mustafa kişi qırx ildən sonra doğma yurduna qonaq gələndə Azərbaycan dilində bülbül kimi cəh-cəh vururdu. Öz şivəmizdə danışmağı belə unutmamışdı.

Bir neçə dəfə istəmişdi oğluna Azərbaycanca danışmağı öyrətsin. Hətta bir neçə söz də əzbərlətmişdi. Sərxan işdən gələn kimi Ruslan onun boynuna sarılıb: “Dədə, salam, sağ ol”. Yüz dəfə uşağa başa salırdı ki, ay oğlum sağ ol sözünü adamdan ayrılanda deyərlər. Zırr ayrımıdı, başa düşmürdü ki, düşmürdü.

Sərxanın oğluna keçdiyi dil dərsi Svetanın heç xoşuna gəlməzdi. Hətta bir dəfə arvad əsəbləşib: “Qırr, qırr... dilində danışmağı yığışdır. Mən oğ-

luma çoban-çöluq dili yox, elit dildə danışmağı öyrədəcəm...” Onsuz da son vaxtlar Sveta ilə tez-tez mübahisələri düşdüyündən, sözləri çəpləşdiyindən bir söz deməyib uşağa Azərbaycancasözler öyrətməyi dayandırdı.

İndi Vidadi ilə danışdıqca ana dilinin şirinliyi canına kərə yağ kimi yayılırdı. Həm də maqnit dəmiri özünə çəkən kimi doğmalarının həsrəti də Sərxanı duyğulandırır.

Vidadi gedəndə Sərxana valideynlərinin Bakıdakı ünvanını yerli-yataqlı yazıb versə də, nə isə məktub yazmağa tərəddüd edirdi. Heç səbəbini də bilmirdi ki, niyə bu qərara gəlib.

Vidadi gedəndə pul, valdeynləri üçün paltarlar, Turaca isə baş örtüyü - yaylıq alıb göndərdi. Mağazadan yaylıq alanda kənddə qonşuları Sənəm arvad yadına düşdü. Çox ayıq arvad idi. Turacla Sərxanı bir yerdə çox görüb: “yaman tez-tez bir yerdə cükküldəşirsiniz. Axırı xeyir olsun” deyib gülmüşdü. Turac da “Xeyirli olmayıb nə olacaq ki, ay Sənəm xala?” cavabını vermişdi. Sənəm arvad: “Elə demə, ay bala, bədnəzər gözlər daş sındırır. Mənim indiyə kimi qız qarımığının səbəbi bilirsən nədir?” Turac başı ilə bilmirəm deyəndə: “Bilməzsən də. Mən bir yaylığın güdazına getdim”. Turacın marağına səbəb

olub soruşdu: “O necə olur, Sənəm xala?” Sənəm arvad ah çəkib üzünü dağlara tutdu: “Nişanlım Bakıda təhsil alırdı. Neft incinarı olacaqdı. Tətillə gəlmişdi. Hər gün buralarda sizinki kimi görüşürdük. Gedəndə bir yaylıq verdi. Yaylığı başıma örtməyə belə imkanım olmadı. Yolda avtobus qəzasına tuş olub öldü...” İkimiz də heyfslənib: “Allah rəhmət eləsin” demişdik ki, o: “Yaylıq ayrılıq rəmzidi. Bir-birinizə baş örtüyü yaylıq, ya da cib dəsmalı verməyin...” Sərxanın da eyninə gəlmişdi ki, Turacla görüşləri qiyamətə qalacaq...

Son günlər əhvalı özündə deyildi. Həmişə deyib-gülən Sərxan indi qaraqabaq, adamayovuşmaz olmuşdu. İşdən evə qayıdan kimi yorğunluğunu bəhanə edib, kənar bir yerə çəkilər, tək-tənha xeyallara dalardı.

Vidadi ilə görüşməmişdən öncə isə əksinə idi. İşdən evə gələn kimi Ruslanla oynayır, ev işlərinə yarıyardı. İndi isə... Sveta Sərxanın bu halından narahatlıq keçirirdi. Bir-iki dəfə istəmişdi bu haqda Sərxanla danışsın, amma sərt baxışlarına tuş gəlib susmuşdu.

Gecələr yuxuda tez-tez sayaqlayırdı. Sveta Sərxanın yuxuda sayaqlayanda dediyi sözləri başa düşməsə də “Turac” sözünü tez-tez təkrarlaması marağına səbəb olmuşdu. Rəfiqəsi Lilanın atasının azərbaycanlı olduğunu bildiyindən bir gün Lila ilə görüşüb, Turac sözünün nə olduğunu atasından öyrənməyi xahiş etdi. Lila səhərişi günü gəlib dedi ki, Turac gözəl quş adıdır. Azərbaycanlılar qız övladlarına o quşun adını verirlər. Lilanın sözündən sonra içində qısqanclıq hissi artmağa başladı. Hətta Sərxan onu qucaqlayıb, öpəndə də sanırdı ki, Svetanı yox, Türac adlı qızı öpürdü.

Sveta bir kərə Sərxanın kirlənmiş pencəyini təmizləyəndə cibindən yerə şəkil düşdü. Əyilib şəkilli götürüb baxdı. Qız şəkilli idi. Olduqca gözəl, gülümsər baxışlı, uzun hörüklü qızın atəşli gözlərinin dərinliyində həsrət, nisgil yaşanır, elə bil gözləri yol çəkirdi.

Əvvəllər Sərxanın cibində şəkil yox idi. “Yəqin o gətirib” - deyib Bakıdan gələn maşın alverçisinin qarasına yağlı bir qarğış yağdırdıqdan sonra, - “Demək vətənimdə sevgilisi var. Yəqin yolunu gözləyir. Özü də Lilanın dediyi Turacdı...”

Bir az keçəndən sonra Azərbaycanlı gözəlin şəkilinə bir daha heyranlıqla baxıb: “Mən qadın-lığımla onun gözəlliyinə aşıq oluram. Gör Sərxan kişiliyi ilə necə sevir” dedi.

Sveta qorxurdu Sərxanı itirməkdən. Axı onu gördüyü andan dəlicəsinə aşıq olmuşdu. Onda bu cavan oğlanın boy-buxununa, yaraşığına vurulmuşdusa, indi onların üstünə ağır təbiəti, ciddi xarakteri, çox az hallarda danışması əlavə olunmuşdu. Əsil klassik kişiler kimi geyinməsi isə bir başqa aləmdi. Svetanın yaşdıları olan qızlar ona bəxtəvərlik verib demişdilər: “Yəqin yataqda dəli edir səni”. O da: “Heç imkan verir ki özümə gəlib mən də onu...”

Qafqazlıların möhkəm xarakterə malik olduqlarını çox eşitmişdi. Sərxanın yalnız ona məxsus olduğu ilə öyündüyü vədələr yadına düşdü: “İndi onu asanlıqla itirirəm? Bu işi belə buraxmaq olmaz. Bu gün cibindən şəkil çıxır, sabah da uçub gedəcək yanına”.

Başına gələnləri rəfiqələrinə dedi. Hərə bir məsləhət elədi. Zoya isə dedi get falçı Mariyanın yanına. Xurafata, cəhalətə inanmayan Sveta əlacı kəsilmiş kimi üz tutdu falçı Mariya xalanın evinə. Falçı Mariya işdən hali olduğundan sonra:

-Bilmirsən onları, cavanlıq etməyə rusyaya gəlirlər. Köçəri quşlar kimi gəlib qonublar rus ağacının budaqlarına. Cavanlıqlarının ləzzətini burada çıxarıb, gedəcəklər. Siz sadələvlər də elə bilirsiniz həmişə sizə ərlik edəcəklər. Ay etdilər. Qucağımıza bir neçə uşaq bəxş edib bay-bay deyəcəklər. Nə qədər ki, rus alkaş oğlanlarımız qızlarımıza sahib çıxmıyacaq sən kimilər övlad dünyaya gətirmək üçün qafqazlılara qucaq açacaq.

-Mariya xala, bəs neyləyim ki, o mənim yanımda qalsın?

-Cadu eləmək daha yaramır. Bir metod yadıma düşdü. Son illər həmin metoddan istifadə edir qadınlarımız. Yaxşı da effekt verir...

Sveta səbirsizlik edib, tez soruşdu:

-O nədir elə?

-Çox sadə bir üsul. Sənədlərini gizlət. Rusya ərazisindən kənara çıxma bilməsin.

Falçı Mariyanın dedikləri ağına batdı. Onun cibinə xeyli pul basıb, sevinə-sevinə evə gəldi. Sərxanın yeganə sənədi olan hərbi bileti gizlətdi.

Sveta hərbi bileti gizlədəndən bir həftə keçməmiş Sərxanın dilxor olduğunu, evin hər yerini ələk-vələk etdiyini görsə də hələ heç nə başa düşmürdü. Ona görə də çaşqınlıq halda Sərxanın hərəkətlərinə göz qoyurdu.

Sərxan dilxor halda:

-Bilmirsən, hərbi biletim hardadır?

Sveta çiyinlərini çəkib:

-Bilmirəm... Əgər cibindən hardasa düşməyibsə, yəqin evdə olar, - deyib Sərxanı ümidli etdi.

-Axtar, gör tapa biləcəksənmi?

-Vacib lazımdır? - suala sualla cavab verdi.

... - Sərxan Svetaya bir söz deməyib əhvali təlx halda evdən çıxdı.

Neçə gündür beynində götür-qoy etdiyi fikrini bu gün qətiləşdirmişdi. Axşamdan xeyli keçmiş dar günlük üçün gizlətdiyi pulu götürüb, gəlib yatağına uzandı. Səhər alatorandan hamı şirin yuxuda olarkən evdən çıxdı...

Neçə kənd, qəsəbə, şəhərlər adlayıb, qatari avtobusa, avtobusu qatara dəyişə-dəyişə Azərbaycan - Rusya sərhəddinə - Yalama keçid məntəqəsinə gəlib çıxdı. Keçid məntəqəsində izdiham yaşanır. Rusya ərazisindən Azərbaycana keçmək istəyən yüzlərlə insan ağır şələlərini bir addım, iki addım gedib sonra yerə qoyub, qarşdakının irəliləməsini gözləyə-gözləyə uzun bir növbə yaratmışdılar. Növbəsiz araya soxulmaq istəyənlər, qarışıq yaratmaq istəyəndə rus əsgərləri avtomat silahlarının qundağı ilə "paryadka" ya salırdılar.

Sən demə, bunların çoxu alverçilərdi. Azərbaycanda hər şeyin qıt, olanların da qiymətindən iki-üç qat bahasına satıldığından alverçilərin işləri xod gedirdi.

Səhərlər bu keçid məntəqəsindən keçib Dərbənd, Mahaçqala, ya da digər Rusiya şəhərlərindən ərzaq, paltar, məişət əşyaları alıb, axşama geri dönürlər. Keçid məntəqəsində növbəsi çatan alverçilər rus kömrükçülərinin ovcuna pul basıb, yüklərini yoxlatdırmadan asanlıqla Azərbaycan ərazisinə keçirdilər.

Sərxan bayaqdan bunları izlədikcə içindən qara qanlar axır, millətinin zillətinə üzülürdü. Yanında durmuş yaşlı kişiye üzünü tutub:

-Bəs deyirlər ruslar qanunpərəstdirlər, rüşvət almaq onlara yaddır.

Kişi Sərxanın dediklərini dinləyib, əsəbiliklə rus hərbiçisinə baxıb:

-Eh, bala nə qoyub, nə danışsən. Yalansa, Allah bunların bəlasını versin. Elə bizimkiləri də bunlardı rüşvətə öyrədən, - deyib onların qarasına pis söyüş söydükdən sonra, - Rusa pulunu ver, onun Allah evi olan kilsəsinə get işə. Bunlar üçün müqəddəs olan heç nə yoxdu.

-Amma özlərini haqq-ədalət carçısı kimi dünyaya tanıdılar. O adla bizim kimi xalqların başlarında turp əkməkdən ləzzət alırlar.

-Bala, nə qədər eybəcərliklər, yaramaz hərəkətlər var, bu rusların əlindən gəlir. Fahişəlik, alcaşlıq, başqasının torpağını işğal etmək, nə bilim nələr, nələr...

-Böyük adamları da var, dayı. Ədiblərini deyirəm. Tolstoy, Puşkin, Lermontov...

-Elə xalq da elələrinin çiyinlərində yaşayır də... yoxsa üfunət iyi verərlər. Lənətulla Pyotrın bunlara bir vəsiyyəti var: "Parçala, hökm sür..." İmperiya siyasətidir.

O danışdıqca Sərxan başını tərpedir, cavab vermirdi. Çünki bayaqdan rus hərbiçisi qulaqlarını onların danışığına şəklemişi. Ağsaqqal isə coşmuşdu. Elə bir ucdan ruslara qarşı nifrət püskürürdü. Rus hərbiçisi kişinin dediklərini başa düşürmüş kimi ona əyri-əyri baxıb yaxına gəlirdi. Sərxan təhlükəni hiss edirmiş kimi kişidən uzaqlaşdı. Xeyli getdikdən sonra geri çevrilib kişi tərəfə baxanda dəhşətə gəldi. Bir neçə hərbiçi kişini yerə yıxıb təpikləyirdilər.

Bir azdan Sərxan yenidən keçid məntəqəsinə yaxınlaşdı ki, rus zabiti ilə "dil" tapıb danışsın. Təbii ki, pul əsas rol oynayacaqdı "dil" tapmaqda. Gözləri anidən keçid məntəqəsinin divarından asılmış lövhəyə dikildi. "Onları axtarırlar" guşəsidi. Öz şəklini görüb təəccübləndi. "Nə tez axtarış verdi Sveta. Üç gün deyil evdən çıxdığım. Yəqin məni tanıyanlardan gören olub xəbər vermişlər", sözləri beynində exo verə-verə təkrarlardı. Adətən, belə lövhələri milis şöbələrindən asırlar. Oraya isə "cinayətkarları axtarırlar" yazılır. "Onları axtarırlar" lövhəsində Rusya ərazisində yoxa çıxmış - itkin düşənlər axtarılır. Sərxan şəkilinin altında yazılmış ad, familyasını

oxuyub tezcə keçid məntəqəsindən aralandı.

Avtobus dayanacağına çatmışdı ki, bir avtobus gəlib dayandı. Tezcə avtobusa mindi...

Rusya - Azərbaycan sərhəddinə - Yalama keçid məntəqəsinə elə ümidlə gəlmişdi ki, inanırdı Azərbaycan ərazisinə keçib Bakıda valideynlərinə, Turacına qovuşacaq. İndi isə geri qayıdırdı. Bu haqda düşünə-düşünə bir də onda ayıldı ki, avtobus Dərbəndə çatıb. Bu qədim Azərbaycan şəhəri haqda çox bilgi əldə etsə də birinci dəfə idi bura ayaq basırdı. Azərbaycan xalqının uca abidəsi olan "Kitabi Dədə Qorqud" داستانında Dərbəndin adı çəkilir. Dədə Qorqudun qəbrinin də burada olduğu ehtimal olunur.

Soraqlaşım dəmiryol vağzalına gəldi. Vağzalın girişindəki boş oturmaqçılardan birində oturub dərin fikirlərə qərq oldu. Başına yüz cürə fikir gəldi. "Bundan sonra hansı addımı atacam" sualı ətrafında var-gəl edəndə əsəbləşib, taleyini qarğıdı: "Mənimki əvvəldən düz gətirməyib. Uşaq olanda valdeynlərim hansısa işə buyuranda çox vaxt yarıtmırdım. Yarıtmaz, fərsiz deyirdilər adıma. Nə arzulayırdım, onun əksi olurdu. İndi də doğmalarımın, Turacın yanına qayıtmaq istəyirəm, bu da ki, belə. Babam belə hallarda mənə təskinlik verib deyirdi ki, ay bala, kişinin işi gərək asanlıqla həll olunmasın. Onda onun ləzzəti olmur. Kişi gərək çox bərkdən-boşdan keçsin. Onda sonu uğurlu olur. "Nə deyirəm, ay baba, tək elə olsun" - deyirdim. Eh... bu Sveta həyatıma haradan daxil oldu. Dəlililik etdim. Şəhvani hisslərim ağılıma güc gəldi. Nəticədə Ruslan dünyaya gəldi. Onu atasız qoyummu?..."

Bir istədi Yoşkar-Olaya, Svetanın yanına qaıyıtın, Ürəyi isə onu Turacın yanına tələsdirdi. Bayaqdan iki seçim arasında qalsa da yenə qərarını qətiləşdirdi: "Artıq geri dönmək gecdir. Kişi tüpürdüyünü yalamaz. O evdən çıxmışamsa, bir də ora döndü yoxdu... Düzdü, o ev dar günümün həyanı oldu. Tanya xala evində yerləşdirdi, övladı kimi qayğıyı çəkdi. Əri Vanya dayı da mənə peşə öyrədir, əlimi sənətə çatdırdı. Amma mən gözləyənlərimə yetməliyəm..."

Moskva - Bakı qatarı vağzala çatıb yorğun adamlar kimi dərinədən nəfəs alıb dayandı. Düşən düşdü, minən mindi. Bir neçə dəqiqə toxtadıqdan sonra fit verib ağır-ağır yerindən tərpendi. Üzü

Azərbaycana doğru yol aldı. Qatar yox olunca onun arxasınca baxdı. Qatardakı azərbaycanlı sərişinlərə bəxtəvərlik verib, pıçıldadı: "Xoşbəxt insanlardı ki, arxayınca kupelərdə oturub vətənə gedirlər..."

Bayaqkı gur, haylı-küylü vağzaldan hamı çəkilib getmiş, iki nəfər qalmışdı. Cavan qadın, bir də ki, Sərxan. Qadının yükü ağır olduğundan teztəz ətrafa boylanırdı. Ya kimi isə gözləyirdi, ya da ki, vağzal yükdaşıyanlarını...

Səhərdən ac qalan Sərxan möhkəm acdığını indi hiss etdi. Ayağa durub yemək üçün vağzalın o başındakı yeməxanaya yön aldı. Beş-on addım atmışdı ki, qadın onu arxadan səsləyib:

-Ay oğlan, taksi dayanacağına kimi kömək edə bilərsiniz?

Sərxan dilucu başını tərpedib:

-Hə, olar, - deyib qeyri-ixtiyarı qadının üzünə baxdı. İlahi!.. Nə görür. Bu ki, odur. Heyrətlə:

-Turac, bu sənən?.. Burada neyləyirsən?.. - dil-dodağı əsə-əsə dilləndi.

-Əsla, cavan oğlan, Turac deyiləm, - sonra Sərxanı qıyqacı süzüb, - Turacını niyə itirmisən ki, bu gündə hamı gözünə Turac simasında görünür? Yəqin Turacın çoxdan uçub başqa yuvaya qonub, - deyib təəssüfünü bildirdi.

-Siz allah bağışlayın, oxşatdım ona, - deyən Sərxan utanmış kimi başını aşağı əydi.

-Olan şeydi. Məni çoxuna oxşadıblar, - gülümsədi. - Kömək et, günahından keçim. Yoxsa dönüb olaram sənənin Turacın...

Bir söz demədən bağlamaları çiyinə atıb qadının arxasınca getdi. Vağzalın üst tərəfində kiçik meydançada xeyli taksilər dayanmışdı.

-Hə, bura qoy, taksi danışım, - deyib çantasını açıb bir xeyli eşələdikdən sonra pul çıxarıb Sərxana uzatdı, - Çox sağ olun, Turacın sevgilisi...

Oğlan bilmədi pulu ondan necə, hansı əliylə aldı. Ani olaraq bir daha qadının üzünə baxıb tez də ondan uzaqlaşdı. Gəlib vağzalın gözləmə zalındakı kafedən kolbas, çörək alıb bayaqkı oturmaqçıda oturub iştahla yeməyə başladı. Yemək yəsə də hələ də fikri-zikri o qadında qalmışdı. Bu möcüzə idimi? Yoxsa Sərxan sehirlənmişdi. Yenə babasının danışdığı bir əhvalatda deyirdi ki, "Allah istəsə olur". İstədi desin ki, xurafata, cəhalətə inanmaq olmaz. Amma: "Ola bilməz,

ola bilməz. Gözlərim məni aldatmır. Turac idi. Axı səsi də Turacın səsinin eynisiydi. Məxməri səs. O səsin aşiqi idi Sərxan. Hardasa oxumuşdu ki, İnsanın cismi dəyişsə də, səsi eyni olaraq qalır... Özü də Turac kimi üst dodağında xırda xalı vardı. Yadına salmaq istədi ki, Turacın xalı üst dodağının sağ tərəfində idi, yoxsa sol. Həndan-hana yaddaşını çözləyib qərarını qətiləşdirdi ki, xal sağ tərəfdə idi. Bu qadında da sağ tərəfdə idi, - deyib tez ayağa durub taksi meydançası tərəfə qaçdı”.

Taksi meydançasına çatıb bayaqkı yerdə durub hər tərəfə boylandı. Təəssüfləndi. “Gecikdim” - deyib öz-özünə üsyan edirmiş kimi içdən bir nalə çəkdi. Sonra da gözlərini yerə dikib “Turac”ın durduğu yerdə durub onun qoxusunu yaşaymış kimi dərinə nəfəs alıb: “Bu sirri-sehr nə idi, Allahım? Mənim ürcahıma çıxartdığın bəlkə Turacın qaraçuxasıydı? Gözlərimə onun simasında görünürdü? Yoxsa Turacın yeni sevdasından dəlidivənə oluram?..” Əlini pencəyinin qoltuq cibinə salıb məxmər parçaya bükülmüş şəklini çıxarıb: “Turacım, sərhədi yarmalı olsa da yanına gəlib sənə qovuşacam”.

Mahaçqala dəmiryol vağzalının iki yüz-üç yüz addımlığında xeyli yük qatarları dayanmışdı. Yük qatarlarına bir xeyli baxıb, nə düşündüsə oturmaqdan ayağa durub tənbel-tənbel qatarlar olan yerə getdi. Müxtəlif relslərdə yan-yana düzölmüş yük qatarlarının çoxu neft çənlərindən ibarət idi. İyirmi vaqonu olan eşalona teplovoz qoşulurdu. Demək yola düşməyə hazırlaşır. “Görəsən, hara gedir?” - sualını özünə verən Sərxan dəmiryolçu geyimində olan maşinistlərə yaxınlaşıb salam verdikdən sonra:

-Zəhmət olmasa, deyə bilərsinizmi yolunuz hayanadı? - soruşdu.

Onlardan biri sanki bilirmiş Sərxan azərbaycanlıdı. Ona görə də gülə-gülə cavab verdi:

-Odlar yurdu Azərbaycana, neft şəhəri Bakıya.

Digər maşinist şübhə ilə Sərxana baxıb, sonra da müştəri gözü ilə başdan-ayağa süzüb:

-Nə lazımdır? - dedi.

-Məni də apara bilərsinizmi? Qatara gecikdim, - onları inandırmaq üçün yalan danışdı, bir az da özünü kədərli hala salıb, - Təcili getməliyəm,

hüzürüm düşüb. Mənə görə dəfni gecikdirirlər.

Maşinistlər eyni vaxtda:

-Allah rəhmət eləsin, başınız sağ olsun, - dedilər.

-Sizin də ölənlərinizə rəhmət olsun.

Birinci danışan maşinist:

-Məgər bilmirsinizmi bizim sərnəşin aparmağa ixtiyarımız yoxdur. Yalama keçid məntəqəsində yoxlayacaqlar. Hərbiçilər bilsələr adam aparırıq dərimizi soyub başımızdan çıxararlar. Üstəlik ikimizin də dalından təpik vurub işdən çıxararlar. Səni də o söz, - deyib barmaqlarını həbsxana embleminə çevirib Sərxana göstərdi.

Sərxan eşitmişdi ki, maşinistlər gizli olaraq adam aparırlar. Ona görə də maşinistlərə yalvar-yayıb edib:

-Demirəm hörmət etməyəcəm. Təki siz razı olun.

Sərxanın halına yanmışlar kimi ikisi də bir kənara çəkilib xısın-xısın danışdıqdan sonra ona yaxınlaşdılar. Əvvəlcə birinci danışan maşinist ehməlcə:

-Min dollar ver, səni teplovozda gizlədib apararaq

İkincisi də yoldaşının dediyinə dəstək olub:

-Özün bilirsən ki, riskli.

Sərxan cibində olan rus rublunu özlüyündə dollara çevirib:

-Məndə səkkiz yüz yetmiş dollarlıq rus rubludur.

-Yox, yox, bu olmadı ki. Üst-başını çırpсан düzələr, - deyib güldü ikinci maşinist.

Qolunda olan saata baxdı. İsveçrə istehsalı olan saati babası ona ad günündə hədiyyə etmişdi. İki il əsgərlik həyatında onu qorudu. Dəfələrlə əsgər yoldaşları, komandirləri istəmişdi. “Hədiyyədi” deyib verməmişdi. Əsgərlik illərində demək olar ki, qolundan açmamışdı...

Bir maşinistlərə, bir də saata baxdı. Tərəddüd etsə də nələc qalıb qolundan açıb bir daha saata, bir də saatın kəmərinin biləyində saldıq izə baxıb köks ötürdü. Gözünü yumub saati onlara uzatdı. İkinci maşinist saati alıb baxır, gözlərində sevinc yaşarmağa başladı. Pulu sayıb, nə fikirləşdisə iki yüz rubl Sərxana uzatdı:

-Yarım saata yola düşəcəyik, buralarda ol, - dedi.

Yol gedəcəyini fikirləşib yeməyə bir şey almağı düşündü. Ona görə də vağzala qayıdıb köşkdən bir neçə ədəd pəraşki aldı. İsti-isti yeyib iştahını öldürdü...

Bir az da vağzalətrafi yerlərdə gəzib teplovoz olan yerə gəldi. Birinci maşinist onu görcək ağzı ilə fit çaldı. Sərxan ona tərəf baxdığını görüb əli ilə teplovoza qalxmasına işarə etdi. Qalxan kimi motor yerləşən yerə girdilər. Burada boş yeri göstərib:

-Burada otur, bir şey lazım olsa, qapını döy, - deyib motor yerindən çıxıb qapını arxasınca örtüdü.

Küncdəki köhnə döşəkçəni götürüb azca çırpıb üstündə oturdu. Xırda dəşiklərdən içəri işıq düşməsəydi özünü dar qəfəsdə, ya da dərin bir quyuya düşmüş kimi sanardı. Üstəgəl motor səsi, motor yağının iyi onu dilxor edirdi. Allaha dua edirdi ki, təhlükəsiz gedib mənzil başına çıxsın. Qatar fit verib ağır-ağır tərpendikdən sonra ürəyində bir sakitlik, toxtaqlıq, arxayınçılıq yarandı. İnanırdı ki, tezliklə doğmalarına qovuşacaq.

Aradabir maşinistlər növbə ilə gəlib onu yoxluxurdular. Hətta yemək üçün kolbasa, çörək, termosda çay gətirdilər.

İçəridəki iydən zinhara gəldikdən sonra özünə məşğuliyət tapdı. Xırda dəşiklərdən baxırdı. Keçdikləri ərazilərin kəndləri eynən Sərxangilin kəndlərinə oxşayırdı. Yal-yamaclar, çaylar, meşələr, yaşıllıqlar ona doğma yerləri yada salır, çox şeyləri xatırladırdı...

Qatar Yalama keçid məntəqəsində dayandı. Əli silahlı əsgərlər, yanlarında da itləri vaqonları, neft çənlərini yoxlamağa başlamışdılar. Bütün vaqonları yoxladıqdan sonra teplovoza yaxınlaşdılar. Maşinistlərdən biri rus hərbiçiləri ilə bir xeyli danışdı. Nəyisə müzakirə edib, razılığa gəldikdən sonra rus hərbiçisi Sərxan olan yeri yumruğu ilə döyəcəyib “nu yasno (oldu, məlumdu - red.)” deyib getdi.

Azərbaycan ərazisinə daxil olub bir neçə stansiya da getdikdən sonra ikinci maşinist Sərxanın yanına gəlib:

-Harada düşəcəksən? Biz Bakıya neft-yağ zavoduna gedirik.

Sərxan sevincək:

-Bu lap yaxşı oldu ki. Mən də Bakıda düşərəm.

-Yaxşı, olduğun yerdə qal. Özün də bu haqda nə vaxtsa, hardasa danışsan, onu bil ki, sən də, bizim də işimiz müşkülə düşəcək.

-Oldu.

Günün şərqişən vədəsində Bakıya çatdılar. Sərxan teplovozdan düşüb maşinistlərə əl edib aralandıqdan sonra neçə gündü paltarının altına bağladığı xırda çantasını üstədən yoxlayıb “hə yerindədi” - deyib rahat nəfəs aldı. Qatarın arxadakı qırmızı işıqları gözdən itincə baxdıqdan sonra o yerindən tərpendi.

Bura qəsəbə idi. Evlər elə sıx tikilmişdi ki, sanki bir-birinin qarına girəcəkdi. Torpaq yollar, cığırılar haraya kimi uzanırdı. Asfaltdan əsər-ələmət yox idi ki, biləsən abadlığa çıxacaqsan. Məhlələr, küçələr qaranlıq idi. Evlərdən düşən solğun işıqlar yolu-rizi güclə işıqlandırır. Həyətlər daş hörgülərlə yox, taxtalarla çəpərlənmişdi. Dəmir darvazalar yox, xırda taxta qapılar evlərə girişin yolunu tuşlayırdı. Axşam indilərdə düşsə də kimsə gözə dəymirdi ki, soruşsun bura haradı.

Haraya, hansı istiqamətə gedəcəyini müəyyən edə bilmirdi. Eləcə qaranlıqda durub səmt gəzirdi. Bir neçə tin də getdi ki, bəlkə bir nəfər qarşısına çıxa. Hər yan sükut içindəydi. Necə yer idisə nə it, nə pişik miyoltusu eşidilirdi.

Dəmiryol dayanacağından xeyli aralanmışdı. Bir evin qarşısından keçəndə həyətdən qarışıq səslər eşitdi. Diqqətlə qulaq asdı. Azərbaycanda danışmırdılar. Heç indiyə kimi elə danışmaq eşitməmişdi. Özünü-özündən şübhələndi. Bəlkə maşinistlər onu aldadı bura gətiriblər. Bakı olsaydı, Azərbaycanda danışardılar. İstədi qapını döyüb soruşsun ki, bura haradır. Tərəddüd etdi. Və...

Astaca taxta qapını döydü. İçəridəki qarışıq səslər imkan vermirdi ki, eşidilsin. Ona görə də yerdən xırda daş götürüb qapını döydü. İçəridən qapının cəftəsi açıldı. Bir kök qadın ləngər vura-vura qapıdan güclə çıxıb başını qaldıraraq Sərxana baxdı. O qədər kök idi ki, gəldiyi qısa məsafədə belə ləhləyirdi. Qadın gözücü ətraflara da nəzər yetirib yenidən Sərxanı başdan-ayağa süzdü:

-Nə lazımdı?.. - soruşub, cavab gözləmədən, - Hara gəlmisən?.. Kimsən?..

Qadın aramsız elə suallar yağdırdı ki, sanki Sərxan durduğu yerdə ona üç tərş şillə vurdu. Dədə-babadan eşitmişdi, görmüşdü ki, qapını qo-

nağın, yad adamın üzünə açanda xoş təbəssüm, xoş söz deyər, içəri dəvət edərlər. Bu kök qadın isə elə bil Sərxana indicə divan-məhkəmə quracaq. Qadın incəli, zərifliyi buna yad idi. Sandı ki, bu qadın kişi doğulacaqmış, səhv düşüb qadın doğulub. Kəndlərində olan ditti-milçək (sanitepidomologiya) həkimi erkək Rəna kimi...

Sərxan bir söz demədən bu əcaib məxluqa baxıb, baxıb nəhayətdə dilləndi:

-Qatardan düşmüşəm. Şəhərə getmək istəyirəm. Azıb buralarda qalmışam.

Qadın qəhqəh çəkib güldü. Elə güldü ki, nehrə döşləri yırğalandı:

-Adə, nöş azmısan ki? Şəhərdəsən də. A sənın məzən olsun. Şəhərin harasına getmək istəyirsən, - sonra qadın nə düşündüsə, - Adə, olmaya şəhərə birinci dəfədir gəlirsən?

-Hə, Bakıda birinci dəfədir oluram, - istədi Vidadinin yazıb verdiyi ünvanı çıxarıb qadına göstərsin. Nə düşündüsə, - hotel olan yer gəzirəm ki, gecələyim.

-Ünvanı düz gəlmisən, - deyib qadın Sərxanı müştəri gözü ilə yenidən süzüb, - demək gecələməyə yer gəzirsən. Bir şirvandır gecəsi, - deyib şahədət barmağını göstərdi.

Sərxan şirvan sözünü eşidib çaşqınlıqla gözlərini döydü:

-Adə, yekə oğlansan, rayondan gəlməmişən bəyəm? Yoxsa yadplanetlisən kosmosdan düşmüşən bura? - qadın hələ də Sərxanın heç nə başa düşmədiyini görüb, - nə özünü tipoyluğa qoymusan. Azərbaycanda pulun adıdır də...

-Rusetdən gəlmişəm. Ondan da qabaq Ermənistanda yaşamışam.

-Ələ, yerazsan?..

“Yerazsan” sözünə Sərxan gülümsədi. Rusiyaya Azərbaycandan gələn maşın alverçiləri Vidadiyə yeraz dedikləri yadına düşmüşdü.

-Hə, - deyib azca qımışdı.

Qadın əlini belinə vurub ciddi görkəm aldıqdan sonra:

-Çox danışmalı olduq e... Obşim (xülasə) pulunu ver, bir gecəlik qal. Sonra yenə qalmaq istərsən, baxarıq...

Sərxansa hələ də kök qadının şirvan sözünün üstündə qaldığından:

-Başa düşdüm. Azərbaycanda pula şirvan de-

yirlər...

-Yoxxxx... ədə, pulun üstündəki şəkillərinə görə adını deyirlər. “Məmmədəmin”, “Qız qalası” olan pullar da var. İkincisi də dəqiqini bilmək istəsən, mən azərbaycanlı klent (müştəri) saxlamıram. Amma görürəm, həm nabeləd, həm də mədəni adamsan...

-Bəs müştərilərin kimlərdi? - deyib Sərxan içəridə həyətdə gəzişən adamlara işarə etdi.

-Onlar dünyanın hər yerinə səpələnmiş, vətənləri olmayan qaraçılardı.

-Qaraçılar?.. Mən gecəni onlarla qalacam? Oğru olduqlarını eşitmişəm...

-Ədə, niyə onlarla qalırsan ki? Addəlni (ayrıca) otaq verəcəm. İkincisi də onlar mənim klentlərimdən oğurluq etməzlər.

Sərxan daha bir söz deməyib cibini qurdaladı. Rus rublı çıxarıb verəndə qadın tam əmin oldu ki, Azərbaycanda yaşayanlardan deyil. Elə həmin andaca beynində başqa bir fikir dolaşdı. “Görəsən, bura niyə gəlib?.. Çox qalsa səbəbini soruşaram..”.

Onlar həyətdə keçdilər. Kiçik həyətin dairəvi olaraq qıraqlarında xırda-xırda otaqlar vardı. Qadın:

-Keç dibdəki otaqda yat. Ehtiyatlı ol, ha!.. Qonşu otaqda qaraçılardı, - deyib bic-bic Sərxana baxdıqdan sonra, - onların kəsdiyi başa sorğu-sual yoxdu. Lüt qoyarlar səni!..

Sərxan qadının göstərdiyi otağa baxıb, onun yanındakı otaqdan bir neçə uşaq ona tərəf boylanmışdılar. Tərəddüd edirmiş kimi bir də qadına, sonra da həyətdə qapısına gözlərini dikdi. Qadın gerçəkdən müştərisinin qorxduğunu anlayıb:

-Ədə, nə qorxuya düşdün, zarafat edirəm də. Dedim axı onların mənim ara-sıra olan müştərilərimlə işləri yoxdu. İşdi-şəət bir şey olsa, qulaqburması verən polisimiz var. Arxayın get yat.

Sərxan pəncərədən baxan uşaqlara, qadınlara bir də gözücu baxıb:

-Bakıda qaraçılar nə gəzir?

-Sezona gəliblər.

-Sezona?

-Necə ki, bizimkilərin çoxu yaz gələndən, payız düşənə kimi rusetə gedib orada işləyib, pul qazanıb gətirərdilər, adını da qoyardılar sezona getmişdik. Bunlarda da elədir. Azərbaycanda ya-

şayan qaraçılar da ilin müxtəlif fəsillərində yaşadıkları Yevlax, Ağdaş, Balakən rayonlarından Bakıya gəlib küçələrdə, metro girəcəklərində, bazarlarda, ümumiyyətlə əhalinin gur gediş-gəliş yerlərində dilənçilik edib pul qazanırlar. Onlarda dilənçiliyə sezon iş deyirlər.

Bir xeyli də söhbət etdikdən sonra Sərxan qadına “gecəniz xeyirə qalsın” - deyib onun üçün ayrılmış dib otağa keçdi. Otağın qapısını açan kimi içəridən nəm, kif qoxusu gəldi. Buna əhəmiyyət verməyib otağın işığını yandırdı. Lampanın zəif işığı otağı yarımqaranlıq işıqlandırdı. Bir, iki addım atıb otağın ortasında durub bir anlıq hər tərəfə göz gəzdirdi. Elə bil illərlə bu otağın nə qapısı açılıb, nə də ki, bura insan ayağı dəyib. Dəmir çarpayıdakı yorğan, döşək, yastıqdan kiraspaq yağırı. Stol, stul, balaca şkaftozun içindəydi. Divardan asılmış bədənnüma güzgüyə baxanda anasının köhnə bir şeyi təqdim edəndə “niqalayı taxtda görüb” - cümləsi yadına düşdü. Nə vaxtsa buranın süpürüldüyünü, əşyaların tozunun alındığını ağıla gətirmək gülüncdür.

Yorğun olduğundan paltarını soyunmadan yatağa uzandı. Gözünə şirin yuxu gəlmişdi ki, bədənində qaşınma başladı. Əvvəl əhəmiyyət verməyib düşündü ki, neçə gündü çimmir, bədəni kırındiyindən qaşınma verir. Bir azdan qaşınma bədəninin hər yerini bürüyəndə şübhələndi ki, yorğan-döşək bit-birəli ola bilər. Düz də fikirləşmişdi. İndi çarpayıda oturub harası gəldi qaşıyırdı. Üstəgəl ağcaqanadlar da bir yandan. Səhəri demək olar ki, dirigöz açdı.

Səhər erkəndən həyəti hay-küy bürüdü. Ayağa durub kirli pəncərənin, nə vaxtsa ağ olmuş, indisə kirdən az qala qapqara olası tül pərdəsini azca aralayıb həyəətə baxdı. Həyətdəki yeganə tut ağacının altında yekəpər, kök qoca qadın oturmuş, ətrafında da xeyli uşaq, qadın toplaşmış Sərxanın indiyə kimi eşitmədiyi əcaib dildə danışırıdılar. Bunlar kimlərdi? - demişdi ki, tezcə də axşam qadının dedikləri yadına düşdü. Qaraçılar...

Maşın siqnalının səsinə hamısı həyəət qapısına cumdu. Həyətdəki torpaq yolda dayanmış sarı rəngli PAZ avtobusa hamısı doluşan kimi də maşın tərpendi. Yenə qadının axşam dediyi söz yadına düşdü: “Onlar bura sezona gəlirlər. Hərəsinin də öz ərazisi - obyekt var...”.

Qadınlar, uşaqlar gedəndən sonra tut ağacının altında qarı tək qaldı. Uzun köhrəbə təsbəhini çevirə-çevirə dodağı altında nəsə deyirdi. Yuxarıdakı otaqlardan birinin qapısı açıldı. Boylu-buxunlu, başı çalmalı, uzun donlu gəlin qarına tərəf elə gəlirdi ki, elə bil yerimir göy üzündə süzürdü. Əlindəki məcməyidə qənd, armudu stəkanda çay buğlanırdı. Çayı, qəndi qarının qarşısındakı balaca mizə qoyduqdan sonra qarı ona nəsə dedi. Gəlin geri dönüb gəldiyi otağa girib bir azdan əlində siqaret, külqabı, alışqanla qayıtdı. Qarı siqaret qutusunda bir gilə götürüb damağına qoyan kimi gəlin alışqanla yandırdı. Siqaretə biriki qullab vurub acı tüstüsünü ciyərinə çəkib buraxdıqdan sonra qarının burun deşikləri parovoz borusu kimi tüstüləndi. Elə iştahla çəkirdi ki, elə bil səhər yeməyini yeyirdi...

Gözəl qamətli gəlin otağına keçib bir azdan yenə qadının yanında peyda oldu. Bayaqdan gözucu baxsa da indi boynundakı qızıl boyunbağının, qulaqlarındakı sırğaların parıltısı Sərxanın diqqətini ona yönəltdi. Qızıllar bərq vurduqda gəlinin gözəlliyi də nur saçdı.

Olsa, olsa iyirmi - iyirmi bir yaşına ancaq olardı. Ona heyranlıqla baxırdı. Bir vaxtlar həmkəndlisi olmuş şair Nurayaz İnamsoyun şeirindən bir neçə misra yadına düşdü:

”Demirəm bər-bəzək yaraşmır sənə,
Qızılla qızıldan gözəl olansan.
Dünyanın qızılın töksən üstünə,
Amma nə artansan, nə azalandan...”

Şair bu misraları elə bil bu gəlin, bu gün üçün demişdi.

Qarı ona nə dedisə gəlin Sərxan olan otağa ötəri baxıb içəri keçdi.

Bayaqdan pəncərə önündə durub həyəətə göz qoyurdu ki, görsün hotelin sahibəsi kök qadın nə vaxt çölə çıxacaq. Ona qaldığı otaq haqda deyiləsi sözü var. Deyəcək ki, nə zülm idi bu gecə başına gətirdib. Otaq ona cəhənnəm əzabı yaşadıb. “Ev heyvanları” onunla davaya çıxmışdılar. Həm də istəyirdi ki...

Həm də istəyirdi ki, səhərdən aqlını başından çıxaran gözəllik ilahəsini bir də görsün. O da qarının qaş-gözündən sonra otağına çəkilib çölə çıxmırdı ki, qəribə hisslərinin davamını yaşasın. O hisslərin nə olduğunu tam dərk edə bilməsə də

onu bilirdi ki, deyəsən eşq badəsi içib sərxoş olmuşdu.

Hələ də gözləri gəlinin otağına dikilib qalmışdı.

Onun əvəzinə kök qadının taxta qapısı cırıldıyıb açıldı. İri bədənini yırğalaya-yırğalaya ağır addımlarla evdən çıxıb tut ağacının altına tərəf istiqamət aldı. Ləngər vura-vura elə yeri yirdi ki, elə bil arxasına ağır yük qoşmuşdular, çəkə bilmirdi. Qarının yanında dayandı. Qarı ilə kök qadın bir-biri ilə salamlayıb, sabahın xeyir demişdilər ki, Sərxan yanlarında peyda oldu.

-Sabahınız xeyir olsun, - dedi.

Qarı Sərxana tərəf baxmasa da sahibə qadın ona tərəf çönüb:

-Sabahın xeyir olsun. Nöş səhər tezdən yuxudan durmusan? Yoxsa qaraçılar səni də yuxudan perik saldılar? - deyib Sərxanı mənalı tərzdə süzdü.

-Heç yata bildim ki, deyəm də yuxudan oyatdılar?

-Nöş, ədə? Yoxsa axşam dediyimi ciddiyyə alıb səhərəcən cibindəki pulunu qorumusan?

-Yox e... - deyən Sərxan boğazını arıtlayıb, - nuh-əyyamdan orada yaşayan olubmu? - qaldığı otağa işarə etdi.

Sahibə xanım bir anlıq fikrə gedib nəyisə yadına salırmış kimi oldu. Üzündə günahkarlara məxsus ifadə yarandıqdan sonra:

-Düz deyirsən. Gör nə vaxtdır oraya insan nəfəsi, ayağı dəymir. Yəqin siçanlar orada at oynadırmış bu gecə?

-Siçan olsaydı qovub otaqdan çıxarmaq olardı. Bit-birə, ağcaqanadlar iman - dinimi yandırdılar.

-Qaqaş, üzürlü say, keç günahımdan, - sonra Sərxanı müştəri gözü ilə süzüb, - əgər axşam yenə qalsan sənə şahlar yatan otaqdan birini verərəm əvəzi çıxar, özü də pulsuz ha?.. Məni elə belə arvad sanma ha? Xoşuma gəlmir kimse mənim arxamca xoşa gəlməyən söz uçursun.

-Başa düşdüm sizi, - deyən Sərxan cibini qurdalayıb kağız parçasını çıxarıb, - bu ünvana getməliyəm

Qadın kağızdakı yazılanları höcələyə-höcələyə oxuyub:

-Get "Gənclik" metrosuna. Oradan Binəqədiyə avtobus işləyir. Avtobusun nömrəsi yadım-

dan çıxıb, amma orada kimə desən istiqamət verəcəm.

-Sağ olun, - deyib vərmiş halını aldığı pencəyinin altındakı əmanətini yoxlayıb küçəyə açılan qapıya tərəf üz tutdu.

Çıxaçıxda qeyri-ixtiyarı gözləri gəlinin otağına tərəf tuşlandı. O artırmada durmuşdu. Gəlin də Sərxanın ona baxdığını görüb gözlərini süzdürdü. Sanki demək istəyirdi: "Dərdə saldım səni, get görüm necə gedirsən..."

Gözləri bir-birinə sevgi nağılı danışırdı ki, səhərdən ağzına su alıb susan qarı:

-“Gənclik”dən Binəqədiyə 132 nömrəli avtobus işləyir.

Binəqədi qəsəbəsinə "sentralni" (mərkəz) deyilən yerə gəlib çıxmışdı. Ünvanı soraqlaya-soraqlaya məscidi keçib, dar məhləni adlayıb "Pir" in yanında yadı. Bu istiqamətlərdə olmalıydı atasığilin evi.

Beş-altı keçini qabağına qatıb gələn kişi ilə rastlaşdı.

-Dayı, salam olsun.

Fikir vermişdi kişi bayaqdan başını aşağı salıb gedirdi. Sərxanın sözündən sonra yerini ləngidib papağının dimdiyini barmağı ilə azca yuxarı edib qıyıq gözləri ilə bu nabeləd adamı süzdü. Ona görə nabeləd olduğunu düşünürdü ki, bu cavan kimdirsə bura adamı deyil. Çünki bu şəhərdə, bu qəsəbədə onun kimi güllü köynək, sarı şalvar geymirlər. Hətta kişi ürəyində Sərxana "arvad kimi bər-bəzəkli deyilib, qulaqlarının muncuğu kəmdi..."

-Salam, - deyib nəhayət cavab verdi.

-Dayı, zəhmət olmasa deyə bilərsinizmi İmamqulu kişinin evi hardadı. Mənə bu tərəfləri istiqamət veriblər.

Kişi əlini tuşlayıb tərənin üstündəki on-on beş evlərdən birini göstərib:

-Qonşumdu. Heç kimlə işi olmayan çox sakit adamdı. Xasiyyətinə yaraşan ipək kimi arvadı vardı. Bir il olacaq dünyasını dəyişib. Yazıq arvad oğul nisgili ilə köç etdi dünyadan.

-Oğluna nooluf ki? - guya heç nə bilmirmiş kimi soruşdu Sərxan.

-Əsgərliyə rusetə gerib qayıtmamışdı. Öldü, qaldısından belə xəbər yoxdu. Tanıdığı, bildiyi

rusetə gedən hər kəsə oğlunun nişanələrini elə canlı nəql edirdi ki, sanırdın, rəssamdı, oğlunun bütün cizgilərini öz əlləri ilə çəkib. Nə bilim, valah, anaları da tanrı kimi bir varlıqdı. Onu da deyirdi ki, oğlum yerimizi bilmir, bilsə imələyə-iməkləyə gələr. Hər gün allaha əl açıb imdad diləyirdi. Getmədiyi ocaq, pir qalmadı. Onlardan da kəramət görməyəndə baxıcı, falçı, ekstrasens yanlarına üz tuturdu. Hərəsi ananın qəlbində iynənin ucu boyda ümid işığı qalamışdı. Bir də ki, harda əlsiz-ayaqsız, kimsəsiz görürdü nəzir-niyaz verirdi. Deyirdi hər ağızda bir dua var. Bəlkə Allah onların duasını eşitdi.

-Dayı, oğlu niyə gəlməsin ki?

-Nə bilim, ay oğul, o xaraba Ermənistandan gələndə oğulları Rusetdə əsgər imiş. Ünvanı olan məktub evlərində qaldığı üçün oğullarına məktub yaza bilmirlər. Yazıq arvad ölənəcən gözləri yollardan yığılmadı. Vəsiyyət eləmişdi.

-Nə vəsiyyəti?

-Oğlunun gödəkçəsi vardı. Gözündən bir dəqiqə də uzaq qoymurdu. Gödəkçəni yumurdu ki, orada oğlunun qoxusu qaldığını deyirdi. Son vaxtlar səyləyirdi. Deyirdi gödəkçəni qəbrimdə yanına qoyarsınız. Elə də etdilər. Molla narazılıq edib dedi ki, insan dünyaya lüt gəldiyi kimi lüt də dünyadan köçməlidir. Əri mollanın dediklərinə əhəmiyyət verməyib gödəkçəni salafan torbaya büküb qəbirə qoydu.

Kişi danışdıqca Sərxanın başına elə bil bir vedrə qaynar su töküldülər. Birdən kişi bu yad adamdan şübhələnirmiş kimi Sərxana:

-Yaxşı, ayıb olmasın, onun evini niyə axtarırsan? - soruşdu.

-Eşitdim evlərini satırlar, ona görə axtarıram, makləm (maklər - ev alqı-satqısı ilə məşğul olana deyilir), - deyən Sərxan növbəti dəfə yalan danışdı.

Sərxanın düzüb-qoşduğu görüşmək arzusu çilik-çilik olmuşdu. Daha sözü qalmamışdı danışsın. Bir guşəyə çəkilib xıssın-xıssın ağlamaq istəyirdi. Kişi isə elə bir ucdan üyüdü-b-tökürdü.

-Bizim Vidadi oğlunu rusetdə tapmışdı. Oğlu pal-paltar, pul göndərmişdi. Özü isə niyəsə gəlmədi. Atası oğlunun göbəkədisi olan qızla qalır. Yazıq qız da onun yolunu gözləyə-gözləyə qalıb, - kişi baxdı ki, keçiləri məhəllənin tinini

keçib yox oldular, - bağışla, mən getdim, - deyib fit çala-çala uzaqlaşdı.

Atasıgilin evini görsə də bir addım da olsun irəli getmədi. Eləcə sükut içində evlərinə baxırdı. Elə arzulamışdı ki, gəlib anasını görəcək. Turacla da ailə quracaq. İndi isə...

Nə fikirləşdisə, çönüb gəldiyi yolla geri qayıtdı. Hara, niyə getdiyini bilmirdi. Bir də onda ayıldı ki, yaşıllıqlar içində olan oturacaqda oturub qarşdakı uşaq yelləcəyində oynayan uşaqlara baxır...

Atasının Turacla qalması onda qərribə hisslər oyatmışdı. Qısqanclıq adlı bu hiss nifrətə çevrilib içində püskürürdü. Ağlı kəsəndən atasına qarşı inamsızlıq vardı. Ona güvənib hansısa istəyini yerinə yetirmək arzusundan məhrum idi. Kürəyini ata adlı vüqar dağına söykəmək ona yad idi. Ata, oğul münasibətlərində həmişə soyuqluq yaşamışdı. Xırda bir səhv hərəkətdən Sərxayı söyüb, döyərdi. "Qancığın qarnından çıxan" söyüşü onun Sərxana dediyi ən yaxşı sözü olardı. Heç yadımdan çıxmaz, bir gün quzularının biri itdiyi üçün atası onu nar ağacının şivi ilə o qədər döymüşdü ki, kürəyində qırmızı şırımlar əmələ gəlmişdi. Anası hansısa otu daşla döyüb suyunu çıxarıb nehrə yağı ilə qarışdırıb zoğlanmış yerlərə sürtürdü. Qonşunun oğlu Sərxanın yaralarını görcək: "Ay yazıq, atalığın yenə döydümü?" - deyəndə Sərxan "Ögey ana" filmindəki Ceyhun kimi yumruğunu qıcayıb onun üstünə gedəndə qonşu usaqı qaçmışdı. O da uşağın arxasınca qışqırıb:

-O mənim dogma atamdı, - demişdi.

Uşaq da kənardan ona:

-Ay, hay, sənə elə deyiblər. O sənin atan deyil. Sənin atan Səməd dayımdı.

-Yalan deyirsən!.. yalan deyirsən!.. - deyib yerdən əlinə keçən qəmbər daşlardan götürüb ona tolazlamışdı.

O hadisədən sonra Sərxan hər dəfə Səməd kişini görəndə əyri-əyri ona baxırdı. Bir dəfə isə Səməd kişi onu qucaqlayıb:

-Gözüm nuru, mənə niyə elə baxırsan?

-Sən mənim atam deyilsən, - demişdi Sərxan.

-Hə, olsun. Ancaq hirsənmə, qadan alım, - deyib Sərxanı möhkəm-möhkəm bağına basıb uşağın bədəninin qoxusunu ciyərlərinə çəkib,

“oxqay” demişdi.

Sərxan güclə onun əlindən qurtulub arxaya baxmadan qaçmışdı.

O gündən sonra bir daha Səmədə rast gəlmədi. Dəli Səməddən kənd uşaqları qorxurdu. Kimin usaqı sözə baxmayanda deyirdilər “Dəli Səmədi çağıracam, səni dişləsin” - deyib uşaqlarını qorxuzurdular. Dəli Səmədin əslində heç kimlə işi olmazdı. Uşaqları çox sevirdi. Ona görə də harda uşaq görürdü, qucaqlayıb duz kimi yalayır: “Mənim də oğlum var” - deyirdi. Nə illah eləsəydilər, uşağın adını deməzdi. Dəli Səmədin dəliliyinin qızısan vədələri olurdu. Onda Səməd cibindən öz uşaqlıq çəklini çıxarıb hamıya göstərirdi deyirdi: “Baxın, baxın oğlum eynən mənim uşaqlığımdı...” Şəkilə baxanlar Sərxana necə də oxşadığını deyirdilər.

Kəndin girəcəyində köhnə daxmanın altında nənəsi ilə birgə yaşayırdılar. Nənəsi ölüb dəfn olunan günün səhərisindən Səmədi gördüm deyən olmadı. Fərrux kişi deyir ki, gecə dəyirmanından gələndə Sərxanı Quş qayasının altındakı dərə yuxarı getdiyini gördüm. Ha hayladım, cavab vermədi. Başını aşağı salıb gedirdi... Öldü, qaldısını bilən olmadı...

...İndi heç vaxt sevmədiyi atasının yanına gedib necə desin ki, qayıtmışam: “Anam yoxdursa, demək o evdə mənə yer yoxdu. Bəs Turac?..” - özünə sual verdi.

Bayaqdan suallar içində çaş-baş qalmışdı. Bir də onda ayıldı ki, axşam düşür. Durub getmək istədi. Yenidən özünə sual verdi: “Bu axşam hara gedim?” Tezəcə də özünə verdiyi sualın cavabını tapdı: “Qaraçılar hotelinə gedim. Bu gecəni də orada qalım. Səhərdən özümə qalmağa yer taparam” - deyib parkdan çıxıb üz tutdu sahibəsi kök qadın olan “Qaraçılar hotel”inə.

Həyət qapısını bu dəfə də kök qadın özü açdı. Sərxanı görünəndə üzünə süni gülüş qatıb:

-Xoş gəldin, - sonra Sərxana qayğıcasına baxıb, - Binəqədiyə gedib çıxıb bildinmi? - soruşdu.

-Hə, çox sağ olun ki, istiqamət verdiniz.

-İşini həll etdinmi?

Sərxan başını tərpətməklə cavab verdi.

Qaraçılar işdən dönsələr də hələ yatmamışdılar. Yenə hay-küyləri həyəti başına götürmüşdü.

Öz dillərində üyüdü-bökürdülər. Sərxan onların qışqır-bağırına əhəmiyyət verməyib dib otağa keçdi. Otaqdakı dünənki vəziyyətdən əsər-ələmət qalmamışdı. Səliqə-səhman, hər yan göz oxşayırdı. Kif, nəmin yerini indi gülab qoxusu əvəz edirdi.

Bütün günü ayaq üstə qaldığından ayaqları sızıldayırdı. Ayaqqabısını, corabını çıxaran kimi yüngülləşdi. Dünən gecə yuxusuz qaldığından indi çarpayıya uzanan kimi yuxuya getdi. Dünənki gecədən fərqli olaraq indi bit-birə ona üsyan etməmiş, sülh sazişi bağlamış kimi qeybə çəkilməmişdilər.

Səhərin şirin yuxusundan yenə qaraçıların hay-küyü oyatdı. Başını azca qaldırıb əli ilə ağappaq tül pərdəni aralayıb pəncərədən bayıra baxdı. Hamısı tut ağacının altında cəm olmuşdu. Gözləri dünənki gəlini axtardı. O yox idi. Dəstəbaşı olan qarı əsəbi halda kimisə danlayır, başqa birisini isə hədələyirdi. Qaraçı uşaqlar, qadınlar suçlu adamlar kimi onun qarşısında boynubükük durmuşdular. Bu dəfə yekəpər kişilər də vardı. Yəqin uşaqların ataları, qadınların ərləridi. Tezəcə də rusetdə qaraçılar haqda eşitdiyi söhbət yadına düşdü. Orada deyilirdi ki, qaraçı qızları ərə gedəndə and içirlər ki, işləyib ərimizi saxlayacağıq. Görünür, bu kişilər də heç yerdə işləmiş.

Qarının “dərsindən” sonra həyətdəki uzun stol ətrafında cəm oldular. Stəkan dolu çaylardan hərə birini qabağına çəkib, içərisinə qənd atıb şirin çay elədilər. Çörəkdən kəsib arasına şor qoyub iştahla yeməyə başlamışdılar ki...

Sarı PAZ avtobusun siqnal səsinə, ardınca da qarının ötkəm “durun” komandasına yemək stolundan əsgərsayağı hamı ayağa durub əllərindəki çörək tikələrini yeyə-yeyə qaçıb avtobusa doluşdular. Qarı da ayaqlarını sürütləyə-sürütləyə otağına getmişdi. “Qaraçılar hoteli”nin kiçik həyəti bir andaca boşalmış, bayaqkı hay-küyün yerini indi sükut əvəz edirdi. Gəlin hələ ki, görünmürdü. Görünür qarı Sərxanın pəncərədən gəlinə baxdığını duymuş, çölə çıxmasına icazə verməmişdi.

Bayaqdan gözlərini gəlin olan otağın qapısına dikmişdi. Elə ikinci gecənin burada qalmasının bir səbəbi də gəlin olmuşdu. Sərxan elə həsrətlə gözləyirdi ki, gəlin qapını açıb həyətdə çıxacağını.

Gəlin sənə insafsızlıq edib çölə çıxmırdı ki, çıxmırdı. Hətta bu gün onu görəcəyi ümidini də itirmişdi Sərxan. Birdən...

Qapı astaca açıldı. Gəlin ilk addımlarını çölə basdı. Artırmaya çıxıb gözücü Sərxan olan otağın pəncərəsinə baxdı. Sərxan da heyrlə ona baxmağa başladı. Bu gün dünənkindən də gözəl geyinmişdi. Əynindəki ipək xalata elə bil çəmənliliyi köçürmüşdülər. Xalata aşağı hissəsində yaşıl otlar boy atır, bir az yuxarı cürbəcür çiçəklər və çiçəklərin üstündə uçan kəpənlər...

Gəlin sanki bu geyimi ilə bu cavan oğlanı yandırır-yaxırdı. Sərxan fürsəti fəvriyyə verməyib tez əl-üzünü yumaq bəhanəsi ilə qapını açıb həyətdəki su krantına yaxınlaşdı. Gəlin də əlindəki çaydanı su ilə doldurmaq üçün krantın yaxınlığına gəlib dayandı. Sərxan başını azca qaldıraraq başqa bir adamın olmadığını görüb asta səslə:

-Sabahınız xeyir olsun, gəlin xanım.

...

O cavab verməyib eləcə Sərxana baxdı. Sərxan əl-üzünü yuyub kənara çəkilən kimi o da çaydanı doldurub tezcə də oradan uzaqlaşdı. İçəri keçən gəlin bir azdan pəncərənin tül pərdəsini azca aralayaraq bu yaraşlıq oğlana baxmağa başladı.

Sərxan da tut ağacının altında oturub sahibə xanımı gözləsə də gözləti gəlinin pəncərəsinə baxıb nə barədə düşünürdü..

Sahibə xanımın səsinə fikirdən ayılıb.

-Sabahın xeyir olsun, qədəş. Ələ, nöş burada oturmusan?

Sərxan istədi cavab versin, sahibə xanım aman verməyib:

-De görüm, gecəni necə keçirdin? Yoxsa yenə ev heyvanları (sahibə xanım ağcaqanad, bit, birə, tarakana ev heyvanı deyirdi.) qanını sordu? -deyib kişisayağı güldü.

- Bu gecə çox rahat yatdım. Elə bil illərdən sonra anamın açdığı yorğan-döşəkdə yatmışdım.

-Belə, olaram anan, - Sahibə xanım ürəyi yumşaqılıqla dedi. Sərxanın dinmədiyini görüb, - Ədə, yoxsa anana tay tutmadın məni?

-Anam təzə rəhmətə gedib, - deyən Sərxanın boğazını qəhər boğdu.

-Yaranın qaysağını qopartdığım üçün sən Allah bağışla. Bilmədim. Allah rəhmət eləsin.

Məni özünə doğma bil.

-Sağ olun.

-Bütün günü otaqda təmizlik işləri gördürmüşəm. Dizinfeksiya etdirmişəm. Yorğan-döşəyi yenisi ilə əvəz etdirdim.

-Yorğunluqdan idi, yoxsa yerim rahat, necə yatmışamsa, özümdən xəbərim olmayıb. Qaraçılar səs-küy salmasaydılar, yəqin ki, hələ də yatırdım. Bunlar sakit gedə bilmirlər? - soruşdu.

-Mən öyrəncəliyəm onların hay-küyünə.

-Bəs onda niyə tez durmusunuz?

-Dünəndən dilxorçuluqdu.

-Niyə?

-Dünən sən gedəndən sonra polis idarəsindən zəng etdilər. Sonra da bir neçə polis gəldi. Başçı ilə danışıdılar.

-Səbəb nə idi?

-Qaraçılar durduqları yerlərin pulunu gecikdirlər.

-Mən eşitmişdim alverçilər haqq verir. Məgər qaraçılar da pul verirlər polisə?

-Ədə, verməsələr çəkib dərisini boğazından çıxararlar. Nöş verməsin? Dilənçilikdə bilirsən nə qədər pul var? Bilmirəm məni dolayırısan, yoxsa özünü tipoyluğa vurursan? İndi polis hər yerdən, hər şeydən haqq alır.

-Bəs qaraçıların başçısı qarını nə dedi?

-Ələ, nə deyəcək ki? Gecikdirdiyinə görə faiz də üstünə əlavə edib yola saldı. Görmürdün qarını asıb-kəsirdi.

-Maraqlıdır. Rusətdə bazarlara, iri obyektlərə nəzarət edən lotular var. Bir lotunun nəzarəti altında olan yerə başqa lotu müdaxilə edə bilməz. Ya da polis həmin obyektədən nəşə istəsə, lotunun qəzəbinə tuş olar.

-Burda da elə olub. Amma o vəzifəyə gələndən sonra lotuların qara günləri başladı. Deyirmiş lotu bir nəfər olar, o da mənəm. Ona görə də Hikmət Sabirabadlı, Lotu Bəxtiyar, Məmed Masalinskini gedər-gəlməzə yolladıqdan sonra polislərə barmağını silkələyib deyibmiş nə qədər ki, mən varam, lotuluq edin?

-Belə de!..

-Ədə, qaraçıların haqqı gecikdirməyi ilə iş bitməydi nə varıydı.

(ardı var)

MƏHƏMMƏD ƏLİ

BU SÖZ

Bu söz hardan yarandı?
O, - yaradan yaratdı.
İnsanların başını
söz oynuyla qatdı.

Bu söz şirin, həm acıdır,
həm günü, həm bacıdır.
Kimin ölüm fərmanı,
kimin də əlacıdır.

Bu söz ki, sözə gələr,
hərdən üz-üzə gələr.
Sahibin tapmayanda,
o da canlıtək ölər.

Bu söz dən-dən ələndi,
ələndi, səpələndi.
Qəlblərin tək sultanı
İlahidən gələndi.

27.05.2023, Cığatelli

DƏRDİM

Qamətimi yaman əyib,
çiyimdəki şələ dərdim.
Əzab verib, könül alır
üzə gülə-gülə, dərdim.

Hər gün artır canda acım,
boy atdıqca dərd ağacım.
Hipnozdayam, hara qaçım,
edib məni kölə, dərdim.

Həyatımı edib zəhər,
qoymayıbdır məndə təpər.
Özü bilir, mənə nələr
yaşadıbdır belə, dərdim.

Bu qismətim, alın yazım,
qəm üstündə ötür sazım.
Çoxum gedib, qalıb azım,
Bunu dünya bilə, dərdim,
Bunu dünya bilə, dərdim.

12.04.2023

ÖMÜR YOLU

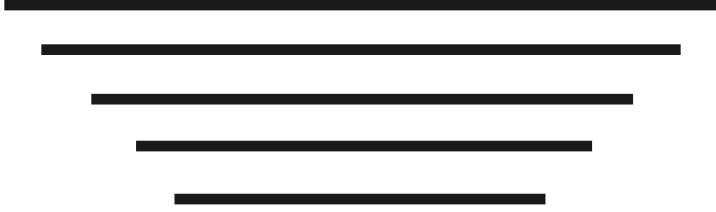
Ömür yolu ağlamaqla başlayır,
ağlatmaqla qurtarır,
Belə olubdur yarandığından bəşər.
əvvəl sevinc bəxş edir,
sonra qəm, kədər.

Ömür yolu çox qısaqdır, -
gözlə-qaş arası.
Ancaq bu yolda hər anın
Bir başqadır dünyası.

Ömür yolu olsa da dolanbac,
dərə keçdirir, dağ aşdırır.
Əl çatmayan, ün yetməyən
zirvələri dolaşdırır.

Sonra bu yollar səni,
xəbərsiz verir bada.
Necə keçirsən keç ondan
Elə də düşərsən yada
(ya rəhmətlə, ya lənətlə).

21.01.2022

VÜQAR ƏHMƏD

Filologiya elmləri doktoru, professor

BƏDİİ PUBLİSİSTİKA ƏDƏBİ MƏTBUATDA

Bədii publisistika janrlarında yazılan əsərlərə təmayülünə uyğun olaraq daha çox ədəbi mətbuatda yer verilir, başqa sözlə desək, ədəbi mətbuat dövrün bədii ədəbiyyatı içərisində bədii publisistika yaradıcılığının da aynasıdır. Ədəbi proses daxilində bədii publisistika yaradıcılığının yeni fərqli xüsusiyyətləri, mövzu-problem, ideya-məzmun yenilikləri, uğur və nöqsanları və s. bizə ilk növbədə bizə ədəbi mətbuat vasitəsi ilə gəlib çatır. Biz də növbəti araşdırmamız - 2022-ci ilin ədəbi yekununun müzakirəsinə həsr edilmiş konfransda məruzə üçün materialı "Azərbaycan", "Ulduz", "Ədəbiyyat qəzeti", "525-ci qəzet" (o həm də ictimai-siyasi qəzetdir), "Xəzan", "Kredo" və s. kimi ədəbi-bədii jurnal və qəzetlərdən topladıq.

Konkret materialların təhlilinə keçməzdən qabaq qeyd etmək istərdim ki, bədii ədəbiyyatla həyat arasındakı əlaqə və bağlılıq, o cümlədən ədəbi proses öz mürəkkəb səciyyəsi ilə diqqəti cəlb edir. Söhbət konkret olaraq bədii publisistikadan getdikdə kəmiyyət çoxluğu ilə fərqlənən bu sahə tənqidçidən daha "xəsisliklə" seçim qabiliyyəti tələb edir. Biz təhlil üçün materialların müəyyənləşdirilməsində bunu nəzərdə saxlamağa çalışdıq.

"Azərbaycan" jurnalının 2022-ci il üçün ilk sayı Azərbaycanın ümumxalq hüzn günü 20 Yanvar faciəsinin 32-ci ildönümünə həsr olunmuşdur. Jurnal "20 Yanvar... 32 il keçdi" rubrikası ilə açılır.

Jurnalın baş redaktoru İntiqam Qasımzadə "100-ə nə qaldı" adlı məqaləsində jurnalın tarixinə nəzər salaraq yazır: "Bu il "Azərbaycan" jurnalının 99 yaşı tamam olur. Biz artıq 100 yaşın bir addımlığındayıq. Azərbaycan mətbuatında 99 il fasiləsiz nəşr tarixi olan ikinci belə bir jurnal yoxdur və olmayıb da. Jurnalımız təkcə yaşına görə yox, mündəricəsinə görə də bənzəri olmayan nadir bir nəşrdir. 99 ildir ki, Azərbaycan ədəbiyyatının həm həcm, həm də bədii keyfiyyəti ilə seçilən ciddi və sanballı nümunələri: romanlar, poemalar, fundamental ədəbiyyatşünaslıq əsərləri, publisistik məqalələr burda oxunub, burda redaktə olunub, nəşrə hazırlanıb, bir sözlə burda həyata vəsiqə alıb." (3, s.61)

Jurnalın 2022-ci il saylarında Nizaməddin Şəmsizadənin "İşğal. Mənşəyi və genologiyası" (2022, N 1), Vaqif Bəhmənlinin "Bu qala bizim qala" essesi (2022,1), Nərgiz Cabbarlının "Oyanmış ruhun gözəlliyi" (2022,1), Aida Eyvazlı Göytürkün "Sözü Vətən olan igidlər" (2022,1), Nizami Cəfərovun "Ədəbiyyatın tarix dərsləri" (2022, 2), Qəzənfər Paşayevin "Folkşünaslığımızda Məmmədhüseyn Təhmasib fenomeni" (2022,6), Vaqif Yusiflinin "Bu Şirindil Alişandır" (2022,6), Ağahüseyn Şükürovun "XX əsr qazax ədəbiyyatının inkişaf meylləri haqqında" və başqa nüfuzlu qələm sahiblərinin yazıları dərc olunmuşdur.

"Azərbaycan" jurnalı ötən ilin 3-4-cü saylarının buraxılışını böyük sevgi və ehtiramla oxucularına təqdim etmişlər. Jurnalda Nazim Hikmətin

120, Əzizə Cəfərzadənin 100, görkəmli şair, of-talmoloq Paşa Qəlbinurun 70, Məmməd Orucun 75, Zahid Xəlilin 80, Ələmdar Quluzadənin 70 il-liyinə dair çoxsaylı məqalələrin verilməsi ədəbi ictimaiyyətin şair və yazıçılarımıza böyük diqqət və sayğısını göstərir. Bununla belə Mirzə Ələkbər Sabirin anadan olmasının 160 illiyi münasibətilə Hacı Firidun Qurbansoyun "Mirzə Ələkbər Sabir satirasının qaynaqları" adlı məqalə jurnalda yer alıb.

Jurnalın qədim Azərbaycan şəhəri Şuşanın 270 illiyinə həsr edilmiş sayının üz qabığı 30 illik əsarətdən sonrakı tarixi qələbəmizin rəmzi olaraq qırmızı rəngə boyanmışdır. Jurnal Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 5 yanvar 2022-ci il tarixli sərəncamı ilə bu ilin "Şuşa ili" elan edilməsinə bir töhfədir. Jurnalın ilk səhifəsində dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin vaxtilə yazdığı "Bayrağımız sarsılmaz" adlı məqaləsi dərc olunub ki, bunun da rəmzi mənası böyükdür.

"Azərbaycan" jurnalının 2022-ci il 9-cu sayı Vətən müharibəsi şəhidlərinin ruhlarına hörmət əlaməti olaraq 27 sentyabr - Anım gününə həsr edilib. Jurnal akademik İsa Həbibbəylinin "Azərbaycan" jurnalının redaksiyasına ünvanladığı "Bədii yaradıcılıq - elmi idrakın donoru kimi" sərəlövhəli məktubla başlayır. Akademik məktubunda qələmə aldığı poemanın məziyyətlərindən, qayəsindən söhbət açır.

Yarandığı dövrdən ta indiyə kimi ədəbi prosesə bələdçilik edən, klassik ədəbiyyatın öyrənilməsi, müasir ədəbiyyatın tanınması, ədəbiyyatşünaslıq, tənqid və tənqidin inkişafı, dilçilik, dünya xalqlarının ədəbi-mədəni irsini xalqımıza tanımaq yolunda əvəzsiz işlər görən "Azərbaycan" jurnalı bu günə kimi yüzlərlə ədibin ədəbi tribunası olub.

Ədəbi dünyamızın salnaməçisi sayılan "Ədəbiyyat qəzeti" dərc olunduğu illər ərzində milli-mənəvi dəyərlərimizə sadıq qalmış, onu daha da zənginləşdirməyə və gələcək nəsillərə ötürməyə çalışmışdır. Sosial-didaktik problemlər məhz elm-sənət xadimlərimizin qəzet polemikalarında həllini tapa bilmişdir.

"Ədəbiyyat qəzeti" bu gün söz, mətbuat azadlığını layiqincə qiymətləndirərək həyatın bütün sahələrinə nüfuz edir, ən müxtəlif (sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi, tarixi, mədəni, mənəvi-əxlaqi və

s.) problemlərlə bağlı publisist düşüncələrinə meydan verir. Məsələn, elmi-publisistika janrında yazılar silsiləsində akademik İsa Həbibbəylinin ədəbiyyatın dövrəşmə konsepsiyası və ədəbi proses mövzusunda məqalələri diqqəti xüsusilə cəlb edir. Bu silsilədə yer alan "Müharibə və ədəbiyyat" (05.03.2022), "Dədəm Qorqud: Azərbaycan ədəbiyyatının Homeri" (06.03.2022), "Sentimentalizm, Ələkbər Qərib və "Məktəbli qız" hekayəsi" (28.06.2022), "Ədəbiyyatın ədəbiyyat rəmzi" (25.10.2022), "Nizami Gəncəvidən iqtibas" (21.08.2022) və s. adlı yazılarda mühüm tarixi hadisələrin, ictimai mühitin ədəbiyyata təsiri və bu kontekstdə ədəbiyyat tarixinin dövrəşdirilməsi prinsiplərinə yenidən baxılmasının zəruriliyi məsələsindən bəhs olunur.

Oxuculara təqdim edilmiş çoxsaylı publisistika yaradıcılığı nümunələrinin təhlili göstərir ki, publisistika, o cümlədən bədii publisistika bu gün də həyatla nəfəs alır və ədəbi-ictimai prosesin ön xəttində mövqə tutmağa səy göstərir. Bu da yaşadığımız dövrün "ovqatını" müəyyən edən dünyəvi hadisələrin yenə kifayət qədər mürəkkəb olması və ölkəmizdə gedən proseslərin dinamiklik və çoxşaxəlilik (quruculuq, islahatçılıq, integrasiya və s.) kimi xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır.

Türkiyənin mühacir yazıçısı, tərcüməçisi və publisisti, Almaniya Yazarlar Birliyinin üzvü, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi fəxri üzvü Orxan Aras "Qəzetlər və oxucu" adlı məqaləsində yazır: "Ədəbiyyat qəzeti" ilk gördüyüm gündən bu günə qədər uzun yol qət etdi. Azər Turan qəzetə həqiqətən rəng qatdı. Bu səbəbdən qəzet çox fərqli oxucular tərəfindən oxunan bir qəzet halına gəldi. "Ədəbiyyat qəzeti"ndə nəşr olunan yazılarımdan sonra aldığım məktublarda bu rəngarəngliyi və marağı yaxından görməkdəyəm".

"Ədəbiyyat qəzeti" bu gün müstəqillik dövrümüzün ədəbi panoramını yaradır, milli-ədəbi prosesə orijinal töhfələr verir. Azərbaycanın strateji mövqə və maraqlarına, tarixi ümid və arzularına layiqli xidmət nümunəsi göstərir. Bu, tarix yaradan və tarixə yazılan xidmət, ədəbi və əbədi xidmətdir. Qəzetdə xalq yazıçılarımızdan Anar, Elçin, Sabir Rüstəmxanlı, akademiklərdən İsa Həbibbəyli, Teymur Kərimli, Nizami Cəfərov, Rafael Hüseynov, Muxtar İmanov, tənqidçi-ədəbiyyatşünaslardan Vaqif Yusifli, Cavanşir Yusifli, Rüstəm Kamal, Elnarə Akimova, Gülbə-

niz Babayeva və s. kimi imzası məşhur müəlliflər tez-tez çıxış edirlər.

Ümumilikdə götürdükdə, qəzetin dərc etdiyi publisist materialların mövzu rəngarəngliyi, məzmun çaları belə deməyə əsas verir ki, müasir bədii publisist təfəkkür ayrı-ayrı fakt, hadisə əsasında, sözün qüdrətinə, publisist təfəkkürə güvənməklə toxunulan problemin həllinə cəhd göstərir və "Ədəbiyyat qəzeti"nin publisitika materialları müasir publisitika yaradıcılığı, mövzu-problematika təkamülü, ideya-məzmun xüsusiyyətləri, sənətkarlıq axatışları haqqında təsəvvür yaratmağa imkan verir.

Ədəbiyyatımızın təbliğində Rəşad Məcidin rəhbərliyi altında nəşr olunan "525-ci" qəzetin də rolu danılmazdır. Qəzet təkcə yazıçı və şairlərin əsərlərini, yeni tərcümələri oxuculara çatdırmaqla kifayətlənmir, eyni zamanda müasir ədəbiyyatımızın sənətkarlıq problemləri ilə bağlı məqalələr də çap edir.

"525-ci qəzet" həyat axarını operativ sürətdə informasiyalaşdırmaqla yanaşı, cəmiyyəti düşündürən ən müxtəlif problemlərlə bağlı publisist düşüncələrin geniş - siyasi, elmi və bədii publisitika formalarında ifadəsinə meydan verir. Qəzet buna həm peşəkar redaksiya kollektivi formalaşdırmaqla, həm də nüfuzlu söz, qələm sahibləri ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələri yaratmaqla nail ola bilir. Xüsusən də qəzetin xalq yazıçılarımızdan Anar, Elçin, akademiklərimizdən İsa Həbibbəyli, Nizami Cəfərov, Rafael Hüseynov, professorlarımızdan Vilayət Quliyev, Qulu Məhərrəmli, tənqidçi-ədəbiyyatşünaslarımızdan Vaqif Yusifli, Sadıq Elcanlı və başqa bu kimi imzası məşhur seçmə müəllifləri öz ətafına toplayıb onların müəyyən mövzu-problemlər üzrə silsilə məqalələrini dərc etməsi publisist fəallığa sövq etmə vasitəsi kimi diqqəti çəkməyə bilmir. Xalq yazıçısı Anarın burada dərc etdirdiyi silsilə yazılarında biz yazıçı-publisistin yaşanan günlə səs-ləşən, mövzu-problem baxımından çoxçeşidli, sənətkarlıq baxımından bir-birindən maraqlı yaradıcılıq nümunələri ilə tanış oluruq.

AMEA-nın prezidenti, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş direktoru İsa Həbibbəyli "525-ci qəzet" in 30 illik yubileyinə həsr olunan "Müstəqillik dövrünün müstəqil mətbuatı: "525-ci qəzet" adlı tədbirdə çıxışı zamanı bildirib ki, "Hesab edirəm ki, "525-ci qəzet" daim Azər-

baycan cəmiyyətini, oxucusunu dolğun, qərəzsiz informasiya ilə təmin edib. Qəzetin bütün istiqamətlərdə öz fəaliyyətini peşəkar şəkildə davam etdirməsinin başlıca səbəbkarı onun baş redaktoru Rəşad Məciddir. Rəşad Məcid ictimai-siyasi xadim, görkəmli mətbuat nümayəndəsi kimi özünü sübut edib və Azərbaycan mətbuatı tarixində fərqli jurnalistika məktəbi yaradıb".

"Ulduz" jurnalının 2022-ci ildə ilk sayı filologiya elmləri doktoru Abid Tahirlinin "Ulduzlar: parlayan, sayrışan və... sönənlər" başlıqlı yazısı ilə açılır. Məqalədə deyilir: "Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının ən dəyərli nümunələrinin təbliğində, sahəyə aid elmi-nəzəri problemlərin, cərəyan və təmayüllərin, bütövlükdə ədəbi-mədəni mühitin işıqlandırılmasında, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və zənginləşdirilməsində mühüm rol oynayan "Ulduz" jurnalı bu gün ayrı-ayrı müəlliflərin müxtəlif mövzularda, fərqli janrlarda yazdıqları əsərlərə yaşıl işıq yandırmaqla yanaşı, bir sıra layihələrin iştirakçısı kimi də ölkənin ədəbi həyatında fəal iştirak edir. Bu baxımdan Azərbaycan Yazıçılar Birliyi və "Ulduz" jurnalının birgə layihəsi olan "Ulduzlu nəşrləri, eləcə də Bədii tərcümə və ədəbi əlaqələr Mərkəzi", "Ədəbiyyat qəzeti" və "525-ci qəzet" ilə birgə həyata keçirilən layihələr səmərəli və təqdirəlayiqdir" (28.02.2022).

"Ulduz" jurnalının 2022-ci il 30 iyul nömrəsində filologiya elmləri doktoru Cəlal Məmmədovun təqdim etdiyi "Qısa fikirlər xəzinəsi"ni, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Nərgiz Cabbarlının "Yazı həm də xilas yoludur" başlıqlı yazısı, Taleh Mansurun "Cənnətlik günah" adlı hekayələr kitabından yadda qalan təəssüratları əkini tapmışdır. Mina Rəşidin "Böyük insan" yazısında görkəmli maarifçi, milli mətbuatımızın banisi Həsən bəy Zərdabının ömür və yaradıcılıq yoluna nəzər salınır.

"Ulduz" jurnalının lirik esseləri, bədii nümunələrində də ictimai-siyasi motivlər, estetik təhlil, vətəndaş mövqeyi aydın görünür. Dərginin bu xarakteri onu ictimai-siyasi jurnallardan geri qalmağa qoymur.

İlk olaraq xüsusi nömrənin redaktoru yazar Günay Səma Şirvanın "Hamımız bir ulduzun zərərsiyik" yazısına yer verilib. Jurnalın Rusiya təmsilçisinin təqdimat yazısı, Türkiyənin Çanaqqala şəhərində yaşayan tanınmış şair Məmməd İsmə-

yılın "Ulduz" jurnalı ilə bağlı xatirələri və yeni şeirləri jurnalın səhifələrində öz əksini tapmışdır.

Almaniyanın Köln şəhərində yaşayan Orxan Arasın "Avropa ədəbiyyatında Nizami" araşdırma yazısı dahi Azərbaycan şairinin Avropa ədəbiyyatında yerini və rolunu diqqətə çatdırır. Taleyini İsveçin Helsinborq şəhərinə bağlayan yazıçı-publisist Vahid Qazinin "Adamlar və kitablar" silsiləsinə daxil olan "Salam, Gülsarı!" yazısı müəllifin yaşadığı ölkə haqda düşüncələrindən və türk dünyasının böyük ədibi Çingiz Aytmatovun "Əlvida, Gülsarı" povesti ilə bağlı xatirələrindən bəhs edir.

Azərbaycan publisistikasının öz vəzifəsini və funksiyasını necə yerin yetirdiyini "Xəzan" jurnalının saylarında dərc olunmuş coxsaylı və ideya-məzmun cəhətdən əlvan yaradıcılıq nümunələrindən də görmək olur.

"XƏZAN" ədəbi-bədii jurnalının yanvar-fevral 2022-ci il nömrəsində bir sıra publisistik yazılar dərc olunub. Əli bəy Azərinin redaktor guşəsində yerləşən "Ədəbiyyatda zaman anlayışı" məqaləsi, Bəxtiyar Tuncayın "Vətən yangılı qocaman şair", şair Məhəmməd Əlinin, Nizami Kolanılının "Həsən Goranboylu yaradıcılığında yurda bağlılıq sindromu", şair Həsən Goranboylunun və Budaq Təhməzin "Ələsgər Talıboğlunun könül dünyası" məqaləsində şair Ələsgər Talıboğlunun yaradıcılığından bəhs olunur. Günay Rzayevanın "Qafqaz İslam Ordusunun izləri" və Orxan Əhlimanlının "Azərbaycanda dini abidələrə dövlət qayğısı" məqalələri maraqlı araşdırma və tədqiqatların nəticəsi kimi dəyərli məqalələr sırasındadır. Rəna Mirzəliyevanın "Sən ağlasan - Vətən ağlar" məqaləsi şəhid polkovnik-leytenant Ruslan Tağıyevin döyüş yoluna və əziz xatirəsinə həsr olunub.

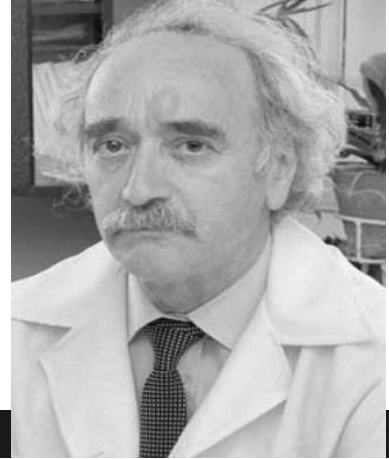
"XƏZAN" ədəbi-bədii jurnalının mart-aprel 2022-ci il sayında şair və yazıçıların yubileyləri ilə bağlı ardıcıl olaraq bir sıra materiallar verilib. Bu münasibətlə Qafar Cəfərlinin yaradıcılığına qismən işıq salan "Mükəmməl xarakterli insan" (Əli bəy Azəri), Giya Paçxataşvilinin yaradıcılığından bəhs edən "Zəfər ruhlu poeziya - Givinin Qarabağnaməsi" (Qiyət Məhərrəmli), Meyxoş Abdullahın yaradıcılığına qismən işıq salan "Dəli"nin doğru xəbəri" (Sərvaz Hüseynoğlu) və Nizami Kolanılının yaradıcılığından bəhs olunan "Poetik sözün səmimi ruhu" (Balayar Sadiq) yazıları jurnalda yer alıb.

Ədəbi mətbuat orqanları içərisində əhəmiyyətli yer tutan "Kredo" öz dəsti-xətti ilə seçilir. Bu qəzetin cəmi bir neçə nəfərdən ibarət kollektivi üzləşdiyi hər cür çətinlik və problemlərə baxmayaraq artıq uzun illərdir ki, dözümlü, iradə və cəsarət nümayiş etdirir-ətdirir fəaliyyətlərindən qalmır, Azərbaycan ədəbiyyatı, mədəniyyəti, elmi, sosial, ictimai və siyasi həyatı ilə bağlı ciddi mövzu-problemlər üzrə silsilə materiallar təqdim edirlər. "Kredo"çular həm milli mətbuatımızın dəyərli ənənələrindən, həm də müasir jurnalistika təcrübəsindən məharətlə istifadə edir, milli-mənəvi dəyərlərimizin müdafiəsində, vətənimizin, millətimizin gələcəyi ilə bağlı yüksək idealların təbliğində xidmətləri ilə seçilir. "Kredo" publisistikası öz aktuallığı və kəsəri ilə diqqəti cəlb edir.

Qəzet milli kimlik, etnoqrafik dəyərlər, tarix və yaddaş həqiqətləri, musiqi, heykəltəraş, rəsamsamliq, teatr, kino, dramaturgiya, memarlıq, dekorativ sənət və s. mövzulara gen-bol yer ayırdığına və bədii-estetik ifadə üsullarının zənginləşdiyinə görə böyük ictimai rezonans doğurur. Bu mənada İsa Həbibbəyli, Qurban Bayramov, Əli Rza Xələfli, Gülbəniz Babayeva, Şəddat Cəfərov, Süleyman Əliyev, Yədulla Ağzadə, Zakir Bayramlı, İsgəndər Atilla və başqalarının portret-çerker, problem-çerker, esse, problem-məqalə, icmal-məqalə, elmi-nəzəri tədqiqat səciyyəli məqalələrlə çıxış etməsi "Kredo" qəzetinin publisistik gücünü artırır, onun ictimai-siyasi və mədəni mühitdə rəğbətlə qarşılaşmasına səbəb olur. Mütəmadi olaraq qəzet səhifələrində torpaqlarımızın düşməndən azad olunması yolunda qəhrəmanlıq göstərən və vətənpərvərliyin ən ali məqamı olan şəhidlik zirvəsinə yüksələnlər haqqında məqalələr dərc olunur.

Beləliklə, biz yuxarıda adları çəkilən dərc olunmuş publisistika materiallarına istinadən apardığımız təhlildən belə bir nəticəyə gələ bilərik: tədqiq olunan dövrün publisistikası yalnız konkret zamanın fakt, hadisə və problemlərini əks etdirmir, o həm də müasirlərimizdə milli tarix hissini qoruyacaq, ictimai həyat və ideyalarımıza dair sosial-siyasi fikri tənzimləyəcək, xalqın yaddaş bütövlüyünü hər zaman diri saxlayacaq bir gücə malik olduğunu əks etdirir.

Mənbə: "Ədəbiyyat qəzeti", 22 iyul 2023, N 26(5416)

HAFİZ ƏLİMƏRDANLI

QƏZƏLLƏR

Sanki şirin rüyadayam

Sanki şirin rüyadayam, dildarım heyran görünür,
Oyadarmı bəxtim məni, bəxtim də pünhan görünür.

Neyçün dinib-danışmayı, boynun büküb məlul-məlul,
Söylə məgər savab deyil, qəlbim nigaran götünür.

Sorsam əgər gül-çiçəkdən cavab verən olarmı heç?
Ümid qalır tək gümana, halım pərişan görünür.

Həyatın öz sevdası var, arif olan dərk eləyər,
Bu sevdadan kam almayan, axır peşiman görünür.

Xəbər gözlər könlüm mənim, nə zamandır heç bilmirəm,
Dedilər ki, darıxma gəl, xəbər ərməğan görünür.

Nə qədər ki, qəlbim yanar, pərvanələr hey dolanar,
Bu yangıya dəva-dərman, yalnız xuraman görünür.

Ol rüyada, ey Hafıza, hər gördüyün qismətindir,
İlahidən açıq-aşkar, verilən fərman görünür.

18-19.05.2023

Həmdəm oldu şam ilə ahu-zarım bu gecə

Həmdəm oldu şam ilə kim, ahu-zarım bu gecə,
Düşdü söz pərvanədən, susdu ilqarım bu gecə.

Aşkar qəlbi yanır, qəlbim təkin sevdasından,
Bir fəqət, mən ürəkdən, şam başdan tarım bu gecə.

Hər səhər güman etdim, vüsəl anı yəqin çatar,
Nədəndir kim coşub-daşar, intizarım bu gecə.

Ürəyimdə bilməm nədir, göz yaşım axar heyhat,
Neyçün bəs xəbər tutmaz, susar gülzarım bu gecə?

Sevmək də istedaddır, cəfasına dözmək gərək,
Güman var, cəfa keçsə, gələr baharım bu gecə.

Dedilər həyat eşqdir, eşqdən kənar həyat olmaz,
Eşqin öz memarı var, gəlməz memarım bu gecə.

Ey Hafıza, səbirli ol, fəqan etmə gəl bu qədər,
Yanıqlı misranda qalar son qərarım bu gecə.

23-24.05.2023

Nə dava, nə dərman köməyə yetməz

Dilbərə, bir könül sındırmaq necə də asan,
Nədən ki, gərəkdir bilməyin bunu hər zaman.

Eşq ilə döyünən bir ürək çox həssas olar,
Yabancı bir sözdən naəlac qaldırar fəqan.

Cövrələr etməkdən çəkin ki, yoxdan qəm gələr,
Bu qəmdən əlac nə, əzaba varmıdır dərman?

Eşq elə bir mərəz, dəvasın tək sevda verər,
Ol dildar, nəhayət, cəfadan olsa pərişan.

Dərd budur, yarın kim, cövrünə versə sərəncam,
Nə dəva, nə dərman köməyə yetişməz güman.

Dedilər hər sevda ürəkdə dərd-qəm yaratmaz,
Sevdiyin sevirse, qalarımı könül nigaran?

İndi də yazırlar sevdadan hekayə, dastan,
Verdiyin suallar, Hafiza, qalmışdır pünhan.

18-19.02.2023

Dildar həyan olsa bəsdir

Ey Füzuli, səhldir hər qəm ki, qəmıxarı ola,
Qəm budur kim, məndə min qəm var, bir qəmıxar yox.

Məhəmməd Füzuli

Bir dünya yaranmış, qəmi çox, qəmə həmkarım yox,
Yer almış bir sevda qəlbimdə onsuz dildarım yox.

Hər gözələ yar demərəm, yarı söylər ürəyim,
Bağrım qəmindən alışar, başqa bir qərarım yox.

Günlər də uçur quştək, bilməm hara tələsirlər,
Açılan hər sabaha, nədəndir etibarım yox.

Gedibdir bahar çağı, ömrə xəzan düşüb daha,
El də deyir tez qocaldım, təkçə gülüzarım yox.

Qəlbimdəki olan qəmi, bölüşməyə həmdəm varmı?
Dostlarıma qəm verməyə, indi ixtiyarım yox.

Nə yaxşı ki, sevincimə dostlarım tək şərək vardır,
Dostlar mənə ilham verər, əsən ruzigarım yox.

Qəm eyləmə, ey Hafiza, yenə ahıl çağında,
Dildar həyan olsa bəsdir, başqa bir qəmıxarım yox.

20-21.02.2023

Ondan ötrüdür

Bilirmi ol afət, ah-fəqan ondan ötrüdür,
Vüsələ bu həsrət, çox güman ondan ötrüdür.

Bəlkə də rəhm edər çatdırsam bir xəbər, heyhat,
Hicrindən gözümdən axan qan ondan ötrüdür.

Hər gören qınayır, Vətəndə nə çoxdur dilbər,
Neyləyim, qəlbə tək yer alan, ondan ötrüdür.

Şahiddir qələmlə vərəqlər hər gecə-gündüz,
Əzabla yazdığım bu dastan, ondan ötrüdür.

Rəqiblər oxusa, bilərlər dərd-ələm nədir?
Olarlar bu eşqdən peşiman, ondan ötrüdür.

Bir kuzə mey ilə unutmaz qəlbim bu dərdi,
Verdiyim hər yeni imtahan ondan ötrüdür.

Sevgidən kim deyər, varmıdır dəvayi-dərman?
Hər cəbrə, əzaba dözüür can, ondan ötrüdür.

El deyir dərd etmə, Hafiza, həyat belədir,
Yaranar, nəhayət, bir imkan, ondan ötrüdür.

25-26.06.2023

RÜBAİLƏR

Sevgidən nə qədər yazılsa azdır

Sevgidən nə qədər deyilsə azdır,
Yazılan hər şeir bahardır, yazdır,
Ürəkdə qalmasa sevgi, məhəbbət,
Güman ki, insanın özü nasazdır.

07.05.2023

Fikrimlə dolaşır əqlim, kamalım

Yenə qanad çalıb uçar xəyalım,
Fikrimlə dolaşar əqlim, kamalım,
Səbəb nə insanlar bu gün dünyada?
Dolanmır, vuruşur-budur sualım.

09.05.2023

Canım qurbandır

Bülbülün cəh-cəhi bülbülə xasdır,
Hər gülün öz ətri o gülə xasdır,

Anamın dilinə canım qurbandır,
Ən əziz kəlmələr bu dilə xasdır.

11.05.2023

*Salam aparınız məndən Xəyyama,
Deyiniz ona ki, bunca xam olma!
Mən haçan demişəm badə haramdır?
Halaldır püxtəyə, haramdır xama.*

Ömər Xəyyam

(tərcüməsi Mikayıl Müşviqindir)

Qəm dağılarsa

Bir üzüm suyundan söylədi Xəyyam,
Dağlar dərd-ələm ürəkdən axşam,
Bir kuzə mey etsə hər dərdə əlac,
Meydən əl çəkərmə, püxtə, ya da xam?

11.05.2023

Səninlə oluram həmdəm

Meysiz ürəyimdə bir dünya dərd ilə ələm,
Güman ki, mey olsa, bu dərdə bəlkə dözərəm,
Mey mənə bir qədər eyhamla baxıb söylədi,
Sevincli gündə də oluram səninlə həmdəm.

14.05.2023

Əzab görməsən

Nöqsansız bir dövran nağılda olar,
Növəmin ürəyi fərəhlə dolar,
Həyatda bir zaman əzab görməsəm,
İstəyim qəlbimdə saralıb solar.

15.05.2023

Vətən eşqi ilə mən yaralıyam

Dostlar, soruşmayın, haralıyam mən,
Vətənin eşqiylə yaralıyam mən.
Bu gün Bakılıyam, ya da Gəncəli,
Sabah Qarabağlı, Şuşalıyam mən.

20.05.2023.

Çıxarmı üzə

Həyatda bir zaman ayrılmış hər birimizə,
Gedilən yollarda gəlirik bəzən üz-üzə,

Son məkan yerimiz olsa da bəlli həmişə,
Bilmirəm, həyatın mənası çıxarmı üzə?

22.05.2023

Dəyişən nədir?

Yaşayır dünyada milyardlar indi,
Hər biri fərəhli, hər biri qəmli,
Bilmirəm gündəlik dəyişən nədir?
Qalmışdır dəyişməz hər kəsin dərdi.

30.05.2023

Bilmirəm ağlayım, yoxsa ki, gülüm

Bilmirəm ağlayım, yoxsa ki, gülüm,
Bilmirəm yaşayım, yoxsa ki, ölüm.
Yaşamaq yanmaqdır, ürəyim deyir,
Yanmaqla yaranar ölməzlik, gülüm!

30.05.2023

Baxışlar təzaddır

Məndən soruşma, gəl, həyatı bu gün,
Həyata baxışlar təzad büsbütün.
Biri sevincindən, biri qəmindən,
Bilmirəm dediyi olarmı düzgün.

01.06.2023

Həyatda dərd-qəmin sərhədi olmaz

Kim söylər, qəlbində bir dərdir olmaz?!
Deməyə kimsəyə bir cəhdi olmaz?!
Bir qəlbin dərdirni eşitməz olsan,
Həyatda dərd-qəmin sərhədi olmaz.

24.01.2023

Zəhmətlə istedad, yolların avand

Zəhmətlə istedad, yolların avand,
Zəhmətsiz istedad, gərəksiz sapand,
Hər kəsə zəhmətdir həyatda dayaq,
İstedad-insanı ucaldan qanad.

25.01.2023

Zamanın özü də kəsilər düşmən

Bir zaman vəzifə əldə eləsən,
Düşün bir o yerə layiqmisen sən?
Tutduğun mövqedə gərəksiz olsan,
Zamanın özü də kəsilər düşmən

03.02.2023

Dəyişdi baxışım həyata birdən

Bir sevda qazandım cavanlıqda mən,
Dəyişdi baxışım həyata birdən,
Tanrının eşqindən yanan bu çıraq,
Şeir ümmanımda açmışdır yelkən.

14.02.2023

Əkdiyın bir ağac...

Əkdiyın bir ağac qalacaq yüz il yadigar,
Çəkdiyın bulağı yüz illər saxlar ruzigar,
Ürəkdən yazdığın hikmətli bircə rübai,
Min illər Vətəndə daima səni alqışlar

04.02.2023

Qəhərlə kədər azalmaz

Dağılsa sərvətim ruhum sarsılmaz,
Vaxt gələr onlara ehtiyac qalmaz.
Dostları itirsəm milyon içində,
Ürəkdə qəhərlə, kədər azalmaz.

16.02.2023

**Yol gedir, eləcə karvan
(rübai dəsti)**

Nənəcan, bir nağıl söylə sən mənə...
Ay baba, bir nağıl istərəm yenə...
Oxşardır misralar, oxşardır amma,
Baba ilk misrada nəvədir hələ.

Beləcə, zaman da ötür durmadan,
Ömürdür, insanlar verir imtahan,
Bu günün körpəsi, sabah babadır,
Ahəstə yol gedir, eləcə, karvan.

08.02.2023

**Qurulur Qarabağ yenidən bu gün
(rübai dəsti)**

Qurulur Qarabağ yenidən bu gün,
Açılmış yüz illər vurulan düyün,
Qəlbim hey sevinir sonsuz, nəhayət,
Tarix öz səhvini sildiği üçün.

O səhvi düzəltmiş mərd oğul, qızlar,
Tarix də onları daim yaşadar,
Suvarmış qan ilə hər qarışını,
Torpaq, axan qandan laləzar olar.

17.02.2023

Dağ dağa söykənib ucalar yaman

Dağ dağa söykənib ucalar yaman,
Dağ dağı qoruyar hər zaman, hər an,
Dağlara qoy baxıb hərdən insanlar,
Öyrənsin hikməti, bəlkə, onlardan.

10.02.2023

Ucalmaq şirindir, amma...

Bir zaman səmada yüksələn qartal,
Vaxt gələr, dağlara qayıdar dərhal,
Dağlardır oylağı, ona son məkan,
Ucalmaq olsa da ən şirin xəyal.

13.02.2023

FƏRHAD ƏSGƏROV (RAMIZOĞLU)

AXŞAMKI MƏCLİSİN DAVAMI

hekayə

Namizəd müəllim ölkənin təhsil sisteminin ən böyük şöbəsində çalışırdı. Hamıya yarınmaq, kiminsə işinin aşırılmasına köməyi dəyəcəksə, onu mütləq edən, imkanı daxilində əlindən gələn köməyi heç kimdən əsirgəməyən birisiydi Namizəd müəllim. Şöbə müdirinin göstərişi ilə o, hansı məktəbə gedirsə-getsin, orada hər şeyin yüksək səviyyədə təşkil edildiyi barədə hesabat hazırlayar və yuxarı instansiyaya təqdim edərdi. Onun tərəfindən hazırlanmış hesabat isə heç vaxt geri qaytarılmaz, düzgün sayılardı. Çox böyük vəzifə daşımada da həmişə ön cərgədə görünməyi xoşlayardı. Hamı da onu bu cür qəbul edirdi.

Yüzlərlə məktəbə yoxlamağa gedən Namizəd müəllim təhsil müəssisəsinin iclaslarında bülbül kimi ötürdü: direktor və onun müavinlərini tərif atəşinə tuturdu. Təbii ki, təriflərin gücü, bir qayda olaraq, şəxsin tutduğu vəzifə pilləsinin ölçüsü ilə həmahəng gəlməsinə çalışırdı ki, hamı razı qalsın. Namizəd müəllimin “kar”, “kor” olması, yəni məktəblərdə baş verən nöqsanları, qanunsuzluqları “görməməsi”, “bilməməsi” direktorların ürəyincə idi. Ona görə də Namizəd müəllimə bütün direktorlar hörmətlə yanaşırdılar.

Namizəd müəllimə direktorlar tərəfindən qonaqlıqlar verilir, şəninə sağlıqlar söylənilir, habelə cibinə pul qoyub yola salırdılar.

Təsəvvürünüzdə belə bir adamı canlandırın:

ortaboydan azacıq hündür, əndazə daxilində dolu bədən, azacıq çallaşmış, lakin sahibinə sədaqət nümunəsi göstərərək hələ də tökülməyən uzun saç, daim gülümsəyən ağı, dolu çöhrə, səliqə ilə ütülənmiş, bir-birini tamamlayan geyim dəsti... Bir də ki, gözəl danışıq qabiliyyəti...

Uzun illər boyu topladığı təcrübədənmi, yoxsa bir qədər sadaladığım keyfiyyətinə görəmi Namizəd müəllim çevrilmişdi məktəb direktorlarının sevimlisinə. Bəzən direktorlar onu məktəbdə keçiriləcək tədbirlərə də dəvət edirdilər. Tədbirlərdə isə, əyləşdiyi yerdən, yuxarı və aşağı başda oturmasından asılı olmayaraq, tədbir iştirakçılarının baxışları Namizəd müəllimdə olardı. Danışığı hamıya xoş gələrdi, elə bil tamada idi. Söhbətlərindən hamı həzz alar, danışığı, məzəli söhbətləri heç kəsi bezdirməzdi. Yemək-içməyi daha çox sevərdi və belə tədbirlərin də ustası idi Namizəd müəllim.

Direktorlar arasında gedən söhbətlərdə vurğulanırdı ki, Namizəd müəllim böyük bir məmurun yerlisi və yaxın qohumudur. Lakin qohumluq dərəcəsinin hansı səviyyədə olması bir sirr olaraq qalmaqda idi.

Məktəblərdə son zəng günü yaxınlaşırdı. Bu əlamətdar gün münasibətilə məktəblərin bir neçəsinə Namizəd müəllimin işlədiyi şöbədə nüməyəndələr ezam ediləcək, təntənəli tədbir-

lərdə iştirak ediləcək, onların xoş təəssüratları yazılı şəkildə rəhbərliyə çatdırılacaqdı. Hər məktəbin direktoru da ayrı-ayrılıqda çalışırdı ki, bu tədbirdə məhz onun başçılıq etdiyi məktəb fərqlənsin, onun rəhbərlik etdiyi təhsil ocağının adı birinci çəkilsin, təriflənsin. Bunun da təbii bir hiss olduğunu hamı bilir.

Bölgədə Namizəd müəllim şəhərin bir qədər kənar qəsəbələrinin birindəki məktəbə düşmüşdü. Yəqin ki, bölgü aparılan zaman Namizəd müəllimin öz arzusu da nəzərə alınmışdı. Həmin məktəbin direktoru Nargilə müəllim və onun əri Mustafa kişi Namizəd müəllim ilə ailəvi dost idilər. Namizəd müəllim evdən bir gün əvvəl çıxıb üz tutdu məktəbin yerləşdiyi qəsəbəyə.

Həmin təhsil ocağı elə-belə məktəblərdən deyil: 80 nəfərədək müəllim heyəti, 1.300 nəfərədək şagirdin gələcək həyata hazırlandığı bu təhsil ocağı ölkənin tanınan-seçilən məktəblərindəndi.

...Axşam hörmətli qonaq təmtəraqla qarşılandı, onun gəlişinə hətta bir qoyun da kəsildi...

Hər şey yerbəyer olanda məclis başladı, nə başladı. Xoşgəldidən sonra adəti üzrə Namizəd müəllim məclisi aldı əlinə. Təriflər, şən sağlıqlar ara vermir, vaxt ötdükcə məclis qızıdır, ctolun üstündəki cürbəcür dadlı yeməklər, sanki konveyer üsulu ilə, bir-birini əvəz etdikcə çöhrələr qızarıb və məclis davam edirdi. Bütün sağlıqların isə bir ünvanı vardı - məktəb direktoru Nargilə müəllim!

...Səhər açılmışdı. Yaşılıqlara bürünmüş qəsəbənin bağ-bağatında müxtəlif quşların cəh-cəhi adama başqa bir ovqat bəxş edirdi. Gecə yarından keçənədək yeyib-içən iştirakçılar tənbel-tənbel yataqlarından qalxıb yuyunmağa gedirdilər. Əhval-ruhiyyə yüksək olsa da, qonaqlığın yaratdığı yorğunluq ab-havası qalmaqda idi: xüsusilə Namizəd müəllimdə və Mustafa kişidə. Namizəd müəllimin sifətinə baxanda hiss olunurdu ki, onun özünə gəlməsi üçün hələ bir neçə saat da vaxt lazımdır. Vaxt isə məhdud idi. Bir saatdan sonra tədbir başlayacaqdı...

Məktəbin şagird və müəllim kollektivi son zəngə çox yaxşı hazırlaşmışdı. Baharın sonu, sakit və mülayim səhər havası, yaşılıqlara əhatə

olunmuş ətraf. Açıq havada quraşdırılmış pirotexniki avadanlıq, iştirakçılar üçün həm oturmaq, həm də ayaq üstə durub baxmaq üçün şərait, bir sözlə, hər cür rahatlıq nəzərdə tutulmuşdu. İnsafən, qonaqlar da çox idi: məktəblilər, son sinfin şagirdləri və valideynlər. Xüsusilə, həm buraxılış, həm də birincilərin valideynləri tədbirin keçildiyi məkana təşrif buyurmuşdular. Məktəbin özfəaliyyət dərnəyinin üzvləri də tədbirə ürəkdən qatılanlardandı. Onlar şeir deyəcək, mahnı ifa edəcək, səhnəciklər göstərəcək, bir sözlə, toplaşanları feyziyab edəcəkdilər. Hamı hazır idi.

Elə bu vaxt Nargilə müəllim, Namizəd müəllim və onları müşayiət edən bir neçə müəllim, tədbir iştirakçılarının alqışları altında səhnəyə qalxdılar. Təntənəli tədbir başlandı.

İlk söz, təbii olaraq, Nargilə müəllimə verildi. Direktor mikrofonu yaxınlaşdı və məktəbin tarixindən, keçmiş məzunlarından, müvəffəqiyyətlərdən, uğurlardan, gələcək planlardan danışdı, müəllimlərin təhsil sahəsində uğurlu fəaliyyətlərini də unutmadı.

Nəhayət, sözü mərkəzdən gəlmiş hörmətli qonağa - Namizəd müəllimə verdi.

İlk baxışdan bilinirdi ki, Namizəd müəllim axşamkı halından hələ də ayılmayıb. Bununla belə şəstlə irəli keçdi və qədəhə oxşar mikrofonla danışmağa başladı.

Hə, elə ki, Namizəd müəllim başladı danışmağa hamı diqqət kəsildi: axı kişi mərkəzdən gəlib! O, birinci olaraq məktəbin direktoru Nargilə müəllimi tərifləməyə başladı. Onun insani keyfiyyətlərindən, pedaqoji fəaliyyətindən, ali-cənablığından, bacarıqlı evdarlığından, dadlı yeməklər bişirməsindən, övladlarına qayğıkeş ana olmasından uzun-uzadı danışdı. Hamı məəttəl qalmışdı, Namizəd müəllim son zəngdən bir kəlmə də danışmırdı. O, axırda əlindəki mikrofonu badə kimi yuxarı qaldırıb dedi:

-Bu badələri də içək Nargilə müəllimin şərəfinə!

Elə bu sözləri eşitcək Nargilə müəllim tez mikrofonu Namizəd müəllimin əlindən aldı. Tədbirə toplaşanlar saqqanaq çəkib gülüşür, hərə bir atmaca atırdı. Bəli, Namizəd müəllim toplantını axşamkı məclisin davamı kimi qəbul etmişdi...

FİLİN DƏRDİ BÖYÜKDÜ

(*Allegorik poema*)

Xasiyyətdə çəkmişdi
öz nəslinə-kökünə.
Hamı rəhmət deyirdi
belə Fili “əkənə”.
Ağlayana gülməzdi,
yalan nədir, bilməzdi.
Sözünün ağasıydı,
məğrur idi, mərd idi -
Ətrafın saflığıyçün
bunlar mühüm şərt idi.
Müdrilik vədəsinə,
əlli yaşa çatmışdı,
Xeyirxahlığa bir bax -
çoxları hətta onun
qulağında “yatmışdı”.
Özünə yer tapmırdı,
ürəyi yuxalmışdı.
Son illərdə meşədə
dost-tanış arasında
nankorlar çoxalmışdı.

Sığışmırdı belinə,
dağdan ağır bir yüküdü -
daha çəkə bilmirdi.
Filin dərdi böyüküdü.

Fikir-xəyal içində
endi göl kənarına.
Ali məktəb illəri,
beş il bir oxuduğu
Koramal yada düşdü.
Dərindən bir ah çəkdi:
-İllər nə tez ötüşdü.
Fil bilikli olması,
Koramal bicliyiylə
seçilir, tanınırdı.
Dostların uğuruna
paxıllıqdan yanırıd.
Fil bunu duymayırdı.
Ona quyu qazanı

özünə dost sayırdı.
Bütün bildiklərini
öyrədirdi “dost”una.
Bir gün Atın yanında
iş də düzəltdi ona.
Qızılla oynayırdı
burda namərdin əli.
Qudurmuşdu Koramal,
daha saymırdı Fili.
Lovğalanıb deyirdi:
-Çox nadir bir bəyəm mən.
Hamıdan savadlıyam,
hamıdan yüksəyəm mən.
Bu savadı qıvcırmış
bir dəfə sıx meşədə
pislik etdi Vaşaqa.
O qədər döyüldü ki,
çirkab qalxdı qurşağa.
İki gözünün altı
kösöv kimi qaraldı.
Layiqli bir mükafat -
alçaq adıyla birgə
beş yüz dollar da aldı.

Sığışmırdı belinə,
dağdan ağır bir yüküdü.
Daha çəkə bilmirdi,
Filin dərdi böyüküdü.

Uzun illərin dostu
Əjdaha düşdü yada,
Onlar həmyaş idi,
bir gəlmişdi həyata.
İyirmi üç yaşından
qırx iki yaşa qədər
bir deyib, bir güldülər.
Hər sevinci, hər qəmi
qardaş kimi böldülər.
Zaman keçdi, Əjdaha
yalançılıq, şorgözlük

mərəzinə tutuldu,
bu dostluq unuduldu.
Bir gün qəbulda ikən
Katibə Sığırçını,
Təkcə abırın örtən
donu qırçın-qırçını
dilə tutdu Əjdaha:
-Bütün axtardığımı
sizdə tapmışam daha.
Gözlərini süzdürüb
cavab verdi Sığırçın:
-Elə o da “şairdi”.
Mənim keçmiş sevgilim
sizə çox oxşayırdı.
Əjdahayla Sığırçın
bir-birin alqışladı.
Onların arasında
möhkəm “dostluq” başladı.

Sığışmırdı belinə,
dağdan ağır bir yüküdü.
Daha çəkə bilmirdi,
Filin dərdi böyüküdü.

Yenə ali diplomlu,
göy gözlü, uzun boylu
Timsah düşdü yadına.
Hər onu düşünəndə
minirdi cin atına.
Tülküyə oxşayırdı
sir-sifətdən bu Timsah.
Çox laqeyd bir heyvandı,
bilməzdi yaxın-uzaq.
Aldadıb dostlarının,
Kitin, Qazın, Naxanın,
Qunduzun arvadıyla
“Əlaqədə” olmuşdu.
Təmiz, pak zövcəsinə
baxmışdı suçlu-suçlu.
Atıb altı balasın,

boşamışdı Ördəyi.
 Bu qadın düşkününün
 faş olmuşdu kələyi.
 Bir gün sərxoş olanda
 öz sirrini açmışdı.
 Bu əclafın üzünə
 Fil tüpürüb qaçmışdı.

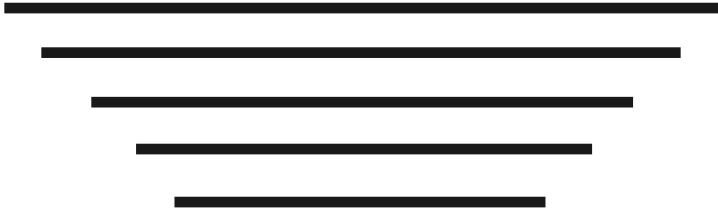
Dərin fikrə getmişdi
 heyvanların ən pakı,
 nəhənglərin təmizi.
 Qərq olmuşdu dəryada
 yenə Filin gəmisini.
 Gölməçə qırağında
 sual verdi Qurbanğa:
 -Sənin nəyinə gərək?
 Bəsdə, bu heyvanların
 dərdin az çək, ay qağa!
 Cavab verdi qəmli Fil:
 -Qardaş, yox, elə deyil,
 arsız, laqeyd yaşamaq
 ölümdən də betərdir.
 Bil ki, yaşamaq deyil.
 Filin sərrast sözləri
 Təsir etdi Qur-qura:
 -Sözünün arasında, -
 dedi, - öz oğlun dura.
 Düz iyirmi ildir ki,
 qəzet müxbiriyəm mən.
 Son illərdə meşədə
 elə şeylər görürəm,
 az qalırım şam kimi
 ürəkdən əriyəm mən.
 Qartal qalıb kənarında,
 Toyuq qəzeti açır,
 uçmaq elmi öyrədir.
 Qanun nə olduğunu
 anlamayan, qanmayan
 hüquq qəzeti açır.
 Həyasızlığa bir bax -
 başı boşlar, nadanlar
 baş redaktor olurlar.
 Zəhərli ilan kimi
 boşalırlar, “dolurlar”.

Doluları demirəm,
 mən laxları deyirəm,
 arpa üçün anqıran
 Ulaqları deyirəm.
 Nələr edir gör onlar -
 Kor Atın nalbəndi də
 özü kimi kor olar.
 Jurnalistika nədir -
 anlamayan, qanmayan,
 sənət yangısı ilə
 alışmayan, yanmayan
 fahişə heyvanları
 işə götürür onlar.
 Nə olsun başı yoxdur,
 çılpaq bədəni ki, var.
 Özlərini bəzəyib
 müdirlərə satanlar,
 yaxşı pul qazanaraq
 “adı uca tutanlar”
 göbələk kimi artır.
 Dərddə mənə kim çatar?
 Alovlandım, od aldım,
 sənət düşdü nüfuzdan -
 Mən işdən “raşot” aldım.
 Lap gölün içində də
 dərd sinəmi dağlayır.
 Baxma üzdən gülürəm,
 ürəyim qan ağlayır.

Özünə yer tapmırdı,
 ürəyi yuxalmışdı.
 Son illərdə meşədə
 heyvanlar arasında
 nankorlar çoxalmışdı.

Sığışmırdı belinə,
 dağdan ağır bir yüküdü,
 Daha çəkə bilmirdi,
 Filin dərdi böyüküdü...

QEYD: Bu poema ilk dəfə 1998-ci ildə çap olunmuşdur.

ƏLƏDDİN ALLAHVERDİYEV,
Professor

DAİM AXTARIŞDA OLAN NƏCİB, YARADICI İNSAN

— *ARAZ YAQUBOĞLU - 50* —

Son illərdə yaxından tanıdığım, daim əyani və müasir texniki vasitələrlə ünsiyyətdə olduğum, ixtisasca mühəndis, eyni zamanda ədəbi-bədii ictimaiyyətdə peşəkar jurnalist, publisist, şair, tədqiqatçı kimi yaxşı tanış olan Araz Yaquboğlunun 50 illik yubileyi ərəfəsində onun zəngin, çoxşaxəli yaradıcılıq məziyyətləri və insani keyfiyyətləri haqqında bir neçə söz demək istədim.

Klassik Azərbaycan ədəbiyyatına Miskin Abdal, Ağ Aşıq Allahverdi, Aşıq Alı, Dədə Ələsgər, Şair Məmməd Hüseyin, Növrəs İman və başqaları kimi poetik dühalar bəxş etmiş, əsrlərlə qədim, zəngin tarixi olan Göyçə ədəbi məktəbinin bir çox tanınmış poeziya ocaqları mövcuddur ki, onların içərisində Daşkənd kəndində Həsən Xəyallı ocağı xüsusi yer tutur. Poetik gücünü sələflərindən götürən bu ocaq XX əsr Göyçə ədəbi mühitinin göstəricisi olaraq ədəbiyyatımıza onlarca istedadlı imza sahibi yetişdirmişdir. Bu ocağın bünövrəsini qoymuş şair Həsən Xəyallı, onun istedadlı övladları - Molla Əmirxan, Nəbi Həsənoğlu, Eldar Həsənli, xüsusilə ixtisasca riyaziyyatçı olan, ilhamlı qələmə, dərin poetik və publisistik yaradıcılığa malik, şifahi və yazılı ədəbiyyatımızı gözəl bilən görkəmli şair Sərraf Şi-

ruyə, cavan yaşlarında dünyasını dəyişmiş, fitri istedad sahibi, şair Aqıl İman Göyçə ədəbi irsinin, müasir milli ədəbiyyatımızın layiqli nümayəndələrindədir. Onların övladları, ədəbi varisləri bu gün uğurla yazıb-yaradan istedadlı şairlər - Aqşin Hacızadə, Qılman İman, Əli Məhərrəmov, haqqında bu yazını qələmə aldığım Araz Yaquboğlu və digər qələmə sahibləri bu nurlu ocağın qüdrətli davamçılarıdır.

Hər kəs həyatında müxtəlif xarakterli insanlarla rastlaşır, ünsiyyət qurur, yoldaşlıq edir. Onların arasında öz etibarını, vəfasını, ali xüsusiyyətləri ilə seçilən üç, dörd, çox zaman ancaq bir nəfərlə dostluq əsl etalona çevrilir. Belə insanlar müqəddəsliyi, sədaqəti, fədakarlığı, qüdrəti, xoş rəftarı, təvazökarlığı, yüksək mədəniyyəti və s. ali keyfiyyətləri özündə cəm edər və əhatəsinə də təlqin etməyə müvəffəq olar. Araz Yaquboğlu kimi!

Araz Yaquboğlu yüksək mənəviyyəti, intellekti və mədəniyyəti olan əsl azərbaycanlıdır. O yorulmaq bilməyən çox zəhmətkeş, çalışqan, yaradıcı bir tədqiqatçıdır. Onun yaradıcılığı çoxşaxəlidir, həm folklorumuzu, klassik poeziyamızı, ədəbiyyatımızın tarixi şəxsiyyətlərinin yaradıcılığını tədqiq və təhlil edən, eyni zamanda inno-

vativ sahədə uğurlar qazanan gözəl bir elm adamıdır, ziyalıdır. Daim öz işindən zövq alan, ancaq heç vaxt öyünməyən, həmişə öyrənməyə can atan təvazökar araşdırmaçısıdır. Onun qələminin məhsulu oxunaqlı, mükəmməl, mövzu və məna baxımından geniş, dərin və zəngindir.

Onun “Bütöv Azərbaycan” qəzetində dərc olunmuş “Analar anasını xatırlayarkən” sərlöv-həli məqaləsini insan ürəyinin dərin qatlarına təsir edən səmimi, nisgilli, nurlu, kədərli hisslərsiz oxumaq mümkün deyil. Bu yazını mən Göyçədə və Yeni Daşkənddə həyatın bütün gözəlliklərini və məşəqqətlərini görmüş, Vətən uğrunda şəhid və qəhrəman oğullar bəxş etmiş bir analar Anasının vəfatıyla bağlı Araz bəyin özünəməxsus istedadlı qələmiylə yazdığı tarixçəni “Qəriş xalanın hekayəti” adlandırardım. Onun Qəriş xala haqqında kədərli notlara köklənmiş bu fikirləri - “Daha mənəim doğulduğum kənddə anamdan başqa kimim qaldı ki? Heç kimim. Heyif sizdən, ağsaqqallar, ağbirçəklər. Mən sizinlə nəfəs alır, qürur duyur, sizə görə kəndə can atırdım” - insan qəlbini təlatümə salır, rıqqətə gətirir. Araz Yaquboğlunun bu yazısı Göyçənin Daşkənd, Bərdənin Yeni Daşkənd əhalisinin, bütün insanların məhəbbətini və hörmətini qazanmış, hamının onu Qəriş ana, nənə, xala kimi çağırdığı Gülavatın Şükür qızı Məhərrəmovə haqqında yazılmış bir essedir, vəfatının ağır təsirindən yaranmış, sevgi ilə xatirələrə bürünmüş rekviemdir. Araz bəy bu çox təsirli yazısında Molla Əmirxan - Qəriş ailəsinə mənsub olan “Qəriş xalanın çolpalı xəngəli”, “Əmirxan əminin qoç payı”ndan bəhs edən, onlara bənzər çoxsaylı mütəəssir olunacaq epizodlarda bu ailənin bütöv göyçəlilərə məxsus olan səxavətini və xeyirxah xasiyyətlərini açıb göstərə bilmişdir.

Araz Yaquboğlu Qəriş xalanın vəfatına həsr etdiyi yazısını bu sətirlərlə bitirir: “Dəfndən qayıdıb qapıya gələndən sonra gözlərim qarşısında sanki beş Qəriş xala gördüm. Onda dedim ki, bir daha Allah sənə rəhmət eləsin, Analar anası! Sən fani dünyanı tərək etsən də, yerində özün kimi beş ana qoyub getdin. Yerində cənnət olsun, Qəriş xala!” İstedadlı yazıçı-publisist qələmindən çıx-

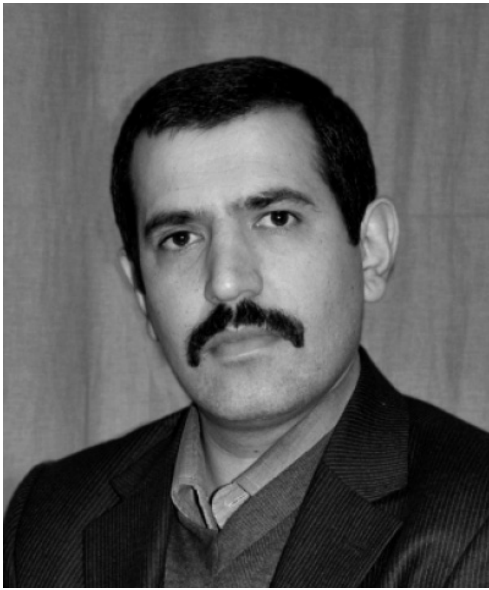
mış bu hekayəti oxuyarkən mən Araz bəyin bu sözlərinə qoşularaq ona, mərhumun doğma və yaxınlarına, Yeni Daşkənd camaatına dərin hüznə başsağlığı verir, Gülavatın Anaya - Qəriş xalaya Allahdan rəhmət diləyirəm!

Bu yaxınlarda Azərbaycanda olarkən Araz Yaquboğlunun bədii ifadə baxımından və tarix nöqtəyi-nəzərdən maraqlı olan “Ömrün şəhidlik zirvəsi” adlı kitabını diqqətlə oxudum. Araz bəy əvəzolunmaz bir iş görüb. Kitab Göyçə mahalının Daşkəndli şəhidlərinə, ilk növbədə bu gün Bərdə rayonunda Yeni Daşkənd məktəbinin onun adını daşıyan qəhrəman şəhid Yasif Kərimova və məşhur el sərkərdəsi Daşkəndli Məşədi Qasımın xatirəsinə həsr olunub. Yeni Daşkəndin kitabda göstərilən qədər çoxsaylı şəhid verməsini təsəvvür etmirdim. Başqa müəlliflərin şəhidlərə həsr olunmuş səmimi, həqiqi ürək ağrısıyla qələmə aldıkları şeir və özgə səpkili yazılarının da kitaba salınması, real faktlara əsaslanan məlumat və hekayətlər onun əhəmiyyətini bir qədər də artırır. Kitabın müəllifi tək adi bir kənd tarixinə yox, Göyçə mahalı, Qərbi Azərbaycan salnaməsinə dəyərli, minnətdarlıq hissi doğuran töhfə verir.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan radiosu kitaba xüsusi maraq göstərərək, onun əsasında uğurlu veriliş hazırlayıb və efirə buraxıb.

Bu il Göyçənin Daşkənd kəndinin insanların mənfur qonşular tərəfindən deportasiyasından 70 il ötür. Bildiyiniz kimi, illər boyu havadarlarının himayəsi altında “dənizdən-dənizə” siyasəti ilə sayıqlayan mənfur qonşularımız tərəfindən Qərbi Azərbaycanın başqa bölgələrində olduğu kimi bir neçə dəfə Göyçə camaatı da deportasiyaya məruz qalmışdır. 70 il əvvəl Göyçəsindən didərgin salınmış Daşkəndin 130 ailəsi Qarabağın Bərdəsində çöl-biyabanda 7 çinar ağacı ətrafında məskunlaşaraq, öz ağır zəhməti, səyi, fədakarlığı, əzm və iradəsi ilə öz orta məktəbinə, dövlət və sosial strukturlarına malik olan bu gün şahidi olduğumuz öz Göyçəsoylu adını daşıyan artıq 750 ailədən ibarət, 2768 nəfər əhalini birləşdirən gözəl məkan, kənd qura, yarada bilmişlər. Qərbi Azərbaycan torpaqlarının, o cümlədən Göyçənin zəngin tarixi-mədəni irsinin öyrənilməsi, təbliğ

olunması, onların təbiətini, adət-ənənələrini, milli-mədəni dəyərlərini, görkəmli şəxsiyyətlərinin həyat və yaradıcılığını tədqiq etmək, gələcək nəsillərə çatdırmaq xüsusi əhəmiyyət kəsb edir və bu sahədə alimlərimiz, yaradıcı insanlarımız qarşısında mühüm vəzifələr qoyur. Bu zəmində Araz Yaquboğlunun Daşkəndin tarixi salnaməsini yaratmaq əzmində gördüyü böyük mənə daşıyan çoxsaylı işləri, ilk növbədə bu mövzudan - 2023-cü ildə əsasının qoyulmasının, deportasiya olunmasının 70 ili tamam olan Yeni Daşkənd kəndinin tarixindən, əhalisindən, o cümlədən tanınmış ziyalılarından, qəhrəman övladlarından, qələm sahiblərindən bəhs edən irihəcmli (480 səh.) “Daşkənddən Yeni Daşkəndə” kitabı bir nümunə kimi xüsusi minnətdarlıqla qeyd olunmalıdır.

Araz Yaquboğlu daim televiziya və radio verilişlərinin qonağı olmaqla, öz dəyərli araşdırmalarını tamaşaçılar və dinləyicilər ilə bölüşür. Onun Dünya TV-də “Ozan dünyası” verilişində Şair Məmmədhusəyn, İctimai TV-də “Ozan məclisi” verilişində Aşıq Nuriddin, 105 FM Radioda “El havası” verilişində məşhur zurnaçı Zamaxan Qəhrəmanov, “Vətən yaşasın” verilişində Yeni Daşkəndli şəhid Ziyafət Balıyev, “Yurd yeri” verilişində Göyçə aşıqları haqqında, “O kənd bizim kəndimizdi” verilişinin Daşkəndə həsr olunmuş üç sayında söylədiyi fikirlər, etdiyi dəyərli tək-

liflər və tövsiyələr olduqca əhəmiyyətlidir. Onun uzun illər boyu apardığı araşdırmalar, tədqiqatlar əsasında tariximizi özümüzə qaytaran maraqlı faktların, məlumatların, toponimlərin, verilişlərdə müzakirə olunan insanların həyatından bəhs edən naməlum faktların üzə çıxarılması, yer-yurd yerlərinin coğrafiyasının, təbiətinin, ayrı-ayrı hadisələrin xatirələrinin geniş oxucu, seyrçi və dinləyici kütləsinin nəzərinə çatdırılması böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Burada adıçəkilən “Yurd yeri” verilişinə mən böyük maraq hissilə qulaq asdım. Veriliş Göyçə ədəbi mühitinə, İnternetin, xüsusilə Vikipediyanın Qərbi Azərbaycanın toponimlərini, yer, yurd adlarının tarixi faktlarla araşdırması işində əhəmiyyətinə həsr olunmuşdu. Verilişə dəvət olunmuş Araz Yaquboğlu söhbətin mövzusunu dərindən bilmək bacarığı və yüksək professionallığı ilə Göyçə ədəbi tarixinin müəyyən örtülü məqamlarını faktlarla, ustalıqla açıqlamağa nail oldu. O Miskin Abdal, Şair Məmmədhusəyn, Aşıq Hacı Bayramov yaradıcılığından maraqlı, cəlbədicə söhbətlər apardı. Bu verilişdə mən sanki yenə Göyçəyə gedib qayıtdım. Hətta aşıq musiqisinin pərəstişkarı olmağıma baxmayaraq, mən “Heydəri” aşıq havasının nə cür səsləndiyinə bu verilişdə qulaq asdım.

Araz Yaquboğlu eyni zamanda çoxsaylı şeirlər müəllifidir. O, öz şeirlərini “Ədəbi İrəvan” almanaxında, “Ekspress”, “Bütöv Azərbaycan” və digər qəzetlərdə, dərgilərdə dərc etdirmişdir. Bu şeirlərdə səmimilik, lirika, poetik fikirlər diqqəti cəlb edir.

Göyçə həsrəti Araz bəyin misralarında kədərli, nisgilli notlarla səslənir:

Ayrı düşüb saz mağardan,
Zurna səsi gələr hardan?
O tər güllü yaylaqlardan,
Çiçək üzə bilmirəm mən.

Araz çəkər möhnətini,
Dilə salar söhbətini.
Yozum sənə həsrətini,
Hansı sözə, bilmirəm mən.

Şair, qəlbinə çox yaxın olan Molla Əmirxanı bu cür təsvir edir:

Hazır bir kitabdı, aç varaq-varaq,
Neçə qərinədən verəcək soraq.
Uzaqdan vüqarlı görünən bir dağ,
Alınmaz qalaydı Molla Əmirxan.

Əmisi şair Sərraf Şiruyəyə zəmanədən belə şikayətlənir:

Gözüm, könlüm olsa da tox,
Sevincim az, kədərim çox.
Nə adətdi, kef-damaq yox -
Yadda qalan pis gün olur.

Çox gənc ikən dünyasını dəyişmiş istedadlı şair Aqil İmanla bağlı kədərini bu sətirlərlə ifadə edir:

Sənsiz ürəklər üzgündü,
Neçə baxışlar süzgündü.
Qəlblər fələkdən küskündü,
İncə qananım, hardasan?

Rəqiyə nənəsini şair aşağıdakı səmimi misralarla yada salır:

Qəlbimin aynasıydı,
Anamın anasıydı.
Babamın parasıydı
Mənim Rəqiyə nənəm.

Sevindirici haldır ki, Araz bəy şeirlərində ona dogma, yaxın, yaxşı tanış olan mövzuların poetik təsvirini verməyə çalışır.

Araz Yaquboğlunun böyük mənə kəsb edən elmi axtarışları xüsusi qeyd olunmalıdır. Onun “Filologiya məsələləri”, “Yeni nəsill Azərbaycan aşığı-II” toplularında, “Elmi axtarışlar”, “Ozan dünyası”, “Xəzan” jurnalının müxtəlif nömrələrində çap etdirdiyi “Aşiq Abbasəli Nəzərov”, “Aşiq Əli Şairov”, “Aşiq İslam Yarpızlının həyat və yaradıcılığı haqqında”, “Aşiq Orucun sazlı-sözlü dünyası”, “Dərdli Cavada cavab”, “El şairi Muxayıl Göyçəli”, “Hər sözü dillərdə bal olan şair”, “El şairi Qəmgin Fəzi” və s. adlı məqalələrdə haqlarında heç bir araşdırma, tədqiqat aparılmamış aşıqların, şairlərin həyat və yaradıcılığı tədqiq edilmiş, onlar haqqında olan səthi və yanlış məlumatlara əsaslı şəkildə, ciddi mənbələrlə aydınlıq gətirilmişdir. Zənnimcə, bu elmi məqalələr aşiq poeziyasının, el şairlərinin yaradıcılığının tədqiqi baxımından ədəbiyyatşünaslıqda özünəməxsus yer tutur.

Araz bəyin İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş Göyçə aşıqlarının həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş məqalələri də təqdirəlayiqdir. Yeri gəlmişkən, qeyd etmək istərdim ki, Araz Yaquboğlu Göyçənin 5 kəndinin - Daşkənd, Qoşabulaq, Nərimanlı, Kəsəmən, Bala Məzrə kəndlərinin Böyük Vətən müharibəsində həlak olan və itkin düşən sakinlərinin taleyini diqqət və həssaslıqla araşdırmış, onların nəticələrini “Azərbaycan Respublikası Xatirə Kitabı”nın müxtəlif cildlərində nəşr etdirmişdir. Onun uzun illər boyu nəsill şəcərələri ilə bağlı apardığı araşdırma işləri nəticəsində “Daşkənddən Yeni Daşkəndə” kitabında 52 nəsill şəcərəsi işıq üzü görmüşdür.

Araz Yaquboğlunun Azərbaycan dilində olan Vikipediyanın, Vikikitabın, Vikisitatin və Vikimənbənin idarəçisi qismində ölkəmizin tarixinin, milli-mədəni dəyərlərinin, coğrafiyasının, təbii gözəlliklərinin, görkəmli şəxsiyyətlərinin, yaddan çıxmış, naməlum həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında gördüyü bənzərsiz

işləri minnətdarlığa layiq olmaqla xüsusi qeyd edilməlidir. 2023-cü ilə olan məlumata görə, Araz müəllim Azərbaycanca Vikipediyada 7000-dən çox səhifənin yaradıcısı, ümumi Wikimedia layihələrində isə 440 000-dən çox redaktəyə sahibdir. Hazırda, o Azərbaycanca Vikipediyada 270 000 redaktə ilə birinci sıradadır.

Araz müəllim 2021-ci ildən Aşıq Ələsgərin 200 illik yubileyi ilə əlaqədar 2020-ci ildə yaradılmış 150 nəfərdən çox poeziya, saz-söz sənəti sevdalılarını birləşdirən “Dədə Ələsgər 200”, yubiley ilindən sonra isə “Dədə Ələsgər Ədəbi Məclisi”nə çevrilmiş vatsap qruplarının moderatoru, admini kimi hər gün yorulmadan uğurla fəaliyyət göstərir. Bu qruplarda Aşıq Ələsgər yaradıcılığının və bütövlükdə Dədə Qorquddan başlayaraq bu günə qədər folklorumuzun, aşıq poeziyasının məşhur və az tanınan simalarının həyat və yaradıcılığının öyrənilməsi, təhlil və tədqiqi, müzakirəsi işinin təşkilatçısı kimi onun aparıcı rolunu xüsusi qeyd etmək istərdim.

Yaşadığımız əsrin iti sürəti, informasiya və texnologiya axınının gücü Araz Yaquboğlunun yaradıcılıq və fəaliyyətində öz əksini göstərir. Bir Vikipediya idarəçisi kimi onun verdiyi töhfələr bir nümunədir. Gördüyü təmənnəsiz işlər, onun necə bir şərəfli insan, qeyrətli vətəndaş olmağından xəbər verir. Həyatda hər kəs doğulub boya-başa çatdığı yurd-yuvasını, şəhərini, kəndini, onun təbiətini, havasını, suyunu, insanların çox sevdiyi, onun bir qarışını belə qürbətə zənginliyinə dəyişməyə təhəmmül etmir. Əslən Göyçə mahalının, zəngin ədəbi mühiti, ədəbi şəxsiyyətləri ilə seçilən Daşkənd kəndindən olan Araz müəllim Bərdə rayonunun Yeni Daşkəndində tanınmış mühəndis Yaqub Hacıyevin ailəsində dünyaya göz açmışdır. Hələ uşaqkən Göyçəyə iki-üç dəfə qonaq kimi gedib gəlmişdir. Lakin bu qısa səfərlərdə o, bu doğma diyarın hər cığırını, yolunu, çayını, bulaqlarını, dağını, qayasını, saz-söz

adamlarını xüsusi istedadla yaddaşına həkk etmişdir. Gələcək araşdırma - tədqiqatçılığın təməli də məhz bu dövrlərdən başlamışdır. Sonralar, o, qürbətdə qalan Göyçəmizin görünən tərəfi kimi, çox təəssübkeşliklə, təbii olaraq, bu mahalın tarixi şəxsiyyətləri, saz-söz adamları haqqında məqalələr yazmış, çıxışlar etmiş, kitablar çap etdirmişdir.

Araz Yaquboğlu bir çox istedadla malik olan ziyalılarımızdandır. Əslən Göyçə mahalının zəngin ədəbi mühiti, tarixi şəxsiyyətləri ilə seçilən Daşkənd kəndindən olan Araz Bərdə rayonunun Yeni Daşkəndində tanınmış mühəndis Yaqub Hacıyevin ailəsində 1 avqust 1973-cü ildə dünyaya göz açmışdır. Hələ uşaqkən Göyçəyə iki-üç dəfə qonaq kimi gedib-gəlmişdir. Lakin həyatında dərin iz buraxmış bu səfərlərdə o, bu doğma diyarın hər cığırını, yolunu, çayını, bulaqlarını, dağını, qayasını, saz-söz adamlarını xüsusi istedadla yaddaşına həkk etmişdir. 10-cu sinifdə oxuyarkən Bərdə rayonu üzrə keçirilən riyaziyyatdan fənn olimpiadasında I yeri tutmuş, respublika olimpiadasında iştirak etmək hüququ qazanmışdır. Orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri Universitetinə daxil olmuş, onun “Sənaye və mülki tikinti” ixtisasını əla qiymətlərlə bitirmişdir.

O, hələ tələbə ikən universitet üzrə keçirilən “Materiallar müqaviməti” fənni üzrə olimpiadada I yeri tutmuş, haqqında “İnşaatçı kadrlar uğrunda” qəzetində “Nümunəvi tələbə” başlıqlı məqalə dərc olunmuşdur. Qeyd etmək yerinə düşərdi ki, Texniki Universitetlərdə “Materiallar müqaviməti” fənni ən çətin fənlərdən biri hesab olunur. Buna görə Araz bəyin bu fənn üzrə I yer qazanması nailiyyəti yüksək dəyəərə malikdir!

Araz Yaquboğlu çox məhsuldar qələm sahibidir. “Elin yaddaşında yaşayan ömür” (2006), “Bir kökün budaqları” (2006), “Daşkənd aşıqları və şairləri” (2008), “Tələbə dünyası” (2011), “Ömrün şəhidlik zirvəsi” (2012), “Bitməyən ömür” (2013), “Elin Şiruyəsi, sözün sərrafı” (2016), “Daşkənddən Yeni Daşkəndə” (2023) və “Sazın-sözün sorağında” (2023) adlı kitabların müəllifi, onlarla kitabın redaktorudur.

Qəzet və jurnal səhifələrində, internet resurslarında mütəmadi olaraq maraqlı elmi, publisistik, araşdırma, xatirə yazılarına, o cümlədən tədqiqatı aparılmamış çoxsaylı aşıq və el şairlərinin həyat və yaradıcılığı haqqında xüsusi əhəmiyyət kəsb edən məqalələrinə görə Araz Yaquboğlu Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin və Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin üzvü seçilmişdir. O, “Laçın yurdu” jurnalında baş redaktorun müavini, “Dədə Ələsgər ocağı” İctimai Birliyi idarə heyətinin üzvü, “Dədə Ələsgər Ədəbi Məclisi”nin idarəçisidir. Aşıq Ələsgər veb-saytının fəal yaradıcılarından biridir.

Zəngin və maraqlı yaradıcılığına, faydalı ictimai fəaliyyətinə görə Araz Yaquboğlu “Qızıl qələm” media mükafatı, “Laçın” döş nişanı, “Dədə Ələsgər Ocağı” İctimai Birliyinin Fəxri fərmanı və “Aşıq Ələsgər - 200” yubiley medalı ilə təltif olunmuşdur.

Araz müəllim eyni zamanda nümunəvi, qayğıkeş ailə başçısıdır. Bir oğlu, bir qızı var. Oğlu Təhmasib Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini və onun magistraturasını, qızı Firuzə isə Bakı Dövlət Universitetini və onun magistraturasını fərqlənmə diplomları ilə bitirmişlər.

Maraqlı bir haşiyə.

Bir neçə il qabaq Vikipediya cəlbədicisi bir hal baş vermişdi. Belə ki, Vikipediya keçirilən “Mövzulu ay”da (“Olimpiya oyunları ayı”) ilk üçlüyü bir ailənin üzvləri tutmuşdular. Diqqət çəkən hal isə bu olmuşdur ki, Azərbaycanca Vikipediyanın 13 idarəçisindən biri olan Araz Yaquboğlunu Vikipediya istifadəçiləri olan oğlu və qızı qabaqlayaraq 1-ci və 2-ci yerləri bölüşmüşdülər (Vikipediya idarəçi statusu, istifadəçi statusundan yuxarı pillədir). Ataya isə 3-cü yer nəsib olmuşdu. Əminliklə deyərdim, Araz Yaquboğlunun ailəsi “Vikipediyaçılar ailəsi” hesab edilə bilər. Araz bəyin övladlarından əlavə kiçik qardaşı Elməddin Hacıyev də fəal Vikipediya istifadəçilərindən biridir.

Araz Yaquboğlu yaradıcı şəxsdir, onu bu gördüyü yaradıcı işlərə nə məcbur edən var, nə də sifarişlə yazandır. O sərbəst düşüncəli jurnalist, əvəzsiz tədqiqatları və araşdırmaları ilə mənəvi dəyərlərimizə çoxsaylı töhfələr verən, milli Vikipediamızın zənginləşməsində xüsusi xidmətləri olan, geniş dünyagörüşlü, prinsipial, ətrafda baş verən proseslərə özünəməxsus fikri olan ziyalımızdır. Araz müəllim qayğıkeş ailə başçısı, yüksək daxili mədəniyyətə, dəyərli insani keyfiyyətlərə, kövrək, olduqca xeyirxah ürəyə malik, mənəvi dünyası ruhuma çox yaxın olan gözəl, bənzərsiz insandır! Onun içindəki “MƏN”, vicdanının səsinin, düşüncələrinin, ruhunun təsiri, diktəsiylə qələmə sarılaraq gerçəkləşir.

Bu şərəfli, yaradıcı yolda biz - dostları və həmkarları, çox yaradıb, az danışan, səmimi, təvazökar və alicənab, sözümdə, əməlinə və əməlinə məsuliyyətli, dürüst, daim axtarışda olan, nəcib, yaradıcı insan Araz Yaquboğlunu 50 illik yubileyi münasibətilə təbrik edir, doğma və yaxınlarının, onu sevən dostlarının əhatəsində ona möhkəm cansağlığı, yeni-yeni yaradıcılıq uğurları diləyirik!

İyul, 2023, Moskva
Qeyd: Şəkillər “Göyçə.az” saytına məxsusdur.

QƏNİRƏ ƏSGƏROVA

HÖRMƏT

Nəcib insanların şanı, şöhrəti,
Əzəldən etibar, ismət olubdur.
İsmətli insanın böyük sərvəti,
Böyüyə, kiçiyə hörmət olubdur.

Qonağın gəlibsə, qonaqa hörmət,
Bu Yurdda ən gözəl adət olubdur.
İnsana verilən ən nadir nemət,
İnsana ehtiram, hörmət olubdur.

Təbəssümlə qonağı qarşılayanda.
Ruzisi özündən əvvəldən gələr.
Məhəbbət göstərib deyib güləndə,
Özünü o evin doğması bilər.

Hörmət min şaxəli bir çinar kimi,
İnsanın başını göyə ucaldar.
Cənnətdən əsən ruzigar kimi,
İnsanı nə yorar, nə də qocaldar.

Heç səndən gözləməzdim

Dünyada səndən savayı meyl etmədim özgə kimə,
Amma sənin bivəfa olduğunu heç səndən gözləməzdim.
Məndən üz çevirib uzaq getdin, ya qəsdən bilə-bilə,
Qırdın əhdi-peymanı, heç səndən gözləməzdim.

Güman etməzdim əsla məni salarsan dara,
Axı, deyərdin sənsiz bu həyat çəkər məni dara.
Nə tez tərk etdin bu həyatı sənsiz çəkildim dara,
Yağdırdım üstümə boran-qarı, heç səndən gözləməzdim.

İlk gündən müqəddəs bildik səninlə əhdi-peymanı,
Dedin, sevgilim, üzümüdə gülər eşqin baharı.
Bilməzdim gün gələr saçıma yağacaq qışın qarı
Ey eşqimin sultanı, heç səndən gözləməzdim.

Həyat sıxır, ömrüm bənzəyir zavallı yetimə,
Tənhalıq hakim olub, sənsiz, öz halı, əhvalıma.
Yoxdur daha səbri-qərarım, gəl nəzər yetir halıma
Ey canımın cananı, heç səndən gözləməzdim.

NAMUS

Namus dedikləri bulanıq su yox,
Sinəsi aynalı bulaq kimidir.
Namus dedikləri qoxlanmış gül yox,
Təzə süd qoxulu dodaq kimidir.

Ağbirçək təhvalı doğma nənələr,
Həyayla, abırla yaşmaq taxmışlar.
Qeyrətli, hünərli igid babalar,
Bir gündə namussuz yaşamamışlar.

Əzəldən Vətənim öz qızlarına,
Namusu qürurla əkiz veribdir.
Həyalı analar öz qızlarına,
Namusu əbədi çəhiz veribdir.

Bəzən bir yaramaz, bəzən bir rəzil,
Namuslu insana böhtan-şər atar.
Uyarlar şeytanın fitnə-felinə,
Namuslu insanın canını yaxar.

Əcdadlar deyiblər namus insanın,
Qaranlıq yolunda çırağa bənzər.
Canından keçənin, şəhid insanın,
Baş daşı üstündə bayrağa bənzər.

ƏHMƏD HAQSEVƏR

AYNUR QAFARLININ POEZİYA DÜNYASI

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetin elmi işçisi Aynur Qafarlının yaradıcılığı ilə tanışlığım sosial şəbəkələrdən başlanıb. Təxminən iki il bundan əvvəl təsadüfən onun bir şeiri ilə rastlaşdım. Şeir çox xoşuma gəldi deyə, şairə xanımın ana səhifəsinə “yollandım” və ard-arda bir-birindən gözəl şeirləri ilə tanış olduqca, heyrətimi gizlədə bilmirdim. O gündən sonra Aynur xanımın yaratdığı gözəl poeziya dünyasından-ədəbi yaradıcılığının dairəsindən “qurtula” bilməyib onun şeirlərinin daimi izləyicisinə çevrildim.

Məlumdur ki, həyatda səmimi olmayan insan səmimi şeirlər də yazma bilməz. Aynur xanımın təmiz sevgi hisslərinin təbliği şeirlərində daha geniş yer tutur. Onun bir neçə şeirinə müraciət etməklə fikrimizin təsdiqini tapmış olarıq. “Mən səni başqa cür sevə bilmədim” adlı varsağı tipli şeirin ikinci bəndinə nəzər yetirək və bu səmimiyyətin şahidi olaq:

Tanrıdan doğulan xilaskar əldin,
Batırdım, qəfildən Nuh kimi gəldin.
Sən mənə can kimi, ruh kimi gəldin,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim.

Aynur Qafarlı həm heca, həm əruz vəznlərində yazmaqla şeirin sərbəst növündən də isti-

fadə edir. Bu rəngarənglik onun yaradıcılığını zənginləşdirməklə yanaşı, oxucunu da yorğunluqdan xilas edir. Şairənin “Mən bir eşq bürcündənəm” adlı sərbəst şeirindən bir misraya diqqət yetirək:

Bir sevdanın ovcunda nartək gilələnmişəm...

Gözəldir, deyilmi? Bu misranı oxuyan tələbkar oxucu müəllifin bu bənzətməsini ürəkdən alqışlamasını, neyləsin!

Şeirlərinin birində Aynur Qafarlı deyir:

Tapşırıb gedibsən sən məni dərdə.

Elə bir şair tapmaq olmaz ki, sevgidən, ayrılıqdan şeir yazmamış olsun. Aynur xanımın deyimləri özünəməxsusdur. Bu kimi misralar onun şeirlərində üstünlük təşkil edir.

Deyildiyi kimi, Aynur Qafarlının əsərlərinin əksəriyyəti sevgi şeirlərindən ibarətdir. Eyni mövzu ətrafında “gəzişmələr” oxucunu yora, bezdirə bilər. Ancaq bunun Aynur xanımın yaradıcılığına qətiyyətlə dəxli yoxdur. Onun şeirləri bir-birindən gözəl, cazibəli, maraqlıdır. Düşünürəm ki, hər hansı bir oxucu bu xanımın kitabını əlinə alıb oxusa, özünü konditer fabrikinə olduğu kimi hiss edəcək. Şeirlərinə şirinlik hopdurmaq Aynur xanıma xas olan ən gözəl keyfiyyəti-

ətlərdən biridir. Sözümün təsdiqi kimi şairə xanımın "Çölüm şumdur, içim dən" üçbəndlik şeirinə bütövlükdə nəzər yetirək:

Ömrü bir bülbül kimi
Dar qəfəsdə keçirdim.
Qəlbimdən neçə dərdi
Qəmli bəstə keçirdim.

Nə qalar bu biçindən?
Çölüm şumdu, içim dən.
Ağrıları içimdən
Dəstə-dəstə keçirdim.

Vurdum, çıxdım cəmini,
Biləmmədim çəmini.
Eşqin sətəlcəmini
Ayaqüstə keçirdim.

Şeir in bütün qayda-qanunlarına əməl etməklə eşqin əzabını da gözəllik kimi oxucusuna çatdıran şairənin bədbin görünə biləcək şeirlərindən də nikbin notlar boylanmaqdadır.

Şairlər özlərini yazır, deyirlər. Hər şeir şairin xatirə muzeyində bir "eksponat"dır. Şeir-şair ürəyinin yaşantısının təzahürüdür. Ancaq Aynur xanım bu hissləri çılpaq şəkildə yox, onları incə zövqlə "geyindirib-keçindirib" cəmiyyət arasına çıxarır.

Beşbəndlik "Ruh adamları" varsağı tipli şeirin ilk bəndinə baxaq:

Sədanız Tanrıdan gələn sədadır,
Gəlin söhbət edək, ruh adamları.
Sizin söhbətiniz ruha qidadır,
Gəlin söhbət edək, ruh adamları.

Şeir elə ilk bənddən oxucunu özünə çəkir. Fikir aydınlığı, sözlərin yerli-yerində işlənməsi və varsağı şeirin tələblərinə riayət olunması, şairə xanımın öz mövqe və istəyini meydana qoyması, əlbəttə ki, xoş hisslər oyadır. Şeir in sonuncu bəndində özü haqqında məlumatı genişləndirməklə məram və məqsədini tam açıqlamış olur.

Bunu da qeyd etməyi özümə borc bilirəm ki, həqiqətən də, bu şairənin şeirlərinin şirinliyi oxucunu necə cəlb edirsə, onun davranışı, xoş sözsöhbəti də bir o qədər (bəlkə, bir az da artıq)

adamı valeh edir.

Dörd bəndlik "Qumardı dünya" adlı şeirinin son bəndində Aynur xanım dünyanın faniliyini necə də gözəl ifadə edə bilmişdir:

Baxma şirin dilə, uyma toyuna,
Sən ağıllı qızsan, qurban boyuna,
Aldanıb yalandan girmə oyuna,
Aynur, bilirsən ki, qumardı dünya.

Aynur Qafarlının şeirlərini oxuyarkən adamı nə isə bir ecaz müşaiyət edir. Şairə xanım çox vaxt şeirlərinə məzə, zarafat qatır və bu amil oxucuya elə xoş təsir bağışlayır ki, onun bütün şeirlərini oxumaq həvəsi yaradır. Yuxarıda misal gətirdiyimiz bir bəndin "Sən ağıllı qızsan, qurban boyuna" misrası da bu qəbildəndir.

Şairə xanımın "Ey pul" adlı poetik nümunəsini də sevilən şeirlər sırasına daxil etmək olar:

Balaca görünür səni sevənlər,
Həyatda onlardan irisən, ey pul.

Varlığın, kasıbın, yetim-yesirin
Ocağı, qıbləsi, pırisən, ey pul.

Bütün canlıları ölən görmüşəm,
Sən elə həmişə dirisən, ey pul.

Nə bir ürəyin var, nə də ki, qanın,
Amma ki, amma ki, sən bu dünyanın
Bəbiri, pələngi, şirisən, ey pul.

Mələksən, hurisən, pərisən, ey pul.

Bu qoşmanın misal gətirdiyimiz elə ilk iki misrasında şairə litota və mübaligəni qarşılaşdıraraq gözəl bir təzad yarada bilmişdir. Şeirboyu misralarda lakonik deyimlərdən, bədii təsvir vasitələrindən bol-bol istifadə nəzmin təsir qüvvəsini xeyli artırma bilmişdir.

Aynur xanımın məzəli şeirlərinin olduğunu qeyd etmişdik. "O dəlinin biri sənsən, biri mən" adlı şeirin timsalında bunu daha bariz şəkildə görmək mümkündür:

İki dəli xatırlansa hardasa,
O dəlinin biri sənsən, biri mən.

İki dəli bir-birinə yardısa,
O dəlinin biri sənsən, biri mən.

Şeir misra-misra, bənd-bənd oxunduqca, do-
daqlardan təbəssüm, gülüş əskik olmur. Altı
bəndlik şeirin beşinci bəndində müəllif şeirə cid-
dilik qataraq eşq dəlilərinin adi dəlilər olmadıqla-
rını bildirir:

İki dəli eşq meyindən dəmdir ki,
İki dəli iki kövrək simdir ki,
Ən ağıllı iki dəli kimdir ki, -
O dəlinin biri sənsən, biri mən.

Şairə xanımın "Bu qız səni öldürəcək, bil-
sən" şeiri də yumordan xali deyil:

Gülüstanın bircə günə solacaq,
Bu qız sənin Əzrailin olacaq,
Bu qız səni öldürəcək, biləsən.

Demirsənmi cavan canım heyifdir,
Bu qız səni öldürəcək, biləsən.

Aynur xanım lirik şairədir. Yaradıcılığının li-
rikadan kənara çıxdığını görməmişəm. Şeirləri
olduqca çoxdur.

"Mən bir eşq bürcüyəm" kitabı Aynur Qafar-
lının üçüncü şeirlər kitabıdır. Şairə xanım məh-
suldar işləyir. Bunu nəzərə alıb gələcəkdə
kitablarının sayının daha çox olacağına inanıram.

Yuxarıda deyildiyi kimi, heca şeirləri ilə ya-
naşı Aynur Qafarlının sərbəst növdə yazdığı şe-
irlər də az deyil. Amma onun əruz vəznində
tərtəmiz qəzəllər yazdığını biləndə, daha çox tə-
əccüblənmiş oldum. Düzdür, bu kitabına qəzəl-
lərindən salmasa da, Aynur xanımın "Dənizdir,
Günəşdir, nəğmədir, mənəm" sayca ikinci ki-
tabda həzəc, rəməl, səri, rəcəz bəhrlərinin bir
neçə qəlibində (növləndə) on bir qəzəlinə rast
gəldim.

Aynur Qafarlının üçüncü kitabının da maraqla,
həvəslə oxunacağına inanıram və kitabın ilk oxu-
cusu kimi buna əminəm.

AYNUR QAFARLI

*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin
elmi işçisi, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü*

AZƏRBAYCAN

Azərbaycan - Odlar yurdu, ey qədim diyar,
Səninkidir qəlbimdəki bu qürur, vüqar.
Xiyabanlar, prospektlər, bağlar bağçalar,
Göyqurşağı timsalında neçə rəng, çalar.
Nağıl kimi bir diyarsan, heç cür doyulmaz,
Qüdrətinlə gülür burda daim bahar, yaz.
Bayrağımız dalğalanır bir səadətlə,
Qulluğunda dayanmışıq tam sədaqətlə.
Kainatın od parçası, dostluq təməli,
İnsanlığa xidmət edir arzun, əməlin.
Yolumuza işıq salır anamız Günəş,
Ürəyində yuva qurub sevgi və atəş.
Alqış sənə, doğma yurdum, gözəl diyarım,
Sənsən mənim həm dövlətim, həm də ki, varım.
Sən ki varsan nə qorxum var, nə həyəcanım,
Sən nə zaman istərsənsə, qurbandır canım.
Əziz Vətən, qəlbimdəsən əzəmətinlə,
Açım töküm, gör nələr var, qəlbimi dinlə.
Boylanıram tarixlərdən uzaq keçmişə.
Sən zülməti qüdrətinlə yardım həmişə.
Qəlbimdədir uca şanlı böyük heykəlin,
Çiyimizdən çəkilməsin heç zaman əlin.
Azərbaycan - Odlar yurdu, ey qədim diyar,
Səninkidir qəlbimdəki bu qürur, vüqar.
Sənsiz bir gün qəm arınmaz, könül durulmaz.

QUMARDI DÜNYA

Elə mənim kimi sərxoşdu, süstdü,
Elə mənim kimi xumardı dünya.
Bir gün başımıza dəyən qapazdı,
Bir gün saçımızda tumardı dünya.

Dinsə, nələr deyər bu dağ, bu dərə,
Şükür səmadakı min-min ülkərə,
Üstündə olsaydı başı bir kərə,
Fikir dəryasına cumardı dünya.

Bəxti pas atıbdır, çərxi dolanmır,
İstəyir, amma ki xoşbəxt olammır,
Loğmanlar dərdinə çarə bulammır,
Sağala bilmir ki, bimaradı dünya.

Baxma şirin dilə, uyma toyuna,
Sən ağıllı qızsan, qurban boyuna,
Aldanıb yalandan girmə oyuna,
Aynur, bilirsen ki, qumardı dünya!

İSTƏMİRƏM BU YUXUDAN OYANIM

Ürəyimə dərd tökmüsən alovtək,
Axı necə rəva bildin hey yanımda?
Çıxıb getdin, məni qoydun tənha, tək,
Həsrətinə indi necə dayanım?!

Sənli günlər bir-birindən boyatda,
Unudulmaz, o yaddadır, bu yadda.
Səndən özgə kimim var ki, həyatda,
Bilmirsənmi, təkcə sənsən həyanım?!

Gözlərimi bənzəyərdin ülkərə,
İnanmırsan, yaddaşımı silkələ.
Heç ürəyin sızlamırmı bir kərə?!
Məni məndən gözəl bilib duyanım.

Qoy uyusun xatirələr, ayıltma,
Məni bir də nəfəsində bayıltma.
Daha gecdir, istəmirəm, qayıtma,
Məni qoyub başqasına uyanım.

Sanırdım ki, hər günümüz özəldir,
Baxdım, gördüm payız gəlib, xəzəldir.
Eşqin elə yuxu kimi gözəldir,
İstəmirəm, bu yuxudan oyanım.

GƏLMƏDİN

İzimizdə qərənfillər əkdilər,
De, qarşına ölüm çıxdı, gəlmədin?
Eşqimizi seriala çəkдилər,
Adımıza film çıxdı, gəlmədin.

Bülbül kimi yuva qurdum kollarda,
Sən uyudun gedib başqa qollarda,
Həsrətindən qabıq qoydum yollarda,
İlan kimi dilim çıxdı, gəlmədin.

Xatirəni yastığımla bölürəm,
Quru canam, ayaq üstə ölürəm,
Demişdin ki, üç-dörd günə gəlirəm,
“Qırx”ım çıxdı, “il”im çıxdı, gəlmədin.

“Sən mənim sən, gözəl mələk!”, - demişdin,
“Ayırammaz bizi fələk!”, - demişdin,
“Darda olsan, yandır lələk!”, - demişdin,
Özüm yandım, külüm çıxdı, gəlmədin...

BU DÜNYADAN HARA ÇIXIB GEDƏK Kİ...

Yavaş-yavaş hər gözünə bu ömrün,
Dərdi-qəmi yığa-yığa alıxdıq.
“Bir gün gələr, görüşərik” - deyən biz,
Necə oldu, ayrılığa alıxdıq?
Bu dünyadan hara çıxıb gedək ki?!

Yandırmışdım ürəyimi şam kimi,
Öləziyib əllərində qaraldı.
Xəyalımız yüyənsiz at kimiydi,
Biz çatmamış mənzilə yol daraldı,
Bu dünyadan hara çıxıb gedək ki?!

Zəng eləyib daha məni soruşma,
Yollarından silinibdir izim ki?!
İndən belə bütün cəhdlər əbəddir,
Əzəldən gətirmədi bizimki,
Bu dünyadan hara çıxıb gedək ki?!

Bəxtimizin qulağı da kar imiş,
Yetməz daha bir səs-səda, ün bizə.
Demə, dünya sevənlərə dar imiş,
Harda doğar görən yaxşı gün bizə,
Bu dünyadan hara çıxıb gedək ki?!

MƏN SƏNİ BAŞQA CÜR SEVƏ BİLMƏDİM MƏNİM EHTİYACIM TƏK ELƏ SƏNSƏN

Bitdim baxışında, itdim səsində,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim.
Sevgi axtarmadım bir özgəsində,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim.

Tanrıdan doğulan xilaskar əldin,
Batırdım, qəfildən Nuh kimi gəldin,
Sən mənə can kimi, ruh kimi gəldin,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim.

Aldanıb atılmış qız kimi sevdim,
Yarama səpilmiş duz kimi sevdim,
Səni bir ilahi söz kimi sevdim,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim.

Tapdım gül qoxulu, gül iyli eşqi,
Qopardım həsrətdən gileyli eşqi!
Sən Məcnun eşqisən, mən Leyli eşqi,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim.

Kim deyir sevginin məkanı dardı,
Sevgi bənövşədi, sevgi bahardı,
Səni başqa cür də sevmək olardı,
Mən səni başqa cür sevə bilmədim....

BƏLKƏ YAXINDADIR, BƏLKƏ UZAQDA...

Qəlbimdən kövrək bir titrəyiş keçir,
Hər dəfə uzaqdan görəndə onu.
Özüm də bilmirəm necə olacaq,
Qəlbimi odlayan bu eşqin sonu.

Əriyir, yox olur könlümün buzu,
Hər gün qulağımda dinən səsində.
Çırpınıb qalırım balaca quştək,
Onun gözlərinin cazibəsində.

Gözlərim dikilib getdiyi yola,
Bəlkə yaxındadır, bəlkə uzaqda...
Bu gizli eşqimi dilə gətirib,
Görəsən nə yazım ona bu haqda?!

Unutsam, üstümə gələr divarlar,
Unutmaq çətindir, bu mümkün deyil.
İlahi, bu eşqi özgəyə qıyma,
Onsuz bu dünyada günüm gün deyil.

Hopmusan su kimi könlümə haqdan,
Mən sənə nə qədər baxım uzaqdan?!
Dodağım nar kimi çat-çat olubdur,
Adını anmaqdan, xatırlamaqdan,
Mənim ehtiyacım tək elə sənsən.

Durnatək yolunda qoy lələk salım,
Hicranım, həsrətim, dərdim, məlalım.
Gecə də, gündüz də onu bil ki, sən,
Sənə qovuşmaqdır fikrim xəyalım,
Mənim ehtiyacım tək elə sənsən.

Qəlbimi odlayıb közləmişəm mən,
Yolunu hər zaman gözləmişəm mən.
Ürəyim sinəmdə qərar tutmayır,
Axı səni orda gözləmişəm mən,
Mənim ehtiyacım tək elə sənsən.

Canımda dincəlmir heç ağrım-acım,
Yol ver, ürəyinin qapısını açım.
Yəni görmürsənmi mənim dünyada,
Yoxdur başqa şeyə bir ehtiyacım?!
Mənim ehtiyacım tək elə sənsən.

Bir gözəl nəğməsən sən bu bəstədə,
Səninçün sağalar bil bu xəstə də.
Şəklini sıxıb da dodaqlarına,
Aynur deyəcəkdir son nəfəsdə də,
“Mənim ehtiyacım tək elə sənsən”.

HARDAN GİRDİN GECƏ-GECƏ YUXUMA

Qırıq-qırıq, param-parça olmuşam,
Hardan girdin gecə-gecə yuxuma?!
Hissi sönük, fikri haça olmuşam,
Hardan girdin gecə-gecə yuxuma?!

Eşqin mənə bu oyunda mat verib,
Dərdim, qəmim qat üstündən qat verib,
Ürəyimin divarları çat verib,
Hardan girdin gecə-gecə yuxuma?!

Tutdurmazdın əllərimə yaxa sən,
Gəlmişdin ki, qəlb evimi yıxasan?
Ayrıca bir zamandaydın axı sən,
Hardan girdin gecə-gecə yuxuma?!

Dil tapmışdım özüm kimi naşıyla,
Barışmışdım gözlərimin yaşıyla,
Daşlaşmışdım həsrətinin daşıyla,
Hardan girdin gecə-gecə yuxuma?!

Acı qatdın şirin sözlü Aynura,
Hər söhbəti dadlı-duzlu Aynura.
Necə qıydın bulud gözlü Aynura,
Hardan girdin gecə-gecə yuxuma?!

DURARAM SƏN GƏLƏN YOLLARIN ÜSTDƏ

Bəzənib geyərəm al üstdən alı,
Tökərsən qanımı alların üstə.
Görsən Aynur adlı bir qızılgülü,
Qonarsan bülbültək kolların üstə.

Gələrəm, duraram gərdanı mina,
Sənə dərman tapmaz heç İbn Sina,
Eşqindən güc alıb gedərəm inan,
Bütün “olmaz”ların, “ol”ların üstə.

Sevgi yarasıdır ən dərin yara,
Anında gələrəm çağırısan hara.
Baxmaram borana, şaxtaya, qara,
Duraram sən gələn yolların üstə.

Elə çağlayır ki, sinəmdə ürək,
Aynuru sən başa düşsən gərək,
Onu bu dünyanın o başnadək,
Alıb aparasan qolların üstə.

SƏNƏ BİR MƏKTUB YAZDIM

Sənə bir məktub yazdım,
Bir sual və bir nida.
Bir də ölümdən betər
Param-parça “əl-vi-da”...
Heç peşman da deyiləm,
Yoxdur bir umu-küsüm,
Bir şəkil də qoymuşam,
Gözyaşımda təbəssüm.
Qapanıb otağına,
Qapını bağlayarsan.
Sənə bir məktub yazdım,
Oxuyub ağlayarsan.
Buz kimi yatağımdan,

Mənə də pay bölərsən.
Şərab qədəhlərində,
Qurtum-qurtum ölərsən.
Sənə bir məktub yazdım,
Sən gücümü toplayıb.
Ünvanımı bilmirəm,
Çatmayacaqdır, hayıf...

HƏR SƏNİ DÜŞÜNƏNDƏ

Arzular mürgü vurur,
Görən nə xəyal qurur?!
Ürək dayanır, durur,
Hər səni düşünəndə.

Ayrılıq məni sıxır,
Qürurum məni yıxır.
Dünyam yadımdan çıxır,
Hər səni düşünəndə.

Ruhuna tən oluram,
Bir ovuc dən oluram,
Çevrilib sən oluram,
Hər səni düşünəndə.

Ömür mənə şam gəlir,
Könlümə ilham gəlir.
Ruhuma dad, tam gəlir,
Hər səni düşünəndə.

Çox gileyli oluram,
Şeytan feyli oluram,
Dönüb Leyli oluram,
Hər səni düşünəndə.

OLAR BİR SUAL VERİM?

Olar bir sual verim?
Qəlbim səni görəndə
Niyə belə döyünür?!
Baxışlarım dən kimi
Yollarında üyünür?

Olar bir sual verim?
Dilim yanar deməsəm,
Gəl tutulma sözümdən.
Niyə mənim hər gecə,
Yuxum qaçır gözümdən?

Olar bir sual verim?
Baxışından qəlbinə,
Sevqi səpsəm, olarmı?
Gecə ay işığında,
Səni öpsəm, olarmı?

Olar bir sual verim?
"Eşq bir meydır" deyiblər,
Mən bu meydən içimmi?
Hər səhər gəlib sizin,
Küçənizdən keçimmi?

Olar bir sual verim?
Nəyinə bənd olmuşam,
Bu sevginin nəyinə?!
Nədən hakim olmuşam,
Aynurun ürəyinə?!

EHH, NƏ İSƏ...

Bir də səni xatırlayıb,
Vüsalına can atmaram.
Nə özümü, nə də səni,
Şirin vədlə aldatmaram.
Ürəyimdə bir yara var,
Tez-tez açıb qanatmaram,
Ehh, nə isə...

Göy üzütək tutulmuşam,
Bulud-bulud yağışım var.
Qarışıbdır dünyam tamam,
Nə baharım, nə qışım var.
Kimi necə başa salım?!
Yüz dostum var, tanışım var,
Ehh, nə isə...

Günlərimi sənə verdim,
Özümə gün bəyənmədim.
Neyləyim ki, ağır gəldi,
Vüqarımı əyəmmədim?
Sənə çoxlu sözüm vardı,
Cürət tapıb deyəmmədim,
Ehh, nə isə...

Olan oldu, keçən keçdi.
Nə deyim mən indən sonra.
Günüm də bir gün deyil ki,

Ömrüm-günüm, səndən sonra.
Gedib kimə ürcah oldun,
Allah bilir məndən sonra,
Ehh, nə isə...

BUNDAN O YANA DA VAR

Ulduzumuz küşüdü,
Asimanda qəfildən.
Sübhə kimi yatmadım,
Qüssə içindəyəm mən.
Sıxır məni dörd divar,
Bundan o yana da var?

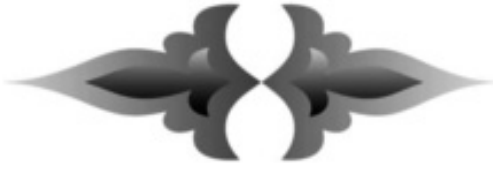
Könlümdəki sevginin,
Sən idin ilk ovçusu.
Sənə gedən yolların,
Mən deyiləm yolçusu.
Göz yaşından oldum xar,
Bundan o yana da var?

Bir də mənim gözümdə,
O məşəl yana bilməz.
Bu ağrı, bu nisgilə,
Ürək dayana bilməz.
Ümidimə yağır qar,
Bundan o yana da var?

Ölüm nə cür olur ki,
İndi sənə nə yazım?
Necə sığdın həsrətə,
Yerə-Göyə sığmazım?
Dünya olub mənə dar,
Bundan o yana da var?

Bir budaqda oturub,
Min budağa əl atdın.
Səni sevən qəlbimi,
Niyə belə qanatdın?
Könlümdə min ahu-zar,
Bundan o yana da var?

Soruşsam çiyin çəkər,
Nə Göy bilər, nə də Yer.
Əgər ölməmişənsə,
Sualıma cavab ver,
Durma belə lal və kar,
Bundan o yana da var?

FİRAVAN MAHİR

YADİGAR SIRQALAR

hekayə

Məzahir yenə də balaca həyətinə işləyirdi. Heç kəs onu nə vaxtsa işsiz, yəni, gəlib yatan vəziyyətini demək olar ki, xatırlamırdı. Həyatın min bir sınağından çıxmış bu kişi övladlarına da zəhməti sevdirməyə çalışır, bağyanı sahədə işlərkən oğlunu, qızını da yanında götürərdi. Ən gözəl keçirdiyi vaxtlardan biri övladlarıyla bir yerdə keçirdiyi anlar idi. Hər zaman övladlarının, xüsusən də qızlarının nazıyla oynayan Məzahir onlar üçün mahnı oxuyar, oyun oynayır, dərslərlə məşğul olar, hətta gecələri nağıl da uydurub danışardı.

Bu axşam da yorğun-arğın, bitkin gələn atanı qızlar əməlli-başlı yormuşdular. Böyük qızın şiltaqlıqları bitmir, yenə də deyirdi.

-Ata, Bakıya nə vaxt gedirsən?

-Bu ay da göndərəcəklər, ay qızım. Yenə könlünə nə düşüb?

-Ay ata, bu dəfə dəqiq alacaqsansa deyəcəm, yoxsa yox.

-Nə imiş görəsən, hər dəfə bir şey tapırsan.

-Mən tapmaqla deyil ki, sən yenə də gedib öz bildiyini alırsan.

-Bir az insafılı danış, ay bala, mən aldıqlarım sənə daha çox yaraşır. İnsan özünə yaraşanı geyinər. Səni də məndən çox sevən olmaz, bunu bil.

Qızının saçlarını oxşayan ata sakitcə "Qaragöz boy-boy" mahnısını dodağının altında zümzümə edirdi. Mətbəxdən gələn səs mahnını bölür.

-Ay Məzahir, bu balaca qız yenə saçlarını daramağa qoymadı. Sən allah, çağır onun saçlarını dara.

-Yaxşı, yaxşı, ay xanım. Gəl görüm bura, La-

loçka. - deyə o balaca qızını səsleyir.

Adını Lalə qoysa da o həmişə ona "Laloçka" deyə müraciət edərdi. Qapqara gözləri olan Lalə atasının yanına gəlib dizinin üstündə oturur, böyük qıza göz-qaş edir ki, darağı götürsün. Ata-bala başlayırlar söhbətə:

-Bu nədi əlində?

-Kuklamdı. Baax, nə qəşəngdi...

-Düzdü qəşəngdi, amma mənim Laloçkamdan yox, çünki onun saçları dolaşmış, gəl darayaq.

-Hə, ata, darayaq.

Ata-qız kuklanı darayırlar. Sonra ata bir kuklaya, bir də Laloçkaya baxıb deyir:

-Gəl sən də saçlarını darayaq. Axı sən də qəşəng olmalısən. Sonra deyərlər ki, kuklası Laloçkadan qəşəngdi.

Laloçka razılaşıq. Məzahir özündən əmin şəkilə ehməlcə mahnı zümzümə edərək qızının saçlarını darayır. Balaca qız sevincək ona oxunan mahnının sədalrı altında kuklasını oxşayır.

Ay uzun saç, qara göz,

Ağıllı qızım mənim.

Gəl əlifba oxuyaq,

sən şagird ol, mən məllim.

-EE yox, ata, mənəm məllim.

-Yaxşı, qızım. Hə, indi olar, çünki saçların məllim saçına oxşadı.

Anası mətbəxdən boylanıb səsləndi:

-Bəh, bəh, nə qəşəngdi mənim qızım.

Uşaqlarla oynayıb həm özlərini, həm də uşaqları yorduqdan sonra uşaqlar yatmağa yollanırlar.

Qəribə sakitlik çökür evə. Məzahir danışmaq istəmir, kefi pozulmuş halda söykənib mütəkkəyə yerdən ayaqlarını uzadıb oturur. Dərin fikrə gedir. Gah dodağının altında zümzümə edir, gah da sakitcə bir nöqtəyə zillənib qalır.

-Yenə fikrə getdin, ay kişi? Nolub? - Xanım əlində çayları gətirirdi.

-Heç. Bu gün də maaşları vurmadılar, heç bilmirəm necə olacaq. O qədər ağır vəziyyətdə olan işçilər var ki, adam üzlərinə baxa bilmir. Yenə gələn həftə gedəcəm, görək bizə pul ayırırlar.

-Özgələrin dərdi səni birtəhər elədi, bir az da özünü fikirləş. Mudir sən deyilsən ki, hər iş də səni göndəririlər. Vallah, sən olmayanda uşaqlara baxa bilmirəm. Mənim sözümə baxmıllar.

Xanım nə fikirləşdisə, qaşlarını çatdı, elə bil ərinin bayaqkı sözləri indi ona çatırdı.

-Bəs bu gün maaş olmadı, ay Məzahir, sabah neyniyəcəm? Dayım qızları deyib ki, sizə gələcəyik. Mən də onların qabağına sup bişirib qoy-maycam haa?

Məzahir gözlərini yerə dikmiş əli ilə xalçanın üstündəki qırıntılı sapları dartmağa başlamışdı artıq, bilirdi ki, verəcək cavab tapmır. Bu onun çarəsiz, köməksiz anlarında başını qatacağı ən sadə və primitiv məşğuliyyət idi. Bundan ötrü bəzən danlanırdı da ki, xalça təmizdi, nə axtarırsan o xalçada. Amma neynəməli? Sakit və rəvan xasiyyətdə olan bu insan başqalarına əsəbini tökməkdənsə, acığını xalçadan çıxırdı.

-Əslində bir şey demək istəyirəm. - deyərək xanımını dilləndi. - Atamgilin böyük qıza aldığı qızıl sırqalar var, onsuz da qırılıb, bəlkə onu sataq. Baxma da qızıldı, əməlli pul edər, sabah qonaqları da yola salaram, bir müddət də dolanarıq, nə deyirsən?

-Nə deyim, vallah, axı yadigardı. Bir də ki, onu sənənin atan alıb, özü də Moskvadan.

-Düzdü, amma neyniyək, heç gəlməyən qonaqlardı, bizi də yaxşı adam kimi tanıyırlar, deməzlər ki, getdik üzümüzə yaxşı baxmadılar?

-Vallah, məsləhət sənindi, amma səhər icazəsini qızından al, sonra. QIZIZMIZ NƏ DESƏ, ONU DA EDƏRİK.

Bunu da belə yoluna qoyan ev sahibləri çaylarını içib gedib yatırlar.

Səhər tezdən masa başında hamı yığılanda ana başlayır söhbətə:

-Bu gün bizə qonaq gələcək. Heç kim oyuncaqlarını, kitablarını ortalığa tökməsin. Qızlar həyəti sahmana salarsız.

-Nə də olsa, bizə iş var. Qonaq sizi görməyə gəlir. Evə baxmayacaq ki?

-Bəsdi də, ay qızım, nə deyirəm, onu da edin. Bir də ki, sənə işimiz düşüb. Bu qonaqların gəlməyi səndən asılıdı.

- Ay amaaan , yeməkləri də mən bişirəcəm? Hər halda özünü biabır eləmək istəməzsiz.

Bu zaman ata övladların başını öpərək masadan qalxdı və oğlunu da özüylə apardı həyətə.

Ana qırtdana-qırtdana sözə başladı:

-Qızım, bilirsən ki, atan nə qədər vaxtdı maaş almır və bu gün qonaqlar gəlir. Ata çıxışdır bil-mədi, ona görə də mən səndən xəbərsiz ona dedim ki, sənənin baba alan qızıl sırqalarını sataq, onsuz da qırılıb, taxmırsan, ata da çox fikir etməmiş olar. Bilmirəm, düz elədim, ya səhv, amma düşündüm ki, sən də atanın fikir çəkməsini istəməzsən. O sırqalar yadigardı, bilirik, amma ata sənə vaxt gələr, daha gözəlini alar.

-Ana, sən gördüyüm ən qayğıkeş qadınsan, niyə mənim atam onun-bunun yanında utanmalıdı. Əgər belə qərara almırsızsa, mən də razı, amma məni çox işlətməzsən. - deyib gülüb qaçdı həyətə.

Ana gedib məxmər boğçada saxladığı yadigar sırqaları götürüb gətirib həyətdə özü üçün bir məşğuliyyət tapan ərinə verdi. Sırqaları alarkən Məzahir nə hiss etdiyini deyə bilmədi, çünki bazaraya getmək vaxtı idi, yoxsa qonaqlar gələndə çox şey çatmazdı.

Qonaqlar gəldi, masalar açıldı, hamı şən, mehriban söhbətlər etdi. Evin abu-havası tamam dəyişdi, çünki ev yiyələrinin üzü gülürdü. Atasını, anasını şən görən uşaqlar da mehribancasına oynayırdılar. Bu gün onların yaddaşında xoş anlarla yadda qalacaqdı.

Axşam düşdü, qonaqlar da evlərinə getdilər. Gedərkən çox minnətdarlıq etdilər.

Ailə bir araya yığıldı. Atanın ağzından bu kəlmələr sükutu pozdu:

-Əllərin dərd görməsin, ay ceyran.

Böyük qız bu kəlimələri gözləyirmiş kimi yerindən sıçrayıb atasının boynuna sarıldı. Bu sarılma gündəlik sarılma sayılmırdı. Bilinmirdi kim kimə minnətdarlıq edirdi. Ata qızına onları çətin vəziyyətdə çaş-baş qoymadığı üçün, qız isə atasına və anasına gözəl həyat dərsi üçün sarılılışı. O, ailəsindən insanın hisslərinin, qürurunun, izzətinin ən gözəl zinət olduğunu, başqalarına qoyulan hörmətin əslində özünə qoyulan hörmət olduğunu öyrənmişdi. Bu duyğunu, bu düşüncəni o heç yerdə, heç bir pedaqoqdan ala bilməyəcəkdi. Bunun üçün o, atasına minnətdar olmalıydı.

KİRMAN RÜSTƏMLİ

AY ŞƏHİD BULAĞI

Səderək döyüşlərində onurğasından güllə yarası alıb, ömürlük yataq xəstəsinə dönən bölük komandiri Əbdül Məmmədov və oğlu, 2016-cı il Aprel döyüşlərində qəhrəmancasına şəhid olmuş Azərbaycan milli ordusunun zabiti mayor Rasim Əbdül oğlu Məmmədovun əziz xatirəsinə həsr edirəm.

Sən oldun vətənə əbədi yoldaş,
Nədən qurumadı gözündəki yaş?
Səndən su içəcək nə qədər yurddaş,
Sən çağla, ax, püskür, dilində ağı,
Ay şəhid bulağı.

Yolçular su içib rəhmətini deyər,
Qarşında diz çökər, qamətini əyər,
Səni xatırlayan ürək göynəyər,
Asmısan sinəndən o al bayrağı,
Ay şəhid bulağı.

Yaraşdı soyuna əzəmət, vüqar,
Varmış taleyində bir əhdi ilqar,
Anan namaz üstə verdi bir qərar,
Göz yaşın axıtdı, ərirdi dağı,
Ay şəhid bulağı.

Bu, Lələtəpəndi, azad etmişən,
Bir canda döyünən ana cismisən.
Zəfərinlə neçə-neçə qəlbə girmisən,
Ax, sulansın suyunla vətənin bağı,
Ay şəhid bulağı...

Atan qucaqladı tabutu cılğın,
Anan tabut üstə saldımı qırğın?
Bir anlıq itirdi huşunu, ağlın,
Nifrəti məhv etdi nə qədər yağdı,
Ay şəhid bulağı.

Sən oldun bu gündən zamana yoldaş,
Yolçu ətrafında quracaq bardaş,
Səni unutmaq, ay şəhid qardaş,
Gül, çiçək açacaq çeşmə qırağı,
Ay şəhid bulağı.

05.04.2023

YAZIRAM (Sabirsayağı)

Şairəm, bənzədib hər sözü zərə,
Söz içindən söz seçirəm cürə-cürə.
Söz də var ki, bənzədirəm lələ, düre,
Baş ayaq, ayağı baş tutub qazıram,
Hərdən aşikar, gah da pünhan yazıram.

Pıqqıldayan qaynar qazan bişməz hələ,
Kim qurubdur iqbala cələ, tələ?
Şeytan deyir beləsinə tutub bələ,
Əldə qələm, gəl də bax, qan-qan yazıram,
Hərdən aşikar, gah da pünhan yazıram.

Peysər yoğun, özgə malı talan, müftə,
Hər gün yağlı ətdən çəkib yeyir küftə.
Əl gətirsə axşam-səhər alar siftə,
Movzum bəlli, alıb gözə, xan yazıram,
Hərdən aşikar, gah da pünhan yazıram.

Gərək deyil üz-gözümə tutam ələk,
Mən də buyam, gəlməyirəm sənə kələk.
Yurd dağılıb, millət olub ələk-vələk.
Bəs beləsə sanma ki, ad-şan yazıram,
Hərdən aşıkar, gah da pünhan yazıram.

07.06.2023

Gəncliyim, qayıt

Səpildin yollara məndən xəbərsiz,
İtirdim mən səni səndən xəbərsiz.
Saçlarım ağardı dəndən xəbərsiz,
Sən qayıt ömrümə, gəncliyim, qayıt,
Qol budaq olunmuş çiliyim qayıt.

Qolumda güc vardı, ərənlər kimi,
Hər gülün yaxşısın dərənlər kimi,
Yerə igidləri sərənlər kimi,
Arzular bitməmiş gəncliyim, qayıt,
Canımda yaşayan o ruhu ayılt.

Utandım, sıxıldım, özgə baxışdan,
Sevmədim qızları boya, naxışdan,
İllərin üzdəki qat-qat qırışdan,
Məni qurtarmağa, gəncliyim, qayıt,
Yuxumu görməyə gəl mənə bayılt

Sonsuz məhəbbətim nədən tükənmiş,
Sənə bəslədiyim sevgimmi kəmmiş?
Sən demə, qocalıq bel də bükərmiş,
Donmuş vücudumu bir də gəl, ayılt,
Səndən heç doymadım, gəncliyim, qayıt.

Üz-gözümün qırıqları çoxalıb,
Bu həyatdır, səni məndən o alıb.
İllər arxasında tənhamı qalıb,
Bu səhifə, bu kağız, bu da ki sayt,
Sübutdur, bil sənə, gəncliyim, qayıt.

05.02.2023

Mən nərgizəm

Elə oğurladım qəlbini sənənin,
Axtarsan taparsan güldə, çiçəkdə.
Yaxası açılmış tər bənövşənin,
Yanımda durmuşam sarı köynəkdə.

Nə qədər zərifəm, əl vur, baxsana,
Nərgiz çağırırlar çiçəklər məni.
Qoparıb yaxana sancıb, taxsana,
Yeyib qurtarırlar böcəklər məni.

Heç də bənzəmirəm başqa bir gülə,
Ətrimin iyindən tanırlar məni.
Soyuqda qovrulub dönsəm də külə,
Yaşayır canımda nərgiz görkəmi.

Azacıq yaxınlaş, sinəmə bir bax,
Bənövşə qoxusu çöküb oraya.
Tapdama sən məni, basma heç ayaq,
Dözmək olmaz sən vurduğun yaraya.

16.02.2021

XARI BÜLBÜLÜM

Nə zamandır gülün açmır taybatay,
Ətrafında dövrə vurmur bir halay.
Harda qaldı toyun, düyün, o nanay,
Açıl, süslən, bəzən, xarı bülbülüm.

Ey gül, bülbül çəkib sənənin nazını,
Unutdunmu Xanın o avazını?
Şuşamın baharın, əlvən yazını,
Qədəm-qədəm gəzən, xarı bülbülüm.

Xan qızının evi, yurdu talanmış,
Saray uçurulub, kəsək qalanmış,
Məscidlərim dilim-dilim odlanmış,
Hər acıya dözən, xarı bülbülüm.

"Segah", "Şüşt"ü, "Rast"ı udub, dinlədim,
Dinlədikcə yavaş-yavaş inlədim,
Səni sevdim, dərdim felən iylədim!
Ver özünə düzən, xarı bülbülüm!

Rəngin gəlir nurla dolu şəfəqdən,
Şəfanı istərəm yaradan həqdən,
Əminsən ki, sənə Şuşadır vətən,
Bax, belə bir gülsən, xarı bülbülüm.

Arazım

Arazın suyu da quruyub bir az,
Yox olub dərinlik, bax, bura dayaz.
Arazdan nə umsan etməz etiraz,

Lilləri yuyulur göz yaşı ilə,
Bizi haraylayır öz daşı ilə.

Dünya yaranandan Araz da axır,
Fərq etməz, sağına, soluna baxır.
Oğul evləndirir, nişan da taxır,
Soyları çoxalır, türkləşir dünyam,
Araz bizə doğma, sanki, o anam.

Arazdan çox yazdım, heç saya gəlməz,
Arzular o qədər, o bunu bilməz.
Dərd daşıyan, əsla, sevinib gülməz,
Sularda boğulur özü Arazın,
Özünü yandırır közü Arazın.

Savalanım keşik çəkir Təbrizə,
Salam olsun Araz üstü şəhrizə,
Qonaq gəlin burda yeni dəhlizə,
Qoy sevinisin o tay-bu tay Arazım,
Sularında doğur bir ay, Arazım.

08.10.2022

Anasız günlər

Sənsiz bu bayramı keçə bilmərəm,
Başıma göylərin daşı ələnər.
Xatirən o qədər, silə bilmərəm,
Ömrümə bəzəkdir həmin sənələr.

Sən mənim həm anam, bir dünyam oldun,
Özümü səninlə adam sanardım.
Gedəli yuxumda sən rəyam oldun,
Mən səni ağzımda bir tam sanardım.

Sən getdin, ağzımın tamı da qaçdı,
"Şükürlər" gəlmədi mən onu görə.əm.
Bağlı qapıları yuxummu açdı?
Dolaşq saçını əlimlə hörəm.

Hara baxırımsa izin var orda,
Yatdığın çarpayı iyini saxlar.
Ana, sən yatdığın o soyuq gorda,
Ruhum da hər gecə, bil, səni yoxlar.

21.03.2022

İtirilmiş güman

Axı, nəyin itib, mənim üzümdə,
Axtardın, tapmadın itirdiyini?

Dəfn etdin sən onu mənim gözümdə,
İllərlə böyüdüb bitirdiyini.

Sənə güvəndiyim inamım itib,
Hardan alacağam o gücü, daha?
Başa düşürsən ki, gümanım itib,
Bərişiq gəlməzmi mənə çox baha?

Könül vərəq deyil, yazıb pozasan,
Pozdunsa yarası sağalmır, gülüm.
Hələ də könlümdə sən bir qorasan,
Sulanıb şəkərin çoxalmır, gülüm.

Səni də, məni də ayırır yollar,
Hərənin öz yolu, qisməti varmış.
Kiminsə bəxtində sayrışır yollar,
Kiminsə yolları bitib, daralmış.

10.04.2020

Bir ömür yaşadız

Müəlliməm Firuzə xanım Məmmədliyə

Bir ömür yaşadız bizimlə qoşa,
Bir yerdə vuraqımı biz onu başa?
Kim bizi sevirse, etsin tamaşa,
Heç hamar olmadı bizə bu yollar,
Yollara sarmaşiq nə qədər qollar.

Üzündə gənclikdən tərəvət qalıb,
Allahın verdiyi o sərvət qalıb.
Bizə bəslədiyən mərifət qalıb,
Dünən yolçu idik, bu gün yolçəkən,
Misralar üstündə oba, ev tikən.

Altmışlar görünmür, uzaqda qalıb,
Firuzə bəmbəyaz, uzaqda qalıb,
Şairim əlçatmaz o dağda qalıb,
Fəth etmiş zirvələr, əlində qələm,
Onun sayəsində mən də kamiləm..

25.03.2023

Əlincə duyğuları

Dostum şair Mehdi Milaxlıya

Əlincənin çəşirində gözüüm var,
Qartısa da buna məndə dözüüm var.
Qayasından torpağına uzanan,
Hər qarışda bir min illik közüüm var.

Dərə boyu yolu kollu, kosaqlı,
Külü isti, suyu qaynar, ocaqlı.
Ot biçən də samovara od salıb,
Odun quru, soyulmamış, qacaqlı.

Üz tutmuşam gedəcəyim Milağa,
Əlincədən bəlkə bir az qırağa.
Qoy dostlarım bir az məni gözləsin,
Əllərində gül-çiçəklə nağara.

Doymaq olmaz Əlincənin ətrindən?
Ruhum içsin rayihəsin dərinədən.
Göz qamaşsın günəşindən bir anlıq,
Nur da udum qövsi-qüzeh rəngindən.

18.03.2022

Nəsimi tövhəsi

Nəiminin ahı tutdu bizləri,
Teymur sildi yerdə qalan izləri.
Nəsimini tərk-i-vətən eylədi,
Haqqdan qaçan şeytan sifət üzləri.

Soyulduqca rəva qılıb "mən" dedi.
Güc qüvvətin haqqdan alıb, "mən" dedi.
Eyləyib ölümə elə bir üsyan,
O, üzünü qanla silib, "mən" dedi.

"Ən əl həqqi" bürüdükcə dünyanı,
Nəsimi fəth etdi cümlə cahanı.
Dərisi soyuldu cəllad əlində,
Qılıncdan itiymiş bir damla qanı.

Vücudu sığmadı iki cahana,
Sufisi, paklığı dərman qanana.
Sərpa soyuldu cəllad əlində,
Gəlmədi düşməni əsla imana.

18.03.2022

VƏTƏNSİZ QALMA

Kəmalə xanım Bənəniyarlıya

Vətən dərdi çox ağır,
Vətən gözündən yağır.
Giləsi özün boyda,
Bağır, ay mələk, bağır.

Yollar da hamarlanıb,
İnsanlar qahmarlanıb.
Əlincən şəhər olub,
Gəl bir bax, səhmanlanıb.

Bu Vətənin qızı sən,
Məgər ondan küsmüsən?
Gedəlin illər oldu,
Nədən ayaq üzümüsən?

Bahar gəlir, bil sənsiz,
Vətən qalıbdır gəncsiz.
Qızlar gəlin köçməyir,
Evdə qalır kimsəziz.

Yad ölkənin daşın at,
Üzük olsa, qaşın at.
Bir udumluq havanın,
Vətəndə ətrinə bat.

Vətən dərdi çox ağır,
Vətən gözündən yağır.
Giləsi özün boyda,
Bağır, ay mələk, bağır.

02.06.2023

Bu daş üstə oturmuşam

Bu daşların sayı olmaz,
Daş çiçəyi heç vaxt solmaz,
Bitən ömür bir də dölmez,
Xatirədi, oyulacaq,
Qəbrim üstə qoyulacaq.

Bu daş üstə oturmuşam,...
Dalğın, dalğın.
Seçmişəm daşların ağın.
Seyr etmişəm ətrafımın,
solun, sağın.
Düşünmüşəm bir qədər,
Məni bürüyüb kədər.
Nədən tapmadım özümə bir yoldaş?
Daşımı oldu mənə sirdaş, sirdaş?
Yorğun İdim,
Yaşıl ağac yurğun idim.
Öz özümdən yorulmuşam,
Soruşmadım mən özümdən,
Yoruldunmu bu dözümdən?

Daş hara, sən hara?
Deyəsən, daş səni aparır məzara.
Qoyulacaq qəbrim üstə, bu daş.
olacaq mənə yoldaş.
Oturduğumdan çox
əvəz alacaq.
Altına qoyacaq,
Büküldüyüm dərzisi.

10.08.2020

Bir sərkərdə tanıyıram

Bir sərkərdə tanıyıram,
Səbirlidir, çox mətindir.
Vallahı, elə sanıram,
Sərdar olmaq çətindir.

Bir sərkərdə tanıyıram,
O, bir yol çəkir Turana.
Hər qopan daş qram-qram,
Dəyir yollarda durana.

Bir sərkərdə tanıyıram,
Oğuzların öz soyundan.
Gör, keçmişimi anıram,
Sevindim zəfər toyundan.

29.05.2023

Bu qızım baldı

Vallah, baladı.
Başa bələdi
Özü bir cırtıdan,
Baldı ki baldı..

Top topuş əli,
Tutmaqda zəli.
Gözlər piyalə,
Dəlidir, dəli.

Kək-kək əyləyir,
Dilini əyir.
Quyruq da dartır,
Pişik əyləyir.

Sözləri böyük,
Saçları hörük.
Gülüşü də ki,
Elə bil körük.

Güldü, çiçəkdi,
Qönçə, ləçəkdi.
Lalə yanaqdan,
Kim öpəcəkdə?

15.02.2019

Tükənən ümid

Ümid yoxdur sabaha,
Məzar kəfəndən baha.
Əl açmadım allaha,
Ümidim bitmiş mənim.

Əl çəkmirlər hər şeydən,
Gözlər doymur ki meydən.
Ayılmayırlar keydən,
Ümidim bitmiş mənim.

Tabaq boşdur, yuxa yox,
Yarış gedir yoxa yox.
Aclar hələ deyil tox
Ümidim bitmiş mənim.

Bu bayramın dərdi nə?
Şeş-beş düşmür nərdinə.
Dözmək olmur fərqiyə
Ümidim bitmiş mənim..

Talan talanın üstə,
Ağız dadmır ta püstə.
Əl aç tanrıdan istə,
Ümidim bitmiş mənim.

Göz də doymur hər şeydən,
Taqət gəlmir ya heydən,
İnsan quruyub keydən,
Ümidim bitmiş mənim.

12.03.2018

Sabahınız xeyir

Bu gecə, yağışlı gecə,
Yuxum qaçıb ərşə necə.
Kirpiklərim misra üstə,
Axtarır ki nəşə seçə.

Damcıları necə soyuq,
Torpaq üstə açır oyuq.
Tanrım, axıt göz yaşını,
Bəndən içsin bir doyumluq.

Qızılgülər baş aşağı,
İslanıb sınıb dayağı.
Sarıköynək nədən susub,
Oxumur cəh-cəh, bayağı.

Külək əsir dəli-dəli,
Qalxır göyə otun təli.
Gecə çapır kəhərini,
Yerdə ayaq, göydə əli.

Bu gecə mənim gecəm,
Adlayıb selin keçəm.
Danım gəlsin, doğsun Günəş,
Badəm dolsun, selin içəm.

02.05.2023

Qəlbin səsi

Mən bitirdim bu sevgini,
Dəfn etdim qəlbimin dərinliyində.
Mən bitirdim bu sevgini,
Bir payız gününün sərinliyində.

Bir də axtrarmaram,
Axı ondan nə umaram?
Bitdi, tükəndi artıq,
Sanki, o, olmayıb yaratdıq.

Nə axtarım, nə anım,
Yox artıq o,
Özümü tənha sanım.
Mən bitirdim sevgini,
Unudulmuş rəya kimi.
Mən bitirdim sevgini
Ondan doya-doya kimi.

12.04.2023

Vətən bölünərmi?

Araya Araz düşüb,
Bu torpaq bölünərkən.
Mənə nədən az düşüb?

Köpəklər hürərkən.
Vətən də bölünərmi?
Bu hal öyünərmi?
Bəlkə, mən bilmirəm.
Xoyuma əlim çatmır,
Təbrizsiz damarımda qanım axmır.
Quruyan Urmuya gəlməz olub sonalar,
Məndən kömək umur,
Başına evi uçmuş analar.
Vətən çatı deyil,
Onu hər gün sökəsən.
Vətən batı deyil
Dərya üzüb keçəsən.
Vətən qoltuğumun dibi,
O mənə doğma, ana kimi.
Vətəni bölmək hünərmi?
İstəməsəm Vətən mənə dönərmi?
Qardaşıma o tay,
Mənə də bu tay düşüb.
Bəxtimə düşənə bir bax!
Ax. Ax. Ax....!

07.02.2023

Sovur, xırman olaram

Dərdə dərman olaram,
Əmrə fərman olaram,
Əhdə vəfasız olsam,
Sovur, xırman olaram..

Bu arzu qədər bilməz,
Qələm yazdı, O, silməz.
Sən elə can alırsan,
Əldə ölən dirilməz.

Sevmək könül verməkdir,
Saf bir gülü dərməkdir.
Hicran düşsə araya,
Mum kimi əriməkdir.

Şeir yazdım, bax, sənə,
Sağ ol demirsən mənə?
Allahdan ömür istə,
Sən qurban kəs köləyə.

04.04.2023

XURAMAN ZAKİRQIZI

DƏYANƏT SİMVOLU

oçerk

Müsaibimi dinlədikcə, keçdiyi həyat yolu haqqında söhbətlərini eşitdikcə, iç dünyasını tanıdıqca ona böyük rəğbət, hörmət yaranır qəlbimdə. Dövrümüzün bu çətin, keşməkeşlərlə dolu vaxtlarında, əksər insanların yalnız şəxsi mənfəət, mənsəbpərəstlik, acgözlük hissləriylə yaşadığı zamanda, belə gözü, könlütəx, mərd, qəlbində yalnız hümanizm, gözəl mənəvi hisslərin kök saldığı adamların az da olsa, varlığı könlümə, ruhuma bir rahatlıq gətirir. Onun danışdıqlarına qulaq asdıqca, insanlara - hətta ona pislik, düşmənçilik edənlərə belə xeyirxah, insani münasibətini duyduqca, öz aləmində insanlığın tamam məhv olmadığına şükürlər edirəm.

Gözəl Azərbaycanımızın cənub-şərq hissəsində Kür çayının Xəzər dənizinə töküldüyü ərəzidə, Kür-Araz ovalığının şərqində yerləşən Neftçala rayonunun ən qədim yaşayış məskənlərindən biri də Abasallı kəndidir. Haqqında bəhs etdiyim **Zabit Müslüm oğlu Dadaşlı** bu kənddə dünyaya göz açıb. Onun atası Müslüm kişi çox sevdiyi Qəmə xanımı bir gün qayıqla Kür çayından keçirib qaçırılmış, ailə qurub həmin Abasallı kəndində yaşamışlar. Anası ona danışdı ki, “isti yay günlərinin birində, 1956-cı ilin 31 iyul tarixində analıq sancılarım tutdu və məni doğum xəstəxanasına yerləşdirdilər. Xalqın qoyun-quzusunu otaran sakit, imanlı Fərman adlı bir çoban vardı o kənddə. Həməmən bu çoban Fərman həm də bir ayaqdan çolaq idi. Həmin gün çoban Fərman da-

varı öyrüş yerinə ötürüb, hansısa xeyirxah adamın əkdüyü, böyüyüb qol-budaq atmış qovaq ağacının kölgəsində dincəlirmiş. Onu ani yuxu aparır və yuxuda kimsə ona Müslüm kişinin oğul övladının dünyaya gəldiyini, uşağın adının Zabit olduğunu deyir. Yuxudan hövlnak qalxan çolaq Fərman özünü Tükəzban xanıma (Zabit Dadaşlının nənəsi) çatdırıb sevincək yuxusunu danışır. Nənənin də gəlinindən nigaran vaxtıydı, odur ki, Fərmana: “Kaş ki, yuxun çin olsun, gəlinim, nəvəm salamat olsun. Oğlan olarsa, uşağa Zabit adı verərik”, - deyir. Həqiqətən də günorta saatlarında yaxınlarından birisi Müslümü oğul atası olması xəbəri ilə muştuluqlayır və atan da sənə Zabit adını qoyur”.

Müslüm kişinin ailəsi getdikcə böyüyür və ailədə üç oğlan, iki qız övladı yetişir. Övladlarının tərbiyəli, təlimli, zəhmətsevər böyüməsinə çalışan ata iş yerinə və uşaqlarının məktəbinə yaxın olmaq üçün 1964-ci ildə ailəsiylə Neftçalanın Qarabucaq kəndinə köçür.

Atasının arzularını, öyüdlərini qulağında sırğa eləyən Zabit, məktəb illərində dərslərini əla oxuyur, öz nümunəvi davranışı, biliyi ilə seçilir, ictimai işlərdə fəallıq göstərməklə, istər müəllimlərinin, istərsə də dostlarının sevimlisinə çevrilir. Sovetlərin vaxtında “əla” qiymətlərlə oxuyan, yüksək qabiliyyətli yuxarı sinif şagirdləri həm də ictimai işlərdə fəallıq göstərirdi. Zabit də 9-cu sınıfdə oxuyarkən məktəbin komsomol təşkilatının katibi

seçilmiş, rayon mərkəzində keçirilən əksər tədbirlərdə fəal, nümunəvi şagird kimi oxuduğu məktəbi təmsil edirdi. Neftçalanın 1973-cü ildə müstəqil rayon elan olunması Zabitin sonuncu sinfdə oxuduğu dövrə təsadüf etmişdi. Hətta respublikanın tanınmış ziyalılarının da iştirak etdiyi bu tədbirdə oxuduğu məktəbi təmsil etmək onun nə qədər seçilmiş, nümunəvi şagird olmasının göstəricisi idi.

1973-cü ildə orta məktəbi bitirib qəbul imtahanlardan müvəffəqiyyətlə keçən Zabit, hələ orta məktəbin 9-cu sinifindən maşinist işlədiyi Salyan Mexaniki Suvarma idarəsinin göndərişi əsasında İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun Hidromelorsiya mütəxəssisi fakültəsinə daxil olur. Burada da onun çalışqanlığı, zəhmətsevərliyi özünü biruzə verir. Bacarıqlı, aktiv tələbə kimi çəkdiyi çertyojlar yüksək qiymətləndirilir. Kurs işlərində tələbə yoldaşlarına köməklik göstərir, yardımçı olmağa çalışırdı. Yəni, ehtiyacı olan hər kəsə yardımçı olmaq bu insanın xislətindədir.

Zabit Dadaşlı orta məktəbin yuxarı siniflərində bu sətirlərin müəllifi ilə birlikdə oxumuşdur. O illəri xatırladıqca düşünürəm, həmin fəal, nümunəvi məktəbli, əla qiymətlərlə oxuyan, müəllimlərinin sevimli şagirdi, ictimai işlərdə də öncül, aktiv olan Zabitin gələcəyi də indiki kimi kamil insanlığı tərcih edirdi. Yaxşı xatırlayıram, sinif yoldaşım Zabit dərslərində nə qədər aktiv, fəal olsa da, tay-tuşları ilə ünsiyyətdə bir az qaraqabaq, fikirlərini, gələcək haqqında arzularını gizli saxlamağa üstünlük verən biri idi və mən etiraf edirəm ki, o vaxtlar onun bu xasiyyətindən heç xoşum gəlməzdi. Adətən yeniyetmə yaşlarda insan fikirlərini, planlarını tay-tuşlarıyla paylaşmağı sevirdi. Baxmayaraq ki, nümunəvi, fəal şagirdlər kimi bir çox tədbirlərdə birlikdə iştirak edirdik, amma onun ətrafımızda baş verənlərə münasibətini anlamaq çox çətin idi.

Yazımın qəhrəmanı hələ tələbə vaxtlarından ailəyə yük olmaq istəmirdi. İkinci kursdan etibarən gündüzlər oxuyub, gecələr İstilik təchizatı kombinatında maşinist, laborant, çilingər kimi peşələrdə işləməklə öz maddi ehtiyaclarını ödəməyə çalışırdı.

1978-ci ildə İnstitutu müvəffəqiyyətlə bitirən Zabit Dadaşlı gənc mütəxəssis kimi o dövrdə yeni yaradılmış Neftçala rayon Suvarma Sistemləri İdarəsində sudan istifadə üzrə böyük mühəndis kimi işə başlayır. Beş yüz nəfərlik böyük bir kollektivdə söz sahibi olmaq, hər kəsin sevimlisinə çevrilmək üçün əlbəttə, kamil, ədalətsevər insan olmaq çox vacibdir. Eyni zamanda işə başlayandan az sonradan ta 1991-ci ilə qədər idarənin həmkarlar komitəsinin sədri kimi işçilərin hüquqlarının, sosial vəziyyətinin, əmək şəraitinin, sağlamlıqlarının qayğısına qalmaq, gənclərin maarifləndirilməsi üçün əmək sərf etmək onun fədakarlığının bariz nümunəsidir. Böyük bir kollektivdə nüfuz qazanmış, bacarıqlı, işinin kamil bilicisizək, zəhmətsevər, fədakar, xeyirxah insan kimi bütün rayonda hörmət-izzət sahibi olmuşdur.

Bütün sahələrdə öz bacarığını, peşəkarlığını ortaya qoyan bu uğurlu insan işlədiyi böyük kollektivin sevimlisinə çevrilmiş, istər özündən böyüklərin, istər kiçiklərin rəğbətini qazanmışdır. Məhz bu xüsusiyyətlərinin hesabına və öz ixtisasının, işinin vurğunu olduğu üçün uzun illərin sınağından həmişə məharətlə çıxmış, tanınmış mütəxəssis kimi rayonun bütün iş adamları onunla hesablaşır. Bir sözlə, bu insan, sanki xeyirxahlıq, hümanizm üçün doğulmuşdur. Özünün etirafına görə, hətta incidiyi, pislilik gördüyü adama belə çətin məqamda yardımçı olmağa can atır.

Yazımın qəhrəmanının öz sözləri ilə desək: "Mənim ata babam, atam, anam suvarma sahəsində işləyib həmişə. Mən özüm də 15 yaşından hal-hazıra kimi dörd həyat ünsüründən biri sayılan, canlı aləmin mövcudluğu üçün vacib olan su, onun səmərəli paylanması işi ilə məşğul olmuşam. Həyatımda yeganə məşğul olduğum sahədir su işi. Bu işdə saysız əzab-əziyyətlərlə

Yazımın qəhrəmanının öz sözləri ilə desək:

"Mənim ata babam, atam, anam suvarma sahəsində işləyib həmişə. Mən özüm də 15 yaşından hal-hazıra kimi dörd həyat ünsüründən biri sayılan, canlı aləmin mövcudluğu üçün vacib olan su, onun səmərəli paylanması işi ilə məşğul olmuşam. Həyatımda yeganə məşğul olduğum sahədir su işi. Bu işdə saysız əzab-əziyyətlərlə

qarşılaşsam da işimi, ixtisasımı çox sevmişəm və bu gün də sevirəm.

Yəqin bu işə bağlılığımdaydı, həm də çayın sahilində doğulub boya-başa çatdığım üçündür ki, bir vaxtlar tez-tez aşib-daşdığı, ətraf kəndləri, torpaqları su basdığı üçün “Dəli Kür” adlanan, indi isə mövcud məcrasının beşdə birinə sığınıb lal axan çayımızı çox sevirəm, onun vurğunuyam. Suvarma sisteminə çox bağlı olduğumdan və təsərrüfat işlərinə maraqlı olmağım səbəbilə 1991-ci ildə rayonumuzda ilk kiçik müəssisə yaradılardan biri olmuşam. Fəaliyyəti suvarma xidmətindən ibarət olan “MÜSLÜM-Z” Kiçik Müəssisəsini yaratdım. Öz vəsaitim hesabına nasos aqreqləri, transformatorlar aldım müəssisə üçün. Müəssisənin on beş illik uğurlu fəaliyyətindən sonra 2016-cı ildə acgöz məmurların - rayon Suvarma Sistemləri İdarəsi rəhbərinin, güya bizim rayonumuzdan seçilmiş deputatın, o zamanki icra başçısının müdaxiləsi nəticəsində fərdi özəl müəssisəmin fəaliyyətini qanunsuz hesab edərək, xüsusi qəddarlıqla işlərimi pozdular, fəaliyyətimi dayandıрмаğa məcbur etdilər. Bu olaylardan möhkəm stress keçirdib yatağa düşdüm, ölümlə üz-üzə qaldım. Yəni, mənim zəhmətlə sevə-sevə gördüyüm, əslində rayon sakinlərinin əkin-biçin işlərinə fayda verən xeyirxah işimi “qanunsuz” sayıb əlimdən aldılar”.

Bu nə giley, bu nə nisgil, bu nə qəm?!
Fələk dərdi bol eləmiş, bəxti kəm.
Başa gələn çəkiləcək, nə çarə...
Fələyə kim qura bildi məhkəmə?!

Onu dinlədikcə mənim də ürəyimdə nisgil yaranır. Həqiqətən də suvarma sahəsinin bilicisi kimi gördüyün xeyirxah işini haqsızlıqla qanunsuz sayıb, səni bu işdən uzaqlaşdırmaq çox böyük ədalətsizlikdi. Üstəlik də Kür çayının hazırkı vəziyyəti bütün sakinlər kimi onun üçün də ürək ağrısına çevrilib. Kənd təsərrüfatı işləri ilə məşğul olanlar çox yaxşı bilir ki, məhsul əldə etməyin başlıca açarı su bolluğudur. Əkin-biçin işlərinin getdiyi yay aylarında Kür çayının bu günkü və-

ziyyətinə, suyunun azalmasına, çayın axarlılığının azalmasına həmin ərəzidə yaşayan bütün sakinlər, təsərrüfat adamları ürək ağrısı ilə baxır, vəziyyətin nə zamansa düzələcəyinə ümid edir. Sözü dəyişib ailəsi, ata-anası haqqında soruşuram və.... peşiman oluram soruşduğuma görə.

Mü sahibimin üzündən qara kölgə keçir... Uzun-uzadı susur, gözləri yol çəkir və dərindən köks ötürüb aram-aram asta səslə danışır:

“Elə məqamlar var ki..., ifadə etməyə acizlik çəkir insan..., hansı sarsıntılar yaşadığımı bir özün bilirsən, bir də Allahın... 1985-ci ildə iki ayın içində - yanvar ayının 9-da atam 51 yaşında, mart ayının 3-də anam 46 yaşında çox erkən həyatdan köçdülər. Çox böyük, sözlə ifadə olunmayacaq qədər ağır sarsıntı keçirdim. Düşünürdüm ki, onlarla bərabər mənim gəncliyim, cavanlığım da öldü. Böyük qardaş olduğum üçün bacı-qardaşların bütün məsuliyyəti mənim üzərimə düşürdü. Həmin ilin avqust ayında kiçik qardaşım iş yerində bıçaqlandı, ölümcül xəsarət aldı. Uzun müddət onun müalicəsi, istintaqın ədalətsiz aparılması da mənim səhhətimə, sağlamlığıma ağır zərbə vurdu. Öz ailəmdə də uşaqlar böyüyür, onların məsuliyyəti, qayğısı məni güclü olmağa vadar edirdi. Bacı-qardaşların problemləri məni elə məşğul edirdi ki, öz ailəm üçün normal ev tikdirməyə imkanım olmurdu. Uzun müddət darısqal otaqlarda böyüdüyü uşaqlarım...”

Söhbət dolanıb vətənpərvərlik mövzusunun üzərində dayanır. İlk müstəqillik illərindən, ölkəmizin, xalqımızın çəkdiyi məşəqqətlərdən danışırıq həmyaşdım, həm məktəb illərinin dostu olaraq. Başına gələnləri, o dövrün təəssüratlarını bölüşür mü sahibim:

-Bilirsən ki, necə ruh yüksəkliyi ilə, sevgiyə can atırdıq vətənimizin müstəqilliyinə. Hətta sevindiyimdən üç rəngli bayrağımızı öz əllərimlə tikib hazırlamış və iş yerimdə, otağında göz önündə yerləşdirmişdim. Sovet hökuməti o dövrdə nüvə silahından qorxmadığı qədər o bayraqdan qorxurdu, - deyərək ürəkdən gülür. - İnstitutda oxuyarkən hərbi kafedrada hərbi biliklər alırdıq və institutu bitirərkən zabit rütbəsi verilmişdi mənə. 1992-ci ildə beş azyaşlı uşaqları heç bir gəliri olmayan yoldaşımın ümidinə buraxıb, Qarabağ uğrunda qızgın döyüşlər gedəndə Neftçala RHK-dan çağırışla cəbhəyə göndərilmişəm. Lənkəran və Qusar rayonlarında rus ordusundan silah-sursatların, hərbi texnikanın və sənədlərin təhvil-təslimində iştirak etmişəm.

Ona qulaq asdıqca bu sətirlər yaranır qələbimdə:

Üçrəngli bayrağı tikdin ilk dəfə,
Mütləq ucalacaq, etmədin şübhə.
Çox sevdin vətəni, sevdin oğultək,
Bunu əməlinlə göstərdin gerçək.

“...Həyatın sınaqları bitmək bilmir ki... Böyük qızımın yaşının az olmasına rəğmən yaxın dostumun güclü ısrarı, xahişi ilə onun qardaşı ilə ailə qurmasına razılıq verdim.

Az müddət sonra razılıq verdiyimə peşiman olsam da, öz səhvimi anlasam da, artıq gec idi. Çünki iki körpəsi vardı artıq. Uşaqların xatirinə dözməli oldum. Tərslikdən kürəkənimi elektrik cərəyanı vurması nəticəsində 1996-cı ildə rəhmətə getdi. İki azyaşlı uşağıyla dul qalan qızımı himayəmə almağa məcbur oldum. Kürəkənimin ailəsi nəinki yetim qalmış nəvələrinin, dul qalmış gəlinin təminatına, qayğısına qalmadı, əksinə evi, dünya malını daha üstün tutdular. Məni iki il məhkəmələrdə çəkişmələrə məcbur etdilər. Bu haqsızlıq, cahillik mənə olmazın stresslər yaşatdı. Çəkdiyim acılar, dost xəyanəti, haqsız ittihamlar məni yüksək arterial təzyiq xəstəsinə çevirmişdi. Üstəlik 2016-cı ildə böyük əmək, zəhmət verdiyim, çox böyük maddi yatırımlar hesabına yaratdığım və xeyli inkişaf etdirdiyim müəssisəmin əlimdən alınması, başıma gələn haqsızlıqlar nəticəsində dördüncü dəfə yüksək təzyiqdən iflic keçirdim. Artıq həyatdan, yaşamdan küsmüş, xəstəliyimlə barışmış halda idim, ətraf aləmdən, in-

sanlardan özümü təcrid etmiş, həyatımın sona çatmasını gözləyirdim sanki... Bütün yaxınlarımla, ailəmin, övladlarımla təkidlərinə, xahişlərinə baxmayaraq heç bir müalicə almaq istəyim, məramım yox idi..., hiss edirdim ki, sağ ayağında qan işləmir, hədsiz çox çəki itirmişdim. Hər şeyə, həyata, yaşama biganə kimi idim. Bir gün xətrini çox istədiyim, sözünü yerə sala bilmədiyim bibim bizə gəldi və məni yetərincə tənə elədi ki, “niyə müalicə almırsan? Belə olmaz. Sənin bu işin Allaha da xoş getməz. Özünə görə istəmirsən, istəmə, amma övladlarına, körpə nəvələrinə görə yaşamalısən, ayaqda olmağa məcbursən”. Onun tənəsi məni silkələdi sanki. Demək qismətimdə hələ yaşamaq varmış. Uzun müddət müalicə aldım, yaxşı həkimlərin sayəsində qismən də olsa sağaldım. Amma həmin təzyiq özünə əlavə dost da tapıb, şəkər xəstəliyiyi. Hər ikisi mənimlə bərabər yaşayır..., daimi qonağımdılar,” - deyərək gülümsünür.

Onun nə qədər pozitiv, nikbin ruhlu, həyat eşqi güclü bir insan olduğunu düşünürəm.

İfrat təvazövkəlik hissi özünün uğurları haqqında danışmasına belə mane olur. Onun icazəsiylə Bakının Qobustan qəsəbəsində orta məktəbdə tədris-hissə müdiri olan kimya-biologiya müəlliməsi işləyən qızı Kəmalə xanımdan atası haqqında düşüncələrini öyrənmək istədim:

“Atam haqqında hər hansı fikir söyləmək mənim üçün çox çətindir. O, mənim kumirimdir, idealımdır, desəm, səmimiyyətimə inanın. Mənim düşüncəmdə, həyatda tanıdığım, bildiyim insanlar içində xarakterinə görə o qədər yüksəkdə dayanır ki, Zabit Dadaşlı... Bu şəxsiyyətin özəlliklərini heç bir sözlə ifadə edə bilmirəm. Sanıram ki, sözlər düşüncələrimin yanında zəif, solğun görünür. Bəlkə də çoxları deyər ki, hər bir övlada öz atası əzizdir, hər kəsdən üstün insandır. Amma mən ata olmasından əlavə onun insani keyfiyyətlərini özlüyümdə çox müqayisə etmişəm tanıdığım başqa insanlarla. Həqiqətən o, bizə hər zaman zəhmətsevərliyin, dürüslüyün, dəyanətin ən bariz nümunəsi olub həyatda. Adətən çox valideynlər uşaqları hədiyyələrlə sevindirməklə, onlara öyüd-nəsihət verməklə öz atalıq borcunu yerinə yetirmiş hesab edirlər. Amma mənim atam çox fərqli insan olub. Hər zaman uşaqlara nə işə öyrətməyə çalışır.

Müxtəlif musiqi alətlərində çalmağı öyrədirdi bizə. Adi vaxtlarda zəhmli, ağır təbiətli insan uşaqların əhatəsində bir anda dəyişir, başqalaşır. Onunla bağlı o qədər maraqlı xatirələrim var ki, günlərlə danışsam bitməz. Hər zaman öz sürprizləri ilə hər kəsi təəccübləndirməyi bacaran bu insanın demək olar ki, əlindən gəlməyən bir iş yoxdur. Uşaqların onun çəkdiyi rəsmlərə, düzəltdiyi əl işlərinə, müxtəlif musiqi alətlərində ifasına və s. baxdıqca fərəhlənir, onun kimi olmağa can atırdım. Onun müxtəlif hobbiləri var və ən əsası da odur ki, bu maraqlarını həyata keçirərkən ətrafına uşaqları, gəncləri toplamağı, bildiklərini, maraqlarını onlarla bölüşməyi və öyrətməyi sevən bir insandır. Bu baxımdan mən və bacı-qardaşlarım çox maraqlı uşaqlıq illəri yaşamış və ondan çox şey öyrənmişik. Yadımdadır, bir də görərdik, çağırırdı bütün uşaqları ki, axşam sizə film göstərəcəm. Axşamın olmasını səbirsizliklə gözləyirdik. Özünün xüsusi film aparatı vardı. Uşaqlar üçün müxtəlif cizgi filmləri nümayiş etdirirdi bizə. Digər hobbilərindən biri də fotoaparatla şəkil çəkmək idi. Müxtəlif markalı fotoaparatlar, film çəkən aparatura, səsgücləndiricilər, müxtəlif musiqi alətləri - bu cihazların hamısı bizim evdə indi də durur. Özü bir alətdə, uşaqlar başqa alətdə çalardıq, oxuyardıq, deyib, gülüb, əylənərdik. Bir sözlə, bu adamın maraqlı dairəsi çox genişdi və bütün bunları bizə də aşılamağa çalışırdı, həyatımızı rəngarəng etməkdə istəyi. Baxmayaraq ki, olduqca ciddi, ağır sahədə məsul işdə işləyirdi, evə gələn kimi, ya qeyri-ış günlərində zamanını tamamilə bizə ayırması, maraqlı məşğuliyyətlərlə bizi əyləndirməsi onun əsl insan, gözəl ata olmasının sübutudur mənə. Sonuncu tikəsinə belə ehtiyacı olanla bölüşən, özündən çox başqalarını düşünən, ondan yardım istəyəni heç vaxt boş qaytarmayan böyük ürəkli, məğrur bir insandı atam. Həyat ona çox çətinliklər, dərdlər verib. Amma şükür ki, atam bunların hamısının öhdəsindən dəyanətlə, səbrlə gələ bilib, sağlamlığını müəyyən qədər qurban versə də. Ondən aldığı o güc, dəyanət məni də möhkəm insan olmağa sövq edib. Fəxr edirəm ki, onun kimi insanlığın zirvəsində dayanan bir kişinin qızıyam. Mən də həyatın çətinliklərinə sinə gərməkdə, ayaqda möhkəm durmaqda ondan aldığı güc-qüvvət hesabına nail olmuşam. Sevi-

nirəm ki, Zabit Dadaşlı kimi kamil bir insanın övladıyam”.

Onun ilk nəvəsi, körpə olarkən faciəli hadisə nəticəsində atasını itirən ibtidai sinif müəlliməsi Mədinə xanımın babası haqqında maraqlı fikirləri var:

“Bütün səmimiyyətimə sığınıb deyə bilərəm ki, bu həyatda ta uşaqlıqdan indiyə kimi tək idealım Zabit babam olub. Bir dəfə hansısa kitabda belə bir yazı çıxmışdı qarşıma, “Kimsə sənə dalğalarla necə mübarizə aparmağına deyil, gəmini limana sağ-salamat çıxara biləcəyinə baxar”. Mən bu sözü çox sevdiyim babama şamil edərdim. Ağlım kəsəndən anlamışam ki, o, həqiqətən də bütün fırtınalara, güclü dalğalara dəyanətlə sinə gərrib bizi - ailəni, sevdiklərini sağ-salamat limana çıxara bilən “kapitandır”. Mənə görə valideyn olmaq uşaqları həyata gətirmək yox, onlara sevgi vermək və yaşatmaqdır. Mənim ilk yaşam qaynağım, idealımdır babam. Onun bizə verdiyi sevgi, həyat eşqi o qədər böyükdür ki... Mən də həmişə ona layiq olmağa, onun ideyalarını, arzularını reallaşdırmağa söz vermişəm özlüyümdə. Çünki o, mənim üçün yaxşılığın yaxşısı, əsl İNSANLIQ nümunəsidir.

Neftçala Rayon Suvarma Sistemləri İdarəsinin baş mühəndisi Möhnətov Pənah Sabir oğlunun onun haqqında dedikləri də çox maraqlıdır:

-1983-cü ildə Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunu bitirdikdən sonra təyinatla Neftçala Rayon Suvarma Sistemləri İdarəsinə göndərilmiş və mühəndis kimi əmək fəaliyyətinə başlamışam. Həmin vaxtdan idarənin məsul mühəndisi Zabit müəllimin mənim öz sahəm üzrə yaxşı mütəxəssis kimi yetişməyimdə, istehsalatda təcrübə toplamağım da xüsusi rolu olduğunu qeyd etməliyəm. Nəzəri bilikləri institut müəllimlərimdən alsam da, təcrübə biliklərimin müəllimi Zabit Dadaşlı olub. Gözəl insan, gözəl yoldaş, görkəmli mühəndislə uzun müddət bir idarədə çalışmaq şansı mənə nəşib olub. Onun mənim mütəxəssis və vətəndaş kimi formalaşmağım da böyük xidmətləri olduğunu dana bilmərəm. Eyni zamanda həmkarlar komitəsinin sədri kimi uzun illər böyük bir kollektivin qayğısına qalmaqla, işgüzarlıq, hümanistlik mühitinin yaranmasına nail olmağa çalışıb və buna müvəffəq olub. Zabit müəllim hazırda da mühəndis hidrometr kimi və-

zifəsini, işini davam etdirir və ağsaqqal mütəxəssis kimi kollektivimizin sevimlisidir.

Tanıyanlarının onun haqqında dediyi, “olduqca xeyirxah, insanpərvər, qayğıkeş, dürüst, uşaq kimi saf insandı” - bütün rəylərin ana xəttini təşkil edir. Bu adam o qədər narahat, o qədər məsuliyyətlidir ki, sanki o boyda Kür çayına da cavabdeh sayır özünü. Çayın suyu azalan kimi hər kəsdən; bütün məsuliyyətli-məsuliyyətsiz, cavabdeh olan-olmayan hər kəsdən tez narahat olmağa, tədbirlər tökməyə can atır. Çox vaxt da fədakarlığı, narahatlığı öz faydasını verir. Yaxşı bilir ki, indi elə bir dövrə gəlib çatmışıq, təbii hadisələrdən çox, subyektiv maneələr xalqa, təbiətə zərər vurmağa köklənib. Onun fədakarlığına, maneələrin - su qıtlığının haradan qaynaqlandığını daha dəqiq bildiyinə görə ərazidə yaşayan əksər təsərrüfat sahibləri də ona müraciət etməyə alışblar.

“Əlindən gəldikcə hər kəsə, vaxtıyla ona pislik edənlərə belə kömək etməyə həvəslidir bu insan. Yeridiyi yolda qarışqanı belə incitməz. İstər işində, istər cəmiyyət arasında bir kimsə ondan acı, kobud bir söz eşitməyib. Bu gözəl, insani xüsusiyyətlərini həm iş yoldaşı, həm yaxın dostu olan həmyerlimiz şair Müzəffər Gözəlov "Gərəkli adam" şeirində qələmə almışdır

Çətindir hər kəsin karına gəlmək,
Hamıya sevdirdi özünü Zabit.
İşi, əməlilə qazandı hörmət,
Qoydu ürəklərdə izini Zabit.

Qəlbində hamıya məhəbbət, qayğı,
Üzündə itməyən təbəssümü var.
Böyüyə-kiçiyə tükənməz sayğı,
Qanında müdriklik təcəssümü var.

İnsanlığ, nəciblik ali məramı,
Sadəlik bəxtinə düşən xəzinə.
Qatmaz bir-birinə halal-haramı,
Haqqı çıraqlı tutar daim özünə.

Vətən sevgisiylə döyünür qəlbi,
Qazilik əbədi yolu, məramı.
Paltarı mülkidir, ürəyi hərbi,
Qəti qələbəyə sınımaz inamı.

Açıqdır ürəyi, safdır niyyəti,
Halal bərəkətli, çörəkli adam.
Sönməyən mayakdır səmimiyyəti,
Hamıya, hər yerdə gərəkli adam.

Olduqca demokratik fikirli, hər kəsin uğuruna sevinən sufi düşüncəli, təbiəti etibarlı ilə yaradıcı adamdır Zabit” - deyirlər. Bir daha bu qənaətə gəlirəm ki, elin gözü tərəzidir, yaxşılıqları, yaxşılıqları unutmur heç vaxt. Əzmkar, çalışqan, zatında düzlük, dürüstlük, nəciblik olan ADAM. Bir sözlə, bütün yüksək insani cəhətləri özündə birləşdirən, bütün çətinliklərə, zorluqlara sinə gərən, haqsızlıqlarla mübarizə aparən DƏYANƏTLİ ADAM.

Məhz bu gözəl insani keyfiyyətlərə malik gözəl ruhlu, vicdanlı adam haqqında qəlbimdən qələmimə süzüldü bu şeir.

Çəkdikcə bu həyat Səni sınağa,
Gəlsən də çox nahaq, yersiz qınağa.
Yandın haqsızlığa ocaqsız, odsuz,
Oldu dəyanətin güclü, hüdudsuz.

Görünce dostundan xəyanət, cəbr,
Dözüb, tab gətirdin qəlbində səbr.
Hiss etdin həyatı, yaşamı dadsız,
Oldu dəyanətin güclü, hüdudsuz.

Kamil insan kimi sevildin hər an,
Başına and içdi bilən, tanıyan.
Etdin yaxşılıqlar ünvensız, adsız,
Sənin insanlığın güclü, hüdudsuz.

Heç kimdən ummadın təşəkkür, minnət,
Saydın halallığı ən gözəl nemət.
Üzöldün Kürümüz qalınca susuz,
Sənin insanlığın güclü, hüdudsuz.

Zabit, çox sadıqsən yurda, elinə,
Verdin əməyini Muğan çölünə.
Olmadın həyatda məqsədsiz, yolsuz,
Sənin insanlığın güclü, hüdudsuz.

ŞAHMƏMMƏD DAĞLAROĞLU

Var olaq, yar olaq

Salam, söz adamları, gəlin bir az dərdləşək,
Üzü fərəhə verək, dərd-qəmin gözün deşək.
Ayrılıq nədi bilsin tənhalıq, yorğan-döşək,
Məhəbbətlə var olaq, sədaqətə yar olaq.

Dar gün üçün tapşırıb Haqq bizə heyvanları,
Böyütməyək boş yerə evləri, eyvanları.
Arxa olaq, çəkməyək arxaya cavanları,
Səxavətlə var olaq, səadətə yar olaq.

Bu kərəmət, bu qüdrət babadan qalmış bizə,
Sibir qışından da sərt, bir soyuq baxış bizə.
Qan uddurduq düşməyə, layiqdir alqış bizə,
Güc, qüvvətlə var olaq, cəsərətə yar olaq.

Adımız, sanımız var xalqlar, ellər içində,
Dostumuzu saxlarıq qəlbə, əllər içində.
Dilimiz bal, şəkərdir saysız dillər içində,
Xoş niyyətlə var olaq, ədalətə yar olaq.

Ən sevimli məkandır Azərbaycan dünyada,
Can sözüdür can verən candan şirin bu ada.
Görməsin ana yurdda kimsə acı, qan-qada.
Bu millətlə var olaq, ülviyyətə yar olaq.

Təmiz adla yar olmaq, mərdə yaraşan sifət,
Bu qaydanı bilməli qız, oğlan hələ-hələ.
Dostlar, incik düşməyin bir az uzandı söhbət
Mərifətlə var olaq, biz adətə yar olaq.

8 yanvar 2023-cü il

Mən özüməm

Kim deyər mənə əsir,
Axşam evə tələsir,
Səhər qaçıram işə,
Bağlıyam bu vərdisə.

Gələndə şənbə-bazar,
Oluram şair, yazar.
Qoşuram sözü-zözə,
Yaratmıram möcüzə.

Necə olum narazı?
Haqq verir çoxu, azı.
Olduğuna bərəkət,
İşim - ancaq hərəkət.

Açılıb yeni sabah,
Min şükür sənə, Allah!
Əlim işdə, duada,
Günü vermərəm bada.

Yanan olsa, su mənəm,
Ocaq, kölgə - bu, mənəm.
Hər günüm yeni əsər,
Mən - özüməm, müxtəsər.

8 yanvar 2023-cü il

Nə yaxşı ki...

Səni görüb sevəndə, bilmirdim nədir adın,
Mən haldan-hala düşdüm, sən xəbərdar olmadın.
Onda subay qız idin, indi sevilən qadın,
Gün doğsun ünvanına...

Həyat qəlbincə olsun, günlər arzunca gəlsin,
Gülüşlərin gül açsın, qəmin bağırını dəlsin.
Küçənizdən keçirəm, gözümlə, ruhum dincəlsin -
Çıx evin eyvanına...

Onda uşaqlıq etdim, qanmadım məhəbbəti,
Əfsus, ola bilmədi sözümlə, qərarım qəti.
Mən bu həyatda kiməm, canımın nə qiyməti?
And içirəm canına...

Nə yaxşı ki, sevmədik boş vədəni, yalanı,
Tutduq ata-babadan bizə miras qalanı.
Mənə hörmət xətrinə, sev yanında olanı,
Can atmıram yanına...

Saf sevgidir döndərən gecəmizi gündüzə,
Odur ki, gələn səhər xoş gəlir, gülür üzə.
Sən də, mən də bəxtəvər, başqa nə lazım bizə?
Min şükür olanına!

7 yanvar 2023-cü il

Axı, hardan biləsən

Deməmişəm mən sənə - sənsiz bu dünya boşdu,
Hər nə əzabın olsa, çəkərəm, mənə xoşdu.
İlhamım xəyalınla dil açdı, daşdı, coşdu,
Bu mənə təsəllidir, sən hələ də bilmirsən -
Axı, hardan biləsən?!

Sən gedəndə dalınca sular kimi axmağım,
Səndən ötrü özümü oda, közə yaxmağım,
Çiçəklərə, güllərə gözlərinlə baxmağım,
Yaman günün həllidir, sən hələ də bilmirsən -
Axı, hardan biləsən?!

Mən səni axtarmamış, hamıdan seçilirsən,
Bir xumar baxışınla göz yaşımı silirsən.
Tək qalıb, yanmaq nədir, məndən yaxşı bilirsən,
Sevgi yaşım əllidir, sən hələ də bilmirsən -
Axı, hardan biləsən?!

Ümid doyura bilməz, çörək lazımdır aca,
Daş atılıb həmişə bar gətirən ağaca.
Ömür - adi bilməcə, baş verənlər tapmaca,
Həyat - qaravəllidir, sən hələ də bilmirsən -
Axı, hardan biləsən?!

Bəlkə oturub bir az, seyr edəsən aləmi?
Qaytarasan özümə, sənə verdiyim qəmi.
Hər görüşün son anı ayrılıqdır, eləmi?
Xəyal tunc heykəllidir, sən hələ də bilmirsən -
Axı, hardan biləsən?!

Bir kəlmə söz yatırır neçə illik davanı,
Gücümüz yox saxlayaq udduğumuz havanı.
Şairin eşq otağı, çarpayısı, divanı,
Şeirli, qəzəllidir, sən hələ də bilmirsən -
Axı, hardan biləsən?!

6 yanvar 2023-cü il

Sən indi anlamısan

Gəl, ürəyim, gəl gedək, sənsiz hara gedim mən?
Ağlıma nə gəldisə, əvvəl sənə dedim mən.
Öz qəmindən doymadım, qəmini də yedim mən,
Daha nə səndə qüvvət, nə məndə qalıbdı can,
Sən indi anlamısan,

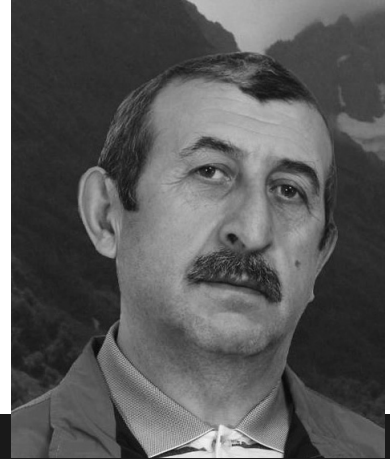
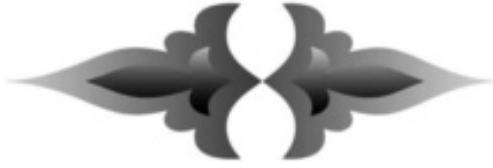
Gəl, sevgilim, tac hörək çəmənlərin gülündən,
Gecə nələr gördüyün soraq ocaq külündən.
Günəş bizə əl etsin səhərin al tülündən,
Bəlkə də bizdən ötrü xeyli ləngimişdi dan,
Sən indi anlamısan.

Gəl, a dünyam, başqa cür nə ad verim mən sənə?
Mənim azad könlümü zənclədin sən sənə.
Nədən düşdü... bəllidir saçımdakı dən sənə,
Nədən az qalır dona, damarımda axan qan,
Sən indi anlamısan.

Gəl, sabahı gözləyək, bu gün nə vardı, keçdi,
Tanrı bir olaq deyə, sənincün mənə seçdi.
Mənsiz bu dünya tamam puçdu, yalandı, heçdi,
Mən olmuşam sənincün ən baş zirvə, şərəf, şan
Sən indi anlamısan.

Gəl, bir daha and içək, ali sözə əl basaq,
Əhdini pozan kəsi gecə Günəşdən asaq.
“Yox”, “ayrılıq” sözlərin öluncə edək yasaq,
Ah, elə ölüm imiş sənün üçün mənsiz an,
Sən indi anlamısan!

4 yanvar 2023-cü il

XALIQ AZADI

TARAN

hekayə

(“Bir ovçunun söhbəti”ndən)

Qayığın sükanı arxasında özünü "köklü Sibir tatarı" adlandıran iri gövdəli ən köhnə dostlarımdan olan Rüstəm dayanmışdı. Sol qaşından başlayaraq çənəsinə qədər ənənə çapıq yeri onun üzünə çox ağır kobudluq versə də, Rüstəm gözəl, mülayim təbiətli, xoş ürək bir insandır. Üzündəki bu çapıqın tarixi də bizim dostluğumuz kimi keçən əsrin 80-ci illərinə gedir.

İndi səfərə çıxmağımıza isə səbəb bu oldu ki, bir neçə gün qabaq zəng etdi:

-Gəlirəm siz tərəfə, gedək meşəyə bir neçə günlüyə. Həm dincələlk, həm də virusdan uzaq olaq, - dedi.

Yolumuzun bir hissəsini maşınla getməliydik. Rüstəm qayığını Müslümka adlı kənddə saxlayırdı. Düzünü desəm, qayıqla harasa üzmək istəmirdim. Dostumu başa salmağa çalışdım, xeyri olmadı, razılaşmalı idim. Söhbətin sonunda əlavə etdi:

-Ov edirik, balıq tutarıq, tayganı gəzərik. Səfərdən çox məmnun qalacaqsan ...

Müslümkaya girəndə Rüstəm, əvvəlcə burada yaşayan köhnə bir dostuna baş çəkməyi təklif etdi. Çoxsaylı pəncərələri olan brusdan tikilmiş bir evə yaxınlaşdıq. Qapının çölündə, əlində bir metrlik taxta parçasını rəndələyən, 50-55 yaşlı, ayağının biri protezli çolaq kişi oturmuşdu.

Salamlaşdıq. “Hə, gəldin yenə? Otura bilmirsən evində!” - dedi Rüstəmə tatarca. Başladı sorğu-suala.

-Həyəətə buraxsaydın bizi, orada danışardıq! - Rüstəm söz vurdu.

-Həyəətə, hə, keçin! - səşində soyuqluq hiss olunurdu.

Yarım saat idi oturmuşduq, axır çay gətirdilər. Bərk susamışdım, çay gəldiyinə sevinərək, içməyə hazırlaşırıdım ki, Rüstəm ev sahibinə sual verdi:

-Görürəm, çarmıxa dəri çəkmisən. Sən ki, iki ildir ova getmirsən, o nə dəridir, elə?

-Yaxınlaş, bax. Görüm tanıyarsan?

Rüstəm yaxınlaşıb dəriyə diqqət yetirdi, 2-3 dəqiqə dayandı. Qəfil qayıdıb kişinin qabağında dayandı:

-Sən, yəni Taranı?.. Nədən öldü, gözəl it idi.

-Nədən öləcək, mən çolağam, ova getmirəm. Nə xeyri onu saxlamağımın. Özüm öldürdüm, papaqsızam, özümə papaq tikəcəm!

Otuz illik tanışlığında Rüstəmin gözlərində bu qədər qəzəb görməmişdim! O, gözlənilmədən, əyilib çolağın yaxasından yapışdı, qaldırıb elə sil-kələdi ki, ev sahibinin sağ ayağındakı protez açılıb taqqıltı ilə yerə dəydi. Çolaq tatarca nəşə mızıldadı. Rüstəm onu arxası üstündə həyətdə otlağa tulladı.

- İt oğlu it (Sukin sın!) Xain, qaraçı əclaf! O

sənin həyatını xilas etmişdi!

Çayı içə bilmədik, çıxdıq həyətdən. Rüstəmin sifəti elə gündə idi ki, mən hansısa sualı verməyə ərək edə bilmədim.

...İki saata yaxın olardı ki, bizim yüngülvari yüklənmiş qayığımız dalğaların üstündə sanki, qanadlı quş idi, uçurdu. Oturacağın kürəyinə söykənərək mühərrikin hündür, eyni zamanda bir ahəngli səsinə qulaq asırdım. Kino kadrlarıtək tez-tez dəyişən sahil mənzərələrinə baxmaq məni axır ki, yormuşdu. Baxışlarım qayığın arxasınca uzanan, qayıqdan heç cür aralanmaq istəməyən köpüklü izə zillənmişdi. Fikrim bayaqkı söhbətə, Rüstəmin çolağa dediği sözlərə qayıtdı. Dostum boş yerə hirsələnən, kimə isə əl qaldıran adam deyildi. Demək, səbəb var. Nə vaxtsa danışacaq, özü də nə varsa. Gözləmək lazım idi.

Nəhayət, gölə çevrilmiş bir qol göründü, üz tutduq bu qola. Qayığın sürəti nəzərə çarpacaq dərəcədə yavaşdı, sahil boyu görükn mənzərələr artıq o qədər sürətlə dəyişmirdi, yalnız çoxsaylı döngələr görkəmi ciddi dəyişirdi.

Burada sahillər yüksək idi. Gölün hər iki tərəfində, qumlu yamacların arxasında olduqca sıx, keçilməz tayqa vardı.

Budur, qayığımız sahilə yan aldı, burnu ilə otlu bir yamaca dirəndi. Mühərriyin haray səsinə son qoyuldu. Biz yerindəyik!

Qayığı çəkib sahilə gözəlcə bərkitdik.

-Qardaşım yəqin ki, yoruldu, - Rüstəm axır ki, dilləndi.

-Düzdür, mən sənin kimi adətək ovçu deyiləm, ancaq elə də bərk yorulmamışam, - cavab verdim.

-Necə düşünürsən, bir az dincələcək əvvəlcə, yoxsa dərhal köçümüzü daxmaya daşıyaq, qurtaraq? - deyər Rüstəm soruşdu.

-Şübhəsiz ki, köçü başa vursaq daha yaxşı olar. Sonra dincələrik. Mən düşünürəm ki, çox yorulmuşuq.

Qayıqda nəyimiz vardı düşürdük. Rüstəmin ovçu daxması sahilə iki yüz metr aralı açıqlıqda qoyulmuşdu. Bütün yükümüzü daşıyıb yığıdık daxmanın qabağına. Qərara gəldik: əvvəlcə daxmada səliqə-səhman yaradaq, sonra içəri köçək.

Küncdə odunla doldurulmuş kiçik bir soba qurulmuşdu, onun yanında od yandırmaq üçün bir yığın ağcaqayın qabığı vardı. Pəncərənin yanında

divara söykənən sarı cilalanmış stol, hər iki tərəfində isə taxtalardan düzəlmiş çarpayılar ("nar"lar) var idi. Divar boyu bərkidilmiş rəflərə qab-qacaq, kibrit, sabun, siqaret, qəzetlərdən ibarət müxtəlif məişət əşyaları yığılmışdı. Divarda küncdən bir neçə qalın ködəkcə asılmışdı.

Sobanı yandırmamaq qərarına gəldik. 20-ci il təkə virus karantinləri ilə deyil, həm də isti hava ilə seçilirdi.

Daxmada səliqə-səhman yaratdıq, hər şeyi qaydasına salaraq, təmizlik işlərinə yekun verdik. Kiçik elektrik stansiyası benzinlə dolduruldu, yoxlamadan keçdi. Nəhayət, küçədə ocaq yandırdıq. Süfrəmizə gözəl bir nahar yeməyi hazırladıq. Yeməyimizi təzəcə qurtarmışdıq, dostum nəhayət məni əzabdan qurtara biləcək söhbətinə başladı:

-Neçə illər idi, bu əclaf ovçuluq edirdik. Həmişə də Taran bizimlə idi. Sanki adam idi, dil bilirdi. Nə desən başa düşür, yerinə yetirirdi. Əsl dost idi. İki il bundaq qabaq, yenə ovdaydıq. Gecəni ovçu daxmamızda yatdıq. Səhər açılarda, harada görüşməyimizi şərtləşərək, hərəmiş bir tərəfə yollandıq. 5-6 saat gəzdim, lazım olan tələləri düzüb çıxdım görüş yerimizə. Gecikmişdim, düşünürdüm ki, bu əclaf artıq oradadır. Amma, görüş yerimiz boş idi. Heç bir nişan da qoyulmamışdı. Demək, o bura hələ gəməyib. Üç saatdan çox gözlədim. Axşam düşürdü deyə ayağa qalxdım, şərti işarəməztək, budağı sındırıb bağladım şam ağacına, komamız olan istiqamətə: yəni, mən getdim daxmaya tərəf.

Komamıza çatdım, qapısı bağlı idi, demək o gəlməyib. Qapını açmaq istəyəndə, soyuqdan qorunmaq üçün qapının üstünə çəkilmiş örtükdə, cəftənin bərabərində iki-üç caynaq izi gördüm. Yüz faiz Taranın işi idi. Bizi oyatmaq istəyəndə bir-iki dəfə etmişdi belə.

Demək, it tək gəlib, qapını açmaq, məni çağırmaq istəyib. Bilib ki, yoxdur heç kim, qayıdıb gedib. Qapının qabağında oturdum. Ola bilərdimi ki, it təsadüfən sahibindən ayrılıb? İt çox sadıq heyvan idi, dediyim kim, hər şeyi də insan kimi başa düşürdü. Qaranlıq düşmüşdü, bir belə vaxta o gəlib çıxmalıydı. Çox təcrübəli ovçu, tayqanı (meşəni) qarış-qarış gəzib tanıyan aza bilməzdi. "Səhərəcən gələr"- düşündüm.

Girib çırağı yandırdım, yemək hazırlayıb nahar etdim. Uzanıb yatmaq istəyirdim. Nədənsə, ağ-

lıma fikir gəldi, çıxdım çölə, havaya iki güllə atdım, dinlədim, cavab gəmədi. Girdim içəri, uzandım taxta. Yorğun idim deyə, yuxu tutdu məni. Çox keçməmiş səsə oyandım. Taran qapının ağzında hürür, caynaqları ilə qapını cırmaqlayırdı. Məni çağırırdı. Cəld durub çəkmələrimi geyindim, tufəngi götürüb çölə çıxdım. Taran tək idi. Üzünü mənə tərəf tutub bir neçə dəfə hürdü, çevrilib qaranlığa üz tutdu, yox oldu. Ürəyimdə söydüm itə: “Axmaq heyvan, qaranlıqda nə bilim sən hansı tərəfə cəhənnəm oldun?” Gərək, tutub ip bağlayaydım boğazına. Gündüz bəlkə də getdiyi yolu tapardım. Qaranlıqda nə edə bilərdim? Xeyli dayanıb, ucadan “Taran!”, “Taran!” qışqırdım. Çox gözlədim. Sakitlik idi, it getmişdi. Demək, it sahibsiz idi, nəsə olmuşdu.

Yenidən havaya iki güllə atıb girdim içəri. İt yenidən gələ bilərdi. Hər ehtimala qarşı, itin boğaz kəməri hazırladım. Yenidən gəlsə tutacaqdım. Qapını içəridən bağlamayıb uzandım taxtın üstünə. İtin xasiyyətini bilirdim. Gəlsə, qapını açıb girəcək içəri, duracaq taxtın yanında.

Elə də oldu. İki saatdan çox idi yatmışdım. Qulağımın dibində itin saldıqı səsdən oyandım. Cəld tutdum iti. Kəməri keçirdim boğazına. Kisəmi kürəyimə keçirib, tufəng əlimdə itlə çıxdım çölə. Taran məni arxasınca dartaraq, meşəyə üz tutdu.

Artıq hava işıqlaşdı. Başımda yüz fikir fırlanırdı. Bilirdim ki, vaxtilə bu yerlərdə giləmeyvə yığan bir kişini ayı parçalamışdı. Buralarda tayqaya biganəlik göstərərək diqqətsizlik edənlərin ölümü ilə nəticələnən başqa hallar da çox olub. Amma, bu insanın böyük ovçuluq təcrübəsi, tayqanı tanımağı nənə tanış idi.

Az qala qaçaraq yerişlə, iki saata yaxın yol getdik. Axır gəlib, vaxtilə çayın qolu olmuş, indi isə qurumuş bir yerə çıxdıq. İt məni köhnə çay yatağının qırağında bitmiş hündür və yoğun bir şam ağacının yanına gətirib çıxartdı. Beş-altı metr aralı yerdə kürək çantası gördüm. Onun çantası idi. Ətrafa göz gəzdirməyə başlayan kimi, kolun dibində hərəsi iki kilo ola biləcək üç Teterevquş cəsədi gördüm. Demək, bu quşları o vurub, yükü də buradadır. Dibində bel çantası olan ağaca yaxınlaşdım. Ağacın bir tərəfi köhnə çay yatağına enən 6-7 metrlik uçurum idi. Aşağı daşqınlar vaxtı suyun buraya topladığı ağac kökləri, budaqları ilə dolmuşdu. Bu it oğlunu çağırmaqla səs

salıb aşağı baxdım, həmin dəqiqə bu axmağı gördüm. Üstən baxanda elə göründü ki, elə bil yumru ayaqlı bağ oturacağında oturub, başı və dizinin biri yuxarıda, orta gövdəsi isə sıxılaraq ağacların arasına dürtülmüşdü.

Səsimə tərpenmədi, cavab vermədi. Fikrimdən keçən bu oldu ki, ölüb. Ehtiyatla düşdüm aşağı. Yaxınlaşanda, ağır nəfəs aldığımı, iniltisini eşitdim. Çağırdım, ehtiyatla başını silkələdim. Gözlərini açıb nəsə xırıldadı. Bir onu bildim ki, “içmək” sözünü işlətdi. Yuxarı, qab dalınca çıxmaq istəmədim. Həmişə qurşağımdan asılı olan iri, xəncərə oxşayan bıçağımın qabı yarım litr su tutduğunu bilirəm, çox istifadə etmişəm. Qaçdım çaya tərəf, suyla doldurub qayıtdım. İçirdim suyu. İkinci dəfə qaçdım su dalınca. Mən qayıdanda bir az özünə gəlmişdi.

-Mən ölürəm, belim və qıçım sınıb, - dedi.

Qıçlarına baxanda, iki yoğun ağac gövdəsinin arasına girmiş sağ ayağının şişdiyini və göy-qara rəngə düşdüyünü gördüm.

-Qorxma, hər şey yaxşı olar, - dedim inamsızlıqla.

Sözün kəsəsi, onu min bir zülümlə düşdüyu tələdən xilas etdim. Ayağını iki ağacın arasından çıxaranda qışqırmaq istədi, gücü çatmadı. Huşunu itirdi. Düşünüb götür-qoy elədim vəziyyətimizi. Yeganə yol bu əclafı çayın qırağına aparmaq, orada qoyub qayığın dalınca getmək idi. Qucağımda çayın qırağına gətirdim. Getməliydim komamıza, tibbi ləvazimatımızı, nə bilim nələri qayığa yığmalıydım ki, gəlim bunun dalınca. Mən yola düşərkən it tərpenmək istəyəndə təpindim ona.

“-Qal sahibinlə, indi gəlirəm” - dedim.

Sahibindən ağıllı və etibarlı olan Allahın heyvanı hər şeyi başa düşdü. Yanaşı uzandı sahibiyə.

Hardasa, 8-10 km olardı daxmamıza qədər. Gedə-gedə Taran haqqda düşündüm. Demək, sahibinin dara düşdüyünü, ölüm ayağında olduğunu görən heyvan bu yolu üç dəfə gedib. Məni çağırmaq üçün. Bir dəfə heç kim olmayıb daxmada, sahibini tək qoymayıb, qayıdıb arxaya. İkinci dəfə məndən qabaq qaçıb sahibinə tərəf. Üçüncü dəfə mənimlə. O anlardan bu it mənim gözümdə ən dəyərli bir canlıya çevrildi.

O it gəlib məni aparmasaydı, tayqada onu nəinki mən, heç fəvqalədə də tapa bilməyəcəkdi.

Sonralar, həkimlərin deməyincə, 5-6 saat xəstəxanaya gec çatdırılısaydı, ölüm labüd idi...

Qayığı sürüb gəldim, onu yükləyib yola düşdüm. Dedim, öləcək. ...Ölmədi əclaf. Kənd xəstəxanasından təcili şəhərə göndərdilər. Ayağını, dizindən aşağı kəsdilər, qanqren olmuşdu, belini müalicə etdilər.

-Bəs necə olub, düşüb o dərəyə, demədimi sənə?

-Xəstəxanada, ağı üstünə gələndə danışıdı: "Günorta idi, qayıtmaq fikrim vardı. Üç dənə də quş vurmuşdum yeməyimizə. Son anda nəzərimə yerə enən bir quş dəydi. Balaca idi, görünür, yenicə qanad açmışdı. İstədim vaz keçəm. Nəsə, bacarmadım. Quşu vurmaq üçün yaxınlaşmaq, əlverişli mövqe tutmaq lazım idi. Tənha şam ağacını gördüm. Quşla mənim aramda dayanmışdı. Gizlincə yaxınlaşıb ağacın sol tərəfində, yağının üstündə çömdüm yerə. Təzə nişan alırdım ki, torpaq getdi ayağımın altında. Su yüyübmüş altdan oranı... Özümə gələndə ilk gördüyüm şey bu ağac yığımı, onların iti ucları oldu. Bura nə vaxt düşdüyümü və orada nə qədər qaldığımı heç bir şəkildə başa düşə bilmədim. Od tutub yanırdım. İnanmışdım ki, təkçə ağrı yox, bu dözülməz hərarət və dəhşətli susuzluq məni öldürəcək. Çox çalışdım ki, qıçımı azad edə bilim. Bacarmadım, belim və sağ qıçım mənim deyildilər. Ona görə də cəhdim huşumu itirməklə yekunlaşdı. Eh, mənim nəyimə lazım idi iki yüz qramlıq o balaca quş... Budur, tamahkarlığın cəzası!"

Taran o əclafı ölümdən qurtardı! Bu insan nə ilə cavab verdi itin sədaqətinə! "Ova getmirəm, it nəyimə lazımdır".

...Dərisindən papaq düzəldəcək! Lənətə gələsən!

Rüstəm hirsini yatıra bilmirdi. Əhvalat mənə də təsir etmişdi...

-Balıq tutmağa da, ovçuluğa da, maraqlı söhbətlər etməyə də hələ vaxtımız olacaq. Gəl, bir az dincələk, - dedi Rüstəm.

Şübhəm yox idi onun maraqlı həmsöhbət olduğuna. Bəlkə də, onunla tayqanın cəngəlliklərinə 200 km yol getməyimin əsas səbəbi ovçuluq-balıqçılıq yox, Rüstəmin yaxşı hekayətçi olması idi...

Yataq kisələrimizi taxtların üstünə sərərək uzandıq...

SEYMUR SÖNMƏZ PAŞAYEV

SƏNİ NECƏ SEVİM Kİ?

Mən bir azca qəribə, bir az çılğın biriyəm,
Vallah, səni canından artıq sevən dəliyəm.
Qəlbimdən keçənləri mən daha deməliyəm -
Səni necə sevim ki gəlsin sənin xoşuna?!

Adını əzizləyib, yollarına gül düzüm,
Dilimin ucundadır deyiləsi hər sözüm.
Bir sualım var sənə, ay mənim canım-gözüm -
Səni necə sevim ki gəlsin sənin xoşuna?!

O gün sənin rəsmini qəfil gördüm hardasa,
Yaman qəmli baxırdın, sanki batmışdın yasa...
Dinlə məni, fikrimi deyəcəyəm lap qısa -
Səni necə sevim ki gəlsin sənin xoşuna?!

Gündüzlər mən başımı qata bilsəm birtəhər,
Gecələr vurnuxuram, açılmaq bilmir səhər...
Xəyallarım didərgin, hər anım acı qəhər -
Səni necə sevim ki gəlsin sənin xoşuna?!

Nə dedim ki qaşların çatıldı birdən-birə,
Sırrımı açsam əgər, bir söz deyəcək hərə...
İstəmirəm adımız düşsün yaman dillərə -
Səni necə sevim ki gəlsin sənin xoşuna?!

Xəyalında tikdiyin yuvanı könlümdə qur,
Qoy, bələdçimiz olsun baxışlarındakı nur.
Səndən bir xoş sədalı cavab gözləyir Seymur -
Səni necə sevim ki gəlsin sənin xoşuna?!

*Mənim hər yetəndən su içmir gözüm,
Dillərdə dolaşır söhbətim, sözüm.
Əynimə geydiyim libası özüm
İndi ta yüz ölçüb-biçən yaşdayam.*

**DƏRDİNİ İÇİNDƏ ÇƏKİR BU GÖZƏL
(nəzəriyyə)**

Üzündən oxunur qəmi-qüssəsi,
Hərdən güclə gəlib-gedir nəfəsi.
Elə bil qeyb olub eşqi-həvəsi,
Dərdini içində çəkir bu gözəl!

Bəlkə də bir şirin dilə aldanıb,
Elə özünü də itirib, danıb.
Uğursuz sevginin odunda yanıb,
Dərdini içində çəkir bu gözəl!

İndi gedib ona yanaşmaq çətin,
Həyatda hər üzün görüb zillətin...
Qərq olub içində sanki zülmətin,
Dərdini içində çəkir bu gözəl!

Gəlmir iztirabı hesaba-sana,
Taleyi zülm edib deyəsən ona?
Uzalı əlləri çatmır heç yana,
Dərdini içində çəkir bu gözəl!

Elə bil bəxti də ondan düşüb gen,
Ovcuna süzülür göz yaşı dən-dən.
Seymur, heç insafın yoxdumu görən,
Dərdini içində çəkir bu gözəl!

QOCALIRAM

Nə var-dövlət əbədidir, nə ad-san,
İldən-ilə qanadlanmaq çox asan!
Dəli-dolu cavanlığım, hardasan,
Yavaş-yavaş qocalıram, deyəsən!

Sevən könlüm heydən düşür günbəgün,
Gah səs çatmır uzaqlara, gah da ün.
Hünərin var, qalx ucadan danış-din.
Yavaş-yavaş qocalıram, deyəsən!

Daha qızlar dinməz keçir yanımdan,
Yansam belə, tüstü çıxmır canımdan.
Ağrım-acım soraq verir sonumdan,
Yavaş-yavaş qocalıram, deyəsən!

İlham pərim görünməyir gözümə,
Asta-asta qırov düşür izimə.
Əl-ayağım hərdən baxmır sözümə,
Yavaş-yavaş qocalıram, deyəsən!

Seymur deyir, çatıdı ömrün sərt qışı,
Fənddən-fəldən baş çıxarmaz hər naşı.
Məni tutub gözəllərin qarğıışı,
Yavaş-yavaş qocalıram, deyəsən!

ŞAİRLƏR

Çox adam deyir ki ürəkdi, candı,
Həm qorxunc fırtına, həm də tufandı.
Gah nakam bir eşqin oduna yandı,
Gah da vüsalına çatdı şairlər.

Elin dar günündə əsgərə döndü
Hər vaxt misra-misra danışib, dindi.
Bəzən cavanikən nur saçıb söndü,
Ömründən bir ocaq atdı şairlər.

Söykəndi xoş sözə yığılan kimi,
Üz tutdu zirvəyə doğulan kimi...
Ağrı-acıları çoxalan kimi,
Başını şeirlə qatdı şairlər.

Zamanın fəvqündə yol gedən köçdü,
Sədləri bir-bəbir adladı, keçdi...
Ülvi məhəbbəti bələdçi seçdi,
Kim deyir zülmətdə batdı şairlər?

Çevrilər sünbülə əkdikləri dən,
Namusu, qeyrəti verməzlər əldən.
Seymur, bilirsən ki elə əzəldən,
Namərd adamlara yaddı şairlər.

HEÇ VAXT GÖZLƏRİNİ ÇƏKMƏ GÖZÜMDƏN

Buludtək boşalıb dola bilərəm,
Özümlə baş-başa qala bilərəm.
Getsən, yarpaq kimi sola bilərəm -
Heç vaxt gözlərini çəkmə gözümdən.

Gəl məndən eşqini nə gizlət, nə dan,
İstərəm yanımda olasan hər an.
Mərhəmət umuram baxışlarından -
Heç vaxt gözlərini çəkmə gözümdən.

Dərdim-qubarımdı bil ki həsrətin,
Sənsiz yaşamağım çətindən-çətin...
Gücüm-taqətimdir saf məhəbbətim -
Heç vaxt gözlərini çəkmə gözümdən.

Eşqim bir paslanmış "üskük" olmasın,
Həsrətin çiyində qoy yük olmasın.
Nəzərin üstümdən əskik olmasın -
Heç vaxt gözlərini çəkmə gözümdən.

Arzularım sonsuz, sənə bir dənə,
Yalandan vəd vermək, indi "ənənə"...
Seymuru həyatda qoyma təklənə -
Heç vaxt gözlərini çəkmə gözümdən.

YAXŞINI YAMANDAN SEÇƏN YAŞDAYAM...

Həyat dərdlə-qəmlə bələyib məni,
Bəxtimin tutubdur küləyi məni.
İllər "xəlbir"ində ələyib məni,
Yaxşını yamandan seçən yaşdayam.

Yaxşı ki ayırdım qaranı ağdan,
Halallıq dilədim həmişə Haqdan.
Ötmüşəm elə hey arandan-dağdan,
Enişi-yoxuşu keçən yaşdayam.

Hərdən anladım ki ağılım bihuşdur,
İçim od püskürür, çölümdə qışdır...
Məhəbbət könlümdə naxış-naxışdır,
Eşqin badəsinə içən yaşdayam.

Mənim hər yetəndən su içmir gözüm,
Dillərdə dolaşır söhbətim, sözüm.
Əynimə geydiyim libası özüm
İndi ta yüz ölçüb-biçən yaşdayam.

İllərdən xatirə toplamışam mən,
Qəmli olanda da dolanmışam şən.
Bilirəm ya bu gün, ya da sabah mən,
Dünyanı tərk edib köçən yaşdayam.

SEV ONU...

Arı düşər həvəsdən, ayrılısa pətəyindən,
Çobanın həyat eşqi bəllidir tütəyindən.
Dəli şeytan desə ki, tək daşı ətəyindən -
Nə soluna nəzər sal, nə sağına, sev onu!

Dönəndə xəyalında gül-çiçəkli yazına,
Azmi heyran olmusan bir vaxtlar avazına?
Tablaşa bilsən əgər işvəsinə-nazına,
Dönə bilər ömrünün çırağına, sev onu!

Eşqinlə ört-basdır et, kəsirini-kəmini,
Çevir, sevincə çevir, nisgilini-qəmini...
Kim ala bilər axı, əlindən qələmini,
Adını yazmısansa varacağına, sev onu!

Titrətməsin könlünü qeybdən gələn səs indi,
Səni yenilməz edən tükənməz həvəsindi.
Seymur, bu gözəl qızın məhəbbəti bəsidir -
Gedib düşmə kiminsə sorağına, sev onu!

BİR GÖZƏL QİSMƏTİM OLA, OLMAYA...

Çoxuna bəllidir içim, çölüm də,
Yaxşı tanınıram doğma elimdə.
Arzum üyəyimdə, duam dilimdə,
Bir gözəl qismətim ola, olmaya!

Sızladım, yanıqlı dilə dönəndə,
Durula bilmədim selə dönəndə.
Kərəmtək odlanıb külə dönəndə,
Məndən bir nişanə qala, qalmaya!

Dad verdim yazdığım sözə-kəlməyə,
Hazıram nəyim var yarı bölməyə...
Nə vaxtdır həsrətəm deyib-gülməyə,
Bəxt məni nəzərdən sala, salmaya!

Ömrün dərd yükünü daşdım yalqız,
Titrətdi könlümü həm qar, həm də buz.
Adım çəkildə o vəfasız qız,
Bir anlıq xəyala dala, dalmaya!

Bir də ötən günlər düşərmi ələ,
Boylanıb baxıram belədən, belə.
Tanrı umuduna qalmışam hələ,
Taleyim könlümü ala, almaya!

ÖLDÜRƏCƏK NAZIN MƏNİ

Bəxtim bir qara daş idi,
Dərd mənimlə sirdaş idi.
Könlüm şaxtalı qış idi -
Cəzb elədi yazın məni.

Nə işgəncə, nə əzabdı,
Vücudumda gücdü-tabdı.
Heç bilmədin necə tapdı -
O vaxt xoş avazın məni.

Uzaqdan gəlsə də səsin,
Nur saçır arzun-həvəsin.
Təki heç vaxt üşütməsin -
Qırovun, ayazın məni.

Sönməyibse əgər közün,
Eşqimə yiyə dur özün...
Qorxutmayır dönsə üzün -
Qarın, şaxtan, buzun məni.

Bəlkə pərisən, ya mələk,
Gəl, dərdimə bir əncam çək.
Yoxsa bir gün öldürəcək -
Ədan, işvən, nazın məni.. .

DİLİM

Əsib-coşmağın bir anlıq,
Məskənin zülmət-qaranlıq...
Kiməsə edib yamanlıq,
Qəlbini qırmadın, dilim!

Allah yerdə qoysa qanı,
Üzülər adamın canı.
Bağışladığın nadanı,
Sözlə də vurmadın dilim!

Çox gördün sırtılmış üzü,
Yamanlığın çoxmuş izi...
Saf-çürük etdin hər sözü,
Heç kimi yormadın, dilim!

Bir gözələ deyəndə “can”
Az qaldı axa nahaqq qan...
Dilim-dilim olmayasan,
Niyə dinc durmadın dilim!

XƏBƏRİN VARMİ?

Aylar-illər dinməz ötür,
Dünənki iz bu gün itir.
Nisgilim göyərüb bitir,
Sənsiz şeirlə başımı -
Qatmışam, xəbərin varmı?

Saldın məni yaman günə,
Bilmirəm nə deyim sənə!
Acığımdan dönə-dönə,
Həsrətin “qulağın” çəkib -
Dartmışam, xəbərin varmı?

Tanrıya tutub üzümü,
Axtarıram gündüzümü...
İtirmişəm ta özümü,
Nakam eşqin zülmətində -
Batmışam, xəbərin varmı!

Halıma baxıb, gülürəm,
Nə yatır, nə dincəlirəm.
Arxanca düşüb gəlirəm,
Zənn etmə ki gəlib sənə -
Çatmışam, xəbərin varmı?

GƏL, TƏZƏDƏN GÖRÜŞƏK

Gəl, bu şəhli çəməndə
Sən çiçək ol, mən arı.
Hər ikimiz təzədən
Salamlayaq baharı.

Hərdən əsən sərin meh,
Darasın tellərini.
Gözlərimin üstə qoy
Öz zərif əllərini..

Seyr eləyək doyunca
Al-əlvan ləçəkləri.
Oxşayıb, əzizləyək
Ətirlii çiçəkləri.

Bal kimi şirin olsun
Ötüb keçən anlarım.
Ülvi sevgimi səndən
Nə gizlədim, nə danım...

Əllərindən yapışıb
Dayananda üz-üzə,
Duyğularım bir anda
Çevrilib, dönsün közə.

Bizə uğur diləsin
Qönçələr yuxusuyla.
Sağollaşib ayrılmaq
Görüşmək arzusuyla!

YA SƏN DƏLİSƏN, YA MƏN

Hələ də ulduzumuz
Barişmayıb nədənsə.
Soyuq baxışlarında
Qalmışam əsə-əsə.

Açılmır qaş-qabağın,
Dayananda üz-üzə.
Bəlkə “qurd yağı” sürtüb
Kimsə gizlicə bizə?

Bilmirəm nə edim ki
Xoşuna gəlsin sözüüm.
Axı, bir vaxt deyirdin
“Sənsən gecəm-gündüzüm”...

De, lənətmi yağdırım
Belə ömrə-günə də?
Yazığımı gəlir hərdən
Özümə də, sənə də...

Daha səbrim qalmayıb,
Saçlarıma yağır dən.
Ta nə deyim, bəlkə də -
Ya sən dəlisən, ya mən...

SƏN ELƏSƏN, MƏN BELƏ

Sən odsan, mənə suyam,
Doğmalaşa bilmədik.
Onsuz da lap əzəldən
Səddi aş a bilmədik!

Bəxtin üzü dönübsə
Yüyürüb-yortmaq çətin.
Üzü çox sərt olurmuş
Uğursuz məhəbbətin...

Nə deyim... yəqin günah
Ya səndədir, ya məndə.
Sonrasın düşünmədik
Yəqin ki, sevişəndə.

Görən, harda yanılib
Bu eşqi verdik bada.
Doğmaikən de, niyə
Çevrilib döndük yada?

Bəxti-taleyi indi
Tutmaq olarmı dilə?
Sonradan anladım ki
Sən eləsən, mən belə...

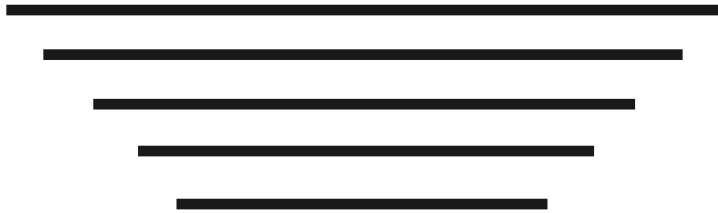
DANIŞ

Dərdə dözmək deyil asan,
Təkçə səbirdimi susan?
Yenə yaman islanmısan,
Göz yaşını qurut, danış!

Azca döyüclə dizinə,
Yoxsa qar yağır izinə?
Yazığın gəlsin özünə,
Ürəyini ovud, danış!

Qoy, dilmancın olsun şeir,
Ürcəhına çıxsın xeyir.
Görüm gözlərin nə deyir,
Üzünü mənə tut, danış!

Gətir dilə həvəsini,
İçində boğma səsini.
Gileyi, umu-küsünü,
Birdəfəlik unut, danış!

VÜSAL AĞA

«HAQQIN SƏDASI»nda bir «ÖMÜR QATARI» gedir

Minarə Sığnağın ömür cizgiləri hopmuş şeirlər kitabını vərəqləyərkən

Mütaliəni çox edən insanlar həm düşüncə, həm bacarıq, həm də digər baxımdan başqalarından fərqlənirlər. Əgər insan mütaliə nəticəsində nəyisə öyrənsə o insanda həm inam, həm də yüksək bacarıq formalaşır. Çox kitab oxuyan insan zəngin söz ehtiyatına sahib olur. Bunun nəticəsində o, gözəl nitq qabiliyyəti qazanır. Ən əsas mütaliə - ən təsirli tərbiyə vasitəsidir. Çox kitab oxumaq insanda tərbiyəvi bir xüsusiyyətdir. Əlbəttə ki, bu, insanlarda kiçik yaşlardan başlayır. Uşaqlar anlamasalar belə valideynlər onların yanında uca səsle kitab oxuduqda onlarda körpə yaşlardan kitaba sevgi, maraq yaranır.

Mədəniyyətimizi, tariximizi təbliğ etmək hər birimizin borcudur. Ona görə də düşünürəm ki, biz ziyalıların fəaliyyət dairəsi elə geniş və çoxşaxəlidir ki, səmərə və nəticəsi özünü müəyyən vaxtdan sonra göstərir. Hər kəs bu gün öz dəyərli elm və təcrübəsini paylaşsa, tarlada toxum səpən əkinçi kimi bir neçə müddətdən sonra qiymətli səmərəsini görəcək. Necə deyirlər, "nə tökərsən aşına, o da çıxar qaşığına". Bu gün bizim əlimizdə hər cür imkanlar var, texniki vasitələr də köməyimizə gəlir.

Qarşımda bir kitab var, kitabın adı "HAQQIN SƏDASI"dır. Kitab 379 səhifədən ibarətdir. Re-

daktoru və naşiri öz dəsti-xətti olan, tanınmış şair Musa Ələkbərliyədir. Kitabın müəllifi Minarə Sığnaqdır.

Yəqin ki, belə böyük giriş etməyimdə məqsədimi duyduz. Bəli, "Haqqın sədasi"ni oxuduqca adam müəllifi daha yaxından tanıyır, onun böyük söz boxçasına bələd olur, xalq folklorunu necə təsvir etdiyini görür. Bir sözlə; Minarə Sığnağın şeirlərində Vətən, yurd sevgisi, ata-anaya bağlılığı, kədər və nisgili asanlıqla duymaq olur.

Minarə Sığnaq 20 İyul 1963- cü ildə Tovuz rayonunda doğulub. Onun həyatı çox ağırlı keçib. Ömür-gün yoldaşını və az yaşlı balasını erkən itirib. Nəvazişsiz qalan Minarə xanım öz nəvazişini, qayğısını yeganə qız balasından əsirgəməyib. Ona həm ata, həm də ana olub.

Tanınmış rus yazıçısı A.Tolstoy öz deyimində vurğulayıb ki... "Zəhmət yaradıcılığa çevrildə, təbii ki, ölüm qorxusu, hətta fizioloji baxımdan yox olur".

Minarə Sığnaq qorxu bilmədən, öz zəhmətilə, əzab-əziyyətlə böyütdüyü tək qız balasının təhsil alması üçün əlindən gələni edir. Minarə Sığnağın qızına çox bağlı olduğunu onun şeirlərindən asanlıqla duymaq olur.

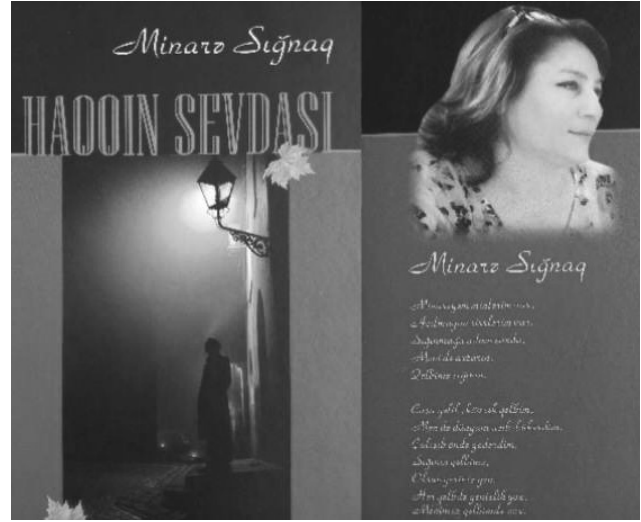
İkicə onluğuna,
Qırmızı donluğuna,
Ömür parıltısına,
Tər-təmiz yoluna
Anan qurban, ay qızım!
Anasının tək balası,
Özü də həkim olası.
Qol-qanad açacaqdı,
Anasına dayaq olacaqdı.
Özün də tərsən,
Sözün də tərdi.
Allah səni mənə verdi
Bir yaxşı oğlan seçib
Ər evinə göndər dedi.

Minarə Sığnaq həyatında baş verən vaxtsız itgilərin təsiri altında özünün öldüyünü sanır. İnsan öz doğmalarını itirəndə onların yoxluğuna, acısına dözə bilmir. Şairin "Öldüm" şeirində bu acı açıq-aşkar hiss edilir...

Qırıldı qırılq qanadım
Dünyadan silinirəm yəni
Yandı əvəjdadım
Dünyammı dəyişir, allahım?!

Bu boyda ah-niflərim,
Qırıldı canımda simlərim,
Yəni beləmi olmalıydı?
Dünyammı dəyişir, allahım?!

Yerdə gördüm yetimi,
Özüm didim ətimi...

Çətin oldu mətinim
Dünyammı dəyişir, allahım?!

Yeri qazıb yerdən çıxardın,
Bu qədər əzməkmi gərək.
Öldüm, allahım, öldüm
Dünyammı dəyişir, allahım?!

İnsan var, xoşbəxtliyi özü ilə birlikdə doğulur, onunla birlikdə ömrünün axırına qədər yol gedib, yoluna işıq saçır. İnsan da var bədbəxtliyi özündən qabaq dünyaya gəlib, onu qarabaqara, dabanbasara izləyib yol yoldaşı olur, yoluna qara tikan əkir, qara çuxasını başının üstündən əsirgəmir. Düşündükcə fikirləşirsən ki, insan dünyaya bir dəfə gəlir. Hər kəs bu ömrü elə yaşamalındır ki, özündən sonra xoş xatirələr qalsın. Elə xatirələr var ki, yada düşdükcə gah ağlayır, gah da gülürsən. Minarə Sığnaq öz evini belə xatırlayır...

İkiotaqlı - bir evim vardı,
Hər ikisi tarı-mardı.
Birində iki yaşlı balam,
O birində cavan yarım
Can tapşırıb getmişlər...
Bircə qızımı mənə,
məni də allaha
Əmanət etmişlər.
Taxtım-tacım tari-mar,
taleyim acı.
Getdim ki dincəlim -
oğul itirdim.
Acı taleyimi
Belə bitirdim.

Demək olar ki, bütün şairlər təbiəti gözəlləşdirən güllərə müraciət edib. Güllər canlı təbiətdə insan həyatının istənilən anında onu müşayət edən incə gözəlliklərdir. Belə ki, insan dünyaya gələndə onu ziyarətə gələnlər arasında mütləq gül dəstəsi gətirənlər olur, hər il özəl günlərdə ilk ağla gələn hədiyyə gül olur, ad günlərində, toy mərasimlərində və nəhayət, dünya ilə vidalaşanda da bizi gül dəstələri ilə yola salırlar.

Şairin gül ilə dialoq qurması, şeirə daha da gözəllik qatır...

A qönçə gül, necə qəşəngsən,
Söylə gözəlliyinə dəyərəmmi?
Səni əzizləyib, mənə verənə
Gül qədər gözəllik verərəmmi?!

Qönçəsən hələ açılacaqsan,
Heyf ki solanda atılacaqsan.
Hələ çox köüllərə köçəcəksən,
Hələ çoxlarına veriləcəksən.

Bilmirəm haraya, hayana qoyum,
Ürək gülüdür ürəyimə qoyum.
Mənə birinci sevgi gülüdür,
Onunçün ürəyimin başına qoyum.

Bildiyiniz kimi, Xəzər dənizinin qərb sahilində yerləşən Bakı şəhəri ziyarətəgahlar, məscidlərlə də tanınır. Minarə Sığnağın "Bakım" şeirini oxuyanda, onun, dinə, allaha bağlılığını sezmək mümkündür...

Xəzərin qoynunda bir şəhərdəyəm,
Yaşayır ruhumda ilahi qüvvəm.
Giriş qapısında "Bibi Heybətım"
Günəşlidə "Əli ayağı" m
Buzovna onun dayağı.
Nardaranda "Rəhimə" xanım,
"Yeddi Qapı" Maştağam.
Mərdəkanım qibləgahım.
Şüvalanım "MİR Mövsümüm"
El-obama qurbanam.
Ay inancım, ocaqlarım,
Ey mənəm Yaradanım.
Ey mənəm birliyim birim,
Fədayam sənə, ümidəm sənə,

Hifz edərsən bizləri
Qeyb edərsən günahsız qəzaları.

Xalqımızın əbədiyaşarlığına xidmət edən ana dilimiz qədim tarixi olan, min illərin müxtəlif burulğanlarından alınacaq, üzuağ çıxaraq müasir dövrə gəlib çatmış ən böyük mənəvi sərvətimizdir. Hər bir millətin varlığının əsas şərtlərindən və göstəricilərindən biri, qürur mənbəyi onun ana dilidir. Azərbaycan xalqının varlığını yaşadan Azərbaycan dili neçə yüz illərdir ki, onun milli, mənəvi varlığını, mövcudluğunu qoruyub saxlayır. Ona görə də ana dili hər bir xalqın qürur mənbəyidir. Əcdadlarımızın bizə miras qoyub getdiyi bayatlarımızdan, laylalarımızdan, nağıllarımızdan, dastanlarımızdan, bizə gəlib çatan qədim abidələrimizdən başlayaraq İ.Həsənoğlu, İ.Nəsimi, Ş.İ.Xətayi, M.Füzuli. M.R.Vaqif, M.F.Axundzadə, C.Məmmədquluzadə, S.Vurğun kimi dühaların zəngin irsi ilə bizə gəlib çıxan bu misilsiz sərvət müstəqillik qazandıqdan sonra əsas milli atributdan biri kimi inkişaf etdirilir. Minarə Sığnaq öz dilini sevən bir vətəndaş olaraq oxucularını Ana dilini qorumağa səsləyir...

Dilim ana dilidir!
Dinləyin məni
Dindirirəm dilimlə
Bütün elləri.
Dilimiz anladır
Bizi bir-birimizə,
Dinim də müsəlman dinidir.
Canım, qanım Azərbaycanım,
Var olsun elim-obam,
Heydər babam.
Türk oğlu türkün biz!
Böyüyün, var olun siz.
Türklüyümüzü sübut edən
Azəri elim
var olsun,
Azərbaycan dilim
Var olsun!

İnsan ömrü də fəsillər kimi rəngarəngdir. Hər keçən anın, hər keçən fəslin qiymətini bilib zamanımızı hədəf keçirməməliyik. Çünki ötən hər an ömrümüzdən gedir. Hər bir insanın həyat yolunu onun mənəvi dünyası, xarakteri müəyyən

edir. Bu dünyada hər birimiz öz ömür yolumuzla addımlayırıq. Kimisi üçün bu yol hamardır, kimisi üçün enişli-yoxuşlu...

Şair "Ömür qatarı" şeirində insan ömrünün ağır, gərgin və keşməkeşli yollarını oxucularına çatdırır...

Ömür qatarı bir-birinə qoşulub gedir,
Metro qatarı kimi.
Yol gedir asta-asia,
Hərdən tez-tez,
Elə bil qırır bizi.
Nə olub, tez-tez
Kimini tez düşürür,
Kimini gec,
Kimini yolda salır.
Ömür beləcə azalır.
Kim bilir hansı dayanacaqda...
Kand,
Şəhər,
H?r? birtəhər.
Düşəcək harda?
Ömür tamam olur orda.
Metro qatarı, minirik, hara gedirik,
Niyə düşürük, bilmirik.
Bir-birimizi sevmirik metro qatarı -
Ömür
Bilsək də, duysaq da, yenə də yol gedirik.
Duyuruq yolu, bilmirik ki yolunda,
Kolunda,
Sağında, solunda.
Bu ömür yolunda mənzilim hara?
Bilsəydik onu, nə sirdi
Nə aləmdi bu qatarda,
Ömür də gedir, qatar da gedir.
Əvvəldən axıra.

Minarə Sığnağa sağlam canla uzun ömür arzalıyram. Bundan sonra qalan ömrünü ürəyi istədiyi kimi yaşamasını diləyirəm. Ona, yeni-yeni nailiyyətlər və yaradıcılıq uğurları arzulayıram. Qələmi həmişə iti, təbi rəvan, ilhamı daim çağlar olsun.

20 İyun 2023,
Sumqayıt şəhəri

ƏLƏSGƏR TALİBOĞLU

Təbrizə gəldim

Şair qardaşım Adil Cəmilə

Düşüb yollarının ağ-qarasına,
Qəlbimdə qövr edən hər yarasına.
Dəli istəyimin xoş parasına
Təbrizə gəldim.

Sarımb sevdamin bəyaz donuna,
Yetib həsrətimin şirin sonuna.
Bir bahar günündə daldım qoynuna
Təbrizə gəldim.

Sığınıb o yurdun od-ocağına,
Sığınıb sehirlili künc-bucağına.
Mənə o açılan şux qucağına
Təbrizə gəldim.

Gəldim dörd yanıma nur səpə-səpə,
Gəldim torpağına mən öpə-öpə.
Vüsali gözümə, bax, tərə-tərə
Təbrizə gəldim.

Gəldim, qardaşıma, bacıma gəldim,
Gəldim, sevincimə, acıma gəldim.
Könlümün o taxtı-tacına gəldim,
Təbrizə gəldim.

08.01.2016

Bəslədim
Ramiz Qusarçaylıya

İllərdir dərd əkdim... həsrət göyərdi,
Bağrımda bir Araz qəmi bəslədim.
Qatar dərdlərimi düzüb səf-səfə,
Gözümdə bir Samur nəmi bəslədim.

Nisgillər ürəkdə bax qalaq-qalaq,
Dərd üstədən neçə dərd vurulur calaq,
Fəryadlar göylərdə... tutulur qulaq,
Zilini unuttum, bəmi bəslədim.

“Kəsmə şikəstə”dir, “Yetim segah”dır,
Yanan ürəklərdə nalədir, ahdır,
Araz köks dolusu qəmli dəsgahdır,
Hayqıran Samurtək zəmi bəslədim.

Təbrizi, Dərbəndi andım yuxumda,
Göyçə başdan-başa yandı yuxumda,
Qəmli Qarabağım qandı yuxumda,
Dərd göyə dirənib... kəmi bəslədim.

Könlümdə Savalan, ürəkdə Şahdağ,
Qanımda İrəvan, canda Qarabağ,
Yurdum param-parça, taleyə bir bax,
Ruhumda çağlayan dəmi bəslədim.

14.04.2012

MƏNİM YOL UM TƏBRİZƏ

Dəvəni düzdə gördüm,
Bu yolda, izdə gördüm.
Həsrəti gözdə gördüm,
Ürəyim şən-şən oldu.

Sarvan, yolun haradı,
Mənim baxtım qaradı.
Bağrım başı yaradı,
Ömrüm pərişan oldu.

Mənim yolum Təbrizə,
Həsrətimlə üz-üzə.
Mehman olmadım sizə,
Könlüm peşiman oldu.
14.05.2014

TƏBRİZ BAYATILARI

Təbrizin başı duman,
Qayası, daşı duman.
Həsrəti hər gün mənə
Yandırır yaxır yaman.

Təbrizin üstü bulud,
Gəl dərdi, qəmi unut.
Qəlbimdə çiçək açdı
Təbriz adlı bir umud.

Təbrizin yolu dolam,
Bax, Ərkdir uca qalam.
Könül istər biryolluq
Təbrizdə binə salam.

Təbrizin yolu hamar,
Həm sağ, solu hamar.
Mən onu andıqca hey,
Könlümə sevda damar.

03.01.2015

Biz bir idik...

O taylı qardaşım, folklor araşdırmaçısı
Böyük bəyə

Biz bir idik
böldülər,
iki etdilər...
“O tay”, “bu tay” adlı
para etdilər...
tikə etdilər...
Bu yetməmiş kimi,
Ustad Bəxtiyar demişkən
“biri baran” - deyə,
“biri xər” - deyə
hələ dil-dil ötdülər...
Ötə-ötə də qandırdılar...
Tutub həsrət, nisgil atəşinə
Vüsal eşqində yandırdılar...
Düz iki yüz ildir ki...
Yanırıq yana bildikcə,
Anırıq ana bildikcə...
kədər axır,

qüssə axır
 gözümüzdən gilə-gilə...
 hər baxdıqca
 bu sahilədən o sahilə,
 o sahilədən bu sahilə
 dərd axır...
 Görən axı
 Xan Arazın
 bu sahilindən o sahilinə,
 o sahilindən bu sahilinə
 nə qədərlik məsafədir,
 nə uzaqlıqda bir yoldur ki...
 özümüzdə tapıb tərər,
 yarı zor, yarı xoş
 birtəhər
 keçəmmirik bu yolu biz...
 odur ki...
 həsrət, nisgil qoxuyur
 həm içimiz... həm çölümüz...
 Neçə-neçə qərindədir
 gözləməkdən tükənibdir
 səbrimizin səbr daşı...
 artıq daşıya bilmirik
 bu yükü,
 susmaq bilmir
 gözlərimizdən
 qan damlayan göz yaş...
 Axı biz
 bir ananın övladıyıq,
 bir ananın balasıyıq...
 enində... sonunda
 elə bir də olasıyıq...
 Di, gəl ki...
 keçəmmirik bu yolu ki,
 bir ikən elə bir olaq,
 millətlərin sırasında,
 dövlətlərin cərgəsində
 birlər kimi pir olaq...

Yol ver, Araz, yol ver mənə

Yarım o tay, yarım bu tay,
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.
 Aç köksünü, bax, taybatay,
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

Çözüməyir bu sirr daşı,
 O tay, bu tay qan qardaşı.
 Dərd boy verib bizi aşır...
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

Ayaqdadır karvanımız,
 Olmasa da sarvanımız...
 Vüsaladır hər anımız,
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

İçdən keçən diləklər var,
 Səni yenən biləklər var...
 Bir olacaq ürəklər var,
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

Demirəm ki, axmagınan,
 Nəmli gözlə baxmagınan.
 Nə yandırma, yaxmagınan
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

Bir gün dönər çarxın sənin,
 Of... durular arxın sənin...
 Bitər əski nırxın sənin,
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

Yetər, bunca yol kəsimi,
 Belə zalım, sərt əsimin...
 Talıboğlu özgəsimi?..
 Yol ver, Araz, yol ver mənə.

09. 11. 2017

O sahilə, bu sahilə

*Xalq şairi Xəlil Rza Ulutürkə
 1990-cı ilin Novruz bayramı günlərində Sovet
 hakimiyyəti dövründə ilk dəfə olaraq Cənubi
 Azərbaycanı üç günlük keçid icazəsi verildi,
 həsrət əllər qovuşdu.*

13.06.2017

O Novruzdan alan oldu,
 O sahilə, bu sahilə.
 Həsrət, nisgil yalan oldu,
 O sahilə, bu sahilə.

Bəxtimizə günmü düşdü? -
Dünyanın çarxı dəyişdi.
Para qəlblər, bax bitişdi,
O sahildə, bu sahildə.

Axar Araz axmaz oldu?
Könülləri yaxmaz oldu.
Şimşək kimi çaxmaz oldu,
O sahildə, bu sahildə.

Xan Arazım aşib-daşdı,
Həsətimə qucaq açdı.
O tay, bu tay doğmalaşdı,
O sahildə, bu sahildə.

Qəzavü-qədər sovuşdu,
Həsət əllərim qovuşdu.
Qardaş qardaşa yovuşdu,
O sahildə, bu sahildə.

Arazmı durdu beləcə?
Düyünmü qurdu beləcə?
Sevindi yurdum beləcə...
O sahildə, bu sahildə.

06.08.2013

Vətən - o tay, Vətən - bu tay

05.11.2022

Cüt qardaşdır Bakı-Təbriz,
Ülvi yurda şərəf, şandır.
Bir vüsəlin eşqi ilə
Hər an yanan iki şamdır.

Araz axar hicran yolu,
Dadır nisgil sağı-solu.
Qüssəsi xoş, eşqi ulu,
Sızıldayan bütöv candır.

Araz bölən deyil - bir çay,
Hər nəğməsi qəmli haray...
Vətən - o tay, Vətən - bu tay,
Ürəkdəsə bir cahandır.

23.01.2021

Təbriz qalxıb ayağa

Gözün aydın, ay quzey,
Təbriz qalxıb ayağa.
Bu nə büsat, bu nə ney,
Təbriz qalxıb ayağa.

Bax, yuxular çin olub,
Qəlblər göyərçin olub...
Diləklər qırçın olub,
Təbriz qalxıb ayağa.

Kəsib farsın nəfəsin,
Dağıtmaqda qəfəsin...
Yayıb dünyaya səsin,
Təbriz qalxıb ayağa.

Səttarxan, Pişəvəri,
Güneyin al səhəri...
Dönüş yox artıq geri,
Təbriz qalxıb ayağa.

Mərənd, Maku, həm Zəncan,
Olubdular bircə can.
Di... sevin, Azərbaycan,
Təbriz qalxıb ayağa.

ZAUR
USTAC

DOĞUM GÜNÜ HƏDİYYƏSİ

hekayə

Sübhün ala-qaranlığında təkəmsəyrək ötüb keçən maşınların gur işığı düşdükcə yastandığı çalğusunun sapı şümşad kimi parlayırdı. Yaşlı qadın küçədə ondan başqa heç kimin omadığını dəqiq bilsə də, böyük bir qəbahət iş görəcəkmış kimi bir sağa-bir sola, bir yuxarı, bir aşağı baxaraq diqqətlə ətrafı dinşəməyə başladı. Ən uzaq səsyətəndə belə sanki çox mahir bir dirijorun çubuq işarələri ilə ustalıqla idarə olunduğundan bir-birinə qarışmadan aydın eşidilən quşların ecaskar səsindən başqa heç nə yox idi. Gözü şəffaf polietilen torbaya sataşdıqca Ay Günəşdən işıq almırmış kimi parlaqlığı hiss olunacaq dərəcədə artırdı. Başını qaldırır eyvanlara bir də baxdı. “Yəqin kimsə lap elə indicə atıb”, - düşüncəsi ilə gözlərinin qabağına xumar-xumar buğlanan isti qazan gəldi. Bütün fikrini cəmləyib bir də baxdı. Torbadakı lap elə indicə kəsilməmiş, dörd dənə sapsarı toyuq ayağı idi. Son bir dəfə də ətrafı diqqətlə nəzər saldıqdan sonra ani bir hərəkətlə sarı kəhrəba kimi parlayan torbanı götürüb uzun narıncı rəngli xalatının cibinə basdı. Çalğunun sol çiyinə getməsi, sağ əlinin möhkəm-möhkəm narıncı iş xalatının böyük yan cibinin üzərində qərar tutması və nurani çöhrəsinə qonan təbəssüm üçü də eyni anda elə avtomatik baş verdi ki, “Qaravula Al!” komandasını icra edən Çin qvardiya əsgərində belə səlislilik görə bilməzdin. Daha heç yana baxmadan, əli bərk-bərk cibinin üstündə, çalğusunu yellədə-yellədə səki ilə evinə doğru

addımlamağa başladı. Qıvraq addımlarla elə yeyin gedirdi ki, kənardan baxan heç kimi bu gün onun 75 yaşının tamam olduğuna inandırmaq olmazdı. O isə, üzündə təbəssüm, sağ əli cibinin üstündə, dilində şükür, gözünün önündə buğlanan qazan yeyin addımlarla evinə tələsirdi...

Qəfil quşların səsi xırp kəsildi. Lap uzaqdan bir-iki it hürüşməsi eşidildi. Ardınca yaxınlıqdakı məsciddən azan verilməyə başladı. Yaşlı qadın dayandı. Sağa-sola boylandı. Çalğusunu bir az da qorxa-qorxa yaxınlıqdakı qoca zeytun ağacına söykədi. Gözü ağacın sinəsinə vurulmuş lövhəyə

sataşanda yenidən təbəssüm nurani çöhrəsinə bəzədi. Sağ əlini cibinin üzərindən çəkmədən, sol əlini qoynuna saldı. Düz təxmin etmişdi, səs onun mobil telefonundan gəlirdi. Zəng edən amanzaman bir oğlu idi. Bir az da təşvişlə telefonun “Qəbul” düyməsinə toxunub: - “Can bala” - dedi. Kobud kişi səsi küçəni başına götürdü: - “Ma, maaş katını sən götürmüsən?!” Həmin anda yaşlı qadının simasına qərribə bir rahatlıq şökdü. O təmkinlə: - “Yox, qadan ürəyimə, mən neynirəm kartı. Oralara yaxşı bax...” - “Yaxşı. Oldu. Elə bildim sən götürmüsən...” - həmin kobud kişi səsi yenidən küçəyə yayıldı.

Yaşlı qadın telefona bir xeyli sakitcə baxdıqdan sonra onu yenidən qoynuna qoydu. Çalğusunu götürmək istəyəndə gözü yenidən zeytun ağacının sinəsindəki lövhəyə sataşdı. Yenə ani olaraq üzünə təbəssüm qondu və tez də yerini hüzn dolu kədərə verdi. Yaşlı qadın arxasını zeytun ağacına tərəf çevirib onun bayırda qalmış ən azı 2000 yaşı olan qoca köklərinin üzərində oturdu. Sanki, yüngülcə nəfəsini dərmək istəyirdi. Sıxılır, boğulur, çökürdü... Üzündə çox qərribə kədər məcmusu toplanmışdı. Qəfil hardansa yadına qarğanın dilindən deyilmiş atalar sözü düşdü. Yenidən nurani çöhrəsi gülümsədi. Qalxıb xüsusi əda ilə şalğusunu çiyinə aldı, zeytun ağacının sinəsindəki lövhəyə bir də baxdı və evinə doğru yol aldı...

01.05.2023, Bakı

RAMİZ İSMAYIL

BUDAQ TƏHMƏZ**Ağsaqqal şair Budaq Təhməzin 85 yaşına**

El sevgisi var canında,
Halal maya al-qanında.
Bu gün sənət meydanında,
Müzəffərdir, Budaq Təhməz!

Od-alovdu, alışandı,
Bir az qəmgin, pərişandı.
Şirin-şirin danışandı,
Dilavərdir Budaq Təhməz!

Yönü haqqa, düzə doğru,
Əhdə sadıq, sözə doğru.
Qədəm qoyub yüzə doğru,
Cəngavərdir Budaq Təhməz!

Tanrı verən ətası var,
Şeir adlı butası var.
Ramiz, ruhi qidası var,
Bəxtəvərdir Budaq Təhməz!

VAR

Ömrümün, günümün qürub çağında,
Mənə yaranın bir ətası var.
İlahi bir gözəl çıxıb qarşıma,
Hər nazı, qəməzəsi, hər ədası var.

Narın-narın, diri-diri yandırır,
Bir əli su tökür, biri yandırır,
Göyü qarşalayır, yeri yandırır,
Fələyin belə də «şər xatası» var.

Könül əzabımı duymur bəlkə də,
Özünü o yerə qoymur bəlkə də.
Nə çoxdu «bəlkələr»... qıymır bəlkə də
Cavan deyil deyəm, «yar butası» var.

Üzümə gülməyi məhəbbət deyil,
Halımı bilməyi mərhəmət deyil.
Qorxulu ilğımdır, səadət deyil,
Ramizin başında bir xətası var.

20.05.2021, Xırdalan şəhəri**Sənin**

O qədər sözüm var sənə deməli,
Bir sözüm, söhbətin yoxdurmu sənin?
«Lal-dinməz» oynadıq - bəs eləməzmi,
İnsafın, mürvətin yoxdurmu sənin?

Nə qədər bəxtimdən inciym, küsüm?
Nə qədər həyatdan əlimi üzüm?
Nədir ki, bir şirin, incə təbəssüm,
Heç mehrin, ülfətin yoxdurmu sənin?

Əllidir həsrətin yaşı, bilirsən,
Qurumur gözümün yaşı bilirsən.
Yanır ürəyimin başı bilirsən,
Bir damcı şərbətin yoxdurmu sənin?

Ərin bəxtəvərdir, bilirmi barı,
Sənsən səltənəti, sərvəti-varı.
Gözümdə boğmusan xoş xəyalları,
Ramizə rəğbətin yoxdurmu sənin?!

24.01.2022, Xırdalan şəhəri

O mənəm

Bir qaydadır, qara telə dən düşər,
Dağ başına duman çökər, çən düşər.
Bəxtikəmin bəxti ondan gen düşər -
O mənəm... Ramizəm.

Ürəyim var, qübarlanan, qəmlənən,
Yaralarım sim bağlayıb simlənən.
Arzuları gözündəcə nəmlənən -
Bir canında min bir dərdi cəmlənən
O mənəm... Ramizəm.

Dərd çəkməkdən bağı şan-şan olmuşam,
Dərd çəkənə canı yanan olmuşam.
Çəkə-çəkə şirin candan olmuşam -
O mənəm... Ramizəm.

Aç yaxamı, sinəmdəki dağa bax,
Gözlərimə ağ salmışan, ağa bax.
Döndərdiyin müqəvvaya bax, ha bax,
O mənəm... Ramizəm.

31.01.2022, Xırdalan şəhəri

Yerdən

Mən, dəvəsi ölmüş ərəb,
Çox gördüm arsız, bişərəf.
Əl uzandı mənə tərəf,
Əlimi üzdiyüm yerdən.

Kim çəkib mən çəkən dərdi,
Yer qədərdi, göy qədərdi.
Çayır bitdi, ot göyərdi,
Gül-çiçək düzdüyün yerdən.

Ömür zəmidir, biçirəm,
Haqqa gedən yol seçirəm.
Qanadı qırıq keçirəm,
Qıy vurub süzdüyüm yerdən.

Abad olsun künc-bucağım,
Sönməsin odum, ocağım.
Daha yoxdu umacağım,
Umduğum, küsdüyüm yerdən.

14.02.2022, Xırdalan şəhəri

Biridir

«Çox yazırsan dərddən, qəmdən» deyən dost,
Yazdıqlarım yüzdə, mində biridi.
Dərdimin-sərimin bərəketi var,
Balatı biridi, kündə biridi.

Billur sarayım yox, taxtım-tacım yox,
Batası sərvətim, bac-xəracım yox.
Gözüm tox, nəfsim tox, ehtiyacım yox,
Təsəlli tapdığım gündə biridi.

Son hökmü, fərmanı fələk gətirib,
Yanında bir cüt də mələk gətirib.
Mələklər yazmağa lələk gətirib,
Arxada biridi, öndə biridi.

Qan qusaram, haram yeyə bilmərəm,
Könül qırıb, qəlbə dəyə bilmərəm.
Kimdə neçə üz var - deyə bilmərəm,
Allaha min şükür, məndə biridi.

Saymaqla qurtarmaz Ramizin dərdi,
Dərdə sinə gərən nər oğlu, nərđi.
Ağarmış saçının sayı qədərđi,
Hər teldə, hər tükə, dəndə biridi.

03.03.2022, Xırdalan şəhəri

Düşməz

Şair qəlbi kövrək olur,
Həssas olur, titrək olur.
Başa düşən tək-tək olur,
Aqıl düşər, naşı düşməz.

Ocağının qoru gedər,
Yaş torpağa quru gedər.
Gözlərinin nuru gedər,
Bircə damcı yaşı düşməz.

Tanrı rəva görsə əgər,
Ramiz canı qurban deyər.
Haqq yolunda boyun əyər,
Xəncərinin qaşı düşməz.

20.07.2022, Xırdalan şəhəri

ƏBÜLFƏT HƏSƏNOĞLU
AYB-nin üzvü, tədqiqatçı-şair

MƏHƏBBƏT VƏ EHTİYAC

İnsanın həyatında xüsusi rolu olan bəzi amillər (ailə həyatı, vəzifə borcu, məhəbbət, nifrət, ehtiyac, qorxu, fiziki və ruhi sıxıntı və s.) vardır. Bunların təsiri sayəsində daxili aləmdə elə sarsıntılar baş verə bilər ki, nəticədə ortaya çıxan müsbət, yaxud mənfi emosiyadan asılı olaraq fərdin həyat tərzində böyük dəyişiklik yarana bilər. Belə amillərdən ikisi (məhəbbət və ehtiyac) barəsində öz mülahizələrimi bildirmək, mənəcə, cəmiyyət üçün faydalı olardı.

Məhəbbət və ehtiyac ilk baxışda fərqli məfhumlar sayılsa da, biri o birini doğuran səbəb, yaxud nəticə ola bilər. Fikrimi qüvvətləndirmək üçün, əvvəlcədən bəzi mütəfəkkirlərin söylədiyi kəlamları yada salmaq istəyirəm: Dostayevskinin “dünyanı gözəllik xilas edəcək” (gözəlliyə ehtiyac) kəlamı, F. Nəiminin “İnsanın ləyaqəti eşqdir”, - fikri ilə tamamlanır. Aristotel isə, ehtiyacın maddi təminatçısı barədə belə deyib: “Pul gələcəkdə arzuların reallaşmasının zəmanətidir”.

Məhəbbətin qüdrəti, eləcə də, ehtiyacın hər şeyi alt-üst etməyə qadir olan hökmü hamıya məlumdur. Məqamından və şəraitindən asılı olaraq bu iki amilin təsirindən insan düzgün qərar verməyə qadir idrak sahibinə çevrilər, cəsərlənib igidlik göstərə bilər, ilhamın coşmasından (bəzən dəlilik səviyyəsinə yüksələ biləcək qədər) daxili təlatüm keçirər, cinayətə sürüklənər, itaət və rəzalət vəziyyətinə düşər, hətta, intihar məqamına yetişə bilər.

Ehtiyac o qədər təhlükəli bir amildir ki, o

məğrurları əzib-sındırmağa, məzlumları isə, cinayətə sövq edərək “qəhrəmana” çevirməyə qadirdir. Təsədüfə deyil ki, Peyğəmbərimizin (ə.s.) hədislərindən birində ac adamla dindən söhbət açmağın mənasız olduğu buyrulmuşdur. Dahi Platon deyirdi ki, yaşamaq üçün çox şeyə sahib olmaq yox, az şeyə ehtiyacı olmaq daha əlverişlidir. Çox şeyə ehtiyac duymaq hərislikdən irəli gəlidiyi üçün, belə insanlar qanunlara məhəl qoymur və vicdan, mərhəmət kimi insani əməllərdən uzaq olurlar.

Ulu Tanrı bəşəriyyətin varlığı və qorunması (davamı) üçün insanların qəlbinə məhəbbət bəxş etmişdir. Məhəbbət canlı aləmdə digər cinsə qarşı ehtiyac hissi doğuraraq qarşılıqlı asılılıq yaratmaq qüdrətinə malikdir. Bir tərəfdən də, cəmiyyətə, dostluğa, ailəyə, insani münasibətə olan ehtiyac məhəbbətin yaranmasına səbəb olan amil kimi özünü biruzə verir.

Ehtiyac məhəbbəti yaşadır, gücləndirir, təzadlı olsa da, bəzən zəiflədir, söndürür, hətta məhvinə səbəb ola bilər. Hansı nəticənin alınacağına baxmayaraq, sevgi mənəvi ehtiyac olaraq qalmaqdadır. Sevgi insanı saflaşdırır, özünə inamını, qürurunu artırır. Dahi şairimiz Ə. Xaqani demişkən: “Ancaq təmiz sevgi sayəsində könül saf və vüqarlı olur”.

İnsanın varlığı, onun fəaliyyəti fərdi yox, ancaq toplum (cəmiyyət) halında mümkün olduğundan hər kəsin digər fərdlərlə (ata, ana, qohum-qardaş, dost, sevgili qadın və s.) məhəb-

bətə ehtiyacı vardır. Bütün yaradılmışlar arasında cinsi tələbata olan ehtiyac nəslin davamı üçün vacib şərtlərdəndir ki, bu səbəbdən fərdlər arasında münasibət, ünsiyyət, sevgi, istək və qayğı yaranır. Bəzən körpə, xəstə, kimsəsiz və köməyə ehtiyacı olanlara qarşı mərhəmət göstərən insanlara çox təsadüf olunur. Allahın bəxş etdiyi bu rəhm, həm də, insanın insanla münasibətə ehtiyacından, əxlaqdan, yaxud sevgidən irəli gəlir və qayğıya səbəb olur. Təkliyi həyatının bəlası səviyyəsində görün Xalq şairimiz Məmməd Araz belə deyirdi:

Təklidə çaylaq daşıyam,
Məni tək buraxmayın.
Dostlarla çaxmaq daşıyam,
Məni tək buraxmayın.

Deyilən məqamlarda insanın insana ehtiyacının məhəbbət doğurduğunun şahidi oluruq. Məhəbbət yolunu tutan kəs, fərd halından çıxır, ictimailəşir və kimlərsə qayğısını çəkməyə məruz qalır. O. Balzak, - “yaşamaq üçün sevmək lazımdır”, - deyirdi. Sevgi yeni bəhrələr verir ki, beləliklə də sevginin dairəsi get-gedə genişlənir və sevənlərin yeni qayğıları meydana çıxır. Çox halda belə fərdlər başqalarının qayğısını çəkməkdən zövq alaraq özünü xoşbəxt hiss edir. Bakıda doğulmuş Nobel mükafatı laureatı, akademik, dünya şöhrətli fizik L. D. Landau deyirdi ki, uğur və firavan həyat xoşbəxtlik deyildir, xoşbəxtlik ləyaqətlə xalqa xidmət etməkdən ibarətdir. Bəli, sevənlər ən azı onu əhatə edənlərin qayğısını çəkməyə borcludur və əksər insanlar bu yolda çəkilən zəhmətdən zövq alırlar.

Həyat gözlənilməzliklərlə dolu olduğundan bizi əhatə edən insanlarla daim ünsiyyətdə, sevməyə və sevilməyə ehtiyac duyuruq. Bəzən maddi imkana qürrələnilib özünü müvəqqəti təcrid edən insanlar istisna olmaqla hər kəsin sevgiyə ehtiyacı var. Elə bu ehtiyac da məhəbbəti doğuran səbəblərdən biridir.

Hərdən də, əlçatmaz bir məhəbbətə uğramış insan məşuquna (aşiqinə) qovuşmaq ehtiyacı içərisində çabalayır. Bu halda məhəbbət güclənir, ehtiras coşur, aşiq hicran odunda əzab çəkərək sevgilisini ilahiləşdirir, onu xəyalən təsəvvürdə canlandırır hicrandan qurtarır və reallıqdan daha

şirin olan xəyali vüsal məqamını yaşayır. Bu səbəbdən, həqiqətdə Leylisinə qovuşan Məcnun reallığı qəbul etmir (Məcnun Leylini ona qovuşdurmaq istəyən dostu Nofəllə vuruşduğu kimi) və xəyali vüsalın məstanəliyinə qayıdır. Belə halı ehtiyacın doğurduğu ilahi eşq adlandırmaq daha doğru olar.

Təəssüf ki, həyatda ehtiyac üzündən cəmiyyətimizin faciəsi hesab ediləcək neqativ hallarla da çox rastlaşırıq. Məsələn, ailələrin dağılması (boşanmalar), övladların atılması, hətta uşaqların, bəzən də orqanların satılması, səfil həyat, intihar və s. bu qəbildən olan faciələrdəndir. Ehtiyac səbəbli övladına və özünə qəsd edən analara da təsadüf olunur. Dəhşət, bu necə baş verir!?. Yəqin ki, ağır ehtiyacdən çıxış yolu tapa bilməyən ana şok vəziyyətinə düşür, mənəviyyatını qorumaq, özünü və övladını bu vəziyyətdən qurtarmaq üçün yeganə yol bildiyi seçimi edir. Bunun üçün ana öz məhəbbətini içində boğub öldürür, sonra isə məhəbbətinin yadigarına və özünə qəsd edə bilir. Göründüyü kimi ehtiyac məhəbbətin qatilinə çevrilir. Belə insanlar üçün səbr tövsiyə edərdim. Unutmaq olmaz ki, alan da, verən də Allahdır və imkanlar zamanla dəyişiləndir. Belə ki, hər qaranlıq gecənin bir gündüzü vardır. Bir də ki, Allahdan ümidi üzümək olmaz. “Ourani-Kərim”də “Allah kömək, ya zəlil edənə heç kəs mane ola bilməz”, - deyilir (Ali-İmran surəsi-160)

Dahi şairimiz, B. Vahabzadə belə deyirdi:
Hər kədəri səadət, hər sevinci qəm izlər,
Əsil ürək həm qəmi, həm sevinci əzizlər,
Tələtüksüz bir ürək qovuq kimi boş olar,
Daim sevinc axtaran daim qəmə tuş olar.

Deyilənlərdən bu nəticəyə gəlmək olar ki, ehtiyac məhəbbəti doğurur, onu yaşadır, gücləndirir və bəzən də onun qatilinə çevrilir. Eyni sözləri məhəbbət barəsində də demək olar ki, məhəbbət ehtiyac yaradır, bu ehtiyac davamlı və artan ola bilir, bəzən də məhəbbət ehtiyacı məhv edir. Bunun necə baş verdiyini aydınlaşdırmaq üçün aşağıdakı misalları nəzərdən keçirək:

Həyatda öz arzusuna (istəyinə) qovuşmayan şəxs bəzən mübarizədən çəkinərək depressiyaya düşür (bədbinləşir, küskünləşir, süstləşir, içkiyə

qurşanır və s.) və qeyri-fəal həyat tərzi yolunu seçir. Yaxud, fərd məhəbbətinə qovuşmaq cəhdilə, borc-xərc edib, müqabil tərəfin bütün tələblərini yerinə yetirərək böyük maddi çətinliklərlə üzləşməli olur. İkinci halda, gənc ailə məhəbbətinə qovuşma sayəsində yaranan ehtiyaclardan uzun müddət xilas ola bilmir və xoşagəlməz nəticələrlə üzləşir. Göstərilən hər iki halda məhəbbət maddi problemlərin (ehtiyacın) yaranmasına səbəb olur.

Bəzən də, dəbdəbəli həyat tərzi keçirmiş övlad evlənmə məsələsində valideynlərinə qarşı gedərək öz seçimini edir, bu səbəbindən vəərəsə hüququndan məhrum edilir və nəticədə gənclər ehtiyacla cəzalanmış olurlar. Bu halda da məhəbbətin ehtiyaca səbəb olduğunu görürük. Həm də, bu ehtiyac artan istiqamətdə davam edir. Belə ki, tək öz problemlərini həll etməklə kifayətlənməli şəxs bir ailənin problemləri ilə qarşı-qarşıya qalır, yəni ehtiyac artır.

Həyatda bunun əksi olan hallara da az təsadüf olunmur. Məsələn, uğurlu məhəbbət sayəsində fərdin bütün maddi və mənəvi ehtiyacları təmin oluna bilər. Belə ki, sözü ötən və imkanlı qohumların yardımını ehtiyacların ödənilməsinin təminatçısı olub, uğurlar üçün təkən vasitəsinə çevrilə bilər. Belə tale qismətiylə nəinki maddi, eləcə də, mənəvi (elm, təhsil və mədəni inkişaf) yoxsulluğun daşını atmaq mümkündür. Göstərilən halda uğurlu məhəbbət (bəzən bunun planlı və düşünülmüş şəkildə olması halına da təsadüf olunur) ehtiyacı boğub öldürə bilər.

Göründüyü kimi məhəbbət və ehtiyac biri digəri üçün səbəb, yaxud nəticədir. İnsan həyatı bu iki amillə çox bağlıdır və hər birimizin həyatı məhəbbət və ehtiyacdən kifayət qədər asılıdır. Keçdiyimiz ömür yolunda hadisələrin necə cərəyan etməsinə baxmayaraq unutmayaq olmas ki: “Dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir” (Quran, “Əl-Ənam”-32).

İstənilən halda, insana ucalıq gətirən məhəbbət və məhəbbət müqabilində yaranan mənəvi ehtiyac alqışa layiqdir.

Eşq olsun, məhəbbət doğuran və yaşadan ehtiyaca!
Eşq olsun, ehtiyacı boğan ülvə, saf məhəbbətə!

iyul 2023, Mingəçevir şəhəri

**KÖNÜL
HƏSƏNOVA**

Mənim AFORİZMLƏRim

1. Həyanın imtahanı ədəbsizin sınağından keçər, təsdiq və təkzibin isbatı üçün.
2. İlahi təslimiyyət, əsası ruhsal və zehinsəl qaynaqdan olan, Rəhmani təvəkkülün nirvanasıdır.
3. Seçdiyiniz yol sizi daxilə varma məqamında, ruhun həqiqətindən uzaqlaşdırırsa, deməli tərçihiniz yanlışdır.
4. Var olduğum təqdirdə, hər günün mən adlı hədiyyəsi var!
5. İstənilən aspektdə etdiyiniz yanlış seçimlər, ruhunuza kölgə salaraq sizi mənəvi boyutda tamamlanmaqdan uzaqlaşdırır.
6. Zaman və məkan fərqi yaşamadan, hüsurun həyatınızda daimi qalmasını istəyirsizsə, yaşadığımız hər andan zövq alın.
7. Mahiyyətinə vardığımız hər an ,varlığımızın təntənəsidir!
8. Gerçəklərlə üzləşdikcə, xəyal qurmaq xəyal oldu.
9. Dahilər ya öz qəflətlərində sıradanlaşırlar, ya da aşırı təvazökarlığın kölgəsində. Əslində, ruhsal təkamül və zehinsəl təfəkkürün aydınlığından keçən hər kəs, nəsibin sonluqdan ötə, heçlikdən kənar olduğunun bilincindəyəkən, təkəbbürün yalançı işığına kor olub, ilğımına aldanmırlar.
10. Mən, məni anlayanlar qədərəm, ruhumun astanasında.
11. Şəxsi qərarlarını özün verdiyin təqdirdə, azadlığın bir zərrəyə sığmayacaq qədər əngindir. Hər iradənin çərçivəsi, qərarların asudəliyi daxilindədir.
12. Hər şey bir nisbətə fərqi aydınlanırsa, deməli xoşbəxtəm... Çoxundan az, azından çox.
13. Bir yalanın keşikçisi növbəti yalandır.
14. Dünyanın suyu duzlu. İnsanların yaşamaq yangısı bu üzəndir .

15. Təzadı tükənməyib, rəngi bilinməyən dünyada, yaşayacaq qədər cəsarətliyəm.

16. Kimliyin təsdiqi naminə heç bir rəqabətə ehtiyac yox, mənliyin aynasında siz siz olun, yetər.

17. Aşırı fədakarlıq, boyutu aşmış peşmanlıqdan qeyri bir şey deyil.

18. Qürur, xarakterin qürubundan doğar.

19. Eyni dildə danışa bilmədiklərinizlə, susmaqdan başqa dialoqunuz olmasın.

20. Daxilində olan işığı gördüyün andan, dünyanın zülməti kabus olmaqdan çıxar.

AXİRƏTƏ SAXLA MƏNİ

Xəyal qanadını taxıb,
Gecə gündüz yoxla məni.
Yanımda ola bilmədim,
Ürəyində saxla məni.

Bir udumluq nəfəs kimi,
Köksündəki qəfəs kimi,
Ruha yatımlı səs kimi,
Qulağında saxla məni.

Dodağında təbəssüməm,
Üzümə işıq olanım.
Gözündəki mirvaritək,
Kirpiyimdə saxla məni.

Fikrin getsə, aqlın çəşsa,
Cismin getsə, ruhun qalsa,
Göydə günəşin qaralsa,
Axirətə saxla məni.

HƏRDƏN XATIRLA MƏNİ

Hərdən xatırla məni,
Çox demirəm, bir anlıq.
Keçim gözün önündən,
Ürəyində bənd alım,
Niyə sənə dərd olum...

Hərdən xatırla məni,
Elə olduğum kimi,
Necə varamsa, elə
Qalım sənə yadında,
Olmasamda, yanında.

Hərdən xatırla məni,
Gecə-gündüz demirəm.
Bircə kəs olsa yetər,
Adım gəlsə dilinə,
Əlim yetməz əlinə.

SEVGİM

Gedirəm ömründən səssiz, səmirsiz,
Necə gəlmişdimsə, elə eləcə.
Bitəcək ömrünün şirin nağılı,
Bitəcək nisgilli, qəmli beləcə.

Günəş olub, isitmədin ruhumu,
Mən sənə qəlbimin odunu verdim.
Bircə kərə duydunmu qəlb ağrımı,
Üzündə ən xəfif kölgəni sezdim.

Sevgim böyük oldu, sığmadı sənə,
Bu qədər sevilmək haqqın deyildi.
Sənə qədərindən çox pay biçmişdim,
Bəlkə şaşkınlığın bu üzdən idi.

Bu məsum sevgini sənə tay edib,
Nahaq yükləmişəm hissiz qəlbini.
Səndə günah yox ki, günah məndədir,
Mən ucuz satmışam, baha sevgimi...

SEVGİ BİR AZ MƏN KİMİDİR

Dili olub, danışmayan,
Küsüb, küsüb barışmayan,
Öz oduna alışmayan,
Sevgi bir az mən kimidir -
Sən əzəldən məndən fərqli.

Səssiz, ürəkək, bir az durğun,
Dünyanın özütək yorğun.
Bəzən rəngli, bəzən solğun
Sevgi bir az mən kimidir -
Sən əzəldən məndən fərqli.

Həyası ruhunda saxlı,
Gözləri açıqkən bağlı,
Nə aranlı, nə də dağlı,
Sevgi bir az mən kimidir -
Sən əzəldən məndən fərqli.

Ruhunu bəslər içində,
Yanılmaz əsla seçimdə,

Mən şəkildə, mən biçimdə,
Sevgi bir az mən kimidir -
Sən əzəldən məndən fərqli.

Bulud olub, tez dolanım,
Toxunmamış ağlayanım,
Yaradansız qalmayanım,
Sevgi bir az mən kimidir -
Sən əzəldən məndən fərqli.

Vəfası əksik olmayan,
Əhdin, andın unutmayan,
Yada , yağya uymayan,
Sevgi bir az mən kimidir -
Sən əzəldən məndən fərqli.

SEV MƏNİ

Dünyamın gözəlisən,
İlkin sən, əzəlim sən.
Ömrümün bəzəyisən,
Gəl, yenidən sev məni.

Cənnətimə çiçəksən,
Göydən enən mələksən,
Sən hamıdan göyçəksən,
Gəl, yenidən sev məni.

Sənsiz ruhum çən alar,
Sevinc satıb, qəm alar,
Fikrim yanında qalar,
Gəl, yenidən sev məni.

Ulduzum ol, ayım ol,
Həyanım ol, hayım ol,
Mənim sevgi payım ol ,
Gəl, yenidən sev məni.

Gülsən gülüşün olum,
Getsən yerişin olum,
Geri dönüşün olum,
Gəl, yenidən sev məni.

GEDİRƏM

Sevdamı götürüb gedirəm, adam,
Bu sevda ruhumun minnəti oldu.
Atasız, anasız uşaqlar kimi,
Neçə yol quruyub, neçə yol soldu.

Sevdamı götürüb gedirəm, adam,
Könlün viran qalsın, bu dünya kimi.
Bilirəm mən sənə yaddan da yadam,
Doğmalar içində bir əğyar kimi.

Sevdamı götürüb gedirəm, adam.
Səndə nəyim qalsa, göndər səmaya.
Nə sevincim oldun, bilim ki, şadam,
Nə ruhum gül açdı, görüm ki, yazam.

Sevdamı götürüb gedirəm, adam,
Qaranlıq ürəklər aydınlıq bilməz!
Varlığım neymətkən, dərd oldu sənə,
Naxələflər kordur, gözəllik görməz!

Sevdamı götürüb gedirəm, adam,
Sənə layiq deyil, peşman olasan!
Sən günah içində, paklıqdan uzaq,
Mənim saflığıma qurban olasan!

UNUDAQ

Gəl, yoluna çiçək düzüm, gül düzüm.
Gəl, həsrətin sona yetsin, gül üzüm.
Sən gedəli zülmət olub gündüzüm,
Gəl, səninlə olanları unudaq!

Həsrət sazaq olub, kəsər vüsali,
Sənsizlik qəlbimin ahı, qubarı.
Ay ömrümün ilk eşqi, ilk nübarı,
Gəl, səninlə olanları unudaq!

Giley-güzar qalsın dildə, dünəndə,
Dünya gülür sən üzümə güləndə,
Dəli olur insan qəlbədən sevəndə,
Gəl, səninlə olanları unudaq!

Bahara küsürəm, yaza küsürəm,
Çoxa dodaq büzüb, aza küsürəm,
İşvəmi unudub, naza küsürəm,
Gəl, səninlə olanları unudaq.

Qəbahətin böyük, ürəyim kimi,
Günah aramıram, suç aramıram.
Sevdanın boz rəngli bizdə yox kimi,
Gəl, səninlə olanları unudaq.
Nə olubsa, olanları unudaq!

Kübra Tural qızı Musayeva 2010-cu ildə anadan olub. O, Naftalan şəhəri 2 sayılı tam orta məktəbinin səkkizinci sinfində oxuyur. Dərs əlaçısıdır. Hekayələri "Buta", "Xarıbülbul", "Zəfər" adlı ədəbi-bədii, elmi-publisistik məcmuələrdə, "Zirvə" poeziya antologiyasında və s. qəzet-jurnallarda dərc olunub. 2023-ci ildə Kübranın "Vətən sevgisi" adlı hekayələr kitabı çapdan çıxıb.

KÜBRA MUSAYEVA

MUROV QARTALI

hekayə

Şəhid Bəxtiyar Aslanovun əziz xatirəsinə

Qızmar Günəş dağların hər tərəfinə yayılmışdı. Səhər tezdən bu yamaclarda bitən çiçəklərin ovuclarındakı şehlərin üzərinə düşən şüalar par-par parıldayırdı və rəqs edirmiş kimi görünürdülər. Təbiət yuxudan oyanan, parıldıdan gözləri qamaşan bir insana bənzəyirdi. Uca dağların başı ağ kəlağayı örtmüş gəlin kimi nazlandı. Duman yavaş-yavaş çəkildikcə, baharın gözəlliyi də üzə çıxırdı. Bülbüllərin yanıqlı səsi yamyaşıl dağların üstündə salınmış şəhəri bürümüşdü. Şuşa əsrarəngiz gözəlliyi ilə insanı valeh edirdi.

Tünzalə çantasını götürüb anasını qucaqladı və evdən çıxdı. Kolləcə çatanda İlqarın onu gözlədiyini gördü. Salamlaşdılar. Tünzalə ucaboylu, yaraşlıq sevgilisinə baxıb gülümsədi. Axırncı kursu bitirmişdilər. Tezliklə toyları olacaqdı. Danışdıqları kimi, birgə rəhbərliyin yanına gəldilər. Təyinatlarını İlqarın doğulduğu Naftalan şəhərinə aldılar. Gənc ailə taleyini bu şəhərlə bağlamaq istəyirdi.

Tezliklə işlər öz axarına düşdü. Hər ikisi musiqi məktəbində işə başladı. Öz sənətlərini ürək-

dən sevir, bildiklərini şagirdlərinə həvəslə öyrətdirdilər. Gənc olmalarına baxmayaraq, müəllimlərin, valideynlərin, şagirdlərin, Naftalan camaatının hörmətini qazanmışdılar.

İlqar müəllim muğam ustası kimi ad qazandı. Yanıqlı, şirin, ürəyə yatımlı səsi dinləyənin ruhunu oxşayırdı. Tünzalə isə şagirdlərinə pianoda ifa etməyi öyrədirdi. Onların sevinclərinin həddi-hüdudu yox idi. Axı ailələrinə balaca Aytac da gəlmişdi. İndi bu ailədə hamı sevinir, balaca Aytacı qucaqlarından yerə qoymurdular.

Beləcə, illər bir-birini əvəzlədi, bir neçə il göz qırpımında gəlib keçdi.

Daha bir xoşbəxtlik bu ailəyə qonaq gəldi. Balaca Bəxtiyar öz gəlişi ilə hamını bəxtiyar etmişdi.

Quş qanadlı illər sürətlə ötdü.

Artıq Aytac Bəxtiyar böyümüşdülər. Ancaq taleyin amansız oyunu - İlqar müəllimin xəstəliyi bu xoşbəxtliyə son qoydu. İlqar müəllim qəfil dünyasını dəyişdi.

Bəxtiyar oxuduğu məktəbdə hamının sevimlisinə çevrilmişdi. Sakit təbiəti, ağıllı, dünya

görmüş fikirləri ilə böyüklərin hörmətini qazanmışdı. Sınıf rəhbəri Şəfa müəllimə onu nadinc uşaqlara nümunə göstərərək:

-Bəxtiyar kimi oğul olun, - deyirdi.

Daha bir neçə il keçdi. Bəxtiyar artıq böyümüşdü. Atası kimi uca boylu, yaraşlıq bir oğlan olmuşdu. Hamıyla mehriban, səmimi, gülərüzlü danışsa da gözlərinin dərinliyindən bir kədər boylanırdı. Ürəyindəki sirri heç kimlə bölüşmürdü. Tənha qalanda dərin xəyala gedir, öz-özünə fikirləşir, nəyi isə götür-qoy edirdi. Onun bu halı anasının gözlərindən qaçmamışdı.

Bir gün yenə fikirli olarkən anası ona yaxınlaşmış boynunu qucaqladı:

-Mənim balama nə olub? Niyə fikirlidir? Neçə vaxtdır ki, bu mənim gözümdən qaçmır. Nə dərdin varsa, anana de!

Tünzələ müəllimə gözləyirdi ki, Bəxtiyar ona sevdiyi qızdan danışacaq. Axı bu yaşda yeniyetmələrin, gənclərin eşqə düşən vaxtı olur. Amma... Bəxtiyar gözlərini anasının gözlərinə dikdi:

-Ana, mən necə sevinə bilərəm? Neçə illərdir ki, babamın doğulduğu torpağımız, Şuşamız əsirdir. Bunu nə mən, nə də mənim kimi oğullar həzm edə bilməz. Mən Şuşamızı görməsəm də hər gecə yuxularımda Şuşaya gedir, doyunca gəzirəm. Nənəm o yerlərdən o qədər şirin söhbətlər edib ki, elə bil mən orada doğulmuşam. Ana, mənim canım burdadır, ruhum Şuşadadır. Az qalıb, məktəbi bitirib gedəcəm, Şuşamızı geri alacam!

Bəxtiyar o qədər əminliklə danışdı ki, ana dönüb ona baxırdı. Həm sevinir, həm də qəlbində nigaranlıq yaranırdı. Sevinirdi. Çünki, oğlu vətənpərvər, igid, torpağını sevən bir oğul olmuşdu. Nigaran idi. Axı Bəxtiyar onun yeganə oğlu idi. Amma bürüzə verməyib dedi:

-Oğul, ana qurban, darıxma, torpaqlar geri qayıdacaq. - dedi.

Bəxtiyar orta məktəbi bitirdi. Sənədlərini qonşu Gürcüstan dövlətində ali məktəblərdən birinə verdi. Qiyabi ali təhsil almağa başladı.

Bəxtiyar bir gün hərbi komissarlığa getdi. Onun üçün canından çox sevdiyi vətəni qorumağa imkan yaranmışdı. Əsgərliyə gedəcəkdə.

Hərbi xidməti Gədəbəydə keçirirdi. O, komandirlərin sevimlisinə çevrilmişdi. Artıq hərbi sirlərə yiyələnmişdi və öz qərarını da vermişdi.

-Hərbi xidmətdən sonra orduda qalacağam, Şuşanı azad edənədək MAXE kimi xidmətimi davam etdirəcəyəm. Oxumaq qaçmır. Birinci Vətəndir.

Elə də etdi.

Bir gün Bəxtiyarın gözlədiyi o an gəldi. Ali Baş Komandan "Hücum" əmri verdi.

Şiddətli döyüşlər gedirdi. Komandir Bəxtiyarı çağırırdı:

-Bəxtiyar, Ağbaba yüksəkliyini sənə və dəstənə tapşırıram. Bilirsən ki, ən əsas mövqe oradır. Oranı alsaq, Murov əlimizdə olacaq.

-Oldu, cənab komandir!

Bəxtiyar altı nəfərdən ibarət əsgərlərini topladı.

-Uşaqlar, bu gün ən vacib, ən mühim bir vəzifə bizə tapşırıldı. Ağbabanı düşməndən almalyıq.

Meşə ilə Ağbabaya qalxan əsgərlər dağın ətəyində əyləşdilər.

-Bəxtiyar, qardaş, bu gün vətən bizə əmanətdir. Əmanətə xəyanət olmaz. Canımızla Ağbabanı qorumalyıq, - deyərək əsgərlərdən biri dilləndi.

-Qardaşlar, düzdür, bircə haqqımızı halal edin. Bu yolda şəhidlik də var, qəhrəmanlıq da. - deyərək Bəxtiyar dilləndi.

Birdən erməni əsgərlərindən birinin açdığı atəşdən döyüşçülərdən biri yerə yıxıldı. Əsgərlər ətrafa səpələnib öz mövqelərini tutdular. Güclü atışma gedirdi. Bəxtiyar və əsgərlər onlarla erməninə məhv etdilər.

-Uşaqlar, güllələrə qənaət edin! - Bəxtiyarın səsi gəldi.

Geri boylananda gözləri doldu. Əsgərlərdən bir neçəsi yerə sərilmişdi.

-Şərəfsizlər, mənim qardaşlarımı öldürmüşünüz? - deyərək, ətrafda gizlənən ermənilərə atəş açmağa başladı.

Amma... gülləsi qurtarmışdı.

Çiyindən yaralansa da, cib telefonunu götürdü. Anasına zəng etdi...

-Necəsən, ana?

-Can, qurban, oğlum, sən necəsən?

-Ana, özünü qoru!

-Sən özünü qoru, birdənəm, anan qurban, yuxumu qatmışam. Diqqətli ol!

-Nə danışırısan?

-Heç nə, deyirəm də, müharibədir.

-Ana qurban, ehtiyatlı ol!

Anası ilə halallaşdı...

Mesaj yerinə "Ana, özünü qoru!" sözlərini yazdı.

Keyli erməni öldürmüşdü. Birdən iki erməninin ona tərəf gəldiyini gördü. Ayağa qalxdı. Ermənilər onu diri tutmaq istəsələr də, Bəxtiyar əli avtomatlı düşmənin başını bıçağı ilə kəsmişdi. Arxadan gedən başqa bir düşmən gücü çatmayacağını düşünüb, atəş açdı. Dağ vüqarlı, çinar qamətli, qəhrəman Bəxtiyar bərkdən:

-Alçaqlar, şərəfsizlər, Qarabağ Azərbaycandır! Bilin! - qışqırdı.

Növbəti atəş onu canı qədər sevdiyi torpağa yaxınlaşdırdı. Ayaqqabısında xüsusi yeri olan bıçağı çıxarıb erməniyə atdı. Bıçaq düşmənin ürəyinə saplandı.

Torpağa uzandı Bəxtiyar, göylərə baxdı. Elə bil səmaya qalxırdı. Özünü yüngül hiss edirdi. Murovun üzərindən uçurdu. Qartala dönmüşdü Bəxtiyar, Murov qartalına. Yenilməz, məğlubedilməz bir qartala!

Vətənin səmasında qiy vuran bir qartal var. İndi də uçur, qanad çalır, gah Şuşaya, gah da Murova boylanır. O Bəxtiyarın ruhudur. Azad vətəninə azad gəzir.

QUMRU QÜDRƏTİN KÖNÜL ÇIRPINTILARI

Günlərin bir günü ustad şair qardaşım İbrahim Yusifoğludan telefonuma zəng gəldi. Dedi ki, hazırlaş, bazar günü səni bir söz adamı ilə tanış edəcəm. Soruşdum ki, o dediyin söz adamı kimdir ki, elə?... Dedi: "Görüşəndə bilərsən".

Nəhayət, bazar günü gəldi və o söz adamı ilə evində görüşdük.

Qumru Qüdrət - nə özünü, nə də imzasını tanımadığım bu insanın əvvəlcə özü ilə, sonra isə könül dünyası ilə tanış oldum. Mən ona, o da mənə bir-birindən gözəl "Yada sal məni", "Mənə qərib deməyin", "Günəşlə barışmışam" və "Nakam eşqin ninnisi" (təkrar nəşr) adlı dörd kitabını bağışladı.

Aradan heç də böyük olmayan zaman kəsimi keçdikdən sonra vaxt tapıb Qumru xanımın söz dünyasına baş vurdum. Hər bir kitabını varaqlayıb şeirlərini oxuduqca Qumru Qüdrəti daha yaxından tanıdım.

Sular axır qırçın- qırçın,
Qayaların rəngi darçın.
Yel əsdikcə mavi sular
Ləpələnir xırçın-xırçın.
Belə gözəl bir guşədə
Darıxıram Vətən üçün.

Onun şeirlərində Azərbaycanımıza, ana Vətənimizə, doğulduğu yurda, elə, obaya dərin ülfət və sevgi gördüm. Hələ torpaqlarımızın işğal altında olduğu bir dövrdə yazdığı bir şeirində qələbəyə olan inamını görün necə də dolğun ifadə edir.

Qartaltək səmada süzəcəyik də,
İlanın başını əzəcəyik də.
Biz Cıdır düzündə gəzəcəyik də,
Umudu itirmə, şair qardaşım.

Qumru Qüdrət sözünün axarına düşdükcə, o axarın axınında elə davamlı axmaq və durmadan axmaq istəyirsən yorulmadan.

Doğan günəş şəfəq saçır,
Uyuyanlar gözün açır,
Bax, oyanır novruzgülü
Sona bülbül gülə uçar.

Sellər, sular şaqqıldaşır,
Durnalar da qaqqıldaşır.
Bahar gəlir gözəl yurda,
Sevincimiz həddən aşır.

Şairin şeirlərindəki səmimiyyət, fikirlərindəki sadəlik, coşqu oxuduqca adamı valeh edir.

Tər növrəstə bir çiçəksən,
Sevgi dolu bir ürəksən.
Öz elinə sən gərəksən,
Oxuma sən qəmlə, gözəl.

Yaxud da “Döz, bala” şeirində oğlunun şəx-sində bütöv gənclərimizə müraciətlə poetik düşüncələrini necə də xoş biçimdə ifadə edir.

Həyat bir imtahandır -
Çətinliyə döz, bala.
...Atan yoluna dikib
Ümid ilə göz, bala.

Qumru Qüdrət sözünün ətəyindən tutub getdikcə, onun poeziyasının daxilinə vardığıca, bir həqiqəti anlayırsan ki, şair xanımın istedadı və söz demək gücü var. Bu güc doğrudan da İlahidən gələndir.

Təbəssüm var üzündə,
Şirinlik var sözündə.
Gözlərin bir dəryadır,
Paklanıram gözündə.

O şeirlərində gördüyü həyatı həqiqətləri də bir vətəndaş yanğısı ilə poetikləşdirə bilir.

El içində “mənəm-mənəm” deyəndən,
Dəbdi deyib, hər bir donu geyəndən.
Heç bir zaman gözləməyib halalı,
Özgə malın qamarlayıb yeyəndən.
Beləsindən xoşum gəlmir, ay balam.

Qumru Qüdrət poeziyasından bu qədər sevgi ilə, iftixarla söhbət açmağım o demək deyil ki, onun bütün şeirləri yüksək poetik gücə malikdir. Xeyr... Onun uğurlu şeirləri kimi, eyni zamanda bəzi uğursuz şeirləri də vardır. Bu isə təbiidir...

Bütövlükdə isə onu demək olar ki, Qumru Qüdrətin bir el məsəlində deyildiyi kimi, “dilinə görə dilçəyi də var”. O, doğrudan da, sözün həqiqi mənasında şairdir: könlündən axanı yazan və köüllərdə yuvalanmağı, özünə taxt qurmağı bacaran bir şairdir. Çox-çox illər bundan öncə anasına yazdığı bir şeirində özünün də ülfətlə dediyi kimi...

Anam, gözlərin aydın,
Şair oldu övladın.
Kaş ki, bu şad günümdə
Sən də bizlə olaydın.

Başqa şeirində bu fikrini bir az da dərinləşdirərək daha dolğun, daha mükəmməl şəkildə belə poetikləşdirir.

Qumruyam, xalqımın yazar qızıyam,
Bax, bu həyatımdan mən çox razıyam.
Anadan, Vətəndən, eşqdən yazıram,
Məni cəzb etməyir dünyəvi sərvət,
Bax, belə yaradıb məni təbiət.

Qumru xanım, duyğuların, qoy, daha axarlı, daha şirin və daha düşündürücü olsun!

Ələsgər TALİBOĞLU
Şair-publisist, AYB-nin üzvü, Məmməd
Araz mükafatı laureatı
10.08.2023

QUMRU QÜDRƏT

Ayrılmışam ağır eldən

Götür çıxar məni evdən,
Mən gedərəm yoxsa əldən.
Ürəyimdə nisgilim var,
Ayrılmışam ağır eldən.

Qəlbim dolub qüssə ilə,
Gözümdə yaş gilə- gilə,
Toxunmayın sarı telə,
Ayrılmışam ağır eldən.

Orda qalıb qoca atam,
Necə gedib ora çatam?
Fikir qoymur gecə yatam,
Ayrılmışam ağır eldən.

Gündüzləri gəzəmmirəm,
Daranmıram, bəzənmirəm,
Ayrılığa dözəmmirəm,
Ayrılmışam ağır eldən.

Qəribliyim mənə yüküdü,
Çəkəmmirəm çox böyüküdü,
Fikirlərim yenə hürküdü,
Ayrılmışam ağır eldən.

Qumru, bəsdə ötdün dil- dil,
Dar qəfəsdə oldun bülbül,
Gözlərinin yaşını sil.
Sən özünü salma əldən,
Ayrılmazsan ağır eldən.

Zəng eylədi körpə bacım,
Bax azaldı ağrım-acım,
Mənə dedi bu turacım.
Gəl özünü vermə əldən,
Ayrılmazsan ağır eldən.
Sən hər zaman bizimləsən.

Bülbül kimiyəm

Sən yoxsan dünyada, onu bil ki mən,
Gülüstani talan bülbül kimiyəm.
Sənsiz yaşasam da, susuz bir zəmi,
Zamansız saralan sünbül kimiyəm.

Kəsövtək tütüyən, yanan bir ürək,
Aşıqın tapmayan yaralı tülək,
Hürisin itirən sevən bir mələk,
Əlacsız inləyən bülbül kimiyəm.

Boğaza yığılan bezikmiş bir can,
Düzümü qırılmış tək qalan mərcan,
Sürüsün itirmiş bir ahu seyrən,
Süpürgə dalında "Şəngül" kimiyəm.

Gecələr gizlicə yanıb alışan,
Göz yaşsı sel olub çaya qarışan,
Gördüyü rəyanı suya danışan,
Boynu bükük qalan "Tərgül" kimiyəm.

Qəlbi çiliklənmiş bir şüşə kimi,
Eşqi yalan olan Dilguşə kimi,
Boynu əyri qalan bənövşə kimi,
Çiçəyi tökülən tək gül kimiyəm.

Arəstə
(İgid qeyrətli şəhidimiz
Arəstə xanımın
əziz xatirəsinə)

Məğrur baxışınla,
Şüx duruşunla,
Düşmənin bağrını,
Sökdün Arəstə.

Şəhid qardaşlarıntək,
Heç çəkinmədən,
Qanını torpağa,
Tökdün Arəstə.

Üç min Şəhidimin,
“Gözəl bacısı”.
Düşmənlər bu sözdən,
Ürkdü Arəstə.

Azərbaycanımın,
Qorxmaz qızı sən.
Özünü bayrağa,
Bürkdün Arəstə.

Azəri xalqının,
Ürəyindəsen,
Özünə bir məbəd,
Tikdin Arəstə.

Al-qırmızı qərənfilən

Bir zamanlar əziziydin,
Sevənlərin, gözəl çiçək.
Bəzəyərdin qucağını,
Gözəllərin, sən sevincək.

Uzun, sivri, boy-buxunlu,
İncə, zərif yarpaqların,
Hər bir evdə, xoş günlərdə,
Sovqatıydın qonaqların.

Bir zamanlar bəy-gəlinin,
Ağuşunun bəzəyiydin.
Səkkizi mart bayramında,
Gözəllərin əziziydin.

İndi isə bəzəyirsən,
Məzarını Şəhidlərin.
Düzülürsən məzar üstə,
Boynu qırıq, al güllərim.

O zamanlar özəliydin,
Şəvə telli sonaların.
İndi isə əzizisən,
Gözü yaşı anaların.

Anaları ağlar görüb,
Sanki sən də üzülürsən.
Rəngi solmuş, boynu qırıq,
Məzar üstə düzülürsən.

Əlini ver əlimə

Əlini ver əlimə,
Başını qoy sinəmə,
Pıçıldayan qəlbimə,
Sən qulaq as, ey gözəl.

Dinlə ürək sözümü,
Tapmaq üçün çözüümü,
Götür sınıq sazımı,
Köksünə bas, ey gözəl.

Birgə vursun qəlbimiz,
Xoşbəxt olaq ikimiz,
Demə ölüb eşqimiz,
Sən tutma yas, ey gözəl.

Mən aşiqəm haçandan,
Eşq umuram canandan,
Bir gün vüsal hicrandan,
Alar qisas, ey gözəl.

Söyləyərsən Qüdrətə,
İnanıram hikmətə,
Bu ülvü məhəbbətə,
Bir nəğmə yaz, ey gözəl.

İlahi sevgi

Haqq yolunu mən tapandan,
Kədər məndən qaçaq olub.
Allahıma sığınmışam,
Ürəyimə sevgi dolub.

Bir bülbültək oxuyuram,
Yorulmadan şən nəğmələr.
Sevdiyimi əzizləyib,
Mədh edirəm axşam, səhər.

Mən oxuyan bir bülbüləm,
Məndən çəkin qüssə, kədər.
Sən özünü yorma zalım,
Əziyyətin gedər hədəf.

Sevgi verib, eşq veribdi,
Ürəyimə ulu Tanrım.
Qurban olum Allahıma,
Odur mənim dövlət-varım.

Bu eşq elə bir sevdadır,
Ondan uzaq durmaq olmaz.
Bu Allahın töhfəsidir,
Ondan iraq qalmaq olmaz!

Kaş, yanımda olaydı

Tezdən qalxıb oyandım,
Axtararaq anamı.
Məsləhət alım ondan,
Danışaraq röyamı.

Gözümdən süzülən yaş,
İsladıbdır balıncı.
Anam yoxdu dünyada,
Dadıma sən yet bacı.

O, müqəddəs varlığım,
Artıq köçüb dünyadan.
Yox olub uşaqlığım,
Ayılmışam röyadan.

Hər kəsin ilk sevdası,
Anasıdır əzizi.
Hər şeyin əvəzi var,
Ananın yox əvəzi.

Yenidən doğ, günəş

Qüruba gedən Günəş,
Yenə doğ səhər çağı.
Yaşıllaşdır dörd yanı,
Çəməndəki zanbağı.

Nur saç dağa, dərəyə,
Nur saç bəndə, bərəyə.
Zərrin şəfəqlərinlə,
Bir pay göndər hər yerə.

Doğ, el-obam sevinisin,
Uşaqlar nəğmə desin.
Bahar gəlsin Vətənim,
Bayram libası geysin.

Nurun yeri dağlasın,
Təbim coşsun, çağlasın,
Qoy zərrin şəfəqlərin,
Bəzəsin dağ-dərəni
Qumru bu mənzərəyə,
Yeni dastan bağlasın.

Yaradıb Allah

Bütün insanları yaradıb Allah,
Kiminə pak ürək, idrak veribdi.
Birini çox kasıb eyləyib, vallah,
Birinə var-dövlət, əmlak veribdi.

Hər zaman Allahu sən sal yadına,
O sənə düşüncə, kamal veribdi.
Özünü borclu bil sən Yaradana,
O sənə iradə, amal veribdi.

Allahıma şükür edirəm mən də,
O mənə görən göz, eşidən qulaq,
Yaşamaq uğrunda çalışmaq üçün,
O mənə veribdi saf can, əl-ayaq.

Qumruyam, təşəkkür etdim Rəbbimə,
Veribdi o mənə eşqi, ilhamı.
Ürəkdən gələni ağ kağız üstə,
Bəxş edib o mənə yazmaq imkanı.

Ölürəm yazmayanda

Bu məndə nə adətdir,
Heç özüm də bilmirəm.
Kimdənsə inciyəndə,
Ya qəlbən sevinəndə.
Ürəyimdən keçəni,
Həm sevinci, həm qəmi,
Ürəyimə çəkirəm.
Gözlərimin yaşını,
Ürəyimə tökürəm.
Çəkilib bir bucağa,
Göz, qulaqdan irəyə.
Hisslərimi birbəbir,
Tökürəm ağ varağa.
Ağlayıram qələmlə,
Sevinirəm varaqla.
Vuruşuram sitəmlə,
Vuruşuram nahaqla.
Dilimə gələnləri
Qəlbimdən keçənləri,
Söyləmirəm heç kəsə.
İstəmirəm kimsəni,
Məndən inciyə, küsə.
Beynim ümməna dönür,
Coşan dəniz oluram.
Sanki günəşim sönür,
Bulud kimi doluram.
Yazdakı leysan kimi,
Göz yaşımı süzürəm.
Birbəbir hissələrimi,
Ağ varağa düzürəm.
Alışan qəlbim sönür,
Mən tərtəmiz oluram...

İLHAM QAZAXLI ÜMUMBƏŞƏRİ ŞAİRDİR

Qəzənfər, sözündən təzə söz doğur,
Şərdən yalan doğur, haqdan düz doğur.
Hər yerdə analar oğlan, qız doğur,
Qazaxda analar şair doğurlar!

Qəzənfər Məsimoğluna məxsus bu gözəl misralar mətləbə giriş üçündür. Əliağa Şıxlinskini, Səməd Vurğunu dünyaya bəxş edən şıxlılar, şahsevənlər, ustacılar, aşığılar yurdu Qazax elində müasirimiz olan İlham Qazaxlı kimi daha bir mükəmməl şəxsiyyət, ümumbəşəri şair, “haqq aşığı” doğulub, boya-başa çatmışdır. Azərbaycanın ali təhsil ocaqlarından birində dəqiq elmlər üzrə təhsil alsa da insanlığa sözlə xidmət etməyi qarşısına məqsəd qoymuş və hazırda bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlməkdədir.

Vahid Əzizin təbirincə, dəqiq elmlər sahəsində təhsil almış şəxslərin ədəbi fəaliyyəti həmişə orijinallığı ilə seçilir. İlham Qazaxlı da belə xüsusi istedad sahiblərindən biridir.

Dəyərli söz adamı Rəşad Məcidin şairin 50 illik yubileyi ilə bağlı Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin “Natəvan” zalında keçirilən tədbir zamanı dediyi: “İlham Qazaxlı şəxsiyyəti və yaradıcılığı bir-birini tamamlayan şairdir...” - fikri özünü tam doğrultmuşdur. Şairin haqqında söz deyənlər, yaradıcılığından bəhs edənlər də bu tamlığın fəvqündən danışdılar.

Doğulduğu aydan tutmuş, böyüyüb boya-başa çatdığı elə qədər həyatındakı bütün mövcud amillər məhz bu cür bitkin, kamil şəxsiyyət, cəmiyyət üçün faydalı insan yetişdirməli idi. Böyük əminliklə vurğulamaq mümkündür ki, İlham Qazaxlının başqa yolu olmayıb. İlham Qazaxlı, ya da İlham Qazaxlı! O istənilən bir sahədə məşğul olsaydı, eyni uğuru yenə təkrarlayacaqdı.

QISA ARAYIŞ: İlham Qazaxlı 13 may 1973-cü ildə Qazax rayonunun Dağ Kəsəmən kəndində anadan olub. İlk təhsilini doğma kəndində aldıqdan sonra 1995-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin Tətbiqi riyaziyyat və İnformatika fakültəsini

bitirib. Şeirleri müxtəlif mətbu orqanlarda müntəzəm olaraq dərc olunur. AYB və AJB üzvü olan şairin ədəbi yaradıcılıq fəaliyyəti “Qızıl Qələm” və “Ziyadar” kimi nüfuzlu mükafatlarla qiymətləndirilib. Əlinə qələm aldığı ilk günlərdən etibarən bu günədək fasiləsiz və stabil fəaliyyət göstərən İlham Qazaxlı 50 illik yubileyi ərəfəsində “Zəfər sevinci” adlı növbəti kitabı ilə oxucularını sevindirib.

Qəzənfər Məsimoğlunun - “Hər yerdə analar oğlan, qız doğur, Qazaxda analar şair doğurlar!” - misralarını təkrarən misal gətirərək qeyd etmək olar ki, Qazax kimi sazın, sözün xüsusi çəkisi, qədir-qiyməti olan eldə mən şairəm demək, hələ üstəlik “Qazaxlı” təxəllüsü götürmək özü bir şücaət, böyük məsuliyyət deməkdir. Mənim üçün ümumbəşəri şair olan İlham Qazaxlı bəlkə də yaradıcılığının ilk illərində “Qazax” adına söykənərək, - “dünyaya mən də varam, mən şairlər yurdu Qazaxdanam” - demək istəyirdisə, artıq çoxdan öz sözü ilə doğma Qazağını dünyaya tanıdır.

Şeirlerinin birində (İlham Qazaxlı, “Zəfər sevinci”, Bakı, “Elm və təhsil”, 2023, 304 səh. s.191.)

Dayansın hücumu şerin bəşərə,
Kökündən yamanlıq, pislilik laxlasın!
Çəkməsin insanı iblis məhsərə,
Zalımın zülmündən Allah saxlasın! - deyən

şair sözün əsl mənasında böyük amallar uğrunda çarpışdığını bir daha gözlər önünə sərir. Düz 50 il əvvəl Qazağın bəlkə də insanlar üçün ucqar, Ulu Tanrıya isə birbasa maksimum daha yaxın olan Dağ Kəsəmən kəndində pərvəriş tapmış bir fidanın bu gün filizlənərək “min budaq” olması, dünyaya sözünü çatdırması, bir elin hüduqlarını aşaraq, cahana ününü yetirməsi, ümumbəşəri ideyalar qarçısına çevrilməsi təqdirəlayiq haldır.

Yaxud başqa bir şeirdə (İlham Qazaxlı. “Zəfər sevinci”, Bakı, “Elm və təhsil”, 2023, 304səh. s.107.)

Suriya! Ey, köksü yanan məmləkət!
Çəkilmir üstündən bir an fəlakət.
Hər doğan sabahın qaranlıq saçır,
Müqəddəs amallar səndən gen qaçır.

Bu misralar qeyri-ixtiyari böyük Səməd Vurğunun “Zəncinin arzuları” əsərini yada saldı. Özü param-parça olmuş bir məmləkətin sakini olan, bütün gəncliyini Qarabağ kimi dörd-bəla ilə mücadiləyə həsr etmiş şairin ümumbəşəri mövqeyi məhz belə olmalıdır.

Bu qəbildən olan misalları sadalamaqla yazını daha da uzatmaq olardı. Ancaq “arifə bir işarə bəs eylər” misalına istinad edərək, sizi yormaq istəmirəm. Sonda onu qeyd etmək istəyirəm ki, mənsub olduğu ədəbi nəslin nümayəndələri arasında İlham Qazaxlı bütün məziyyətləri ilə seçilən qələm adamıdır. O sözün əsl mənasında bütün xırdalıqları fəvqündə dayanan haqq aşığı (sazı olmasa da), ümumbəşəri şairdir. Bütün uğurlarından dolayı onu təbrik edir, yeni-yeni yaradıcılıq nailiyyətləri arzulayıram. Uğurlarınız bol olsun, İlham Qazaxlı! Yolunuz açıq olsun...

03.06.2023, Bakı şəhəri

Zaur USTAC,

**“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru,
şair-publisist**

QAX - Azərbaycanın Gürcüstanıdır

Qax görkəmli şəhərdir, Azərbaycanın şimal bölgəsində yerləşir, daha çox rayon mərkəzi kimi məşhurdur. Son illər turizm bölgəsi kimi diqqət mərkəzindədir. Turist axını şəhərin səkkiz kilometrliyində yerləşən İlisu və on dörd kilometrliyində olan Ləkit yaşayış məntəqələrinə istiqamət götürsə də şəhər mərkəzi yaranmış hər şəraitdən bəhrələnməyə inkişaf götürə bilər. İlisuda Şeyx Şamilin qalası, İlisu şəlaləsi, Ləkitdə isə Mamırlı şəlalə turistlərin marağına səbəb olan görkəmli yerlərdəndir. Qax şəhərinin özündə isə istər müasir, istərsə də qədimliyi ilə seçilən görməli yerlər çoxdur.

Şəhər asfalt örtüyü ilə xüsusi görkəm alıb. Burada asfaltlanmamış bir küçə, döngə, yaxud dalan tapmaq mümkünsüzdür. Palçıq, toz zibillənməsinə rast gəlmək olmur. Mülayim külək az-az təsadüf olunur. Kürmik çay yatağında yerləşən İlisu dərəsi nəzərə alınmazsa dağların əhatəsində yerləşən şəhərin havası sərin meh ilə daimi tərəvətlənir. Bir növ uca dağlar şəhəri güclü küləklərdən qoruyur. Sıx meşə örtüyü ərazini oksigen bolluğu ilə daha da zənginləşdirir və insanların rahat yaşayışını təmin edir. Şəhərin aşağı hissəsində salınmış və genişlənməkdə olan yeni məhəllələr enli küçələri, yeni dizaynlı yaşayış evləri ilə gözəl görkəm yaradır.

Evlər qırmızı kərpiclərlə bəzədilib, milli arnamətlərə xas naxışlanıb. Həmin naxışlar əsrlər boyu xalça-gəbələrimizi bəzəyən, Azərbaycanı dünyaya tanıdan milli naxışlarımızın eynisidir, oxşarıdır.

Kanalizasiya və su-drenaj sistemi paralel olsa da ayrı-ayrılıqda, yüksək mühəndislik üslubu ilə salınıb. Yağıntılar zamanı yağış sularının yol kənarları ilə çəkilmiş xüsusi beton nov-borularla axıdılması şəhərə verə biləcək hər hansı bir zərərin qarşısını anımdaca ala bilər. Bir sözlə, Qax şəhəri yaşamaq, xüsusən də yay aylarında istirahət etmək üçün tam münasib məkandır.

Əhalisi qarışıqdır, yuxarı məhəllələrdə gürcülərə tez-tez rast gəlmək mümkündür. Azərbaycanlılar və gürcülər uzun müddət birgə yaşayışdan qaynayıb-qarışmış, xüsusiyyətləri ilə bir-birinə uyğunlaşmışlar. Hər iki millətin nümayəndələri şəhəri özlərinə doğma bildiklərindən iasə obyektlərini də birlikdə işlədirlər.

Turist axını ucbatından bazarda qiymətlər yüksəkdir, digər bölgələrə nisbətə münasib görünmür. Qax kənd təsərrüfatı rayonu hesab olunsada əhali daha çox turizmdən gələn gəlirlərə üstünlük verir, təsərrüfatla məşğul olmağa meylli görünmür. Bölgə bol meyvəsi ilə də diqqəti çəkir. Sularda yod çatışmazlığı olduğundan findıqla yanaşı qoz (cəviz) ağaclarının da bolluğu təqdirəlayiqdir.

**Əli BƏY AZƏRİ,
07 - 31.08.2023, Qax şəhəri**

YAZI DÜZÜMÜ

1.Redaktor guşəsi

-“Dəllallar fürsət gözlər”1

2.Publisistika

-Əli BƏY AZƏRİ - “Ədəbiyyatın dil problemi”2

-Zaur USTAC - “Sənətin seçdiyi adam - şəhid Həmdəm Ağayev”4

-Ələsgər TALİBOĞLU - “İlhamı sinəsində çağlayan şair” (Budaq Təhməz - 85).....11

-Hacıməmməd MƏMMƏDOV - “Onun sənət dünyası” (Murad Məhərrəmin 70 yaşına).....15

-Vüqar ƏHMƏD - “Bədii publisistika ədəbi mətbuatda”39

-Ələddin ALLAHVERDİYEV - “Daim axtarışda olan yaradıcı, nəcib insan” (Araz Yaquboğlunun 50 yaşına).....51

-Əhməd HAQSEVƏR - “Aynur Qafarlıının poeziya dünyası”58

-Xuraman ZAKİRQIZI - “Dəyanət simvolu” (oçerk).....73

-Vüsal AĞA - “”Haqqın sədası”nda bir “Ömür qatarı” gedir” (Minarə Sığnaqın yaradıcılığı haqqında).....89

-Əbülfət HƏSƏNOĞLU - “Məhəbbət və ehtiyac”99

-Ələsgər TALİBOĞLU - “Qumru Qüdrətin könül çırpıntıları”106

-Zaur USTAC - “İlham Qazaxlı ümumbəşəri şairdir”111

-Əli BƏY AZƏRİ - “Qax - Azərbaycanın Gürcüstanıdır!”112

3.Poeziya

-Anar ƏHMƏDOV - “Azərbaycan-Özbəkistan” (şeir).....3

-Leylam LEYLAM - “Qəzəl”, “Müzare”, “Dürdanə” (şeirin müəllifi Şahin Tağıyevdir, Leylam Leylamın “Ata evimdəyəm” şeirindən təsirlənərək yazıb), “Gedir”, “Antalya”, “Anlaya bilmirəm”, “Varamsa əgər” (şeirlər).....8

-Budaq TƏHMƏZ - “Qızlara açıq məktub”, “Şəhid məzarları and yerimizdi”, “Küsmə məndən, ay ilhamım”, “Səni kim unudar?” (şeirlər).....13

-Murad MƏHƏRRƏM - “Vətən”, “Baş Komandanım”, “Baxıram qaranlıq pəncərələrdən”, “Hələ də gözümdən tökülür bu yaz”, “Göyərtdi”, “Yaxşılıq”, “Qum saatıdır”, “Azərbaycanım”, “Dağlar məni sevir”, “Yazdı, ay Allah”, “Gedirəm”, “Ağlıma batmır”, “Oxuyur ustad Alim”, “Üstünə”, “Ağlama şəhid anası”, “Qayıdaram”, “Bu payız mənə oxşayır”, “İki daşın arasında”, “Bunu hardan biləcəksən?”, “Tanıdım” (şeirlər).....18

-Məhəmməd ƏLİ - “Bu söz”, “Dərdim”, “Ömür yolu” (şeirlər).....38

-Hafiz ƏLİMƏRDANLI - “Qəzəllər”, “Rübailər” (şeirlər).....43

-Qənirə ƏSGƏROVA - “Hörmət”, “Heç səndən gözləməzdim”, “Namus” (şeirlər).....57

-Aynur QAFARLI - “Azərbaycan”, “Qumardı dünya”, “İstəmirəm bu yuxudan oyanım”, “Gəlmədin”, “Bu dünyadan hara çıxıb gedək ki...”, “Mən səni başqa cür sevə bilmədim”, “Bəlkə yaxındadır, bəlkə uzaqda”, “Mənim ehtiyacım tək elə sənə”, “Hardan girdin gecə-gecə yuxuma”, “Duraram sən gələn yolların üstə”, “Sənə bir məktub yazdım”, “Hər səni düşünəndə”, “Olar bir sual verim?”, “Ehh, nə isə...”, “Bundan o yana da var” (şeirlər).....60

- Kirman RÜSTƏMLİ** - “Ay şəhid bulağı”, “Yazıram”, “Gəncliyim, qayıt”, “Mən Nərgizəm”, “Xarı bülbülüm”, “Arazım”, “Anasız günlər”, “İtirilmiş güman”, “Bir ömür yaşadız”, “Əlincə duyğuları”, “Nəsimi tövhəsi”, “Vətənsiz qalma”, “Bu daş üstdə oturmuşam”, “Bir sərdar tanıyıram”, “Bu qızım baldı”, “Tükənən ümid”, “Sabahınız xeyir”, “Qəlbin səsi”, “Vətən bölünərmimi?”, “Sovur, xırman olaram”, “Şeir” (şeyrlər).....67
- Şahməmməd DAĞLAROĞLU** - “Var olaq, yar olaq”, “Mən özüməm”, “Nə yaxşı ki”, “Axı, hardan biləsən”, “Sən indi anlamazsan” (şeyrlər).....79
- Seymur SÖNMƏZ PAŞAYEV** - “Səni necə sevim ki?”, “Dərdini içində çəkir bu gözəl”, “Qocalıram”, “Şairlər”, “Heç vaxt gözlərini çəkmə gözümdən”, “Yaxşını yamandan seçən yaşdayam”, “Sev onu”, “Bir gözəl qismətim ola, olmaya”, “Öldürəcək nazın məni”, “Dilim”, “Xəbərini varmı?”, “Ya sən dəlilsən, ya mən”, “Sən eləsən, mən belə”, “Danış” (şeyrlər).....84
- Ələsgər TALİBOĞLU** - “Təbrizə gəldim”, “Bəslədim”, “Mənim yolum Təbrizə”, “Təbriz bayatıları”, “Biz bir idik”, “O sahildə, bu sahildə”, “Uol ver, Araz, yol ver mənə”, “Vətən - o tay, Vətən - bu tay”, “Təbriz qalxıb ayağa” (şeyrlər).....92
- Ramiz İSMAYIL** - “Budaq Təhməz”, “Var”, “Sənin”, “O mənəm”, “Yerdən”, “Biridir”, “Düşməz” (şeyrlər).....97
- Könül HƏSƏNOVA** - “Mənim Aforizmlərim”, “Axirətə saxla məni”, “Hərdən xatırla məni”, “Sevgim”, “Sevgi bir az mən kimidir”, “Sev məni”, “Gedirəm”, “Unudaq” (şeyrlər).....101
- Qumru QÜDRƏT** - “Ayrılmışam ağır eldən”, “Bülbül kimiyəm”, “Arəstə”, “Al-qırmızı qərənfilsən”, “Əlini ver əlimə”, “İlahi sevgi”, “Kaş yanımda olaydı”, “Yenidən doğ, günəş”, “Yaradıb Allah”, “Ölərəm yazmayanda” (şeyrlər).....108

4.Nəsr

- Ayaz İMRANOĞLU** - “Sevgilimin oğlu qardaşımdır” (romandan parça - əvvəli əllinci sayda - ardı var).....26
- Fərhad ƏSGƏROV (RAMİZOĞLU)** - “Axşamkı məclisin davamı” (hekayə), “Filin dərdi böyükdü” “Alleqorik poema”.....47
- Firavan MAHİR** - “Yadigar sırqalar” (hekayə).....65
- Xəliq AZADİ** - “Taran” (hekayə).....81
- Zaur USTAC** - “Doğum günü hədiyyəsi” (hekayə).....96
- Kübra MUSAYEVA** - “Murov qartalı” (hekayə).....104